

AGATA
KRISTI

RUPA

Rupa (*Vikend u Holou*)

The Hollow (*Murder After Hours*)

Agatha Christie, 1946

1.

U petak, u šest sati i trinaest minuta, Lucy Angkatell otvorila je svoje velike plave oči i, kao i obično, odmah bila u potpunosti budna i smjesta se počela baviti problemima koje je stvarao njen nevjerojatno aktivan um. Osjećala je izuzetnu potrebu za savjetom i razgovorom, i stoga je, za tu svrhu, izabrala svoju mladu rođakinju Midge Hardcastle koja je u Šupljinu stigla sinoć. Lady Angkatell hitro je kliznula iz kreveta, prebacila kućnu haljinu preko svojih još uvijek lijepih ramena i krenula hodnikom prema Midgeinoj sobi. Kako je bila žena uznemirujuće munjevitih misli, po svom je starom običaju, u glavi već započela razgovor, i iz bujne mašte crpila Midgeine odgovore.

Razgovor je bio u punom tijeku kad je lady Angkatell otvorila Midgeina vrata.

"I tako, draga, uistinu se moraš složiti kako će vikend predstavljati problem!"

"Eh? Uf!" progundala je Midge neartikulirano, ovako naglo probuđena iz ugodnog i dubokog sna.

Lady Angkatell prišla je prozoru, otvorila ga, podigla rolete i u sobu pustila bljedilo rujanske zore.

"Ptice!" prokomentirala je zadovoljno gledajući van. "Tako su slatke."

"Molim?"

"Pa, u svakom slučaju, vrijeme neće predstavljati problem. Čini se kako će biti dobro. To je nešto. Jer ako je puno nezadovoljnih osoba smješteno unutra, sigurna sam kako ćeš se složiti sa mnom da je to deset puta gore. Igre možda, a to bi bilo kao lani kad si nisam mogla oprostiti zbog sirote Gerde. Nakon toga sam rekla Henryju kako je to bilo vrlo bezosjećajno s moje strane - a moraš je pozvati, naravno,

jer bi bilo vrlo neuljudno pozvati Johna bez nje, ali to uistinu stvara probleme - a najgore je od svega što je ona tako ljubazna - ponekad je stvarno neobično što je netko ljubazan poput Gerde lišen i najmanje trunke inteligencije, a ako na to misle kad spominju zakon kompenzacije, smatram kako to uopće nije fer."

"O čemu ti pričaš, Lucy?"

"O vikendu, draga. O ljudima koji sutra dolaze. Cijelu sam noć razmišljala o tome i strašno se brinula. Uistinu je olakšanje razgovarati s tobom, Midge. Uvijek si tako razborita i praktična."

"Lucy", rekla je Midge strogo. "Znaš li ti koliko je sati?"

"Ne baš, draga. Nikad ne znam, znaš."

"Šest i petnaest."

"Da, draga", rekla je lady Angkatell bez ikakvog traga kajanja.

Midge ju je mrko gledala. Kako je luda, apsolutno nevjerojatna bila Lucy!

Uistinu, pomislila je Midge, uopće ne znam zašto je podnosim!

Ipak, čak i dok joj se misao oblikovala u glavi, postala je svjesna odgovora.

Lucy Angkatell se smiješila, i dok ju je Midge gledala, osjetila je zaraznu čar kojom je Lucy cijelog života zračila i koja je čak i sada, kad je prešla šezdesetu, nije napustila. Zbog nje su ljudi diljem svijeta, strani državници, plemići, vladini službenici, trpjeli nelagodu, nervozu i zapanjenost. Bilo je to dječje zadovoljstvo i uživanje u vlastitim djelima koje je onemogućavalo i poništavalo svaku kritiku. Lucy je samo morala otvoriti svoje velike plave oči i ispružiti svoje krhke ruke i promrmljati, "Oh! Ali tako mi je žao..." i ljutnja je odmah nestala.

"Draga", rekla je lady Angkatell, "tako mi je žao. Trebala si mi reći!"

"Govorim ti sada - ali prekasno je! Potpuno sam budna."

"Kakva sramota! Ali, pomoći ćeš mi, zar ne?"

"U vezi vikenda? Zašto? Što nije u redu?"

Lady Angkatell sjela je na rub kreveta. Nije se činilo, pomislila je Midge, kao da netko sjedi na krevetu. Činilo se kao da je nešto netjelesno, poput vile, na trenutak sjelo tamo. Lady Angkatell ispružila je svoje lepršave, bijele ruke u ljupkoj, bespomoćnoj gesti.

"Dolaze svi krivi ljudi - krivi ljudi da budu zajedno u društvu, mislim - ne oni sami. Svi su uistinu vrlo šarmantni."

"Tko dolazi?"

Midge je snažnom, preplanulom rukom sa svog ravnog čela odgurnula gustu, kovrčavu smeđu kosu. Kod nje nije bilo ničeg netjelesnog ili lepršavog poput vile.

"Pa, John i Gerda. To je samo po sebi u redu. Mislim, John je fenomenalan - strašno privlačan. A što se tiče sirote Gerde - pa, mislim, svi moramo biti izuzetno ljubazni. Izuzetno, izuzetno ljubazni."

Pokrenuta obrambenim instinktom Midge je rekla:

"Hajde, nije baš tako loša."

"Oh, draga, ona je patetična. Te oči. I čini se kako nikad ne shvaća ni jednu riječ koju ljudi govore."

"Istina, ne shvaća", rekla je Midge. "Ima nešto u tome - ali ne znam zašto bih je krivila."

Tvoj razgovor, Lucy, čini ogromne skokove da ga čovjek uspijeva pratiti. A poveznice su izostavljene."

"Poput majmuna", rekla je Lucy Angkatell tiho.

"Ali tko još dolazi osim Christowovih? Henrietta, pretpostavljam?"

Lice lady Angkatel se ozarilo.

"Da - i uistinu imam osjećaj kako će ona predstavljati zidinu snage. Uvijek je tako. Znaš, Henrietta je uistinu dražesna — u cijelosti, ne samo površinski. Puno će pomoći sirotoj Gerdi. Prošle je godine bila jednostavno savršena. Tada smo se igrali pjesmica, ili izmišljanja riječi, ili citata- ili nešto slično, i svi smo završili i počeli ih čitati kad smo odjednom shvatili da sirota Gerda još nije ni počela. Nije bila sigurna kako se igra. Bilo je strašno, zar ne, Midge?"

"Nije mi jasno zašto itko uopće dolazi kod Angkatellovih", rekla je Midge. "Sa svim tim razmišljanjima, igrama i tvojim neobičnim načinom razgovora, Lucy."

"Da, draga, vjerojatno smo naporne - i to je sirotoj Gerdi zasigurno mrsko, i često pomislim kako sigurno ne bi došla da ima imalo duha - ali, ipak, što je tu je, i jadnica je izgledala tako zbunjeno i - pa - prestravljeno, znaš. A John je bio strašno nestrpljiv. A ja jednostavno nisam znala kako popraviti stvar - i onda sam osjetila neizmjernu zahvalnost prema Henrietti. Smjesta se okrenula prema Gerdi i pitala je o puloveru koji je nosila - uistinu stravičnoj stvari izbljedjele zelene boje - predepresivna čak i za dvorišnu prodaju, draga - a Gerda se u trenu razveselila, čini se kako ga je sama isplela, a Henrietta je tražila kroj, i Gerda je izgledala tako sretno i ponosno. Na to mislim kad govorim o Henrietti. Uvijek može napraviti nešto takvo. To je neka vrsta umjetnosti."

"Ona sređuje probleme", polagano je rekla Midge.

"Da, i zna što reći."

"Ah", rekla je Midge. "Ali to ide puno dalje od riječi. Znaš li, Lucy, da je Henrietta uistinu isplela pulover?"

"Oh, moj Bože." Lady Angkatel se namrštila. "I odjenula ga?"

"I odjenula ga. Henrietta stvari dovodi do kraja."

"I je li bio strašan?"

"Ne. Na Henrietti je izgledao vrlo lijepo."

"Pa, naravno. To je razlika između Henriette i Gerde. Sve što Henrietta čini, čini dobro i sve ispadne u redu. Pametna je u vezi gotovo svega, kao i u vlastitoj struci."

Moram reći, Midge, da ako nas itko provede kroz ovaj vikend, bit će to Henrietta. Bit će ljubazna prema Gerdi i zabavljat će Henryja, održavat će Johnovo dobro raspoloženje i sigurna sam kako će uistinu pomoći s Davidom."

"Davidom Angkatellom?"

"Da. Upravo je stigao s Oxforda - ili možda Cambridgea. Momci njegovih godina uistinu su naporni - osobito kad su intelektualci. David je veliki intelektualac."

Čovjek poželi da postanu takvi tek kad su mnogo stariji. Ali nije tako, uvijek mrko gledaju jedan drugoga, grizu nokte, puni su bubuljica, a ponekad imaju i izraženu adamovu jabučicu. I ili uopće ne žele pričati, ili su vrlo glasni i kontradiktorni. Ipak, kao što uvijek kažem, vjerujem Henrietti. Vrlo je taktična i postavlja prava pitanja, a pošto je kiparica, svi je poštuju, osobito zato što ne izrađuje samo životinje ili dječje glave, nego radi i naprednije stvari poput one neobične metalne i gipsane skulpture koju je izložila lani. Prilično je sličila ljestvama Heatha Robinsona. Zove se Uzlazna misao - ili tako nešto. To je stvar koja bi mogla impresionirati mladića poput Davida... ja sam osobno mislila kako je prilično blesava."

"Draga Lucy!"

"Ali neke od Henriettinih stvari uistinu smatram vrlo lijepima. Ona skulptura žalosne vrbe, na primjer."

"Mislim kako Henrietta posjeduje odlike pravog genija. A također je i vrlo ljupka i ljubazna osoba", rekla je Midge.

Lady Angkatell je ustala i opet odlepršala do prozora. Nesvjesno se igrala trakom od rolete.

"Zašto žirevi, pitam se?" promrmljala je.

"Žirevi?"

"Na traci rolete. Poput bresaka na vratima. Mislim, sigurno postoji razlog.

Zato što su to isto tako mogle biti smokve ili kruške, ali uvijek je žir. Bukvica, kako ga zovu u križaljka - znaš, za svinje. Uvijek mislim kako je to neobično."

"Ne trabunjaj, Lucy. Došla si ovamo razgovarati o vikendu i nije mi jasno zašto si tako nervozna. Ako uspiješ izbjeći igre, pokušaj biti razumljiva kad razgovaraš s Gerdom, i Henrietti prepustiš kroćenje intelektualnog Davida, gdje je problem?"

"Pa, kao prvo, draga, dolazi Edward."

"Oh, Edward." Midge je, kad je izgovorila ime, na trenutak zašutjela.

Onda je tiho pitala:

"Zašto si, za ime Božje, zvala Edwarda ovaj vikend?"

"Nisam, Midge. To je upravo to. Sam se pozvao. Poslao je telegram i pitao može li navratiti. Znaš kakav je Edward. Koliko je osjećajan. Da sam odgovorila 'Ne', najvjerojatnije se više nikad ne bi pozvao. On je takav."

Midge je polagano kimnula glavom.

Da, pomislila je, Edward je takav. Na trenutak je jasno vidjela njegovo lice, to vrlo lijepo, dražesno lice. Lice s djelićem Lucynog

nevidljivog šarma; nježno, plašljivo, ironično...

"Dragi Edward", izgovorila je Lucy Midgeinu misao.

Nestrpljivo je nastavila:

"Kad bi se samo Henrietta odlučila udati za njega. Uistinu joj je drag, znam da jest. Da su se samo zatekli ovdje bez Cristowovih... Ispada kako John Christow uvijek ima vrlo negativan učinak na Edwarda. John, ako znaš na što mislim, uvijek postane puno više, a Edward postane puno manje. Shvaćáš?"

Midge je opet kimnula.

"A ne mogu otkazati Christowovima jer je ovaj vikend davno dogovoren, ali, osjećam, Midge, kako će biti vrlo teško, s Davidom koji se mršti i grize nokte, pokušajima uključivanja Gerde u događaje, s tako pozitivnim Johnom i tako negativnim dragim Edwardom -"

"Sastojci pudinga nisu obećavajući", promrmljala je Midge.

Lucy joj se nasmiješila.

"Ponekad", rekla je zamišljeno, "stvari se vrlo jednostavno srede. Pozvala sam detektiva na nedjeljni ručak. To će biti zanimljivo, zar ne?"

"Detektiva?"

"Poput jajeta", rekla je lady Angkatell. "Bio je u Bagdadu, rješavao nešto, kad je Henry bio viši načelnik. Ili je to možda bilo kasnije? Pozvali smo ga na ručak s ostalim dužnosnicima. Imao je bijelo pačje odijelo, i crne kožne patentne cipele. Ne sjećam se puno toga jer nikad nisam smatrala jako zanimljivim tko je koga ubio.

Mislim, kad su mrtvi, nije važno zašto, i dizati prašinu oko toga čini se tako blesavo..."

"Ali, ima li ovdje zločina, Lucy?"

"Oh, ne, draga. On je u jednoj od onih smiješnih novih kuća - znaš, stropne grede u koje udaraš glavom, puno dobrih vodovodnih instalacija i prilično pogrešna vrsta vrta. Londončani vole takve stvari.

U drugoj je glumica, mislim. Ne žive u njima stalno poput nas. Ipak", lady Angkatell odsutno je koračala sobom, "usuđujem se reći kako im to čini zadovoljstvo. Midge, draga, lijepo od tebe što si mi toliko pomogla."

"Mislim kako nisam baš bila od pomoći."

"Oh, zar nisi?" Lucy Angkatell izgledala je iznenađeno.

"Pa, lijepo se naspavaj i nemoj ustajati sve do doručka, a kad ustaneš, budi bezobrazna koliko god želiš."

"Bezobrazna?" Midge je izgledala iznenađeno. "Molim! Oh!" nasmijala se.

"Shvaćam! Pametno, Lucy. Možda ću te držati za riječ."

Lady Angkatell se osmjehnula i izašla. Dok je prolazila pored otvorenih vrata kupaonice, ugledala je čajnik i plinsko grijalo i na um joj je pala ideja.

Ljudi su voljeli čaj, znala je - a Midge neće ustati još satima. Skuhat će čaj za Midge. Stavila je čajnik na grijalo i nastavila hodnikom.

Zaustavila se pred vratima suprugove sobe i okrenula kvaku, ali sir Henry Angkatell, taj sposobni činovnik, poznavao je svoju Lucy. Neizmjerno ju je volio, ali volio je i neometan ranojutarnji san. Vrata su bila zaključana.

Lady Angkatell otišla je u svoju sobu. Bilo bi joj drago da je odmah mogla porazgovarati s Henryjem, ali i kasnije će biti u redu. Stala je pored otvorenog prozora, trenutak ili dva gledala van, a onda

zijejnula. Legla je u krevet, položila glavu na jastuke i za dvije minute spavala poput bebe.

U kupaonici, čajnik je proključao i nastavio ključati...

"Otišao je još jedan čajnik, gospodine Gudgeon", rekla je Simmonsova, spremačica.

Gudgeon, batler, zatresao je svojom sijedom glavom.

Uzeo je uništeni čajnik od Simmonsove, ušao u smočnicu i izvadio drugi čajnik s donje police ormara u kojem ih se nalazilo pola tuceta.

"Izvolite, gospođo Simmons. Gospođa nikad neće saznati."

"Čini li gospođa često ovakve stvari?" pitala je Simmonsova.

Gudgeon je uzdahnuo.

"Gospođa je", rekao je, "istovremeno vrlo osjećajna i zaboravna osoba, ako znate što želim reći. Ali, u ovoj kući", nastavio je, "ja se brinem kako bi se učinilo sve što je moguće da gospođa bude pošteđena uznemiravanja ili briga."

2.

Henrietta Savernake oblikovala je mali komad gline i postavila ga na mjesto.

Izrađivala je glinenu glavu djevojke iskusnim, vještim pokretima.

U ušima joj je, ali samo onako na rubu čujnosti, odzvanjao piskutavi prilično poznat glas:

"I mislim, gospođice Savernake, kako sam prilično u pravu! 'Stvarno', rekla sam, 'ako tako namjeravate postupiti!' Jer ja uistinu smatram, gospođice Savernake, kako djevojka iz samopoštovanja mora reagirati na takve stvari — ako znate na što mislim. 'Nisam naviknula', rekla sam, 'da mi se govore takve stvari, i samo mogu reći kako imate izopačenu maštu!' Čovjek mrzi neugodnosti, ali mislim kako sam bila u pravu što sam se usprotivila, zar ne, gospođice Savernake'?"

"Oh, apsolutno", rekla je Henrietta sa žestinom u glasu koja bi nekoga tko je nije dobro poznao mogla navesti da posumnja kako nije pažljivo slušala.

"I ako vaša supruga govori takve stvari", rekla sam, 'pa, sigurna sam kako joj ja tu ne mogu pomoći!' Ne znam kako to, gospođice Savernake, ali čini mi se da kamo god odem nastaju problemi, a sigurna sam kako to nije mojom krivnjom. Mislim, muškarci su tako naivni, zar ne?" Model se koketno osmjehnuo.

"Strašno", rekla je Henrietta poluzatvorenih očiju.

"Krasno", mislila je. "Krasna oblina ispod obrve - i ova druga koja se spaja s njom. Brada je pod krivim kutom.. moram ostrugati ovdje i opet nanijeti.

Problematično."

Svojim toplim, osjećanim glasom rekla je:

"Sigurno vam je bilo vrlo teško."

"Smatram kako je ljubomora vrlo nepravедna, gospođice Savernake, i tako plitka, ako znate što hoću reći. To je jednostavno zavist, ako mogu tako reći, jer netko bolje izgleda i mlađi je od njih."

Henrietta je, radeći na bradi, odsutno rekla: "Da, naravno."

Svladala je trik, godinama ranije, kako zatvoriti um u nepropusne odjeljke.

Mogla je kartati bridž, sudjelovati u inteligentnom razgovoru, napisati razumljivo sročeno pismo, a da za taj zadatak uopće ne upotrijebi bitan djelić uma. Sada je u potpunosti bila odlučna gledati kako Nausikajina glava nastaje pod njenim prstima, apiskutavi, neumorni glasić koji je prelazio preko tih vrlo dražesnih dječjih usana uopće nije dopirao do dubina njenog uma. Bez napora je sudjelovala u razgovoru.

Navikla je na modele koji su željeli razgovarati. Uglavnom su to bili amateri koji su, nenavikli na mirovanje udova, kompenzirali to beskrajnim razgovorom. I tako je mali djelić Henriette slušao i odgovarao, a, vrlo daleko i duboko, prava je Henrietta komentirala: "Uobičajeno podlo pakosno malo stvorenje - ali kakve oči... Dražesne, dražesne, dražesne oči..."

Dok je bila zaposlena s očima, pustila je djevojku da priča. Reći će joj neka šuti kad stigne do usta. Smiješno, kad razmislite o tome, kako takva gomila otrova može izaći kroz te savršene usne.

"Oh, k vragu", rekla je Henrietta ljutito, "Upropaštavam tu obrvu! Što do vruga s njom nije u redu? Prenaglasila sam kost - oštra je, ne masivna..."

Ustala je i, mršteći se, gledala glinu i živo biće koje je sjedilo na postolju.

Doris Saunders je nastavila:

"Pa', rekla sam, 'uistinu ne vidim zašto mi vaš suprug, ako želi, ne bi dao poklon, i mislim', rekla sam, 'kako ne biste trebali spominjati takve insinuacije.' To je bila tako lijepa narukvica, gospođice Savernake, stvarno jako lijepa - i, naravno, usuđujem se reći kako si je jadničak uistinu nije mogao priuštiti, ali smatram kako je to bilo lijepo od njega, i definitivno je nemam namjeru vratiti!"

"Ne, ne", promrmljala je Henrietta.

"I nije to kao da je nešto bilo među nama - nešto bezobrazno, mislim - nije bilo baš ništa takvog."

"Ne", rekla je Henrietta, "sigurna sam kako neće biti.."

Prestala se mrštiti. Idućih je pola sata radila nekako furiozno. Glina joj se razmazala po čelu i zalijepila u kosu kad je mkom nestrpljivo provukla kroz nju. Oči su joj mahnito plamtjele. Dolazilo je... Uspjela je...

Sada, za nekoliko sati, riješit će se agonije - agonije koja je u njoj rasla tijekom posljednjih deset dana.

Nausikaja - ona je bila Nausikaja, ustajala je s Nausikajom, doručkovala s Nausikajom, izlazila s Nausikajom. Lutala je ulicama u stanju nervoze, uzbuđenja, nemira, nesposobna usredotočiti um na bilo što drugo osim lijepog slijepog lica koje se nalazilo na dohvatu njene mašte - lebdjelo je tamo gdje ga nije mogla jasno vidjeti. Razgovarala je s modelima, oklijevala, osjećala se krajnje nezadovoljno...

Željela je nešto - nešto što će joj omogućiti početak - nešto što će oživjeti njenu djelomično realiziranu viziju. Hodala je i hodala, umorila se tjelesno, i prihvatila to s dobrodošlicom. A tjerala ju je, proganjala, ta uporna želja - da vidi - Dok je hodala, i u vlastitim je očima imala pogled slijepca. Nije vidjela ništa oko sebe. Trudila se -

čitavo se vrijeme trudila približiti to lice... Osjećala je mučninu, slabost, jad...

A onda joj se, odjednom, pogled razbistrio i normalnim je ljudskim očima nasuprot sebe u autobusu u koji se nehajno ukrkala i čije je odredište nije zanimalo - vidjela - da, Nausikajul Ljupko dječje lice, napola rastvorene usne i oči - dražesne prazne, slijepe oči.

Djevojka je pozvonila i izašla van. Henrietta ju je pratila.

Sada je bila prilično mirna i spremna za posao. Dobila je što je htjela - agonija naporne potrage bila je gotova.

"Oprosti što ti se obraćam. Ja sam profesionalna kiparica i, iskreno govoreći, tvoja je glava bila ono što sam tražila."

Bila je ljubazna, šarmantna i očaravajuća kao što je znala biti kad je nešto željela.

Doris Saunders bila je sumnjičava, uzbuđena i polaskana.

"Pa, ne znam, nisam sigurna. Ako se radi samo o glavi. Naravno, nikad nisam radila nešto takvo."

Prigodno oklijevanje, delikatno ispipavanje financija.

"Naravno, inzistiram da uzmete pravi profesionalni honorar."

I Nausikaja je tu, sjedi na postolju, uživa u pomisli o svojoj privlačnosti, učinjena je besmrtnom (iako joj se Henriettini radovi koje može vidjeti u studiju baš i ne sviđaju!) i također uživa u otkrivanju svoje osobnosti slušateljici čije se suosjećanje i pažnja čine tako potpuni i savršeni.

Na stolu pored modela nalaze se njene naočale... naočale koje je, zahvaljujući taštini, nosila što je moguće rjeđe; više joj se sviđalo, ponekad gotovo poput slijepca, napipavati put, pošto je Henrietti priznala da je tako kratkovidna da vidi jedva metar ispred sebe.

Henrietta je s razumijevanjem kimnula. Sada je shvaćala tjelesnu reakciju tog praznog i ljupkog pogleda.

Vrijeme je prolazilo. Henrietta je odjednom odložila svoj modelarski alat i širom raširila ruke.

"U redu", rekla je, "završila sam. Nadam se da niste preumomi?"

"Oh, ne, hvala vam, gospođice Savernake. Bilo je vrlo zanimljivo, sigurna sam.

Mislite, stvarno je gotovo - tako brzo?"

Henrietta se nasmijala.

"Oh, ne, nije dovršeno do kraja. Još trebam puno raditi. Ali što se vas tiče, završeno je. Dobila sam ono što sam željela - izradila sam konturu."

Djevojka je polagano sišla s postolja. Stavila je naočale i slijepa nevinost i nejasni magični šarm njenog lica odjednom su iščezli. Sada je ostala samo lagana, jeftina ljepota.

Približila se, stala pored Henriette i pogledala glineni model.

"Oh", rekla je sumnjičavo s razočaranjem u glasu. "Nije mi baš slična, zar ne?"

Henrietta se osmjehnula.

"Oh, ne, to nije portret."

Uistinu, bilo je vrlo malo sličnosti. Izgled očiju - linije obraza - bili su ključne komponente Henriettinog koncepta Nausikaje. To nije bila Doris Saunders, to je bila slijepa djevojka o kojoj su se mogle pjevati pjesme. Usne su joj bile otvorene kao Dorisine, ali to nisu bile njene usne. To su bile usne koje će govoriti drugim jezikom i izgovarati misli koje nisu Dorisine misli...

Niti jedna pojedinost nije bila jasno definirana. Bila je to Nausikaja iz sjećanja, ne ona viđena...

"Pa", rekla je gospođica Saunders sumnjičavo, "pretpostavljam da će izgledati bolje kad je malo doradite... I stvarno me više ne trebate?"

"Ne, hvala vam", rekla je Henrietta ('I hvala Bogu što ne trebam!' rekla je u mislima). "Bili ste jednostavno savršeni. Jako sam vam zahvalna."

Stručno se riješila Doris i počela pripremati kavu. Bila je umorna - bila je strašno umorna. Ali sretna - sretna i smirena.

"Hvala Bogu", pomislila je, "sada opet mogu biti ljudsko biće."

I njene su misli opet poletjele prema Johnu.

"John", pomislila je. Obrazi su joj se zarumenjeli, srce brže zakucalo i duša razvedrila.

"Sutra", pomislila je, "idem u Šupljinu.. vidjet ću Johna..."

Sjedila je prilično mirno, ispružena na trosjedu i ispijala jaki, vrući napitak.

Popila je tri šalice. Osjetila je povratak vitalnosti.

Bilo je lijepo, pomislila je, opet biti ljudsko biće... a ne to drugo stvorenje.

Lijepo je prestati osjećati nervozu, jad i mahnitost. Lijepo je prestati nesretan lutati ulicama u potrazi za nečim, osjećati nemir i nestipljenje jer u stvari ne znate što tražite! Sada, Bogu hvala, ostaje samo naporan rad - a kome smeta naporan rad?

Odložila je praznu šalicu, ustala i vratila se do Nausikaje. Neko ju je vrijeme gledala i lagano se namrštila.

Nije - nije baš...

Što to nije bilo u redu?...

Slijepe oči.

Slijepe oči koje su bile ljepše od bilo kojih očiju koje je vidjela... Slijepe oči koje su vam mamile suze jer su slijepe... Je li prikazala to ili nije?

Prikazala je, da - ali također je prikazala još nešto. Nešto što nije namjeravala ili razmišljala o tome... Struktura je bila u redu - da, definitivno. Ali otkuda je došao - taj slabašan, prikriven nagovještaj?

Nagovještaj uobičajenog, podlog uma.

Nije slušala, nije slušala kako treba. Ipak, nekako, kroz njene uši i kroz njene prste, uvukao se u glinu.

I neće ga se uspjeti, znala je da neće, riješiti...

Henrietta se hitro okrenula. Možda je to mašta. Da, sigurno je mašta. Ujutro će se osjećati prilično drukčije. S očajanjem je pomislila:

"Kako čovjek može biti ranjiv..."

Koračala je, mršteći se, do kraja studija. Zaustavila se ispred skulpture Obožavatelja.

To je bilo u redu - dražestan komad kruškovine, građen upravo kako treba.

Čuvala ga je godinama, uzgajala ga.

Kritički ju je pogledala. Da, bila je dobra. U to nema sumnje. Već dugo nije izradila nešto tako dobro. Da, prilično vrijedan rad.

Prikazala ga je točno kako treba: poniznost, snagu u mišićima vrata, pogrbljena ramena, lagano uzdignuto lice - bezoblično lice, pošto obožavanje negira osobnost.

Da, poslušnost, obožavanje - i to konačno divljenje koje je više od idolopoklonstva...

Henrietta je uzdahnula. Dabavem, pomislila je, John nije bio tako ljutit.

Zapanjio ju je, taj bijes. Rekao joj je nešto o njemu, pomislila je, rekao joj je kako ga nije poznavala.

Ravnodušno je rekao: "Ne možeš izložiti to!"

A ona je jednako ravnodušno rekla: "Hoću."

Polagano se vratila do Nausikaje. Nije bilo ničega, pomislila je, što nije mogla ispraviti. Poprskala ju je i zamotala u vlažne krpe. Čekat će ponedjeljak ili utorak.

Sada nije bilo žurbe. Žurba je nestala - svi neophodni dijelovi bili su tu. Trebala je samo strpljenje.

Pred njom su bila tri vesela dana s Lucy i Henryjem i Midge - i Johnom!

Zijevnula je, lijeno i s uživanjem se protegnula poput mačke i svaki mišić istegnula koliko je god mogla. Odjednom je shvatila da je bila strašno umorna.

Okupala se i legla u krevet. Ležala je na leđima i zurila u zvijezdu ili dvije kroz stropni prozor. Onda joj je pogled prešao na svjetlo koje je uvijek bilo upaljeno, malu lampu koja je osvjetljavala staklenu masku koja je bila jedan od njenih najranijih radova. Prilično jasno djelo, mislila je sada. Konvencionalno u svom izražaju.

Sreća, pomislila je Henrietta, što čovjek nadmaši samog sebe...

A sada, spavanje! Jaka crna kava koju je popila nije kao posljedicu donijela budnost, osim ako nije tako željela. Uzmite misli, izaberite ih po želji, a onda, ne razmišljajući...

O njima, pustite ih neka klize kroz prste vašeg uma, ne pokušavajte ih uloviti, nemojte se koncentrirati.. samo ih pustite neka nježno klize.

Vani na ulici čula se buka automobila - negdje u daljini čulo se rzanje i njištanje konja. Uključila je zvukove u tijek svoje podsvijesti.

Auto, pomislila je, tigar koji reži.. žut i crn... prugast poput lišća - lišća i sjena- vruća džungla... a onda niz rijeku - široku tropsku rijeku.. do mora i prekooceanskog broda...

I promukli glasovi pozdravljaju - i John je pored nje na palubi.. ona i John počinju - plavo more i dolje u salon za ručak - smiješi mu se preko stola - poput večere u Maison Doree - siroti John, tako bijesan!.. vani na noćnom zraku - i auto, osjećaj mijenjanja brzina - lagano, glatko, jurnjava iz Londona... sve do Shovel Downa... drveće... drveće obožava... Šupljina... Lucy... John... John... Ridgewayeva bolest... dragi John...

Sada tone u san, u sretnu ljepotu.

A onda oštra nelagoda, neki proganjajući osjećaj krivnje koji je vuče natrag.

Nešto što je trebala učiniti. Nešto što je izbjegla.

Nausikaja?

Polako, nevoljko, Henrietta je ustala iz kreveta. Upalila je svjetla, otišla do postolja i razmotala krpe.

Duboko je uzdahnula.

Ne Nausikaja - Doris Saunders!

Bolje prostrujala Henriettom. Molila je samu sebe: "Mogu popraviti - mogu popraviti.."

"Glupo", rekla je sama sebi. "Dobro znaš što moraš učiniti."

Jer ako to ne učini sada, smjesta - sutra neće imati hrabrosti. To je bilo poput uništavanja vlastitog tijela. Boljelo je - da, boljelo je.

Možda se, pomislila je Henrietta, mačke osjećaju ovako kad s jednim od njihovih mačića nešto nije u redu i ugiba.

Brzo je i duboko udahнула, zatim je zgrabila glinu, otrgnula je s postolja, ponijela je, veliki teški komad, i bacila u kantu s glinom.

Stajala je i duboko disala, gledala svoje ruke umrljane glinom, i još uvijek osjećala bol u tijelu i duši. Polako je očistila glinu s ruku.

Vratila se u krevet s osjećajem neobične praznine, ali i nekog osjećaja smirenosti.

Nausikaja, tužno je pomislila, više neće doći. Rođena je, zaražena je i umrla je.

"Čudno", pomislila je Henrietta, "kako stvari prodru u vas a da toga čovjek nije svjestan."

Nije slušala - nije stvarno slušala - a ipak je saznanje o Dorisinom jeftinom, podlom malom umu doprlo do njenog uma i, nesvjesno, utjecalo na njene ruke.

I sada je ta stvar koja je bila Nausikaja - Doris - postala samo glina - samo sirovi materijal koji će, uskoro, biti preoblikovan u nešto drugo.

Henrietta je sanjivo pomislila, "Je li to onda ono što smrt jest? Je li ono što nazivamo osobnost samo njen oblik - koji se odražava na nečije misli? Čije misli?

Božje?"

To je bila ideja, zar ne, Peera Gynta? Natrag u kalup.

"Gdje sam ja, cijeli čovjek, pravi čovjek? Gdje sam ja s Božjim znamenom na svojoj obrvi?"

Je li se John tako osjećao? Prošle je noći bio tako umoran - tako obeshrabren.

Ridgewayeva bolest... Nijedna od onih knjiga nije vam govorila tko je Ridgeway!

Glupo, pomislila je, ona bi željela znati... Ridgewayeva bolest.

3.

John Christow sjedio je u svojoj ordinaciji pregledavši sve jutrošnje pacijente osim jednog. Njegove oči, sućutne i ohrabrujuće, promatrale su je dok je opisivala - objašnjavala - detaljno. Tu i tamo bi s razumijevanjem kimnuo glavom. Postavljao je pitanja, davao smjernice. Lagana radost obuzela je bolesnicu. Dr. Christow uistinu je bio sjajan! Bio je tako zainteresiran - uistinu zabrinut. Čak vas je i sam razgovor s njim činio snažnijima.

John Christow uzeo je arak papira i počeo pisati. Najbolje da joj prepíše laksativ, pretpostavio je. Onaj novi američki - lijepo zapakiran u celofan i atraktivno obojan neobičnom nijansom ružičaste. Vrlo skup, također, i problematičan za nabavu - nisu ga imali u svakoj ljekarni. Sigurno će morati otići do one male ljekarne u Wardour Streetu. Sve će to biti izvrsno- najvjerojatnije će joj biti dovoljno za mjesec ili dva, onda će morati smisliti nešto drugo. Nije postojalo ništa što je mogao učiniti za nju. Krhko tijelo i tu se ništa nije moglo učiniti! Ništa konkretno. Ne poput stare majke Crabtree...

Dosadno jutro. Financijski profitabilno - ali ništa više. Bože, bio je umoran!

Umoran od boležljivih žena i njihovih slabosti. Smanjivanje, ublažavanje - ništa osim toga. Ponekad se pitao isplati li se. Ali onda se uvijek sjetio St. Christopher'sa i dugih redova kreveta na odjelu Margaret Russell, i gospođe Crabtree i njenog krezubog cerenja.

Njih dvoje su se razumjeli!

Ona je bila borac, ne poput one bezvoljne, mlitave žene u susjednom krevetu.

Ona je bila na njegovoj strani, željela je živjeti - iako sam Bog zna zašto, uzevši u obzir straćaru u kojoj je živjela sa suprugom pijancem i gomilom neposlušne djece, a ona sama odlučila je raditi

od jutra do sutra, ribati bezbrojne podove bezbrojnih ureda. Težak, naporan život i vrlo malo zadovoljstva! Ali, željela je živjeti - uživala je u životu - baš kao što je on, John Christow, uživao u životu! Nisu uživali u okolnostima života, nego u samom životu - onoj iskri postojanja. Stvar koju nitko ne može objasniti. Sebi je rekao kako o tome mora porazgovarati s Hennettom.

Ustao je kako bi ispratio pacijenticu. Nježno ju je primio za ruku, prijateljski, ohrabrujuće. Njegov je glas također bio ohrabrujući, prepun zanimanja i sućuti.

Otišla je s novom energijom, gotovo vesela. Dr. Christow je tako obziran!

Kad su se vrata za njom zatvorila, John Christow ju je zaboravio, u stvari jedva da je je i bio svjestan dok je bila unutra. Jednostavno je obavio svoj posao. To je sve bilo automatski. Ipak, iako mu je to jedva zagreblo površinu uma, zračio je hrabrošću. Njegovo ponašanje bilo je urođeno ponašanje liječnika i osjetio je umor zbog nedostatka energije.

"Bože", pomislio je opet, "umoran sam."

Još samo jedan pacijent, a onda sloboda vikenda. S veseljem je razmišljao o njemu. Zlatno lišće prošarano crvenom i smeđom, nježan vlažni miris jeseni - cesta kroz šumu - krijesovi, Lucy, najjedinstvenije i «rt/zabavnije stvorenje - sa svojim znatiželjnim, hitrim, neuhvatljivim umom. Henryja i Lucy smatrao je najboljim domaćinima u cijeloj Engleskoj. A Šupljina je bila najljepša kuća koju je vidio. U nedjelju će s Hennettom prošetati šumom - do vrha brijega i niz greben. U šetnji s Henriettom zaboravit će kako na svijetu postoje bolesni ljudi. Bogu hvala, pomislio je, s Henriettom je uvijek sve u redu.

A onda uz gorki osmijeh:

"Nikad mi ne bi rekla da nije!"

Još jedan pacijent. Mora pritisnuti dugme zvonca na stolu. Ipak, bezrazložno je oklijevao. Već je kasnio. Ručak će biti spreman gore, u blagavaonici. Gerda i djeca će čekati. Mora nastaviti. Međutim, nastavio je nepomično sjediti. Bio je umoran - stravično umoran.

U posljednje mu je vrijeme taj umor teško padao. Nalazio se u srži neprestano rastuće nervoze koje je bio svjestan, ali je nije mogao provjeriti. Sirota Gerda, pomislio je, mora štošta trpjeti. Kad samo ne bi bila tako poslušna - tako spremna priznati kako je ona kriva kad je, polovicu vremena, on taj koji je kriv! Bilo je dana kad ga je sve što je Gerda rekla ili učinila iritiralo, i, uglavnom, pomislio je skrušeno, iritirale su ga njene vrline. Njeno strpljenje, njena nesebičnost, njeno podređivanje vlastitih želja njegovima, sve je to pojačavalo njegovo neraspoloženje. A ona mu nikad nije zamjerila na nervozi, nikad nije čvrsto ustrajala u svom mišljenju u odnosu na njegovo, nikad nije pokušala predložiti nešto.

(Pa, pomislio je, zato si se oženio s njom, zar ne? Što se buniš? Nakon onog ljeta u San Miguelu..)

Zanimljivo, kad čovjek razmisli o tome, iste one osobine koje su ga nervirale kod Gerde, bile su osobine koje je žarko želio pronaći u Henrietti. Kod Henriette ga je nerviralo (ne, to je pogrešna riječ - ona je inspirirala ljutnju, ne nervozu) - kod Henriette ga je ljutila savršena čednost kad se radilo o njemu. Bila je u takvoj suprotnosti s njenim općenitim ponašanjem prema svijetu. Jednom joj je rekao:

"Mislim da si najveća lažljivica koju poznajem."

"Možda."

"Uvijek si spremna ljudima reći bilo što samo kako bi ih zadovoljila."

"To mi se uvijek čini vrlo važnim."

"Važnije od istine?"

"Puno važnije."

"Zašto onda ne možeš malo više lagati meni!"

"Želiš to?"

"Da."

"Žao mi je, Johne, ali ne mogu."

"Sigurno često znaš što želim da kažeš."

Hej, ne smije sada početi misliti na Henriettu. Večeras će je vidjeti. Sada mora nastaviti s poslom! Pozvoniti i pregledati tu posljednju vražju ženu. Još jedno boležljivo stvorenje! Jedna desetina prave bolesti i devet desetina hipohondrije! Pa, zašto ne bi uživala u bolesti ako je želi platiti? To je bila protuteža gospođama Crabtree ovog svijeta.

Ali, nastavio je nepomično sjediti.

Bio je umoran - stravično umoran. Činilo mu se kako je već jako dugo umoran.

Bilo je nešto što je želio - jako želio.

A onda mu se u glavi oblikovala misao: "Želim ići kući."

Zapanjila gaje. Otkuda je došla ta misao? I što je značila? Kući? Nikad nije imao dom. Njegovi roditelji bili su anglo-indijskog porijekla, odrastao je provodeći vrijeme kod brojnih ujaka i ujni, po jedni praznici kod svakih. Prvi stalni dom koji je imao, pretpostavio je, bila je ova kuća u Harlev Streetu.

Je li tu kuću smatrao domom? Odmahnuo je glavom. Znao je da nije.

Ali, njegova liječnička znatiželja se probudila. Što je mislio s tom frazom koja mu se tako iznenada stvorila u glavi?

Želim ići kući.

Sigurno nešto postoji - neki prizor.

Napola je zatvorio oči - sigurno postoji neko sjećanje. I vrlo jasno, u mislima, ugledao je nebeskoplavu boju Mediteranskog mora, palme, kaktuse i trnovite kruške; osjetio je miris uzavrele ljetne prašine, i sjetio se osvježavajuće vode nakon sunčanja na plaži. San Miguel!

Bio je zapanjen - pomalo uznemiren. Godinama nije mislio na San Miguel.

Definitivno se nije želio tamo vratiti. Sve je to pripadalo prošlom poglavlju njegova života.

To je bilo prije dvanaest - četrnaest - petnaest godina. I postupio je ispravno!

Bio je ludo zaljubljen u Veronicu, ali to ne bi uspjelo. Veronica bi mu uništila i tijelo i dušu. Bila je potpuni egoist i uopće se nije libila negirati to! Veronica je zgrabila većinu stvari koje je željela, ali nije uspjela zgrabiti njega! Pobjegao je. On se, pretpostavio je, prema njoj ponašao ružno s konvencionalnog gledišta. Običnim riječima, varao ju je! Ali, istina je bila da je želio voditi vlastiti život, a to je stvar koju mu Veronica ne bi dopustila. Namjeravala je živjeti vlastiti život i voditi Johna kao suputnika.

Bila je zapanjena kad je odbio otići s njom u Hollywood.

Ogorčeno je rekla:

"Ako uistinu želiš biti liječnik, to možeš postati i tamo, pretpostavljam, ali to je prilično nepotrebno. Imaš dovoljno za život, aja ću zarađivati gomile novca."

A on je gorljivo odgovorio:

"Ali ja volim svoj poziv. Radit ću s Radlevem."

Njegov glas - mladi glas pun entuzijazma - bio je prilično zadivljen.

Veronica je frknula.

"S onim smiješnim namrgođenim starčićem?"

"Taj smiješni namrgođeni starčić", rekao je John ljutilo, "obavio je neka od najvažnijih istraživanja u vezi Prattove bolesti."

Prekinula ga je: "Koga briga za Prattovu bolest? Kalifornija, rekla je, ima očaravajuću klimu. I zabavno je vidjeti svijet." Dodala je: "Bit će mi ružno bez tebe.

Želim te, Johne - trebam te."

A on je onda izgovorio, za Veronicu, nevjerojatan prijedlog kako bi ona trebala odbiti ponudu iz Hollywooda, udati se za njega i preseliti se u London.

Bila je nasmijana i prilično odlučna. Ona odlazi u Hollywood, voljela je Johna, John se mora oženiti s njom i također ići. Nije sumnjala u svoju ljepotu i njenu moć.

Shvatio je kako može učiniti samo jednu stvar i učinio ju je. Napisao joj je pismo u kojem je raskinuo zaruke.

Prilično je patio, ali nije sumnjao u mudrost odluke koju je donio.

Vratio se u London i počeo raditi s Radlevem, a godinu dana kasnije oženio se s Gerdom, koja se od Veronice razlikovala u svakoj mogućoj sitnici...

Otvorila su se vrata i ušla je njegova tajnica, Beryl Collins.

"Još uvijek morate pregledati gospođu Forrester."

Kratko je rekao: "Znam."

"Mislila sam da ste možda zaboravili."

Izašla je na suprotna vrata. Christov pogled pratio je njen tihi izlazak. Beryl je bila obična djevojka, ali vraški učinkovita. Radila je za njega već šest godina.

Nikad nije pogriješila, nikad nije bila uzbuđena, zabrinuta ili u žurbi, imala je crnu kosu, smušen izraz lica i izraženu bradu. Kroz debele naočale njene su sive oči promatrale njega i ostatak svemira istom hladnoćom.

Želio je običnu, radišnu tajnicu, i dobio je običnu, radišnu tajnicu, ali, ponekad, što je bilo nelogično, John je osjećao bijes! Po svim pravilima kazališnih dasaka i romana Beryl je trebala biti neizmjenjivo odana svom poslodavcu. Ali, oduvijek je znao da je Beryl prema njemu hladna. Nije bilo odanosti, nije bilo samoodricanja Beryl ga je smatrala ljudskim bićem koje je definitivno u stanju pogriješiti. Nije bila impresionirana njegovom osobnošću, njegov šarm nije utjecao na nju. Ponekad je sumnjao da joj se uopće dopada.

Jednom ju je čuo kako telefonom razgovara s prijateljicom.

"Ne", rekla je, "uistinu ne mislim kako je puno sebičniji nego što jest. Možda je malo više nepromišljeniji i beščutniji."

Znao je da je govorila o njemu i zbog toga je bio ljutit dobra dvadeset četiri sata.

Iako ga je Gerdin stalni entuzijizam iritirao, Berylino hladno ponašanje također ga je iritalo.

U stvari, pomislio je, iritira me gotovo sve...

Ovdje nešto nije u redu. Previše posla? Možda. Ne, to je isprika. Ta rastuća nervoza, iritantan umor, sve je to imalo dublji značaj. Pomislio je: "To neće ići.

Ovako više ne mogu. Što nije u redu sa mnom? Kad bih mogao otići.."

Opet je bila tu - slijepa ideja koja je jurila sresti se s formuliranom idejom bijega.

Želim ići kući...

K vragu i sve, Harlev Street 404 jest njegov dom!

A gospođa Forrester sjedila je u čekaonici. Zamorna žena, žena s previše novca i previše slobodnog vremena za razmišljanje o bolestima.

Netko mu je jednom rekao: "Zasigurno te ti bogati pacijenti umaraju jer stalno misle da su bolesni. Sigurno je zadovoljavajuće raditi sa siromašnima koji dolaze kad s njima uistinu nešto nije u redu!" Nacerio se. Ljudi su vjerovali smiješne stvari o Siromašnima s velikim S. Trebali bi vidjeti staru gospođu Pearstock kako u pet različitih klinika, svaki tjedan, uzima bočice lijekova, obloge za leđa, sirupe za grlo, napitke i tablete za probavu. "Četrnaest sam godina koristila smeđu medicinu, doktore, i to je jedina stvar koja mi pomaže. Onaj mladi doktor prošli mi je tjedan prepisao bijelu medicinu. Uopće nije dobra! To stoji, zar ne, doktore? Mislim, četrnaest godina koristim smeđu medicinu, i ako nemam tekućeg parafina i one smeđe tablete..."

Mogao je zamisliti njeno cviljenje- sjajnu formu, zdrava kao dren- čak i svi lijekovi koje je uzimala nisu joj nikako mogli naškoditi!

Bile su iste, sestre ispod kože, gospođa Pearstock iz Tottenhama i gospođa Forrester iz Park Lane Courta. Slušali ste i črčkali na arku skupog papira ili u bolesnički karton kao sada...

Bože, bio je umoran od svega...

Modro more, blagi miris mimoza, usijana prašina...

Prije petnaest godina. Sve je to odavno završilo ~ da, završilo, Bogu hvala.

Imao je hrabrosti sve prekinuti.

"Hrabrosti?" rekao je tihi glas odnekuda. "A ti to tako zoveš?"

Pa, postupio je razumno, zar ne? Bilo je bolno. K vragu i sve, bilo je vraški bolno! Ali, preživio je, prekinuo je, vratio se kući i oženio Gerdom.

Našao je običnu tajnicu i oženio se običnom ženom. To je želio, zar ne? Imao je dovoljno ljepote, zar ne? Vidio je što je netko poput Veronice mogao učiniti svojom ljepotom - vidio je učinke koje je imala na muškarce. Nakon Veronice, želio je sigurnost. Sigurnost, mir, odanost i tihe, trajne stvari u životu. U stvari, želio je Gerdu! Želio je nekoga tko će svoje ideje o životu crpiti od njega, tko će prihvaćati njegove odluke i tko neće, u određenom trenutku, imati nikakvih vlastitih ideja...

Tko je ono rekao kako je prava tragedija života kad dobiješ ono što si želio?

Ljutito je pritisnuo zvonce na stolu.

Pregledat će gospođu Forrester.

Trebalo mu je četvrt sata da se riješi gospođe Forrester. To je opet bio lako zarađen novac. Opet je slušao, postavljao pitanja, uvjeravao, suosjećao, dao malo vlastite ljekovite energije. Opetje napisao recept za skupi lijek.

Boležljiva neurotična žena koja je domilila u ordinaciju izašla je stabilnijeg koraka, s bojom u obrazima, s osjećajem kako se nakon svega ipak isplati još malo živjeti.

John Christow se opustio u stolcu. Sada je bio slobodan - slobodan otići gore i pridružiti se Gerdi i djeci - slobodan od opsjednutosti bolestima i patnjom za cijeli vikend.

Ali, još je uvijek osjećao onu neobičnu nevoljkost za kretanjem, tu novu čudnu iscrpljenost volje.

Bio je umoran - umoran - umoran.

4.

U blagovaonici stana iznad ordinacije Gerda Christow zurila je u janjeći but.

Treba li ga ili ne vratiti u kuhinju kako bi ostao topao?

Ako se John još zadrži, bit će hladan - krut, a to bi bilo strašno.

Ali, ako je, s druge strane, posljednja pacijentica otišla, John će uskoro doći gore, a ako ga vrati u kuhinju, bit će čekanja John je tako nestrpljiv. "Ali, sigurno si znala da dolazim.. " Reći će to glasom potisnute frustracije koji je dobro poznavala i užasavala ga se. Pored toga, bit će prepečen, suh - John je mrzio prepečeno meso.

Ali, s druge strane, uistinu je mrzio i hladno jelo.

U svakom slučaju, meso je bilo ukusno i toplo.

Bila je neodlučna, a osjećaj jada i nervoze se produbio.

Cijeli je svijet postao janjeći but koji se hladio na stolu.

S druge strane stola njen sin Terence, dvanaestogodišnjak, rekao je:

"Borne soli gore zelenim plamenom, natrijeve soli su žute."

Gerda je preko stola zbunjeno pogledala njegovo četvrtasto, pjegavo lice.

Nije imala pojma o čemu priča.

"Znaš li to, majko?"

"Što, dušo?"

"O solima."

Gerda je pogled nervozno poletio prema posudici za sol. Da, sol i papar bili su na stolu. To je bilo u redu. Lewisova ih je prošli tjedan zaboravila i to je razljutilo Johna. Uvijek nešto...

"To je jedan od kemijskih eksperimenata", rekao je Terence sanjivim glasom.

"I po mom mišljenju, jako zanimljiv."

Djevojčica, desetogodišnjakinja, lijepog, bezizražajnog lica, zajecala je:

"Želim večerati. Možemo li početi, mama?"

"Za minutu, dušo, moramo čekati tatu."

"Ali bismo mogli početi", rekao je Terence. "Tati ne bi smetalo. Znaš kako on brzo jede."

Gerda je odmahнула glavom.

Razrezati but? Ali ona se nikad nije mogla sjetiti koja je prava strana za početak rezanja. Naravno, možda ga je Lewisova pravilno postavila na pladanj - ali ponekad nije - a John je uvijek bio nervozan ako to nije bilo učinjeno kako treba. Gerda je s očajem zaključila, nikad nije bilo učinjeno kako treba kad je to ona učinila. Oh, Bože, kako se umak ohladio - na vrhu se formirala kožica - a on je sigurno već krenuo gore.

Njen um nesretno je vrludao... poput životinje u kavezu.

Sjedio je u svom uredu, jednom rukom lupkao po stolu ispred sebe, svjestan kako je gore mačak sigurno spreman. No, John Christow ipak se nije mogao odlučiti ustati.

San Miguel... modro more... miris mimoza... grimizno cvijeće na podlozi od zelenog lišća... užareno sunce... prašina... to očajanje ljubavi i patnje...

Pomislio je: "Oh, Bože, ne to. To više nikad! To je gotovo..."

Iznenada je poželio da nikad nije upoznao Veronicu, nikad se oženio Gedom, nikad sreo Henriettu...

Gospođa Crabtree, pomislio je, vrijedila je više od svih njih. Ono prošli tjedan bilo je gadno poslijepodne. Bio je tako zadovoljan reakcijama. Do tada je mogla podnijeti lijekove. Onda je došao onaj alarmirajući rast toksina i reakcija je bila negativna, umjesto pozitivne.

Stara je ležala, modra, gutala zrak - zurila u njega zlim, nepopustljivim očima.

"Radite od mene pokusnog kunića, zar ne, dragi? Eksperimentirate - to je blaži izraz."

"Želimo da ozdravite", rekao je i nasmiješio joj se.

"To su sve vaši trikovi, mislim!" Odjednom se nacerila. "Ali, nema veze, Bog vas blagoslovio. Samo nastavite, doktore! Netko mora biti prvi, to je to, zar ne?"

Napravila sam koverče kad sam bila mala, da, da, jesam. Izgledala sam strašno, jesam. Nisam mogla provući četku kroz nju. Ali, opet - bilo je jako zabavno. Možete se zabavljati sa mnom. Ja to mogu podnijeti."

"Loše vam je, zar ne?" Položio je ruku na njenu i izmjerio joj puls. Predao je vitalnost starici koja je dahtala na krevetu.

"Osjećam se užasno. U pravu ste! Nije teklo po planu - to je to, zar ne? Nema veze. Nemojte gubiti nadu. Ja mogu puno podnijeti, stvarno!"

John Christow je sućutno rekao:

"Dobro ste. Volio bih kad bi svi moji pacijenti bili poput vas."

"Želim ozdraviti - zato! Želim ozdraviti. Mama, doživjela je osamdeset osmu - a stara baka imala je devedeset kad je rikhula. U mojoj su obitelji svi dugovječni, da."

Udaljio se jadan, prožet sumnjom i nesigurnošću. Bio je tako uvjeren kako je na pravom putu. Što je pošlo po krivu? Kako smanjiti toksine i zadržati razinu hormona i istovremeno neutralizirati pantratin?...

Bio je previše samouvjeren - zaključio je kako neće biti problema.

I u tom trenutku, na stubama St. Christopher'sa, obuzeo ga je iznenadni umor očajnika - mržnja prema svom ovom dugotrajnom, sporom, zamornom kliničkom poslu. Pomislio je na Henriettu, pomislio je na nju, ali ne na njenu osobnost, nego na njenu ljepotu i svježinu, njeno zdravlje i veselu vitalnost - i blagi miris jaglaca koji joj je lepršao oko kose.

Smještaje otišao k Henrietti, a prije toga se pristojno javio kući i rekao da mora ostati duže. Uletio je u atelje i zagrlio Henriettu žestinom koja je bila novost u njihovoj vezi.

U očima joj je ugledao kratku, trenutnu zapanjenost. Oslobodila se njegovog zagrljaja i skuhalo kavu. Dok se kretala ateljeom, postavljala je nesuvisla pitanja.

Je li došao, pitala je, ravno iz bolnice?

On nije želio pričati o bolnici. Želio je voditi ljubav s Henriettom i zaboraviti bolnicu, gospođu Crabtree, Ridgewayevu bolest i sve ostale bolesti koje su postojale.

Ali, najprije nevoljko, a onda normalnije, počeo je odgovarati na njena pitanja.

Trenutno je koračao lijevo desno, i kao iz rukava sipao tehnička objašnjenja i sažetke. Jednom ili dvaput je zastao kako bi pokušao pojednostaviti - objasniti:

"Vidiš, moraš dobiti reakciju -"

Henrietta je hitro rekla:

"Da, da, Da reakcija mora biti pozitivna. To mi je jasno. Nastavi."

Oštro je rekao. "Otkud ti znaš za DL reakciju?"

"Imam knjigu-"

"Kakvu knjigu? Tko je autor?"

Pokazala je na stolić s knjigama. Frknuo je.

"Scobell? Scobel ne valja. On je u osnovi nejasan. Gledaj, ako želiš čitati - nemoj -"

Prekinula gaje.

"Samo želim shvatiti neke termine koje koristiš - dovoljno kako bih te razumjela, a da čitavo vrijeme ne moraš prekidati kako bi mi nešto objasnio.

Nastavi. Slušam te."

"Pa", rekao je sumnjičavo, "ne zaboravi, Scobell je nejasan."
Nastavio je pričati. Pričao je još dva i pol sata. Govorio je o problemima, analizirao mogućnosti, navodio moguće teorije. Jedva je bio svjestan Henriettinog prisustva. A ipak, više no jednom, dok je oklijevao, njena ga je hitra inteligencija odvela korak dalje, uvidjevši, gotovo prije njega, zašto je oklijevao. Sada je bio zainteresiran, a vjera u samog sebe polagano mu se vraćala. Bio je u pravu - glavna teorija je točna - i postojao je način, u stvari više od jednog načina, za borbu protiv toksina.

A onda je, odjednom, klonuo od umora. Sada mu je sve bilo jasno. Pozabavit će se time sutra ujutro. Nazvat će Neilla, reći mu neka pomiješa dvije otopine i pokuša.

Da, pokuša. Boga mu, neće on biti poražen!

"Umoran sam", rekao je iznenada. "Bože, umoran sam."

Legao je i zaspao - spavao je poput mrtvaca.

Probudio se, ugledao Henriettu kako mu se na jutarnjoj svjetlosti smiješi i kuha čaj i uzvratio joj osmijehom.

"Nije prema planu", rekao je.

"Je li to bitno?"

"Ne. Nije. Ti si vrlo draga osoba, Henrietta." Bacio je pogled na policu s knjigama. "Ako te ovakve stvari zanimaju, donijet ću ti pravu literaturu za čitanje."

"Ne zanimaju me takve stvari. Zanimaš me ti, Johne."

"Ne možeš čitati Scobella." Uzeo je spornu knjigu. "Taj čovjek je šarlatan."

Ona se nasmijala. Nije mu bilo jasno zašto je njegovo mišljenje o Scobellu tako zabavlja.

Ali, to je bilo ono što gaje, svako malo, zapanjivalo u vezi Henriette.

Iznenadno otkriće, za njega uznemirujuće, da je bila u stanju smijati mu se.

Nije navikao na to. Gerda ga je shvaćala smrtno ozbiljno. A Veronica nikad nije mislila na nikog osim sebe same. Međutim, Henriettaje imala trik sa zabacivanjem glave unatrag, pogledom kroz poluzatvorene oči s iznenadnim nježnim i napola podrugljivim osmjehom, kao da govori: "Daj da dobro pogledam ovu šaljivu osobu po imenu John... Da ga dobro, dobro pogledam.."

To je bilo, pomislio je, prilično slično mrštenju kad je promatrala svoj rad - ili sliku. To je bilo - k vragu i sve - to je bilo ravnodušno. Nije

želio da Henrietta bude ravnodušna. Želio je da Henrietta misli samo o njemu, nije želio da misli na išta drugo.

("U stvari, upravo ono što zamjeraš Gerdi", rekao je njegov nesvjesni dio uma koji se opet javio.)

Uistinu, bio je u potpunosti nelogičan. Nije znao što želi.

("Želim ići kući." Kakva apsurdna, blesava fraza. Nije ništa značila.) U svakom slučaju, za otprilike sat vremena vozit će van Londona - zaboravit će bolesnike s njihovim blagim kiselkastim "pogrešnim" zadahom.. mirisat će spaljeno drvo i borove i meko vlažno jesenje lišće... Samo kretanje auta bit će umirujuće - to glatko, jednostavno ubrzavanje.

Ali neće, odjednom se sjetio, sve biti tako zahvaljujući blago istegnutom zapešću. Gerda će morati voziti, a Gerda, Bog joj pomogao, nikad nije bila sposobna pokrenuti auto! Svaki put kad je mijenjala brzinu, on je šutio, škrgutao zubima, trudio se ništa ne reći jer je znao, iz gorkog iskustva, da kad nešto kaže, Gerda smjesta postane još gora. Zanimljivo kako nitko nikad nije uspio Gerdu naučiti mijenjati brzine - čak ni Henrietta. Okrenuo se Henrietti i pomislio kako će Henriettin entuzijizam imati bolji učinak od njegove vlastite nervoze.

Jer Henrietta je voljela automobile. O automobilima je pričala lirskim intenzitetom koji drugi ljudi pridaju proljeću, ili prvoj pahulji snijega.

"Nije li prekrasan, Johne? Čuješ kako prede?" (Za Henriettu su automobili oduvijek bili muško.) "Popet ću se uz Bale Hill u trećoj - bez problema - bez ikakvih problema. Slušaj kako bruji."

Sve dok nije naglo i furiozno eksplodirao:

"Henrietta, smatraš li kako bi mogla malo pažnje posvetiti meni i zaboraviti vražji auto na minutu ili dvije!"

Uvijek se sramio ovakvih reakcija.

Nikad nije znao kad će grnuti poput groma iz vedra neba.

Ista je stvar bila s njezinim djelima. Zaključio je kako su njeni radovi dobri.

Divio im se - i mrzio ih - istovremeno.

Najžešća svađa bila je u vezi toga.

Gerda mu je jedan dan rekla:

"Henrietta me zamolila da joj poziram."

"Molim?" Njegova zapanjenost, kad smo već kod toga, nije bila laskava. "???"

"Da, sutra idem u atelje."

"Za što te, za ime Božje, treba?"

Da, nije bio baš pristojan u vezi toga. Ali Gerda, na sreću, nije shvatila tu činjenicu. Izgledala je zadovoljno. Sumnjao je u jednu od Henriettinih neiskrenih ljubaznosti - Gerda je, možda, natuknula kako bi željela pozirati. Nešto slično.

Onda, nekih desetak dana kasnije, Gerda mu je trijumfalno pokazala mali gipsani kip.

Bila je to lijepa stvar - tehnički savršena poput svih Henriettinih djela.

Idealizirala je Gerdu - a Gerda je očito bila zadovoljna njome.

"Uistinu mislim kako je lijep, Johne."

"To je Henriettino djelo? To ništa ne znači - ama baš ništa. Nije mi jasno otkud joj ideja da napravi nešto takvo."

"Drukčiji je, naravno, od njenih apstraktnih radova - ali ja mislim da je dobar, Johne, uistinu."

Više nije ništa rekao - nakon svega, nije želio Gerdi uništiti zadovoljstvo. Ali, prvom je prilikom pitao Henriettu o tome.

"Zašto si željela napraviti onu smiješnu Gerdinu stvar? To te nije vrijedno.

Nakon svega, obično napraviš poštene stvari."

Henrietta je polagano rekla:

"Ja mislim kako nije loša. Gerda je izgledala prilično zadovoljna."

"Gerda je očarana. Nije ni čudo. Gerda ne bi razlikovala umjetnost od obične fotografije u boji."

"To nije loša umjetnost, Johne. To je samo portret - prilično bezopasan i nimalo pretenciozan."

"Obično ne gubiš vrijeme na takve stvari..."

Zastao je i zagledao se u drvenu figuru visoku nekih metar i pol.

"što je ovo?"

"To je za Međunarodnu skupinu. Obožavatelj."

Promatrala gaje. Zurio je, a onda - iznenada, vrat mu se prošarao žilama i furiozno se okrenuo prema njoj.

"Znači, zato si trebala Gerdu? Kako se usuđuješ?"

"Pitala sam se hoćeš li vidjeti.."

"Vidjeti? Naravno da vidim. Ovdje je." Položio je prst na snažne mišiće vrata.

Henrietta je kimnula.

"Da, željela sam vrat i ramena - i tu duboku pognutost prema naprijed - podčinjenost - pognutost. Predivno je!"

"Predivno? Čekaj malo, Henrietta, to neću dopustiti. Ostavi Gerdu namiru."

"Gerda neće znati. Nitko neće znati. Znaš da se Gerda nikad ne bi prepoznala u ovome - također je nitko drugi ne bi prepoznao. I to nije Gerda. To nije nitko."

"Ja sam je prepoznao, zar ne?"

"Ti si drukčiji, Johne. Ti - vidiš stvari."

"K vragu! Neću to dopustiti, Henrietta! Neću. Zar ne vidiš da je to bila podla stvar?"

"Stvarno?"

"Zar to ne znaš? Ne možeš to osjetiti! Gdje je tvoja uobičajena senzibilnost?"

Henrietta je polagano rekla:

"Ne shvaćaš, Johne. Mislim da nikad nećeš shvatiti... Ti ne znaš što znači nešto željeti - gledati to svakodnevno - tu liniju vrata - te mišiće - kut pod kojim se glava naginje naprijed - težinu na usnama. Gledala sam ih, željela ih - svaki put kad sam vidjela Gerdu... Na kraju sam ih jednostavno morala imati!"

"Beskrupulozno!"

"Da, pretpostavljam da je tako. Ali kada nešto želiš, na taj način, to jednostavno moraš uzeti."

"Znači, ne mariš ni za koga. Ne mariš za Gerdu -"

"Ne budi lud, Johne. Zato sam napravila onaj kip. Kako bi usrećila i zadovoljila Gerdu. Nisam nečovječna!"

"Jesi, nečovječna si."

"Smatraš li - iskreno - da će se Gerda ikad prepoznati u ovome?"

Johnju je nevoljko pogledao. Njegov bijes i odbojnost po prvi su put ustuknuli pred njegovom znatiželjom. Neobičan pokorni kip, kip koji se klanja nepoznatom božanstvu - uzdignutog lica - slijep, gluh, odan - zastrašujuće snažan, stravično fanatičan... Rekao je:

"Napravila si prilično zastrašujuću stvar, Henrietta!"

Henrietta je lagano zadrhtala.

Rekla je: "Da - ja tako mislim.."

John je oštro rekao:

"Što gleda - tko je to? Tamo ispred njega?"

Henrietta je oklijevala. Glasom koji je imao čudan prizvuk rekla je:

"Ne znam. Ali ja mislim - možda gleda tebe, Johnne."

5.

U blagavaonici, mali Terry je opet izgovorio jedan znanstveni podatak.

"Olovne soli bolje se otapaju u hladnoj nego u vrućoj vodi. Ako dodaš kalijev nitrat, dobit ćeš žućkastu otopinu olovnog nitrata."

S iščekivanjem je promatrao majku, ali bez ikakve nade. Roditelji, po mišljenju mladog Terencea, bili su tužno razočaranje.

"Znaš li, majko-"

"Ne znam ništa o kemiji, dušo."

"Možeš pročitati u knjizi", rekao je Terence.

Bila je to jednostavna činjenica, ali u njoj se krila stanovita sjeta.

Gerda nije čula sjetu. Bila je uhvaćena u kavez vlastitog uznemirujućeg jada.

Kružila je u njemu, kružila i kružila. Bila je uznemirena još od jutros kad se probudila i shvatila kako je strašni vikend s Angkatellima napokon stigao. Boravak u Šupljini oduvijek joj je bio stravičan. Uvijek se osjećala zbunjeno i izgubljeno. Lucy Angkatell sa svojim rečenicama koje nikad nisu dovršene, njene brze nelogičnosti, i njeni očiti pokušaji da bude ljubazna. Ona je bila osoba koja ju je najviše užasavala.

Ali i drugi su bili vrlo blizu. Za Gerdu su to bila dva dana čiste patnje - koju je trpjela zbog Johna.

Jer John je jutros, dok se protezao, glasom punim zadovoljstva rekao:

"Fenomenalno je pomisliti kako ovaj vikend idemo na selo. To će biti dobro za tebe, Gerda, baš ono što ti treba."

Mehanički se osmjehnula i s nesebičnom hrabrošću u glasu rekla: "Bit će prekrasno."

Njene nesretne oči lutale su spavaćom sobom. Tapete sa svijetlosmeđim prugama i crnom mrljom tik pored ormara, stolić od mahagonija s čašom koja je stršala previše van, veseli svijetloplavi sag, slike Lake Districta. Sve drage poznate stvari koje neće vidjeti do ponedjeljka.

Umjesto toga, sutra će glasna sobarica ući u stranu spavaću sobu, pored kreveta položiti mali otmjeni pladanj s jutarnjim čajem, razmaknuti zastore i presložiti i spremiti Gerdinu odjeću — stvar zbog koje se Gerda uvijek zarumenila i bilo joj je neugodno. Ležat će jadna, trpjeti te stvari, pokušavajući se utješiti mislima "Još samo jedno jutro." Poput škole i brojenja dana.

Gerda nije bila sretna u školi. U školi je bilo još manje sigurnosti nego bilo drugdje. Kod kuće je bilo bolje. Ali, čak ni kod kuće nije bilo dobro. Jer su svi, naravno, bili brži i pametniji od nje. Njihovi komentari, brzi, nestrpljivi, ne baš neuljudni, zviždali su pored njenih ušiju poput orkana. "Oh, požuri se, Gerda."

"Smotana, daj to meni!" Oh, ne dajte Gerdi da to radi, trebat će joj vječnost."

"Gerda nikad ne sudjeluje ni u čemu..."

Zar nisu shvatili, svi oni, da je to način zbog kojeg je bila još sporija i gluplja?

Postajala je sve gora i gora, nespretnija, gluplja, sve više sklona tupom zurenju kad joj se nešto govorilo.

Sve dok, iznenada, nije došao trenutak u kojem je pronašla izlaz. Gotovo slučajno, stvarno slučajno, pronašla je oružje za obranu.

Postala je još sporija, njezin zbunjeno pogled postao je još tuplji. Ali sada, kad su nestrpljivo rekli: "Oh, Gerda, kako si glupa, zar ti to nije jasno?" bila je sposobna, iza svog tupog izraza lica, pronašla je utjehu u svom tajnom saznanju...

Jer nije bila glupa kao što su mislili. Često, kad se pretvarala da joj nije jasno, bilo joj je jasno. I često je, namjerno, sporo obavljala bilo koji zadatak i u sebi se osmjehivala kad su ga nečiji nestrpljivi prsti zgrabili iz njenih ruku.

Tajno znanje superiornosti davalo joj je toplinu i osjećaj ugone. Počela se, prilično često, jako dobro zabavljati. Da, bilo je zabavno znati više no što su oni mislili da znate. Moći nešto učiniti, ali nikome ne dati do znanja da to možete.

A to je imalo i prednost, iznenada otkrivenu, u tome što su ljudi činili stvari umjesto vas. To vas je, naravno, lišavalo mnogih briga. I, na kraju, ako se ljudi naviknu za vas obavljati stvari, vi ih niste uopće morali obavljati, i onda ljudi nisu znali da ste ih obavljali loše. I tako, polagano, opet ste došli gotovo na početak. Do osjećaja da ste se mogli nositi sa svijetom oko vas.

(Ali to neće, bojala se Gerda, dobro proći s Angkatellovima; Angkatellovi su oduvijek bili toliko naprijed da ste se osjećali kako niste u istoj ulici s njima. Kako je mrzila Angkatellove! To je bilo dobro za Johna - Johnu se tamo dopadalo. Dolazio je kući manje umoran - i ponekad manje nervozan.)

Dragi John, pomislila je. John je bio divan. Svi su tako mislili. Tako pametan liječnik, tako suosjećajan sa svojim pacijentima. Trošio se - i zanimanje koje je pokazivao za svoje bolničke pacijente - strana njegovog posla koja se nije isplatila.

John je bio tako nesebičan - tako plemenit.

Oduvijek je znala, od samog početka, da je John briljantan i da će se uspeti do vrha. I izabrao je nju, a mogao se oženiti nekom puno

briljantnijom. Nije mario što je spora i prilično glupa, i ne odveć lijepa. "Brinut ću se za tebe", rekao je.

Lijepo, prilično vješto. "Ništa se ne brini, Gerda, ja ću se brinuti za tebe..."

Upravo ono što muškarac treba biti. Lijepo je znati kako je John izabrao nju.

Rekao je uz onaj svoj iznenadni, vrlo atraktivan, napola molećivi osmijeh: "Mora biti po mome, znaš, Gerda."

Pa, to je bilo u redu. Uvijek mu je u svemu pokušavala popustiti. Čak i u posljednje vrijeme kad je postao tako težak i nervozan - kad je izgledalo kako ga ništa ne zadovoljava. Kad, na neki način, ništa što je učinila nije bilo dobro. Ne možete ga kriviti. Bio je tako zaposlen, tako nesebičan.

— Oh, Bože, ta janjetina! Trebala bje vratiti u pećnicu. Još uvijek ni traga ni glasa od Johna. Zašto, ponekad, ne bi mogla ispravno odlučiti? Opet su je preplavili oni mračni valovi jada. Janjetina! Ovaj stravični vikend s Angkatellovima. Osjetilaje oštru bol u obje sljepoočnice. Oh, Bože, sada će dobiti jednu od svojih glavobolja. A Johna je nerviralo kad je imala glavobolje. Nikad joj nije davao ništa protiv njih, a sigurno bi bilo lako, postoje liječnik. Umjesto toga, uvijek bi rekao: "Ne razmišljaj o tome. Nema smisla trovati se lijekovima. Otiđi u šetnju."

Janjetina! Gerda je zurila u nju i imala osjećaj kako se riječi ponavljaju u njenoj bolnoj glavi, "Janjetina, JANJETINA JANJETINA.

Suze samosažaljenja navrle su joj na oči. "Zašto", pomislila je, "meni nikad ništa ne uspijeva?"

Terence je preko stola pogledao majku, a onda but. Pomislio je: "Zašto mi ne možemo večerati? Kako su odrasli ljudi glupi. Nemaju nimalo pameti!"

Glasno je, i vrlo oprezno, rekao:

"Nicholson Minor i ja napraviti ćemo nitroglicerina u vrtu njegovog oca. Oni žive na Streathamu."

"Stvarno, dušo? To će biti jako lijepo", rekla je Gerda.

Još uvijek ima vremena. Ako pozvoni i kaže Lewisovoj da smjesta podgrije janjetinu - Terence joj je uputio blago znatiželjni pogled. Instinktivno je osjećao kako izrada nitroglicerina nije posao koji će roditelji ohrabriti. Oportunistički je izabrao trenutak kad se osjećao prilično sigurnim da ima dobre šanse za prolazak izjave. I njegova je prosudba bila točna. Ako, nekim slučajem, dođe do problema - to jest, ako djelovanje nitroglicerina bude preočito, povrijeđenim će glasom moći reći:

"Rekao sam mami."

Istovremeno je osjećao i lagano razočaranje.

"Čak bi i mama", pomislio je, "trebala znati za nitroglicerina."

Uzdahnuo je. Preplavio ga je intenzivan osjećaj samoće koju možete osjetiti samo u djetinjstvu. Njegov je otac bio previše nestrpljiv za slušanje, majka previše nepažljiva. Žena je bila samo blesavo derište.

Gomile zanimljivih kemijskih eksperimenata. A tko je mario za njih? Nitko!

Bang! Gerda je poskočila. Bila su to vrata Johnove ordinacije. John se trčeći uspinjao stubama.

John Christow uletio je u prostoriju i sa sobom donio osobitu atmosferu intenzivne energije. Bio je dobro raspoložen, gladan i nestrpljiv.

"Bože", rekao je dok je sjedao i energično zgrabio nož. "Kako mrzim bolesne ljude!"

"Oh, Johne." Gerda ga je brzo prekorila. "Nemoj govoriti takve stvari. Oni će pomisliti da stvarno tako misliš."

Glavom je lagano mahnula prema djeci.

"Mislim tako", rekao je John Christow. "Nitko ne bi trebao biti bolestan."

"Tata se šali", brzo je rekla Gerda Terenceu.

Terence je ocu uputio bezizražajni pogled kakvim je promatrao sve oko sebe.

"Ja mislim da se ne šali", rekao je.

"Da mrziš bolesne ljude, ne bi bio liječnik, dragi", rekla je Gerda i lagano se osmjehnula.

"Upravo je to razlog", rekao je John Christow. "Niti jedan liječnik ne voli bolest. Dobri Bože, ovo meso je hladno poput leda. Zašto ga nisi vratila u pećnicu kako bi ostalo toplo?"

"Pa, dragi, nisam znala. Znaš, mislila sam kako upravo dolaziš"

John Christow je pritisnuo zvonce, i oglasila se duga, nervozna zvonjava.

Lewisova se smjesta pojavila.

"Odnosite ovo dolje i recite kuharici neka podgrije."

Govorio je ljubazno.

"Da, gospodine." Lewisova je pomalo bezobrazno uspjela s dvije kratke, nevine riječi pokazati svoje mišljenje o gazdarici koja je sjedila za stolom i pustila meso da se ohladi.

Gerda je nastavila prilično nepovezano:

"Žao mi je, dragi, ja sam kriva za sve, ali, najprije, znaš, mislila sam da dolaziš, a onda sam mislila, pa, ako ga vratim natrag..."

John ju je nestrpljivo prekinuo.

"Oh, kakve to veze ima? Nije važno. Nema smisla dizati buru oko toga."

Onda je pitao:

"Jeli auto ovdje?"

"Mislim da jest. Collie ga je naručio."

"Onda možemo krenuti čim ovo bude gotovo."

Preko Albert Bridgea, pomislio je, a onda Clapham Commona - prečicom pored Crvstal Palacea - Crowdon - Purlev Way, a onda izbjеći glavnu cestu - skrenuti desno Metherlv Hillom - niz Haverston Ridge - naći se desno od predgrađa, kroz Cormerton, a onda uspon Shovel Downom - stabla zlatnocrvena - posvuda šume - lagani miris jeseni, i preko brda.

Lucy i Henry... Henrietta...

Već četiri dana nije vidio Henriettu. Kad ju je posljednji put vidio, bila je bijesna. Imala je onaj pogled u očima. Ne apstraktan, ne izgubljen - nije ga baš mogao opisati - onaj pogled kad nešto vidi - nešto što nije tamo - nešto (a to je bio najveći problem), nešto što nije John Christow.

Rekao je sam sebi: "Znam da je kiparica. Znam da su njeni radovi dobri. Ah, k vragu i sve, zar ih koji put ne može zaboraviti? Može li ponekad misliti na mene - i na ništa drugo?"

Bio je nepošten. Znao je da je nepošten. Henrietta je rijetko pričala o svom poslu - u stvari, bila je manje opsjednuta njime od mnogih umjetnika koje je znao.

Pažnja koju mu je poklanjala u vrlo je rijetkim prilikama bila poremećena nekom unutarnjom vizijom. Ali to ga je uvijek razbjesnilo.

Jednom je, oštrim i grubim glasom, rekao: "Bi li se odrekla svega ovoga da to zatražim?"

"Svega - čega?" Njen topao glas bio je prepun iznenađenja.

"Svega- ovoga." Mahnuo je rukom i pokazao atelje.

I smjesta pomislio: "Budalo! Zašto sije to pitao?" I opet: "Neka kaže:

''Naravno.' Neka mi laže! Kad bi samo rekla: 'Naravno da hoću.' Nije važno misli li to ili ne! Ali neka kaže. Mora me umiriti."

Umjesto toga, neko vrijeme nije ništa rekla. Oči su joj postale sanjive i apstraktne. Lagano se namrštila.

Onda je polagano rekla:

"Pretpostavljam. Kad bi bilo neophodno."

"Neophodno? Kako to misliš neophodno?"

"Uistinu mi nije jasno što misliš time, Johnne. Neophodno, kao što amputacija može biti neophodna."

"U stvari, ništa osim operacije!"

"Ljut si. Što si želio da kažem?"

"Dobro znaš. Jedna bi riječ bila dovoljna. Da. Zašto je ne možeš izgovoriti?"

Ljudima govoriš dovoljno stvari kako bi im udovoljila, ne mareći jesu li istinite ili ne. Zašto ne meni? Za ime Božje, zašto ne meni?"

Odgovorila je, još uvijek polagano:

"Ne znam.. uistinu ne znam, Johne. Ne mogu - to je sve. Ne mogu."

Šetao je amo-tamo minutu ili dvije. Onda je rekao:

"Izluđuješ me, Henrietta. Nikad nisam osjetio da imam bilo kakav utjecaj nad tobom."

"Zašto bi ga želio?"

Stropoštao se u stolac.

"Želim biti prvi."

"I jesi, Johne."

"Ne. Da sam mrtav, prvo što bi učinila, suzama oblivenog lica, počela bi raditi skulpturu nekakve proklete žalosne žene ili neki kip boli."

"Pitam se. Vjerujem - da, možda i bi. To je prilično strašno."

Sjedila je i gledala ga s očajem u očima.

Puding je zagorio. Christow je podigao obrve i Gerda je požurila s isprikama.

"Žao mi je, dragi. Nemam pojma zašto se to dogodilo. Daj mi vrh, a ti uzmi ono ispod."

Puding je zagorio jer je on, John Christow, ostao sjediti u svojoj ordinaciji petnaest minuta duže no što je trebao razmišljajući o Henrietti i gospođi Crabtree i dopuštajući da ga preplave smiješna nostalgična sjećanja na San Miguel. Pogreška je njegova. Bilo je idiotski od Gerde što je pokušavala preuzeti krivnju, luđački što je pokušala i pojela zagorjeli dio. Zašto je od sebe uvijek morala praviti patnicu?

Zašto Terence tako polagano, zainteresirano zuri u njega? Zašto, oh, zašto, Žena neprestano mora šmrcati? Zašto su svi, do vraga, tako iritantni?

Njegov bijes usmjerio se na Ženu.

"Zašto, za ime Božje, ne ispušeš nos?"

"Mislim da se malo prehladila, dragi."

"Ne, nije. Uvijek misliš da su se prehladili! Dobro joj je."

Gerda je uzdahnula. Nikad nije uspijevala shvatiti zašto liječnik, koji je provodio vrijeme liječeći tuđe bolesti, može biti toliko nezainteresiran za zdravlje vlastite obitelji. Uvijek je ismijavao bilo kakav spomen bolesti.

"Šmrncnula sam osam puta prije ručka", rekla je Žena važno.

"Šmrcanje od vrućine!" rekao je John.

"Nije vruće", rekao je Terence. "Na termometru u hodniku piše 18 stupnjeva."

John je ustao. "Jesmo li gotovi? Odlično, idemo. Spremna za polazak, Gerda?"

"Za minutu, John. Trebam staviti još samo nekoliko stvari."

"Sigurno si to mogla napraviti prije. Što si radila cijelo jutro?"

Bijesno je izašao iz blagavaonice. Gerda je pojurila u spavaću sobu.

Njena želja da bude brza učinit će je puno sporijom. Ali zašto nije mogla biti spremna? Njegov kovčeg bio je spakiran i u hodniku. Zašto, za ime Božje - Žena mu je prilazila i držala neke prilično ljepljive kartice.

"Mogu li ti pročitati budućnost, tatice? Znam kako. Pročitala sam mami, i Terryju, i Lewisovoj i Jane i kuharici."

"Uredu."

Pitao se koliko će se Gerda zadržati. Želio je napustiti ovu užasnu kuću i ovu užasnu ulicu i ovaj grad prepun boležljivih, šmrcavih i bolesnih ljudi. Želio je otići u šumu, hodati po vlažnom lišću - i sa zahvalnošću pobjeći na osamu kod Lucy Angkatell koja je uvijek odavala dojam da nema tijelo, da lebdi.

Žena je važno dijelila karte.

"Ovo si ti u sredini, tata, herc kralj. Osoba kojoj se čita budućnost uvijek je herc kralj. A onda dijelim ostale s licem prema dolje. Dvije s tvoje lijeve strane, dvije s desne, jednu preko tvoje glave - ta ima moć nad tobom, a ona pod tvojim nogama - nad njom ti imaš moć. A ova - ta te pokriva."

"Sada." Žena je duboko udahнула. "Okrećemo ih. Ona s tvoje desne strane je karo kraljica - prilično blizu."

"Henrietta", pomislio je, na trenutak zbunjen i zabavljen Ženinom ozbiljnošću.

"A iduća je tref dečko - on je neki šutljivi mladić."

"S lijeve strane ti je pik osmica - to je prikriveni neprijatelj. Imaš li prikrivenog neprijatelja, tata?"

"Koliko znam, nemam."

"A ispod je pik kraljica - to je prilično starija dama."

"Lady Angkatell", rekao je.

"A sada, ova što ti je nad glavom ima moć nad tobom - herc kraljica."

"Veronica", pomislio je. "Veronica!" A onda: "Kakva sam ja budala! Veronica mi sada ništa ne znači."

"A ovo je pod tvojim nogama i ti imaš moć nad tim - tref kraljica."

Gerda je dojurila u sobu.

"Spremna sam, Johne."

"Oh, čekaj, mama, čitam tatinu budućnost. Ostala je još samo jedna karta, tata - najvažnija od svih. Ta te pokriva."

Ženini mali ljepljivi prsti su je okrenuli. Uzdahnula je.

"Oh - to je pik as! To je obično smrt - ali -"

"Tvoja majka", rekao je John, "pregazit će nekoga na putu iz Londona. Hajde, Gerda. Doviđenja, vas dvoje. Pokušajte biti dobri."

6.

I

Midge Hardcastle u subotu je sišla dolje oko jedanaest. Doručkovala je u krevetu, čitala knjigu, malo drijemala i onda ustala.

Bilo je lijepo ovako ljenčariti. Kao kad je bila na odmoru! Nema sumnje, madame Alfrege vam je išla na živce.

Izašlaje van na ugodno jesenje sunce. Sir Henry Angkatell sjedio je na starinskom stolcu i čitao The Times. Podigao je pogled i osmjehnuo se. Volio je Midge.

"Bog, draga moja."

"Puno kasnim?"

"Nisi propustila ručak", rekao je sir Henry uz osmijeh.

Midge je sjela pored njega i uz uzdah rekla:

"Lijepo je biti ovdje."

"Izgledaš mi prilično zajapureno."

"Oh, ma dobro sam. Lijepo je biti negdje gdje debele žene ne pokušavaju ući u odjeću nekoliko brojeva premalu za njih!"

"To je sigurno strašno!" Sir Henry je zastao, a onda bacio pogled na sat i rekao: "Edward stiže u 12.15 h."

"Stvarno?" Midge je na trenutak zašutjela, a zatim rekla: "Već dugo nisam vidjela Edwarda."

"Isti je kao i prije", rekao je sir Henry. "Jedva da dolazi iz Ainswicka."

"Ainswick", pomislila je Midge. "Ainswick!" Srce ju je lagano zaboljelo. Ti predivni dani u Ainswicku. Posjeti kojima se veselila mjesecima! "Idem u Ainswick."

Noćima prije polaska ležala bi budna u krevetu. I napokon - došao je dan! Mala seoska postaja na kojoj je vlak - veliki ekspres iz Londona - morao stati ako ste obavijestili konduktera! Dočekao vas je Daimler. Vožnja - posljednji zavoj kroz vrata i kroz šumu sve dok niste izašli na otvoreno pred kućom - bijelom i ogromnom, koja je odisala dobrodošlicom. Stari ujak Geoffrev u svom starom pokrpanom kaputu od tvida.

"A sada, mladařijo- uživajte." 1 uživali su. Henrietta iz Irske. Edward, koji je kući došao iz Etona. Ona, sa sjevera iz ružnog industrijskog grada. Bilo je kao u raju.

Međutim, Edward je uvijek bio u centru pažnje. Edward, visok i nježan, bez samopouzdanja i uvijek ljubazan. Ali nikada, naravno, nije primjećivao Midge.

Edward, uvijek tako povučen, poput pravog gosta, tako da se jednog dana zapanjila kad je vrtlar Tremlet rekao:

"Jednog će dana ovo pripadati gospodinu Edwardu."

"Ali zašto, Tremlete? On nije sin ujaka Geoffreya."

"On je nasljednik, gospođice Midge. Određen, tako to zovu. Gospođica Lucy, ona je jedino dijete gospodina Geoffreva, ali ne može naslijediti jer je žensko, a gospodin Henry, pošto je udana za njega, samo je rođak u drugom koljenu. Ne tako blizu poput gospodina Edwarda."

I sada je Edward živio u Ainswicku. Tamo je živio sam i vrlo rijetko napuštao imanje. Midge se pitala, ponekad, mari li Lucy zbog toga. Lucy je oduvijek izgledala kao da za ništa nemari.

Ipak, Ainswick je bio njen dom, i Edward je samo njen prvi rođak, i više od dvadeset godina mlađi od nje. Njen otac, stari Geoffrey Angkatell, bio je strašna "faca" u okolini. Također je posjedovao poprilično bogatstvo, od kojeg je većina pripala Lucy, tako da je Edward, u usporedbi s njom, bio siromašan, s dovoljno sredstava da održava imanje, ali ne puno više od toga.

Nije da je Edward imao skupe prohtjeve. Neko je vrijeme radio u diplomaciji, ali kad je naslijedio Ainswick, dao je otkaz i došao živjeti na imanje. Bio je načitan čovjek, skupljao je prva izdanja i povremeno pisao prilično uštogljene ironične članke za marginalne novine. Pitao je svoju rođakinju u drugom koljenu, Henriettu Savernake, tri puta da se uda za njega.

Midge je sjedila na jesenjem suncu i razmišljala o tim stvarima. Nije se mogla odlučiti je li joj drago što će vidjeti Edwarda ili ne. Nije da se nalazila u stanju koje zovu "oporavak nakon prekida". Čovjek jednostavno ne može preboljeti Edwarda.

Edward od Ainswicka bio joj je stvaran isto kao i Edward koji je u londonskom restoranu ustajao od stola kako bje pozdravio. Voljela je Edwarda otkad zna za sebe...

Glas sir Henryja ju je vratio u stvarnost.

"Što misliš kako Lucy izgleda?"

"Jako dobro. Ista je kao i uvijek." Midge se lagano osmjehnula. "I više od toga."

"Pa - da." Sir Henry je povukao dim lule. Neočekivano je rekao:

"Ponekad sam, znaš, Midge, zabrinut zbog Lucy."

"Zabrinut?" Midge ga je iznenađeno pogledala. "Zašto?"

Sir Henry je odmahnuo glavom.

"Lucy", rekao je, "ne shvaća kako postoje stvari koje ne može učiniti."

Midge je zurila. Nastavio je:

"Uvijek se uspijeva izvući. Oduvijek." Nasmiješio se. "Sprdala se s tradicijama Parlamenta - poigravala se s presedanima na večerama (a to je, Midge, opaki zločin!). Postavljala je smrtne neprijatelje jednog pored drugog za stol, ludjela zbog boja! I umjesto da izazove jedan veliki skandal zbog kojeg će svi poludjeti i osramoti britanski imperij - neka sam proklet ako se ne bi izvukla i iz toga! Taj njen trik - smiješi se ljudima i izgleda kao da si ne može pomoći! Sluge su iste - koliko im god problema stvorila, oni je obožavaju."

"Znam što želiš reći", rekla je Midge zamišljeno. "Stvari koje ne bi podnosio ni od kog drugog, smatraš u redu ako ih Lucy napravi. Što je to, pitam se? Šarm?"

Magnetizam?"

Sir Henry je slegnuo ramenima.

"Oduvijek je takva, još otkad je bila djevojčica- ponekad pomislim kako je to sraslo s njom. Mislim, ne shvaća da granice postoje. Pa, Midge, uistinu vjerujem", rekao je uz osmijeh, "kako Lucy misli da se može izvući s umorstvom!"

II

Henrietta je izvezla Delagea iz garaže u Mewsu i, nakon posve tehničkog razgovora s Albertom koji se brinuo za Delageovo zdravlje, krenula.

"Radi k'o urica, gospođice", rekao je Albert.

Henrietta se nasmiješila. Jurnula je Mewsom uživajući u osjećaju koji se uvijek javljao kad je bila sama u autu. Obožavala se voziti sama. Na taj je način u potpunosti mogla osjetiti intimno zadovoljstvo koje joj je takva vožnja pričinjavala.

Uživala je u svojoj vještini snalaženja u prometu, uživala je pronalaziti nove prečace iz Londona. Imala je vlastite puteve, i kad se vozila samim Londonom, također je posjedovala intimno znanje o njegovim ulicama poput bilo kojeg taksista.

Krenula je novootkrivenim putem na sjeverozapad i vijugala zamršenim labirintom uličica predgrađa.

Kad je naposljetku stigla na dugi Shovel Down, bilo je dvanaest sati i trideset minuta. Henrietta je uvijek uživala u pogledu s tog osobitog mjesta. Sada je zastala na vrhu, prije nego što se cesta počela spuštati. Posvuda oko nje nalazilo se drveće, drveće čije je lišće mijenjalo boju iz zlatne u smeđu. Bio je to nevjerojatno zlatan svijet i veličanstven na jakom jesenjem suncu.

Henrietta je pomislila: "Volim jesen. Puno je bogatija od proljeća."

I odjednom ju je obuzeo jedan od onih trenutaka intenzivne sreće - osjećaj ljepote svijeta - njenog vlastitog intenzivnog uživanja u tom svijetu.

Pomislila je: "Nikad neću biti sretna kao sada - nikad."

Stajala je tamo minutu, promatrala zlatni svijet koji je, činilo se, tonuo i rastapao se u sebe, magličast i nejasan u svoj svojoj ljepoti.

Onda je krenula dalje, niz brdo, kroz šumu, dugom strmom cestom prema Šupljini.

III

Kad je Henrietta stigla, Midge je sjedila na niskom zidiću terase i veselo joj mahnula. Henrietti je bilo drago što vidi Midge koja joj se dopadala.

Lady Angkatell izašla je iz kuće i rekla:

"Oh, tu si, Henrietta. Dok odvezeš auto u štalu i daš mu zob, ručak će biti spreman."

"Kakav zadivljujući zaključak", rekla je Henrietta dok je vozila oko kuće.

Midge joj se pridružila i stala na prag. "Znaš, oduvijek sam bila ponosna kako sam se u potpunosti lišila konjskog zadaha mojih irskih predaka. Kad odrasteš među ljudima koji ne pričaju ni o čemu drugom osim o konjima, postaneš superiorna kad ne mariš za njih. A sada mi je Lucy pokazala kako se prema svom autu ponašam kao prema konju. Istina. Živa istina."

"Znam", rekla je Midge. "Lucy je prilično razarajuća. Jutros mi je rekla kako, dok sam ovdje, mogu biti bezobrazna koliko god želim."

Henrietta je na trenutak razmislila i onda kimnula.

"Naravno", rekla je. "Butik!"

"Da. Kad čovjek mora provoditi svaki dan u maloj prostoriji i biti ljubazan prema bezobraznim ženama i zvati ih madam, stavljati im šešire na glavu, smiješiti se i gutati sve što ti požele reći - pa, čovjeku dođe da pukne! Znaš, Henrietta, oduvijek se pitam zašto ljudi misle kako je tako ponizno 'biti sluga', a raditi u trgovini tako veličanstveno i neovisno. Čovjek trpi više bezobraština u trgovini nego Gudgeon ili Simmonsica ili bilo koji dobar sluga u dobrom domaćinstvu."

"Sigurno je užasno, draga. Voljela bih kad ne bi bila tako ponosna, tvrdoglava i uporna na samostalnom zarađivanju za život."

"U svakom slučaju, Lucy je anđeo. Ovaj ću vikend prema svima biti veličanstveno bezobrazna."

"Tko je ovdje?" rekla je Henrietta dok je izlazila iz auta.

"Christowovi dolaze." Midge je zastala, a onda nastavila: "Edward je upravo stigao."

"Edward? Jako lijepo. Edwarda nisam vidjela cijelu vječnost. Tko još?"

"David Angkatell. Tu ćeš, prema Lucy, biti od koristi. Spriječit ćeš ga da ne grize nokte."

"To baš i nije nalik na mene", rekla je Henrietta. "Mrzim se uvaljivati ljudima, i niti ne sanjam provjeravati njihove privatne navike. Što je Lucy stvarno rekla?"

"Svodi se na to! On također ima adamovu jabučicu!"

"Ne očekuje se da poduzmem nešto u vezi toga, zar ne?" pitala je Henrietta uzbuđeno.

"1 moraš biti ljubazna prema Gerdi."

"Kako bih samo mrzila Lucy da sam Gerda!"

"A netko tko rješava zločine, sutra dolazi na ručak."

"Nećemo igrati igru umorstava, zar ne?"

"Mislim da nećemo. Mislim kako je to samo susjedska gostoljubivost."

Midgein se glas malo promijenio.

"Evo Edwarda."

"Dragi Edward", pomislila je Henrietta uz iznenadnu navalu toplih osjećaja.

Edward Angkatell bio je vrlo visok i vrlo vitak. Smiješio se dok je prilazio dvjema mladim ženama.

"Bog, Henrietta, nisam te vidio više od godinu dana."

"Bog, Edwarde."

Kako je Edward bio lijep! Taj njegov nježni osmijeh, sitne bore u kutovima očiju. I njegove lijepe, skladne kosti. "Vjerujem da ga toliko volim zbog njegovih kostiju", pomislila je Henrietta. Toplina osjećaja prema Edwardu ju je zapanjila.

Zaboravila je koliko joj se Edward sviđa.

IV

Nakon ručka Edward je rekao: "Idemo u šetnju, Henrietta."

Bila je to Edwardova vrsta šetnje - skitnja.

Krenuli su iza kuće, puteljkom koji je vijugao između stabala. Poput šuma u Ainswicu, pomislila je Henrietta. Dragi Ainswick, kako im je tamo bilo zabavno!

Počela je Edwardu pričati o Ainswicu. Oživjeli su stare uspomene.

"Sjećaš li se stare vjeverice? One sa slomljenom nogom. Držali smo je u kavezu i ozdravila je?"

"Naravno. Imala je smiješno ime - koje?"

"Cholmondeley-Marj oribanks!"

"Tako je."

Oboje su se nasmijali.

V

"A stara gospođa Bondy, kućepaziteljica - uvijek je govorila kako će jednog dana otići u dimnjak."

"A mi nismo marili."

"A onda je otišla."

"Uspjela je", rekla je Henrietta pozitivno. "Usadila je misao u vjeveričin mozak."

Nastavila je:

"Je li isto, Edwarde? Ili se promijenilo? Uvijek ga zamišljam istim."

"Zašto ne dođeš i vidiš, Henrietta? Odavno već nisi bila ondje."

"Znam."

Zašto sam, pomislila je, dopustila da prođe toliko vremena. Čovjek je zaposlen - zainteresiran - u vezi s ljudima...

"Znaš da si u bilo koje doba dobrodošla."

"Jako lijepo od tebe, Edwarde!"

Dragi Edward, pomislila je, sa svojim lijepim kostima.

Rekao je:

"Drago mi je što ti je Ainswick prirastao srcu, Henrietta."

Sanjivo je rekla: "Ainswick je najljepše mjesto na svijetu."

Dugonoga djevojčica, s grivom neuredne smeđe kose... sretna djevojčica koja nije imala pojma o stvarima koje će joj život učiniti..

djevojčica koja je voljela drveće...

Bila je tako sretna, a toga nije bila svjesna! Kad bih se mogla vratiti, pomislila je.

A glasno je iznenada rekla:

"Je li Ygdrasil još uvijek tamo?"

"Pogodio ga je grom."

"Oh, ne, ne Ygdrasilar"

Uznemirila se. Ygdrasil - njeno posebno ime za veliki hrast. Ako bogovi mogu uništiti Ygdrasila, ništa nije sigurno! Bolje da se vrate.

"Sjećaš li se svog posebnog znaka, Ygdrasil znaka?"

"Smiješno drvo kao niti jedno drvo koje sam ikad nacrtala na komadu papira?"

Još se uvijek sjećam, Edwarde. Na blokovima, na telefonskim imenicima, na rezultatima bridža. Čitavo ga vrijeme črčkam. Daj mi olovku."

Dao joj je olovku i notes, a ona je, smiješeći se, nacrtala smiješno drvo.

"Da", rekao je, "to je Ygdrasil."

Došli su gotovo do vrha puteljka. Henrietta je sjela na srušeno stablo. Edward je sjeo pored nje.

Pogledala je dolje kroz stabla.

"Ovdje je pomalo kao u Ainswicu - nazovimo to džepni Ainswick. Ponekad se pitam- Edwarde, misliš li da su Lucy i Henry zato došli ovamo?"

"Moguće."

"Čovjek nikad sa sigurnošću ne zna", rekla je Henrietta polagano, "što se događa u Lucynoj glavi." Onda je pitala. "Što si ti radio, Edwarde, otkad sam te posljednji put vidjela?"

"Ništa, Henrietta."

"To zvuči vrlo mirno."

"Nikad nisam bio dobar- na djelima."

Hitro ga je pogledala. U njegovom je glasu bilo nečega. Ali šutke joj se smiješio.

A ona je ponovno osjetila tople osjećaje.

"Možda si", rekla je, "mudar."

"Mudar?"

"Što ništa ne radiš."

Edward je polagano rekao: "To je neobično čuti od tebe, Henrietta. Ti, koja si tako uspješna."

"Smatraš me uspješnom? Smiješno."

"Ali jesi, draga moja. Ti si umjetnica. Sigurno si ponosna; ne možeš ne biti."

"Znam", rekla je Henrietta. "Puno mi ljudi to kaže. Oni ne shvaćaju - ne shvaćaju osnovnu stvar u vezi toga. Ti ne shvaćaš, Edwarde. Kiparstvo nije stvar koju odlučiš raditi i uspiješ u tome. To je stvar koju imaš u sebi, koja te vodi - koja te opsjeda - tako da, prije ili kasnije, moraš stvoriti kompromis s njom. A onda, na trenutak, napraviš neko djelo - sve dok stvar ne počne ispočetka."

"Želiš li živjeti u miru, Henrietta?"

"Ponekad pomislim kako želim živjeti u miru više od svega na svijetu, Edwarde!"

"Mogla bi živjeti u mami u Ainswicu. Mislim kako bi tamo bila sretna. Čak - čak i ako bi morala podnositi mene. Što kažeš, Henrietta? Hoćeš li doći u Ainswick i zvati ga domom? Oduvijek je tamo, znaš, čeka na tebe."

Henrietta je polagano okrenula glavu. Tiho je rekla: "Da te barem toliko ne volim, Edwarde. Zbog toga mi je puno teže reći Ne."

"Znači Ne je tvoj odgovor?"

"Žao mi je."

"Rekla si Ne i prije - ali ovaj put - pa, mislio sam kako će biti drukčije. Bila si sretna ovo poslijepodne, Henrietta. To ne možeš zanijekati."

"Bila sam jako sretna."

"Čak i tvoje lice - mlađe je nego jutros."

"Znam."

"Bili smo sretni zajedno, pričajući o Ainswicu, razmišljajući o Ainswicu. Zar ne vidiš što to znači, Henrietta?"

"Ti si taj koji ne vidi što to znači, Edwarde! Ovo smo poslijepodne živjeli u prošlosti."

"Prošlost je ponekad lijepo mjesto za život."

"Čovjek se ne može vratiti u prošlost. To je jedina stvar koju ne mogu učiniti - vratiti se u prošlost."

Šutio je minutu ili dvije. Onda je tihim, ugodnim i prilično bezosjećajnim glasom rekao:

"U stvari želiš reći kako se nećeš udati za mene zbog Johna Christowa?"

Henrietta nije odgovorila i Edward je nastavio:

"To je to, zar ne? Da John Christow ne postoji, udala bi se za mene."

Henrietta je grubo rekla: "Ne mogu zamisliti svijetu kojem nema Johna Christowa! To je ono što ti moraš shvatiti."

"Ako je tako, zašto se onda, za ime Božje, čovjek ne razvede od supruge i onda biste se mogli vjenčati?"

"John se ne želi rastati od supruge. I ne znam bih li se željela udati za Johna kad bi to učinio. To nije - to nije nimalo ono što ti misliš."

Edward je na svoj zamišljeni, ljubazni način rekao:

"John Christow. Na ovom svijetu postoji previše Johna Christowa."

"Nisi u pravu", rekla je Henrietta. "Postoji vrlo malo ljudi poput Johna."

"Ako je tako - to je dobro! U stvari, ja tako mislim!"

Ustao je. "Bolje da se vratimo."

7.

Kad su ušli u auto i kad je Lewisova zatvorila ulazna vrata kuće u Harlev Streetu, Gerda se osjetila prognanom. To zatvaranje vrata činilo se tako konačno.

Bila je izopćena - ovaj strašni vikend je došao. 1 bilo je stvari, priličan broj stvari, koje je trebala obaviti prije polaska. Je li zatvorila onu slavinu u kupaonici? I ona poruka za praonicu rublja - stavila ju je - gdje ju je stavila? Hoće li djeca biti u redu s mademoiselle} Mademoiselle'je bila tako - tako - hoće li Terence, na primjer, ikad učiniti ono što mu mademoiselle kaže? Činilo se kako francuska dadilja nema nikakvog autoriteta.

Sjela je za volan, još uvijek preplavljena jadom i nervozno pritisnula starter.

Pritisnula ga je opet i opet. John je rekao. "Auto će prije upaliti, Gerda, ako okreneš ključ."

"Oh, Bože, kako sam glupa." Bacila je brzi nervozni pogled prema njemu. Ako se John odmah uznemiri - ali, na njeno olakšanje, on se smiješio.

"To je zato", pomislila je Gerda u jednom od svojih bljesaka bistrine, "što je jako zadovoljan jer idemo Angkatellovima."

Siroti John, radi tako puno! On je tako nesebičan, cijelim je svojim bićem posvećen drugima. Nije ni čudo što se veseli ovom dugom vikendu. I, njen se um vratio na razgovor za ručkom i dok je poprilično naglo pustila kvačilo tako da je auto odskočio s pločnika, rekla je:

"Znaš, Johne, uistinu ne bi trebao zbijati šale kako mrziš bolesne ljude. Lijepo je kako sve što radiš smatraš laganim, i ja shvaćam. Ali djeca ne shvaćaju. Osobito Terry, on ima tako literaran um."

"Postoje trenuci", rekao je John Christow, "kad mi se Terry čini gotovo humanim - ne poput Žene! Koliko su dugo djevojke objekt divljenja?"

Gerda se slatko nasmijala. John ju je, znala je, zadirkivao. Ostala je pri svome. Gerda je imala adhezivan um.

"Uistinu smatram, Johne, kako je dobro da djeca shvate nesebičnost i požrtvovnost liječničkog života."

"Oh, Bože", rekao je Christow.

Gerda se na trenutak izgubila. Semafor kojem je prilazila već je dugo svijetlio zeleno. Svjetlo će se sigurno, pomislila je, promijeniti kad stigne do njega. Počela je usporavati. Još uvijek zeleno.

John Christow je zaboravio svoju odluku o suzdržavanju od komentiranja Gerdine vožnje i rekao: "Zašto kočiš?"

"Mislila sam da će se svjetla promijeniti -"

Pritisnula je gas, auto se pomaknuo malo naprijed, tik ispod semafora, a onda, zakašljucio i ugasio se. Svjetla su se promijenila.

Vozači su im ljutito trubili.

John je prilično ljubazno rekao:

"Ti si uistinu najgora vozačica na svijetu, Gerda!"

"Semafori me uvijek brinu. Čovjek jednostavno ne zna kad će se svjetla promijeniti."

John je bacio jedan kratak pogled na Gerdino tužno, nesretno lice.

"Gerdu sve brine", pomislio je i pokušao zamisliti kako je živjeti u takvom stanju. Ali, pošto je bio prilično nemaštovit čovjek, nije to nikako mogao zamisliti.

"Vidiš", držala se Gerda teme, "uvijek sam djeci govorila kakav je život liječnika- samopožrtvovnost, nesebična pomoć onima koje boli i koji pate - želja služiti drugima. To je tako plemenit život - ponosna sam koliko vremena i energije ulažeš i nikad se ne štetiš -"

John Christow ju je prekinuo.

"Je li ti ikad palo na pamet da volim biti liječnik – da je to zadovoljstvo, ne žrtva! - Zar ne shvaćaš da je vražja profesija zanimljiva Ali ne, pomislio je, Gerda nikad neće shvatiti takve stvari! Da joj je ispričao o gospođi Crabtree i odjelu Margaret Russell, smatrala bi ga samo anđeoskim spasiteljem siromašnih.

"Davljenje ulagivanjem", promrmljao je u bradu.

"Molim?" Gerda se nagnula prema njemu.

Odmahnuo je glavom.

Kad bi Gerdi rekao da pokušava "pronaći lijek za rak", ona bi reagirala - mogla je shvatiti dovoljno jednostavne sentimentalne rečenice. Ali nikad neće shvatiti osobite fascinacije posebnostima Ridgewaveve bolesti - sumnjao je kako bi joj ikad mogao objasniti što Ridgewaveva bolest u stvari jest. ("Osobito", pomislio je i nacerio se, "jer ni mi sami nismo sigurni! Ne znamo točan razlog zašto korteks degenerira!")

Ali, odjednom mu je sinulo da bi Terencea, iako je dijete, mogla zanimati Ridgewaveva bolest. Sviđao mu se način na koji ga je Terence pronicljivo pogledao prije no što je izjavio: "Ja mislim da se ne šali."

Terence je posljednjih nekoliko dana bio u kazni jer je potrgao aparat za kavu - neka glupost o pokušaju pravljenja amonijaka. Amonijaka? Smiješno dijete, zašto bi radio amonijak? Na neki je način to ipak bilo i zanimljivo.

Gerdi je bilo lakše zbog Johnove šutnje. Mogla je bolje voziti kad je nije ometao razgovor. Uostalom, ako je John zauzet razmišljanjem, najvjerojatnije neće primijetiti buku njenog povremenog nasilnog mijenjanja brzina. (Nikad nije mijenjala u nižu ako je bilo moguće.)

Bilo je slučajeva, znala je Gerda, kad je prilično dobro mijenjala brzine (iako nikad sa sigurnošću), ali to se nikad nije događalo kad je John bio u autu. Njena nervozna odlučnost da ovaj put to učini kako treba bila je gotovo katastrofalna, ruke su joj drhtale, previše je ubrzavala ili nedovoljno, a onda je prebrzo i nespretno gurnula mjenjač tako da je od protesta zaškripao.

"Polako, Gerda, polako", preklinjalaje Henrietta jednom, prije nekoliko godina.

Henrietta joj je pokazala. "Zar ne osjećaš kamo želi ići - želi kliziti - neka ti ruka bude opuštena sve dok ne dobiješ osjećaj - ne guraj je nikamo - osjeti."

Ali Gerda nikad nije uspjela osjetiti nešto u vezi mjenjača. Ako ga je gurala u manje-više ispravnom smjeru, morao je kliznuti na mjesto! Auti su trebali biti napravljeni tako da nema te stravične škripe.

U cjelini, pomislila je Gerda dok je počinjala uspon Mersham Hillom, ova vožnja nije išla tako loše. John je još uvijek bio izgubljen u mislima - i nije primijetio prilično gadnu škripu u blizini Crovdona. Optimistično, dok je auto ubrzavao, prebacila je u treću i auto se odmah zatresao. John se probudio.

"K vragu, zašto mijenjaš kad dolaziš na strminu?"

Gerda je stisnula zube. Nema još puno. Nije da je željela ići tamo. Ne, uistinu, radije bi vozila satima i satima, čak i ako bi John izgubio strpljenje zbog nje!

Ali sada su se vozili Shovel Downom - bili su okruženi vatrenocrvenim jesenjim šumama.

"Lijepo je otići iz Londona i doći ovamo", izjavio je John. "Zamisli, Gerda, većinu poslijepodneva zatvoreni smo u onoj zagušljivoj dnevnoj sobi, pijemo čaj - ponekad upalimo i svjetlo."

Prizor pomalo mračne dnevne sobe pojavio se pred Gerdinim očima poput fatamorgane. Oh, kad bi samo u ovom trenutku mogla sjediti tamo.

"Divljina izgleda lijepo", rekla je hrabro.

Niz strmo brdo sada nije bilo povratka. Slabašna nada kako će se nešto, nije znala što, umiješati i spasiti je od noćne more, bila je neostvarena. Stigli su.

Malu je utjehu pronašla u činjenici što je ugledala Henriettu kako sjedi na zidu s Midge i visokim mršavim muškarcem. Henriettu je smatrala nekom vrstom oslonca jer bi ona uvijek neočekivano uskočila u pomoć ako bi stvari postale jako gadne.

Johnu je također bilo drago što vidi Henriettu. To mu se činio kao prigodan završetak putovanja kroz tu prekrasnu jesenju panoramu, spustiti se niz brdo i naći Henriettu kako ga čeka.

Nosila je zeleni kaputić od tvida i suknju za koju je mislio da joj bolje stoji od londonske odjeće. Svoje duge noge ispružila je ispred sebe, a završavale su u blistavim smeđim cipelama.

Izmijenili su kratke osmijehe - kratko priznavanje činjenice da je oboma drago što se vide. John sada nije želio razgovarati s Henriettom. Samo je uživao u spoznaji da je tamo - znao je kako bi vikend bez nje bio pust i isprazan.

Lady Angkatell izašla je iz kuće i pozdravila ih. Svjesno se prema Gerdi ponašala srdačnije nego prema drugim gostima.

"Ah jako je lijepo vidjeti te, Gerda! Prošlo je već tako puno vremena! John!"

Ideja je očito bila ta da je Gerda željno očekivani gost, a John samo pratnja.

Definitivno nije uspjelo. Gerda se skamenila od nelagode.

Lucy je rekla: "Znaš Edwarda? Edwarda Angkatella?"

John je kimnuo Edwardu i rekao: "Ne, mislim da ne."

Poslijepodne sunce blistalo je u Johnovoj plavoj kosi i njegovim plavim očima. Tako je možda izgledao Viking koji je došao na obalu u osvajačkom pohodu.

Njegov glas, topao i prodoran, očaravao je uho, a magnetizam cijele njegove osobnosti preuzeo je glavnu ulogu u prizoru.

Ta toplina i objektivnost nisu naštetili Lucy. U stvari, stvorili su onu njenu čuvenu vilenjačku nevidljivost. Edward je bio taj koji je, iznenada, u kontrastu s drugim muškarcem, postao blijed - sjenovit lik, pomalo pognut.

Henrietta je Gerdi predložila da pođu pogledati kuhinjski vrt.

"Lucy će definitivno inzistirati da nam pokaže kameni vrt i jesenju granicu", rekla je dok su hodale. "Ali ja sam oduvijek mislila kako su kuhinjski vrtovi lijepi i mirni. Čovjek može sjesti među krastavce, ili ući u plastenik ako je hladno, i nitko te ne smeta, a ponekad se nađe nešto i za pojesti."

I uistinu, pronašle su malo graška kojeg je Henrietta pojela sirovog, ali Gerda nije puno marila za njega. Bilo joj je drago što se maknula od Lucy Angkatell koja ju je plašila više no obično.

Počela je razgovarati s Henriettom. Činilo se kako su pitanja koja je Henrietta postavljala uvijek bila ona na koja je Gerda znala odgovor. Nakon deset minuta, Gerda se osjećala puno bolje i počela misliti kako, nakon svega, vikend ipak neće biti baš tako loš.

Žena je išla na satove plesa i nedavno je dobila novu haljinicu. Gerda ju je opisala nadugačko i naširoko. Također je našla vrlo lijepu novu trgovinu kožnim materijalima. Henrietta je pitala koliko je teško napraviti torbu. Gerda joj mora pokazati.

Bilo je vrlo lako, pomislila je, usrećiti Gerdu, i kako se samo osjećala kad je izgledala sretna!

"Želi se samo ispružiti i prestići", pomislila je Henrietta.

Sretno su sjedile u kutu nasada krastavaca gdje je sunce, sada nisko na nebu, davalo dojam ljetnog dana.

Onda je tišina prekinuta. Gerdino je lice izgubilo izraz spokoja. Spustila je ramena.

Sjedila je tamo, slika i prilika jada. Poskočila je kad je Henrietta progovorila.

"Zašto dolaziš", rekla je Henrietta, "ako ti je toliko mrsko?"

"Oh, ne, nije! Mislim, ne znam zašto misliš -"

Zastala je, a onda nastavila:

"Vrlo je lijepo otići iz Londona, a lady Angkatell je jako ljubazna."

"Lucy? Ona nije nimalo ljubazna."

Gerda je izgledala lagano šokirana.

"Oh, ali jest. Prema menije uvijek ljubazna."

"Lucy ima dobre manire i može biti graciozna. Ali je vrlo okrutna osoba. Mislim da je to zato što nije u potpunosti čovjek — ne zna kako je osjećati i razmišljati poput ostalih ljudi. A tebi/e mrsko biti ovdje, Gerda! Znaš da je tako. I zašto onda dolaziš ako je tako?"

"Pa, znaš, Johnu se sviđa-"

"Oh, Johnu se definitivno sviđa. Ali, zar ga ne možeš pustiti samog?"

"To mu se ne bi sviđalo. Ne bi uživao bez mene. John je tako nesebičan.

Smatra kako je dobro da odem na selo."

"Selo je u redu", rekla je Henrietta. "Ali nema potrebe za dodavanjem Angkatellovih."

"Ja-ja ne želim zvučati nezahvalno."

"Moja draga Gerda, zašto bi nas voljela? Ja sam Angkatellove oduvijek smatrala neobičnom obitelji. Volimo se okupljati i razgovarati našim neobičnim jezikom. No, pitam se žele li nas ostali ljudi ubiti."

Onda je dodala.

"Mislim da je vrijeme za čaj. Najbolje da se vratimo."

Gledala je Gerdino lice dok je ustajala i kretala prema kući.

"Zanimljivo je", pomislila je Henrietta, jer joj je jedan dio uma uvijek bio odvojen, "vidjeti kako je točno izgledalo lice kršćanske mučenice prije no što je ušla u arenu."

Dok su odlazile iz ograđenog kuhinjskog vrta, čule su pucnjeve i Henrietta je rekla: "Zvuči kao da je masakr Angkatel ovih počeo!"

Pokazalo se kako su to bili sir Henry i Edward koji su diskutirali o oružju i svoje tvrdnje ilustrirali pucanjem iz revolvera. Vatreno oružje bilo je hobi Henryja Angkatella i imao je popriličnu kolekciju.

Donio je nekoliko revolvera i meta, te su on i Edward pucali u njih.

"Bog, Henrietta, želiš li pokušati ustrijeliti provalnika?"

Henrietta mu je uzela revolver iz ruke.

"Tako je - da, tako, ovako nanišani."

Bang!

"Promašila si ga", rekao je sir Henry.

"Ti pokušaj, Gerda."

"Oh, ja mislim-"

"Hajde, gospođo Christow. Prilično je jednostavno."

Gerda je puknula iz revolvera, zgrčeno i zatvorenih očiju. Metak je otišao još dalje nego Henriettin.

"Oh, ja to želim učiniti", rekla je Midge prilazeći.

"Teže je no što misliš", zaključila je nakon nekoliko hitaca. "Ali je dosta zabavno."

Lucy je izašla iz kuće. Iza nje se pojavio visoki namršteni mladić s izraženom adamovom jabučicom.

"Ovo je David", predstavila gaje.

Uzela je revolver od Midge dok se njen suprug pozdravljao s Davidom Angkatellom, napunila ga i bez ijedne riječi smjestila tri rupe u blizini središta mete.

"Odlično, Lucy", rekla je Midge. "Nisam znala da si dobra u pucanju."

"Lucy", rekao je sir Henry mrko, "uvijek ubije svog muškarca."

Onda je, sjetivši se, dodao: "To je jednom bilo korisno. Sjećaš li se, draga, onih tipova koji su nas napali na azijskoj strani Bospora? Valjao sam se s dvojicom od njih dok su me pokušavali uhvatiti za grlo."

"A što je Lucy učinila?" pitala je Midge.

"Ispalila je dva metka u gužvu. Nisam ni znao da je sa sobom imala pištolj.

Jednog je pogodila u nogu, drugog u rame. Najstrašnija situacija koju sam doživio.

Ne mogu ni zamisliti kako me nije pogodila."

Lady Angkatell mu se nasmiješila.

"Mislim da čovjek uvijek treba riskirati", rekla je blago. "I to treba učiniti brzo, bez puno razmišljanja."

"Zadivljujuća činjenica, draga moja", rekao je sir Henry. "Ali uvijek sam se osjećao pomalo ljutit jer si riskirala moj život!"

8.

I

Nakon čaja, John je Henrietti rekao: "Idemo u šetnju", a lady Angkatell je odgovorila kako mora Gerdi pokazati kameni vit iako je, naravno, u potpunosti krivo doba godine.

Šetnja s Johnom, pomislila je Henrietta, bila je u potpunosti različita od šetnje s Edwardom.

S Edwardom je čovjek uvijek lunjao i rijetko kad lagano ubrzao korak. Edward je, palo joj je na pamet, bio rođeno lunjalo. Šetajući s Johnom, morala se truditi držati korak, i kad su stigli do Shovel Downa, bez daha je rekla: "Ovo nije maraton, Johnne!"

Usporio je i nasmijao se.

"Hodam prebrzo?"

"Mogu ja - ali, ima li potrebe? Ne žurimo uhvatiti vlak. Otkud ti ta tolika žestoka energija? Zar bježiš sam od sebe?"

Ukopao se u mjestu. "Zašto si to rekla?"

Henrietta ga je začuđeno pogledala.

"Nisam mislila na ništa određeno."

John je opet krenuo, ali puno sporije.

"U stvari", rekao je, "umoran sam. Jako sam umoran."

Čula je iscrpljenost u njegovom glasu.

"Kako je Crabtreeica?"

"Rano je za reći, ali mislim, Henrietta, da sam sredio stvari. Ako sam u pravu" - počeo je ubrzavati korak - "puno naših ideja bit će revolucionarno - morat ćemo ponovno razmotriti sve teorije izlučivanja hormona -"

"Želiš reći kako će biti lijeka za Ridgewayevu bolest? Ljudi neće umirati?"

"Da, to je sporedno."

Kako su liječnici bili čudni, pomislila je Henrietta. Sporedno!

"Znanstveno, to otvara bezbrojne mogućnosti!"

Duboko je uzdahnuo. "Ali dobro je doći ovamo - napuniti pluća svježim zrakom - lijepo te je vidjeti." Iznenada joj se osmjehnuo. "A i za Gerdu će biti dobro."

"Gerda, naravno, jednostavno uživa dolaziti u Šupljinu!"

"Naravno. Onako usput, poznajem lija otprije Edwarda Angkatella?"

"Dvaput si se vidio s njim", rekla je Henrietta suho.

"Ne mogu se sjetiti. On je jedan od onih mutnih, nedefiniranih ljudi."

"Edward je drag. Uvijek sam ga jako voljela."

"Pa, ne gubi vrijeme na Edwarda! Nitko od tih ljudi nije bitan."

Henrietta je tiho rekla:

"Ponekad, John - bojim te se!"

Okrenuo se prema njoj zapanjenog izraza lica.

"Tako si zaboravna - tako - da, slijepa."

"Slijepa?"

"Ti ne znaš - ne vidiš - nevjerojatno si bezosjećajna! Ne znaš što drugi ljudi osjećaju i misle."

"Ja bih rekla da je upravo suprotno."

"Ti vidiš ono što gledaš, da. Ti si - ti si poput reflektora. Jaka svjetlost usmjerena na jedno jedino mjesto koje te zanima, a sa svih strana tog mjesta, tama!"

"Henrietta, draga moja, što je sve ovo?"

"Opasno je, Johne. Ti pretpostavljaš kako te svi vole, kako ti žele dobro.

Ljudi poput Lucy, na primjer."

"Zar me Lucy ne voli?", rekao je iznenađeno. "Ja sam prema njoj oduvijek osjećao izuzetnu privrženost."

"I onda zaključuješ da joj se sviđaš. Ali nisam sigurna. A Gerda i Edward - on, i Midge i Henry. Kako znaš što oni osjećaju prema tebi?"

"A Henrietta? Znam li što ona osjeća?" Na trenutak ju je uhvatio za ruku. "U najmanju ruku - siguran sam u tebe."

Izvukla je ruku iz njegove.

"Ne možeš biti siguran ni u koga na ovom svijetu, Johne."

Lice mu se smrklo.

"Ne, u to ne želim vjerovati. Siguran sam u tebe i siguran sam u sebe. U najmanju ruku -" Lice mu se promijenilo.

"Što je, Johne?"

"Znaš li što sam danas stalno govorio? Nešto poprilično apsurdno. 'Želim ići kući' To sam rekao i nemam blage veze što sam time

mislio."

Henrietta je polagano rekla: "Sigurno si u glavi imao nekakav prizor."

Oštro je rekao: "Ništa. Baš ništa!"

II

Na večeri je Henrietta sjedila pored Davida, a s druge strane stola Lucyne su delikatne trepavice telegrafirale ne zapovijed - Lucy nikad nije zapovijedala - nego molbu.

Sir Henry se trudio oko Gerde i išlo mu je prilično dobro. John, s osmijehom na licu, pratio je skokove i krivudanja Lucynog razigranog uma. Midge je prilično uštogljeno razgovarala s Edwardom koji je izgledao odsutnije no inače.

David se mrgodio i nervoznom rukom mrvio kruh.

David je u Šupljinu došao u duhu poprilične nevoljkosti. Sve do sada nikada nije upoznao sir Henryja ili lady Angkatel, i postoje općenito mrzio Imperij, bio je spreman mrziti i ovu svoju rodbinu. Edwarda, kojeg nije znao, prezirao je kao diletanta. Ostalo četvero gostiju kritički je promatrao.

Okupljanja, pomislio je, bila su prilično užasna, od čovjeka se očekivalo da razgovara s ljudima, stvar koju je mrzio.

Midge i Henriettu je zanemario kao praznoglave. Ovaj doktor Christow bio je samo jedan od onih šarlatana s Harlev Streeta - manire i društveni status - njegova supruga očito se nije ubrajala u to.

David je okrenuo glavu i žarko poželio da svi ovi ljudi znaju što misli o njima!

Svi su uistinu bili apsolutno nevažni.

Kad si je to tri puta ponovio, počeo se osjećati puno bolje. Još se uvijek mrštio, ali uspio je ostaviti kruh na mini.

Henrietta, koja je odano odgovorila znaku obrvama, ipak je imala problema u otvaranju. Davidovi uljudni odgovori bili su izuzetno

prezirni. Na kraju je upotrijebila metodu koja je i ranije palila s mladima zavezanih jezika.

Izjavila je, namjerno, dogmatsku i u potpunosti neopravdanu tvrdnju o nekom modernom skladatelju, znajući da David posjeduje veliko tehničko i glazbeno znanje.

Na njeno veselje, plan je uspio. David se uspravio iz svog pogrbljenog položaja u kojem je više-manje krivio kralježnicu. Glas mu više nije bio promukao i mrmljav.

Prestao je mrviti kruh.

"To", rekao je glasno i razgovijetno uz hladan pogled prema Henrietti, "pokazuje da nemate nimalo pojma o temi!"

Od tog trenutka pa do kraja večere obraćao joj je jasnim i sarkastičnim glasom, a Henrietta je poslušno pratila predavanje.

Lucy Angkatel uputila je dražestan pogled preko stola, a Midge se nacerila sama sebi.

"Jako pametno, draga", promrmljala je lady Angkatell kad je uhvatila Henriettu za ruku na putu prema dnevnoj sobi. "Kakva je to strašna pomisao da kad bi ljudi imali manje u glavama, znali bi bolje koristiti ruke! Što misliš o bridžu ili remiju, ili nečemu strašno jednostavnom poput Crnog Petra?"

"Mislim da bi David bio prilično uvrijeđen Crnim Petrom."

"Možda si u pravu. Znači, bridž. Sigurna sam kako će bridž smatrati bezvrijednom zabavom, a onda se lijepo može duriti na sve nas."

Napravili su dva stola. Henrietta je kartala s Gerdom protiv Johna i Edwarda.

To nije bila njena ideja najboljih parova. Željela je odvojiti Gerdu od Lucy i, ako je moguće, od Johna također- ali John je pokazao odlučnost. A Edward je onda pretekao Midge.

Atmosfera, pomislila je Henrietta, nije bila baš ugodna, ali nije mogla točno reći otkuda nelagoda dolazi. U svakom slučaju, ako im karte budu naklonjene, namjeravala je pobijediti s Gerdom. Gerda nije bila baš posve loša u bridžu - u odnosu na Johna bila je prosječna - ali bila je nervozna, s lošim procjenama i bez pravog znanja vrijednosti u aici. John je bio dobar, možda malo presamouvjeren igrač. Edward je uistinu bio dobar igrač.

Večer se nastavila, za Henriettinim stolom još su uvijek igrali isti rober.

Rezultati obje strane bili su iznad crte. Neobična napetost koje je samo jedna osoba bila svjesna uvukla se u igru.

Gerdi je ovo bio samo jedan rober bridža u kojem je čak i prilično uživala.

Uistinu je osjećala zadovoljstvo zbog uzbuđenja. Teške odluke bile su neočekivano olakšane Henriettinim zvanjem na njene licitacije i odigravanjem prvog štih.

Oni trenuci kad je John, nesposoban kontrolirati svoje kritiziranje koje je rušilo Gerdino samopouzdanje više no što je mogao i zamisliti, izjavljivao: "Zašto si, za ime Božje, odigrala tog trefa, Gerda?" gotovo su odmah bili kontrirani Henriettinim hitrim: "Glupost, Johne, naravno da je odigrala trefa! To je bilo jedino moguće za odigrati."

Naposljetku, uz uzdah, Henriettaje rezultat preokrenula na svoju stranu.

"Partija i rober, ali mislim kako od toga nećemo imati puno koristi, Gerda."

John je veselo rekao: "Početnička sreća."

Henrietta je smjesta podigla pogled. Poznavala je taj ton. Pogledala ga je u oči i spustila pogled.

Ustala je i otišla do kamina, a John ju je pratio. Rekao je onako usput: "Ne gledaš ljudima uvijek namjerno u karte, zar ne?"

Henrietta je mirno rekla: "Možda je bilo malo očito. Stvarno je odvratio željeti pobijediti u igrama!"

"Misliš, željela si da Gerda dobije rober. U tvojoj želji da udovoljiš ljudima ne povlačiš liniju kod varanja."

"Kako ti stvari smatraš strašnima! A ti si uvijek sto posto u pravu."

"Moj partner također dijeli tvoje želje."

Znači, on je primijetio, pomislila je Henrietta. Pitala se je li pogriješila.

Edward je bio tako vješt - nije bilo ničega što bi mu mogli zamjeriti u igri. Pogreška, jedna, što nije licitirao. Prvi štih koji je bio razborit i očit - ali kad bi manje očiti prvi štih osigurao uspjeh.

Odjednom je osjetila nervozu, nemir. Nije joj se sviđala ova Lucyna zabava.

A onda, dramatično, neočekivano - s nestvarnošću ulaska na pozornicu, Veronica Cray ušla je kroz staklena vrata.

Vrata su bila pritvorena, ne zatvorena, jer je večer bila topla. Veronica ih je širom otvorila, prošla kroz njih i stala tamo uokvirena tminom noći, nasmiješena, pomalo vragolasta, u cjelini šarmantna, i pričekala onaj kratki trenutak prije no što je progovorila kako bi bila sigurna da je njena publika sluša.

"Morate mi oprostiti - što ulijećem na ovakav način. Ja sam vaša susjeda, lady Angkatell - iz one smiješne kuće Dovecotes - i dogodila se strašna katastrofa!"

Još se jače nasmijala - veselije.

"Ni šibice! Niti jedne jedine šibice u kući! A subota navečer je. Strašno glupo od mene. Ali što da učinim? Došla sam ovamo moliti

za pomoć jedinu susjedu miljama uokolo."

Na trenutak nitko nije ništa rekao, jer je Veronica imala takav učinak. Bila je lijepa - ne povučeno lijepa, ne čak ni zasljepljujuće lijepa - nego tako učinkovito lijepa da ste uzdisali kad ste je pogledali! Valovita blistava plava kosa, pune usne - platinaste lisice koje su joj prekrivale ramena i dugi bijeli baršun ispod njih.

Gledala ih je, jednog po jednog, veselo, nasmiješeno.

"A ja pušim", rekla je, "poput lokomotive! A moj upaljač ne radi! A tuje još i doručak- plinski štednjaci -" Raširila je ruke. "Osjećam se kao prava glupača."

Lucy joj je prišla, graciozno, s osmijehom na licu.

"Ma, naravno -" počela je, ali Veronica Cray ju je prekinula.

Gledala je Johna Christowa. Izraz potpune zapanjenosti, neopisivog zadovoljstva, širio joj se licem. Krenula je prema njemu raširenih ruku.

"Ma, naravno ~Johni To je John Christow! Ne zove li se to slučajnost?"

Nisam te vidjela godinama, godinama i godinama! I odjednom - pronađem te ovdje.

Sada ga je držala za aike. Bila je oličenje topline i želje. Napola se okrenula prema lady Angkatel .

"Ovo je savršeno iznenađenje. John je moj stari prijatelj. Pa, John je prvi čovjek koga sam voljela! Bila sam luda za tobom, Johnne."

Sada se lagano smijala - žena ganuta budalastom uspomenom na prvu ljubav.

"Johna sam oduvijek smatrala divnim!"

Sir Henry, uljudan i dobar domaćin, krenuo je prema njoj.

Mora popiti piće. Mahnuo je rukom. Lady Angkatel je rekla:

"Midge, draga, pozvoni."

Kad je Gudgeon došao, Lucy je rekla:

"Kutiju šibica, Gudgeone - najmanje, kuharica ima dovoljno?"

"Danas je došlo novo tuce, gospođo."

"Onda donesi pola tuceta, Gudgeone."

"Oh, ne, lady Angkatell - samo jednu kutiju!"

Veronica je protestirala, uz osmijeh. Dobila je piće i smiješila se svima. John Christow je rekao:

"Veronica, ovo je moja supruga."

"Oh, jako mi je drago što sam vas upoznala." Veronica je blistala dok je Gerda bila zbunjena.

Gudgeon je donio šibice, složene na srebrnom pladnju.

Lady Angkatell rukom je pokazala Veronicu Cray i on joj je donio pladanj.

"Oh, draga lady Angkatell, ne toliko!"

Lucyna gesta bila je nemarno plemenita.

"Nije dobro imati samo jednu. Možemo vam ih bez problema dati."

Sir Henry je uljudno rekao:

"I kako vam se sviđa živjeti u Dovecotesu?"

"Fenomenalno. Prelijepo je, blizu Londona, a čovjek se ipak osjeća ugodno izoliran."

Veronica je spustila čašu. Malo se jače zagrnula platinastim lisicama. Svima se osmjehnula.

"Puno vam hvala! Bili ste vrlo ljubazni." Riječi su lebdjele između sir Henryja, lady Angkatel i, iz nekog razloga, Edwarda. "Sada ću plijen odnijeti kući.

Johne", uputila mu je iskreni, prijateljski smiješak, "moraš me otpratiti kući jer žudim da čujem što si radio otkad sam te posljednji put vidjela. Naravno, kad to kažem, osjećam se zastrašujuće staro"

Krenula je prema vratima, a John Christow ju je pratio. Uputila je posljednji dražesni smiješak cijelom društvu.

"Ispričavam se što sam vam zasmetala na ovaj glupi način. Puno vam hvala, lady Angkatell."

Izašla je s Johnom. Sir Henry je stajao pored vrata i gledao za njima.

"Prilično vedra topla noć", rekao je.

Lady Angkatell je zijevnula.

"Oh, Bože", promrmljala je, "moramo u krevet. Henry, moramo pogledati jedan od njenih filmova. Sigurna sam, od noćas, da je izvrsna glumica."

Otišli su gore. Midge je, rekavši laku noć, pitala Lucy:

"Izvrsna glumica?"

"Ti ne misliš tako, draga?"

"Pretpostavljam, Lucy, kako misliš da je moguće da u Dovecotesu sigurno cijelo vrijeme imaju šibica."

"Tucet kutija, pretpostavljam, draga. Ali ne smijemo biti negostoljubivi. A to jest bila izvrsna gluma!"

Duž cijelog hodnika vrata su se zatvarala, glasovi su mrmljali laku noć. Sir Henry je rekao: "Ostavit ću Christowu otvorena vrata." Njegova vlastita su se zatvorila.

Henrietta je Gerdi rekla: "Kako su glumice smiješne. Imaju tako veličanstvene ulaske i izlaske!" Zijevnulaje i dodala: "Stravično sam pospana."

Veronica Cray hitro je hodala uskim puteljkom kroz šumu kestena.

Izašla je iz šume na otvoreno pored bazena. Tamo se nalazila mala sjenica gdje su Angkatel ovi sjedili tijekom sunčanih dana, ali i kad je bilo vjetrovito.

Veronica Cray mirno je stajala. Okrenula se prema Johnu Christowu.

Onda se nasmijala. Rukom je pokazala lišćem prekrivenu površinu bazena.

"Nije baš kao Mediteran, zar ne, Johne?" rekla je.

U tom je trenutku shvatio što je čekao - shvatio je kako je svih onih petnaest godina otkad je prekinuo s Veronicom ona još uvijek bila s njim. Modro more, miris mimoza, usijana prašina - bačeni na dno, gurnuti u stranu, ali nikad zaboravljeni. Sve je to značilo jednu stvar - Veronicu. Bio je dvadesetčetverogodišnji mladić, očajno i bolno zaljubljen, ali ovaj put neće pobjeći.

9.

John Christow izašao je iz šume kestena na livadu pored kuće. Bila je mjesečina i kuća je sa svojim prozorima sa zastorima blistala neobičnom nevinošću.

Pogledao je na sat.

Bila su tri sata. Duboko je udahnuo, lice mu je bilo nervozno. Nije više bio, čak ni blizu, dvadesetčetverogodišnji zaljubljeni mladić. Bio je mudar, praktičan muškarac na pragu četrdesete, um mu je bio bistar i trezven.

Bio je budala, naravno, totalna vražja budala, ali nije požalio zbog toga! Jer on je, sada je shvatio, bio svoj gospodar. Bilo je to kao da je, godinama, vukao neki teret na nozi - teret je sada nestao. Bio je slobodan.

Bio je slobodan i on, John Christow - znao je kako njemu, Johnu Christowu, uspješnom liječniku s Harlev Streeta, Veronica Cray nije značila ama baš ništa.

Sve je to bila prošlost - i zato što sukob nikad nije riješen, jer je uvijek ponizno patio iz straha da je, blago rečeno "pobjegao", Veronicin ga lik nikad nije napustio.

Večeras mu je došla iz sna, prihvatio je san, a sada, Bogu hvala, zauvijek se probudio iz njega. Vratio se u sadašnjost - bila su tri sata ujutro, i postojala je vrlo velika vjerojatnost da je poprilično upropastio stvari.

Bio je s Veronicom tri sata. Dojedrila je poput fregate, izvukla ga iz kruga i odnijela poput neke nagrade dok se on pitao što su ostali, za Boga miloga, o tome mislili.

Što će, na primjer, Gerda misliti?

I Henrietta? (Ali nije toliko mario za Henriettu. Mogao je, osjećao je, u trenu objasniti Henrietti. Gerdi nikad ne bi mogao objasniti.) A nije, definitivno nije, želio ništa izgubiti.

Cijelog je života bio čovjek koji je poduzeo opravdani broj rizika. Riskiranje s pacijentima, riskiranje s liječenjem, riskiranje s investicijama. Nikad fantastičan rizik- samo rizik koji je bio tik iza margine sigurnosti.

Ako Gerda pretpostavi - ako Gerda imalo posumnja...

Ali, hoće li? Koliko je uistinu poznao Gerdu? Gerda bi inače povjerovala da je bijelo crno ako bi joj on tako rekao. Ali u vezi ovakve stvari...

Kako je izgledao kad je pratio njen visoki, trijumfalni lik kroz vrata? Kakav je izraz lica imao? Jesu li vidjeli lice očaranog i zaljubljenog dječaka? Ili su samo primijetili muškarca koji pristojno obavlja dužnost? Nije znao. Nije imao blage veze.

Ali, bojao se - bojao se zbog lakoće, reda i sigurnosti svog života. Bio je lud - prilično lud, pomislio je očajno - i onda se utješio time. Nitko neće vjerovati, sigurno, da je mogao biti toliko lud?

Svi su spavali, to je bilo očito. Vrata dnevne sobe bila su odškrinuta, čekala su njegov povratak. Ponovno je pogledao nevinu, uspavanu kuću. Izgledala je, nekako, prenevino.

Odjednom je zadrhtao. Čuo je, ili zamislio kako je čuo, tiho zatvaranje vrata.

Hitro je okrenuo glavu. Ako je netko došao do bazena, pratio ga tamo. Ako je netko čekao i pratio ga natrag, taj netko mogao je otići drugim putem i ući u kuću kroz vrt, a tiho zatvaranje vrata vrta proizvelo bi upravo onakav zvuk kakav je Čuo.

Brzo je pogledao prozore. Miče li se ono zavjesa, je li odgurnuta u stranu kako bi netko virio van, a onda puštena da padne natrag na

svoje mjesto?

Henriettina soba.

Henrietta! Ne Henrietta, srce mu je zajecalo od iznenadne panike.
Ne smijem izgubiti Henriettu!

"Izađi, draga moja ljubavi. Izađi sada i hodaj sa mnom kroz šumu do Shovel Downa i tamo slušaj - slušaj sve što sada znam o sebi i što ti također moraš znati, ako već ne znaš."

Henrietti je želio reći:

"Počinjem ispočetka. Od danas počinje novi život. Stvari koje su me sprečavale i ograničavale u životu sada su nestale. Jučer poslijepodne bila si u pravu kad si me pitala bježim li od samog sebe. To sam godinama činio. Jer nikad nisam znao je li me od Veronice odvojila snaga ili slabost. Bojao sam se samog sebe, života, tebe."

Kad bi probudio Henriettu i poveo je van - kroz šumu do mjesta gdje bi mogli gledati, zajedno, izlazak sunca preko ruba svijeta.

"Lud si", rekao je sam sebi. Zadrhtao je. Sada je bilo hladno, uostalom, kraj je rujna. "Koji je vrag s tobom?" pitao je sam sebe.

"Ponašao si se dovoljno ludo za jednu noć. Ako se izvučeš, vraški si sretan! Što će, za ime Božje, Gerda misliti ako cijelu noć ostane vani i kući se vrati s mlijekom?"

Što će, kad smo već kod toga, misliti Angkatellovi?

Ali to ga trenutno nije brinulo. Uostalom, Angkatellovi su živjeli po vremenu koje se ravnalo po Lucy Angkatel. A za Lucy Angkatell neobične su stvari uvijek izgledale savršeno razumne.

Morat će riješiti stvari s Gerdom, i bolje je da uđe i učini to što je moguće prije.

Pretpostavimo da ga je Gerda noćas pratila?

Nema koristi govoriti kako ljudi ne rade takve stvari. Kao liječnik, predobro je znao što ljudi, inteligentni, osjećajni, savjesni, časni, neprestano čine. Prisluškivali su na vratima, otvarali pisma, špijunirali i njuškali - ne zato što su u jednom trenutku odobravalili takvo ponašanje, nego zato jer su pred samim postojanjem ljudske patnje shrvani očajem.

Sirota stvorenja, pomislio je, siroti ljudi koji pate. John Christow znao je dosta o ljudskoj patnji. Nije imao puno sućuti za slabosti, ali za patnju jest, jer su, znao je, snažni patili.

Da Gerda zna...

Besmislica, rekao je samom sebi, kako bi znala? Otišla je u krevet i čvrsto je spavala. Ona nema mašte, nikad je nije imala.

Ušao je kroz staklena vrata, upalio lampu, zatvorio i zaključao vrata. Onda je ugasio svjetlo, napustio sobu, pronašao prekidač u hodniku, hitro krenuo i upalio svjetlo na stubama.

Drugi prekidač je ugasio svjetlo u hodniku. Na trenutak je stajao pred vratima sobe, s rukom na kvaki, a onda je okrenuo i ušao.

Soba je bila u mraku i mogao je čuti Gerdino ravnomjerno disanje.

Promeškolišla se kad je ušao i zatvorio vrata. Čuo je njen glas, prigušen i nejasan od sna.

"To si ti, Johne?"

"Da."

"Nije li kasno? Koliko je sati?"

Ležerno je rekao:

"Nemam pojma. Oprosti što sam te probudio. Morao sam ući i popiti piće sa ženom."

Glas mu je zvučao pospano i lijeno.

Gerda je promrmljala: "Oh? Laku noć, Johnne."

Čulo se šuškanje kad se okrenula u krevetu.

Bilo je u redu! Kao i uvijek, imao je sreće. Kao i uvijek - to ga je na trenutak otrijeznilo, pomislio je koliko je puta imao sreće! Bezbroj je puta došao trenutak kad je zadržavao dah i rekao: "Ako ovo pođe po zlu."

Ali nije pošlo po zlu! Ali, jednog će ga dana, sigurno, njegova sreća napustiti.

Hitro se razodjenuo i legao u krevet. Zanimljivo je ono dječje gatanje. "A ova je iznad tvoje glave i ona ima moć nad tobom.. " Veronica! I ona je definitivno imala vlast nad njim.

"Ali ne više, moja djevojko", pomislio je s nekom vrstom divljačkog zadovoljstva. "Sve je to gotovo. Sada sam te se riješio!"

10.

Bilo je deset sati kad je John idućeg jutra sišao dolje. Doručak je bio na stolu. Gerda je svoj naručila u sobu i bila je prilično uznemirena jer je možda "stvarala probleme".

Gluposti, rekao je John. Ljudi poput Angkatellovih, koji još uvijek imaju batlere i poslugu, mogu im i dati nešto da rade.

Ovog je jutra prema Gerdi osjećao ljubav. Činilo se kako je sva ona nervoza koja ga je u posljednje vrijeme proganjala umrla i iščezla.

Sir Henry i Edward otišli su pucati, rekla mu je lady Angkatell. Onaje bila zaposlena s košarom i rukavicama za vrt. Ostao je razgovarati s njom sve dok se Gudgeon nije pojavio s pismom na pladnju.

"Ovo je upravo stiglo, gospodine."

Uzeo ga je s lagano podignutim obrvama.

Veronica!

Ušao je u knjižnicu i razderao ga.

Molim te, dođi ujutro. Moram te vidjeti.

Veronica.

Bahata kao i uvijek, pomislio je. Pametno bi bilo ne otići. Onda je pomislio kako bi ipak mogao i sve jednom za svagda riješio. Odmah je otišao.

Izašao je kroz staklena vrata knjižnice, prošao pored bazena koji je bio neka vrsta jezgre s puteljcima koji su vodili u svim mogućim pravcima, jedan uzbrdo prema šumi, jedan prema cvjetnjaku iza

kuće, jedan prema fanni i jedan prema cesti kojom je sada išao. Nekoliko metara od ceste nalazila se kuća po imenu Dovecotes.

Veronica ga je čekala. Progovorila je s prozora pretenciozne drvene kuće.

"Uđi, Johne. Jutro je hladno."

U dnevnoj sobi, koja je bila ispunjena svijetloljubičastim jastucima, gorjela je vatra.

Pažljivo je promatrajući, primijetio je na njoj stvari kojih se nije sjećao.

Iskreno govoreći, pomislio je, sada je bila ljepša nego onda. Bolje je shvaćala svoju ljepotu i brinula se za nju i na svaki je mogući način isticala. Njena kosa, koja je bila tamnozlatna, sada je srebrnoplavinasta. I obrve su bile drukčije, njenom su licu davale puno više dostojanstva.

Nikad nije bila praznoglava ljepotica. Veronica je, sjećao se, bila jedna od "intelektualnih glumica". Završila je fakultet i imala je vlastita gledišta na Strindberga i Shakespearea.

Sada je bio zapanjen činjenicom koje je u prošlosti bio samo djelomično svjestan - ona je bila žena čiji je egoizam bio prilično nenormalan. Veronica je navikla da bude po njenom, i ispod prelijepe ljuštire tijela osjećao je opaku nepokolebljivu odlučnost.

"Pozvala sam te", rekla je Veronica i pružila mu kutiju cigareta, "jer moramo razgovarati. Moramo se dogovoriti. O našoj budućnosti, mislim."

Uzeo je cigaretu i zapalio je. Onda je prilično ljubazno rekao:

"Ali, imamo li mi budućnost?"

Oštro ga je pogledala.

"Kako to misliš, Johne? Naravno da imamo budućnost. Protratili smo petnaest godina. Nema potrebe za daljnjim traćenjem vremena."

Sjeo je.

"Žao mi je, Veronica. Ali bojim se kako si sve krivo shvatila. Ja - izuzetno mi je drago što sam te opet vidio. Ali tvoj i moj život nigdje se ne dodiruju. Poprilično su različiti."

"Gluposti, Johne. Ja te volim, i ti voliš mene. Oduvijek smo se voljeli. U prošlosti si bio nevjerovatno svojeglav! Ali to sada nije važno. Naši se životi ne moraju sudarati. Ne namjeravam se vraćati u Ameriku. Kad završim film na kojem sada radim, glumit ću u kazalištu u Londonu. Imam odličnu predstavu - Elderton je piše za mene. Bit će strašno uspješna."

"Siguran sam da hoće", rekao je ljubazno.

"A ti možeš nastaviti biti liječnik." Glas joj je bio blag i zavodljiv. "Vrlo si poznat, kažu mi."

"Moja draga djevojko, oženjen sam. Imam djecu."

"I ja sam trenutno udana", rekla je Veronica. "Ali te se stvari lako rješavaju."

Dobar odvjetnik sve može srediti." Uputila mu je dražesni osmijeh. "Oduvijek sam se željela udati za tebe, dušo. Nemam pojma otkud potječe ta strahovita žudnja za tobom, ali tu je!"

"Žao mi je, Veronica, ali ni jedan dobar odvjetnik neće ništa srediti. Tvoj i moj život nemaju ništa jedan s drugim."

"Ni nakon prošle noći?"

"Nisi dijete, Veronica. Imala si nekoliko supruga, i, po svim pravilima, nekoliko ljubavnika. Što zapravo prošla noć znači? Ama baš ništa, i to ti je jasno."

"Oh, moj dragi Johne." Još je uvijek bila nasmiješena i nadurena.
"Da si samo mogao vidjeti vlastito lice - tamo u onoj dnevnoj sobi!
Mogao si opet biti u San Miguelu."

Johnje uzdahnuo. Rekao je:

"Bio sam u San Miguelu. Pokušaj shvatiti, Veronica. Došla si iz prošlosti. Sinoć sam i ja, također, bio u prošlosti, ali danas - danas je drukčije. Ja sam muškarac petnaest godina stariji. Muškarac kojeg uopće ne poznaješ - i kojeg, usuđujem se reći, ne bi puno voljela da ga poznaješ."

"Važniji su ti supruga i djeca od mene?"

Bila je iskreno zapanjena.

"Koliko ti god to čudno izgledalo, da, jesu."

"Gluposti, Johne, mene voliš."

"Žao mi je, Veronica."

U nevjerici je rekla:

"Ne voliš me?"

"U ovakvim je stvarima bolje biti jasan. Ti si izuzetno lijepa žena, Veronica, ali ne volim te."

Sjedila je tako mirno da je mogla biti kip od voska. Ta njena ukočenost činila ga je pomalo nervoznim.

Kad je progovorila, bilo je to s tolikom količinom otrova da je poskočio.

"Tko je ona?"

"Ona? Kako to misliš?"

"Ona žena pored kamina sinoć?"

Henrietta! pomislio je. Kako je, k vragu, shvatila? Na glas je rekao:

"O kome pričaš? Midge Hardcastle?"

"Midge? To je zdepasta, tamnoputa djevojka, zar ne? Ne, ne mislim na nju. A ne mislim ni na tvoju supmgu. Mislim na drskog demona naslonjenog na kamin!

Odbijaš me zbog nje. Oh, nemoj se praviti toliko moralan u vezi supruge i djece. To je zbog druge žene."

Ustala je i prišla mu.

"Zar ti nije jasno, Johne, da otkad sam došla u Englesku, prije osamnaest mjeseci, mislim na tebe? Što misliš zašto sam kupila ovo idiotsko mjesto ovdje?"

Jednostavno zato što sam saznala kako često dolaziš na vikende kod Angkatellovih!"

"Znači, prošla je noć bila planirana, Veronica?"

"Ti mi pripadaš, Johne. Oduvijek je tako!"

"Nikome ne pripadam, Veronica. Nije li te život naučio kako ne možeš posjedovati tijelo i dušu drugih ljudi? Volio sam te kad sam bio mladić. Želio sam da dijeliš moj život. Ti to nisi htjela!"

"Moj život i karijera bili su puno važniji od tvojih. Svatko može biti liječnik!"

Malo je izgubio strpljenje.

"Jesi li baš toliko krasna koliko misliš?"

"Misliš, jesam li stigla na vrh. Hoću! Hoću?"

John Christow ju je pogledao s iznenadnom, poprilično nezainteresiranom hladnoćom.

"Znaš, ne vjerujem da hoćeš. Nešto ti nedostaje, Veronica. Ti samo zgrabiš i zбриšeš - nema iskrene plemenitosti - mislim da je o tome riječ."

Veronica je ustala. Tiho je rekla:

"Odbio si me prije petnaest godina. Danas si me ponovno odbio. Požalit ćeš zbog toga."

John je ustao i krenuo prema vratima.

"Žao mi je, Veronica, ako sam te povrijedio. Vrlo si ljupka, draga moja, i nekoć sam te jako volio. Ne možemo li to ostaviti tako?"

"Zbogom, Johne. Nećemo to ostaviti tako. Otkrit ćeš to, ne boj se. Mislim - mislim kako te mrzim više no što sam mislila da mogu nekoga mrziti."

Slegnuo je ramenima:

"Žao mi je. Zbogom."

John je polako hodao kroz šumu. Kad je stigao do bazena, sjeo je na klupu.

Nije žalio zbog ponašanja prema njoj. Veronica je, pomislio je hladno, bila opako stvorenje. Oduvijek je bila opaka, i najbolja stvar koju je ikad učinio bila je što se na vrijeme maknuo od nje. Sam Bog zna što bi mu se dogodilo da nije bilo tako!

Imao je onaj nevjerojatni osjećaj početka novog života, mirnog i neopterećenog prošlošću. Sigurno je bilo strašno teško živjeti s njim protekle dvije godine. Sirota Gerda, pomislio je, sa svojom nesebičnošću i stalnom željom da mu udovolji. U budućnosti će biti obazriviji.

A možda će sada moći prestati gnjaviti Henriettu. Nije da je itko uistinu mogao gnjaviti Henriettu - nije bila takva. Iznad nje su nastajale oluje, a ona je stajala, skamenjena, a njene su vas oči gledale s vrlo, vrlo velike udaljenosti.

Pomislio je: "Idem do Henriette kako bih joj rekao."

Hitro je podigao pogled uznemiren tihim neočekivanim zvukom. Iz šume su se čuli pucnjevi i uobičajeni zvuči životinja i ptica, i jedva čujno melankolično padanje lišća. Ali ovo je bio drugi zvuk - vrlo tihi klik.

John je odjednom postao svjestan opasnosti. Koliko je dugo ovdje sjedio? Pola sata? Sat vremena? Netko ga je promatrao. Netko...

A onaj klik bio je - naravno da jest...

Brzo se okrenuo, bio je čovjek vrlo brzih reakcija. Ali nije bio dovoljno brz.

Razrogačio je oči od iznenađenja, ali nije bilo vremena da se oglasi.

Pucanj je odjeknuo i pao je, čudno ispružen, na rubu bazena.

Tamna mrlja lagano se širila po njegovoj lijevoj strani i polagano počela curiti na betonski rub bazena; a otuda je zacrvenila plavu vodu bazena.

11.

Hercule Poirot skinuo je posljednji trun prašine s cipela. S posebnom se pažnjom odijevao za ručak i bio je zadovoljan rezultatom.

Dobro je znao kakva se odjeća nosi nedjeljom na selu u Engleskoj, ali nije se odlučio pokoriti engleskim običajima. Preferirao je vlastite standarde urbanog ponašanja. On nije engleski gospodin na selu. On je Hercule Poirot.

Nije mu se, priznao je sam sebi, odviše sviđala ova zemlja. Vikendice - gomila njegovih prijatelja ih je hvalila - odlučio je popustiti i kupio je Resthaven, iako je jedina stvar koja mu se sviđala u vezi kuće bio oblik koji je bio poput kocke. Nije mario za okoliš jer je, znao je, to navodno bio lijep kraj. Ipak, bio je previše divlje asimetričan da bi mu se sviđao. Nikad nije puno mario za drveće - imalo je neurednu naviku otpadanja lišća. Mogao je podnijeti topole i odobravao je čileanske borove - ali ova džungla bukvi i hrastova nije ga se dojmila. U takvom se krajoliku najljepše uživalo iz automobila u sunčanom poslijepodnevu. Rekli ste: "Quel beaupavsage i vratili se natrag u dobar hotel.

Najbolja stvar u vezi Resthavena, zaključio je, bio je mali vrt kojeg je obrađivao njegov belgijski vrtlar Victor. U međuvremenu se Francoise, Victorova supruga, s veseljem brinula za želudac svog poslodavca.

Hercule Poirot prošao je kroz vrata, uzdahnuo, bacio još jedan pogled na svoje blistave crne cipele, popravio svoj svijetlosivi Homburg šešir i pogledao uz i niz cestu.

Lagano je zadrhtao na pomisao o Dovecotesu. Dovecotes i Resthaven podigli su arhitekti konkurenti, a obojica su kupili malo zemlje. Daljnja gradnja ubrzo je zaustavljena od ministarstva graditeljstva i zaštite okoliša u svrhu očuvanja ljepote sela. Dvije kuće ostale su kao predstavnici dvije škole razmišljanja. Resthaven

je bio kutija s krovom, premoderan i pomalo dosadan. Dovecotes je bio gomila drvenih balvana starog svijeta upakiranih u što je moguće manji prostor.

Hercule Poirot razmišljao je u sebi kako da dođe do Šupljine. Znao je kako iznad ceste postoje mala vrata i puteljak. Taj neslužbeni put uštedio bi pola milje detoura po cesti. Hercule Poirot je ipak, pošto je držao do bontona, odlučio poći dužim putem i kući prići s prednje strane.

Ovo je bio njegov prvi posjet sir Henryju i lady Angkatell. Čovjek ne smije, zaključio je, nepozvan ići prečicom, osobito kad je gost ljudi od društvenog ugleda.

Bio je, mora se priznati, počašćen njihovim pozivom.

"Je suis un peu snob", promrmljao je sam sebi.

Stekao je dobro mišljenje o Angkatellovima iz Bagdada, osobito o lady Angkatell. "Une originale!" pomislio je u sebi.

Njegova procjena vremena potrebnog da dođe do Šupljine cestom bila je ispravna. Bila je točno jedna minuta do trinaest sati kad je pritisnuo zvonce ulaznih vrata. Bilo mu je drago što je stigao i osjećao je lagani umor. Nije volio hodanje.

Vrata je otvorio veličanstveni Gudgeon koji se Poirotu sviđao. Njegov doček, ipak, nije bio ono čemu se nadao. "Gospođa je u paviljonu pored bazena, gospodine.

Ovuda, molim."

Opsjednutost Engleza sjedenjem na otvorenom prostom iritirala je Herculea Poirota. Iako se čovjek, naravno, usred ljeta morao nositi s ovim hromom, pomislio je Poirot, čovjek bi se krajem rujna trebao skloniti unutra! Dan je bio topao, definitivno, ali imao je, kao što jesenji dani uvijek imaju, određenu vlagu. Koliko bi beskrajno ugodnije bilo nalaziti se u udobnoj dnevnoj sobi s, možda, vatrom u

kaminu. Ali ne, vodili su ga van kroz staklena vrata, preko travnjaka, pored alpskog vrta, a onda kroz mala vrata, uskim puteljkom između brižljivo posađenih mladih kestena.

Angkatellovi su imali običaj pozivati goste u trinaest sati, i kad su dani bili lijepi, popili bi koktel ili sherrv u malom paviljonu pored bazena. Sam ručak bio je predviđen za trinaest i trideset, do kada bi i najnetočniji gosti uspjeli stići, što je izvrsnoj kuharici lady Angkatell omogućavalo pripremu nadjeva i ostalih delicija koje se moraju jesti tople.

Za Herculea Poirota plan nije baš bio savršen.

"Za nekoliko minuta", pomislio je, "vratit ću se gotovo tamo otkud sam krenuo."

S pojačanim osjećajem nogu u cipelama pratio je Gudgeonov visoki lik.

Upravo je u tom trenutku ispred sebe začuo krik. Pojačao je, na neki način, njegovo nezadovoljstvo. Bio je neprimjeren, na neki način neprikladan. Nije ga klasificirao, niti uistinu nije razmišljao o njemu. Kad je kasnije razmišljao o tome, bilo mu je teško sjetiti se kojim je točno emocijama odzvanjao. Očajem?

Iznenadenjem? Stravom? Mogao je samo reći kako je sugerirao, vrlo izraženo, nešto neočekivano.

Gudgeon je izašao iz redova kestena. Krenuo je najednu stranu, po bontonu, kako bi Poirota pustio da prođe i istovremeno pročistio grlo u pripremi da promrmlja: "Gospodin Poirot, gospođo" propisanim pristojnim i učtivim glasom kad se skamenio u svojoj poniznoj pozi. Uzdahnuo je. Bio je to nebatlerski zvuk.

Hercule Poirot izašao je na otvoren prostor oko bazena, i također se skamenio na mjestu, ali od nervoze.

Bilo je to previše - to je uistinu bilo previše! Nije očekivao takvu jeftinoću od Angkatellovih. Duga šetnja cestom, razočaranje u kući - a sada ovo! Engleski nesmisao za humor!

Bio je nervozan i bilo mu je dosadno - oh, kako mu je bilo dosadno. Smrt, za njega, nije bila zabavna. A ovdje su je priredili za njega, kao šalu, predstavu.

Jer gledao je prilično umjetno poprište zločina. Pored bazena nalazilo se tijelo, umjetnički namješteno s ispruženom rukom, a čak je crvena boja lagano kapala preko betonskog ruba u bazen. Bilo je to spektakularno tijelo, privlačnog plavokosog muškarca. Iznad tijela, s revolverom u ruci, stajala je žena, niska, snažne građe, sredovječna žena s neobično praznim izrazom lica.

A bilo je još troje glumaca. S druge strane bazena nalazila se mlada žena čija je bogata smeđa boja kose odgovarala jesenjem lišću; u rukama je držala košaru prepunu dalija. Nešto dalje nalazio se muškarac, visok, neupadljiv čovjek u kaputu, s pištoljem u ruci. A sasvim pored njega, s lijeve strane, s košarom jaja u ruci, stajala je njegova domaćica, lady Angkatel .

Hercule Poirot shvatio je kako se kod bazena siječe nekoliko različitih puteva i da su svi ovi ljudi došli drugim putem.

Sve je to bilo prilično matematički i umjetno.

Uzdahnuo je. Enfin, što su očekivali od njega? Zar je trebao vjerovati kako je ovo "zločin"? Zar je trebao registrirati očaj - zabrinutost? Ili se trebao nakloniti i čestitati svojoj domaćici: "Ah, jako lijepo od vas što ste mi pripremili ovo?"

Uistinu, cijela je stvar bila jako blesava - nimalo spirituel. Zar nije kraljica Victoria rekla: "Zar nam nije zabavno?" Bio je na rubu da kaže isto: "Meni, Herculeu Poirotu, nije zabavno."

Lady Angkatell krenula je prema tijelu. Pratio ju je, svjestan Gudgeona iza sebe koji je još uvijek duboko disao. "On nije upućen

u tajnu", pomislio je Hercule Poirotu sebi. Dvoje ljudi s druge strane bazena su im se pridružili. Svi su sada bili poprilično blizu i promatrali ispruženi lik na rubu bazena. 1 odjednom, uz strašan šok, Hercule Poirot je shvatio da ovaj umjetni prizor ima elementa stvarnosti.

Jer gledao je, ako ne mrtvog, onda umirućeg čovjeka.

S ruba bazena nije kapala crvena boja, bila je to krv. Ovaj je čovjek ustrijeljen, i to vrlo nedavno.

Bacio je hitar pogled na ženu koja je stajala tamo, s revolverom u ruci. Lice joj je bilo prilično bezizražajno, bez ikakvih osjećaja. Izgledala je zbunjeno i prilično glupo.

"Čudno", pomislio je.

Je li se, pitao je, lišila svih emocija, svih osjećaja, prilikom pucanja? Je li sada bila lišena osjećaja, prazna ljuštura? Možda, pomislio je.

Onda je pogledao ustrijeljenog muškarca i zadrhtao je. Jer su oči umirućeg čovjeka bile otvorene. Bile su to intenzivno plave oči i imale su izraz koji Poirot nije mogao pročitati, ali ga je sebi opisao kao osjećaj izuzetne svijesti.

I odjednom, ili je barem tako izgledalo Poirotu, u ovoj je skupini ljudi samo jedna osoba uistinu bila živa- čovjek koji je bio na granici smrti.

Poirot nikad nije vidio tako živopisan prizor žestoke i intenzivne vitalnosti.

Ostali su bili sjene, glumci u udaljenoj drami, ali ovaj je čovjek bio stvaran.

John Christow je otvorio oči i progovorio. Glas mu je bio snažan i užurban.

"Henrietta —" rekao je.

Onda je zatvorio oči, glava mu je klonula u stranu.

Hercule Poirot je kleknuo, uvjerio se, a onda ustao i mehanički očistio prašinu s koljena.

"Da", rekao je. "Mrtav je."

Slika se razbila, zadrhtala, i ponovno fokusirala. Sada su uslijedile pojedinačne reakcije - trivijalni događaji. Poirot je bio svjestan samog sebe kao neke vrste uvećanih očiju i ušiju - snimao je. Samo to, snimao.

Bio je svjestan ruke lady Angkatell koja je počela ispuštati košaru i Gudgeona koji je hitro prišao i uzeo je od nje.

"Dopustite meni, gospođo."

Mehanički, prilično prirodno, lady Angkatell je promrmljala:

"Hvala ti, Gudgeone."

A onda je s oklijevanjem rekla:

"Gerda-"

Žena koja je držala revolver po prvi se put pomaknula. Pogledala je sve oko sebe. Kad je progovorila, njen je glas bio ispunjen zapanjenošću.

"John je mrtav", rekla je. "John je mrtav."

S brzim autoritetom, visoka smeđokosa žena joj je brzo prišla.

"Daj mi to, Gerda", reklaje.

I vješto, prije no što je Poirot uspio protestirati, uzela je revolver iz ruke Gerde Christow.

Poirot im se približio.

"To ne bi trebali činiti, mademoiselle —"

Mlada je žena nervozno zadrhtala na zvuk njegova glasa. Revolver joj je kliznuo kroz prste. Stajalaje na rubu bazena i revolver je pljusnuo u vodu.

Otvorila je usta i izgovorila zapanjeni "Oh", i okrenula se kako bi Poirotu uputila pogled isprike.

"Koja sam ja budala", reklaje. "Ispričavam se."

Poirot je načas zašutio. Promatrao je par bistrh kestenjastih očiju. Prilično su mirno susrele njegov pogled i on se na trenutak upitao je li njegova sumnja bila opravdana.

Tiho je rekao:

"Trebalo je što je moguće manje dirati stvari. Do dolaska policije sve mora ostati točno kako jest."

Nastalo je malo meškoljenje - vrlo malo, samo val nelagode.

Lady Angkatell je smrknuto promrmljala. "Naravno, pretpostavljam - da, policija -"

Tihim, ugodnim glasom, prožetim otrovnom odbojnošću, čovjek u kaputu je rekao: "Bojim se, Lucy, kako je to neizbježno."

U tom trenutku tišine i zapanjenosti začuli su se koraci i glasovi, sigurni, odrješiti koraci i veseli, nezabrinuti glasovi.

Puteljkom od kuće stigli su sir Henry Angkatell i Midge Hardcastle, razgovarali su i smijali se.

Kad je ugledao skupinu oko bazena, sir Henry se ukopao u mjestu i zapanjeno rekao:

"Što je? Što se dogodilo?"

Odgovorila je njegova supruga: "Gerda je - "Glas joj je naglo pukao.

"Mislim - John je - "

Gerda je ravnodušnim, zapanjenim glasom rekla:

"John je ustrijeljen. Mrtav je."

Svi su se s nelagodom okrenuli od nje.

Onda je lady Angkatell brzo rekla:

"Draga moja, mislim kako je bolje da odeš — i legneš. Možda bi se svi mogli vratiti u kuću? Henry, ti i gospodin Poirot možete ostati ovdje - i čekati policiju."

"Mislim da je to najbolji plan", rekao je sir Henry. Okrenuo se Gudgeonu.

"Hoćeš li nazvati policiju, Gudgeone? Samo im reci što se dogodilo. Kad policija stigne, smjesta ih dovedi ovamo."

Gudgeon je lagano pognuo glavu i rekao: "Da, gospodine." Izgledao je blijedo, ali je još uvijek bio savršeni sluga.

Visoka mlada žena je rekla: "Dođi, Gerda", i uhvatila drugu ženu za ruku i bez otpora je povelala puteljkom prema kući. Gerda je hodala poput mjesečara. Gudgeon se malo pomaknuo u stranu kako bi prošle, a onda krenuo za njima noseći košaru s jajima.

Sir Henry se hitro okrenuo prema supruzi. "A sad, Lucy, što je ovo? Što se točno dogodilo?"

Lady Angkatell samo je raširila ruke, ljupka gesta nemoći. Hercule Poirot osjetio je šarm i draž geste.

"Dragi moj, nemam pojma. Bila sam kod kokošinjca. Čula sam pucanj koji se činio blizu, ali nisam obraćala pažnju na njega. Nakon svega", molećivo ih je pogledala, "čovjek ne razmišlja. Onda sam

došla stazom do bazena, John je ležao na rubu, a Gerda je stajala iznad njega s revolverom u ruci. Henrietta i Edward stigli su gotovo istog trenutka- odande."

Kimnula je prema drugom kraju bazena, gdje su dvije staze ulazile u šumu.

Hercule Poirot pročistio je grlo.

"Tko su oni, taj John i ta Gerda? Ako mogu znati", dodao je glasom isprike.

"Oh, naravno", lady Angkatell okrenula se prema njemu brzo se ispričavši.

"Čovjek zaboravi - ali onda čovjek ni ne predstavi ljude kako dolikuje - ne kad je netko upravo ubijen. John je John Christow, doktor Christow. Gerda Christow je njegova supruga."

"A dama koja je otišla u kuću s gospođom Christow?"

"Moja rođaka, Henrietta Savernake."

Čovjek s Poirotove lijeve strane se pomaknuo, vrlo, vrlo malo.

"Henrietta Savernake", pomislio je Poirot, "i ne sviđa mu se što je to rekao - ali, nakon svega, neizbježno je da saznam.."

("Henrietta!" rekao je umirući čovjek. Rekao je to na vrlo neobičan način.

Način koji je Poirotu podsjećao na nešto - na neki događaj.. pa sada, što je to bilo?

Nema veze, sjetit će se.)

Lady Angkatell je nastavila, odlučna ispuniti svoju građansku dužnost.

"A ovo je naš drugi rođak, Edward Angkatel. 1 gospođica Hardcastle."

Poirot se uljudno naklonio predstavljanim osobama. Midge se odjednom poželjela histerično nasmijati; s naporom se uspjela kontrolirati.

"A sada, draga moja", rekao je sir Henry, "mislim da je najbolje, kao što si predložila, da se vratiš u kuću. Ja i gospodin Poirot ćemo ovdje malo popričati."

Lady Angkatell ih je sumnjičavo pogledala.

"Nadam se", rekla je, "da Gevda jest legla. Je li to bio dobar prijedlog?"

Uistinu nisam znala što da kažem. Mislim, čovjek nema primjer. Što čovjek može reći ženi koja je upravo ubila supruga?"

Pogledala ih je kao da se nada kako će na svoje pitanje dobiti neki autoritativni odgovor.

Onda je krenula stazom prema kući. Midge je pošla za njom. Edward je bio na začelju.

Poirot je ostao sa svojim domaćinom.

Sir Henry je pročistio grlo. Činilo se kao da nije siguran što bi rekao.

"Christow", rekao je napokon, "bio je vrlo sposoban tip - vrlo sposoban tip."

Poirotov se pogled još jednom zaustavio na mrtvacu. Još je uvijek bio pod čudnim dojmom da je mrtvac više živ nego oni koji su doista bili živi.

Pitao se otkud mu takav dojam.

Uljudno je odgovorio sir Henryju.

"Ovakva je tragedija vrlo nezgodna", rekao je.

"Ovakva je stvar više u vašem fahu nego mom", rekao je sir Henry. "Mislim kako nikad prije nisam imao posla s umorstvom. Nadam se da sam do sada dobro postupio?"

"Procedura je bila prilično točna", rekao je Poirot. "Pozvali ste policiju, i sve dok ne stignu i ne preuzmu stvar, mi ne možemo ništa osim osigurati da se tijelo ne pomakne ili da netko ne petlja po dokazima."

Dok je izgovarao posljednju riječ, bacio je pogled u bazen na čijem je betonskom dnu mogao vidjeti revolver, pomalo iskrivljen plavom vodom.

Po dokazima se, pomislio je, već možda petljalo prije no što je on, Hercule Poirot, to uspio spriječiti.

Ali ne — to je bila slučajnost.

Sir Henry je s gađenjem promrmljao:

"Zar baš moramo ovdje stajati? Prohladno je. Bit će u redu, mislim, ako uđemo u paviljon?"

Poirot, koji je bio svjestan vlažnih nogu i sklonosti drhtanju, s veseljem se složio. Paviljon je bio na strani bazena najudaljenijoj od kuće, a kroz otvorena su vrata mogli vidjeti bazen, tijelo i stazu prema kući kojom će policija doći.

Paviljon je bio luksuzno namješten udobnim pletenim foteljama i šarenim sagovima. Na obojanom metalnom stolu nalazio se pladanj s čašama i boca sherrvja.

"Ponudio bih vam piće", rekao je sir Henry, "ali pretpostavljam kako je bolje ništa ne dirati do dolaska policije - iako sumnjam kako će ih ovdje nešto zanimati.

Ipak, bolje je biti siguran. Koliko vidim, Gudgeon još nije donio koktele. Čekao je vaš dolazak."

Njih dvojica prilično su nevoljko sjeli u dvije pletene fotelje u blizini vrata kako bi mogli promatrati stazu do kuće.

Smetenost se nadvila nad dvojicu muškaraca. Bila je to prigoda u kojoj je bilo teško čavrljati.

Poirot je bacio pogled po paviljonu, bilježeći sve što mu je djelovalo neobično.

Skup ogrtač od platinastih lisica bio je nemarno prebačen preko jednog stolca.

Pitao se čiji je.

Njegova prilično razmetljiva raskoš nije bila u skladu s nekom od osoba koje je do sada vidio. Nije ga mogao, na primjer, zamisliti, prebačenog preko ramena lady Angkatell.

Brinuo ga je. Djelovao je poput mješavine raskoši i samoreklame - a te su osobine nedostajale svima koje je do sada vidio.

"Pretpostavljam da možemo pušiti", rekao je sir Henry i ponudio Poirota.

Prije no što je uzeo cigaretu, Poirotje ponjušio zrak.

Francuski parfem - skupi francuski parfem.

Osjećao se samo tračak, ali bio je tu, i opet, to nije bio miris koji je njegov um mogao povezati s bilo kojim od stanovnika Šupljine.

Kad se nagnuo kako bi zapalio cigaretu na sir Henryjevom upaljaču, Poirotov je pogled pao na svežanj kutija šibica -šest kutija - složenih na malom stolu u blizini jedne od fotelja.

To je bio detalj koji mu je definitivno izgledao čudno.

12.

I

"Četrnaest i trideset", rekla je lady Angkatell.

Bila je u dnevnoj sobi s Midge i Edwardom. Iza zatvorenih vrata sir Henryjeve radne sobe čuo se žamor glasova. Hercule Poirot, sir Henry i inspektor Grange bili su unutra.

Lady Angkatell je uzdahnula:

"Znaš, Midge, još uvijek mislim kako nešto treba učiniti u vezi ručka. Čini mi se, naravno, prilično bezdušno sjediti oko stola kao da se ništa nije dogodilo. Ali nakon svega, gospodin Poirot pozvan je na ručak - i najvjerojatnije je gladan. I činjenica što je John Christow ubijen za njega ne može biti tako uznemirujuća kao za nas. I moram reći, iako se meni baš i ne jede, Henry i Edward sigurno su opako gladni nakon onolikog pucanja jutros."

Edward Angkatell je rekao: "Ne moraš se brinuti zbog mene, Lucy, dušo."

"Uvijek si tako obziran, Edwarde. A tu je i David - primijetila sam kako je sinoć za večerom puno pojeo. Čini se kako intelektualcima uvijek treba dosta hrane.

Uostalom, gdje je David?"

"Otišao je u svoju sobu", rekla je Midge, "nakon što je čuo što se dogodilo."

"Da- pa, to je prilično taktično od njega. Naravno, reci što želiš, umorstvo je neobična stvar - uznemiri poslugu i poremeti uobičajenu rutinu - za ručak imamo patku - na sreću one su prilično dobre i kad

se jedu hladne. Što misliš, što da čovjek učini s Gerdom? Nešto na pladnju? Malo tople juhe, možda?"

"Stvarno", pomislila je Midge. "Lucy je nehumana!" A onda je smireno zaključila kako ju je to, možda zato što je Lucy toliko humana, šokiralo! Nije li prava gola istina da su sve katastrofe popraćene ovim sićušnim trivijalnim čudesima i pretpostavkama? Lucy je jednostavno izgovorila misli koje većina ljudi nije ni priznavala. Čovjek se sjeti slugu, i brine zbog jela. A čovjek je, čak, mogao i biti gladan. I sama je u ovom trenutku osjećala glad! Gladna sam, pomislila je, a istovremeno mi je zlo. Neobična mješavina.

A postojala je, nesumnjivo, i jednostavna nelagoda jer nije znala kako se odnositi prema tihoj, povučenoj ženi koju su još jučer oslovljavali sa "sirota Gerda", a koja će sada, navodno, uskoro stati na optuženičku klupu zbog umorstva.

"Takve se stvari događaju drugim ljudima", pomislila je Midge. "Ne mogu se dogoditi nama."

Pogledala je Edwarda na drugoj strani sobe. "Ne bi se smjele", pomislila je, "događati ljudima poput Edwarda. Ljudima koji su tako nenasilni." Utješila se promatranjem Edwarda. Edward, tako tih, tako razuman, tako kulturnan i smiren.

Gudgeon je ušao, povjerljivo se pognuo i progovorio odgovarajućim prigušenim glasom.

"Donio sam sendviče i kavu u blagavaonicu, gospođo."

"Oh, hvala ti, Gudgeone!"

"Stvarno", rekla je lady Angkatell kad je Gudgeon napustio sobu. "Gudgeon je divan: ne znam što bih bez njega. Uvijek zna što treba učiniti. Neki obilni sendviči bit će dobri poput ručka - i u vezi njih nema ničeg bešćutnog, ako znate što želim reći!"

"Oh, Lucy, nemoj."

Midge je odjednom osjetila tople suze kako joj teku niz obraze. Lady Angkatell se iznenadila, a ondapromrmljala: "Siroto dijete. Ovo je za tebe bilo previše." Edward je došao do trosjeda i sjeo pored Midge. Zagrlio.

"Ne brini, mala Midge", rekao je.

Midge je položila glavu na njegovo rame i nastavila jecati. Sjetila se koliko je Edward bio dobar prema njoj kad joj je uginuo zec na uskršnjim praznicima u Ainswicku.

Edward je nježno rekao: "To je bio šok. Mogu li joj donijeti malo konjaka, Lucy?"

"Na stolu u blagavaonici. Mislim da -"

Zastala je kad je Henrietta ušla u sobu. Midge se uspravila. Osjetila je kako se Edward ukočio i nastavio skamenjeno sjediti.

Što, pomislila je Midge, Henrietta osjeća? Poprilično je nevoljko pogledala rođaku - ali nije imala što vidjeti. Henrietta je izgledala, definitivno, ratoborno.

Došlajete uzdignute brade, rumenih obraza i odrješito.

"Oh, tu si, Henrietta", povikalaje lady Angkatell. "Pitala sam se. Policijaje s Henryjem i gospodinom Poirotom. Što si dala Gerdi? Konjak? Ili čaj i aspirin?"

"Dala sam joj konjak- i termo for."

"Odlično", rekla je s odobravanjem lady Angkatell. "To ti kažu na predavanjima prve pomoći - termofor, mislim, za šok - ne konjak; u današnje vrijeme postoje reakcije protiv stimulansa. Ali mislim kako je to samo moda. Mi smo u Ainswicku uvijek davali konjak za šok kad sam bila djevojčica. Iako, stvarno, pretpostavljam, kod Gerde se baš i ne radi o šoku. Ne znam što čovjek osjeća kad ubije supruga - to je stvar koju čovjek jednostavno ne može zamisliti - ali to

definitivno ne bi šokiralo čovjeka. Mislim, ne bi bilo nikakvih elemenata iznenađenja."

Henriettin glas, ledeno hladan, prerezao je mirnu atmosferu.

Rekla je: "Zašto ste tako sigurni da je Gerda ubila Johna?"

Nastala je kratka pauza — i Midge je osjetila neobičnu promjenu atmosfere.

Pojavila se zbunjenost, napetost i, naposljetku, lagana opreznost.

Onda je lady Angkatel glasom bez imalo emocija rekla:

"Činilo se - očito, samo po sebi. Što drugo predlažeš?"

"Nije li moguće da je Gerda došla do bazena i tamo pronašla Johna, i da je jednostavno podigla revolver kad - kad smo se mi pojavili?"

Opet je nastala tišina. Onda je lady Angkatell pitala:

"Je li to Gerda rekla?"

"Da."

To nije bila jednostavna tvrdnja. Imala je težinu. Došla je poput pucnja iz revolvera.

Lady Angkatell je podigla obrve i rekla s očitom nevažnošću'.

"U blagavaonici ima sendviča i kave."

Glasno je uzdahnula kad je Gerda Christow ušla. Brzo je i zbunjeno rekla:

"Ja - ja uistinu više ne mogu ležati. Čovjek postane -čovjek postane tako nemiran."

Lady Angkatell je povikala:

"Moraš sjesti - moraš smjesta sjesti."

Dignula je Midge s trosjeda, Gerdu smjestila tamo i stavila joj jastuk iza leđa.

"Siroto dijete", rekla je lady Angkatell.

Govorilaje naglašeno, ali riječi su se činile u potpunosti beznačajne.

Edward je prišao prozoru, stao i gledao van.

Gerda je maknula čuperak kose s čela. Progovorila je zabrinutim, zapanjenim glasom.

"Ja-ja tek sada počinjem shvaćati. Znate, nisam mogla osjećati - još uvijek ne mogu osjećati - da je to stvarno - da je John - mrtav."
Počela je lagano drhtati.

"Tko ga je mogao ubiti? Tko ga je uopće ubio?"

Lady Angkatell duboko je udahnula - a onda naglo okrenula glavu. Otvorila su se sir Henryjeva vrata. Ušao je s inspektorom Grangeom, krupnim, snažnim muškarcem s debelim, pesimističnim brkovima.

"Ovo je moja supruga - inspektor Grange."

Grange se naklonio i rekao:

"Pitam se, lady Angkatel, bih li mogao porazgovarati s gospođom Christow —"

Zastao je kad je lady Angkatell pokazala ženu na trosjedu.

"Gospođo Christow?"

Gerda je brzo rekla:

"Da, ja sam gospođa Christow."

"Ne želim vas uznemiravati, gospođo Christow, ali želio bih vam postaviti nekoliko pitanja. Možete, naravno, ako želite, pozvati svog odvjetnika -"

Sir Henry se ubacio.

"To je ponekad pametno, Gerda —"

Prekinula gaje:

"Odvjetnika? Zašto odvjetnika? Otkud bi odvjetnik znao nešto o Johnovoj smrti?"

Inspektor Grange se nakašljao. Sir Henry se spremao nešto reći. Henrietta se ubacila u razgovor:

"Inspektor samo želi znati što se jutros dogodilo."

Gerda se okrenula prema njemu. Progovorila je zapanjenim glasom:

"Sve mi se čini poput noćne more - nestvarno. Ja - ja nisam mogla plakati ili nešto slično. Čovjek jednostavno ništa ne osjeća."

Grange je utješnim glasom rekao:

"To je šok, gospođo Christow."

"Da, da - pretpostavljam da jest. Ali znate, sve je to bilo tako naglo. Izašla sam iz kuće i krenula stazom prema bazenu.

"U koliko sati, gospođo Christow?"

"Nešto prije trinaest sati - oko dvije minute prije. Znam jer sam pogledala na sat. A kad sam stigla tamo - John je bio tamo, ležao je - i krv na rubu betona."

"Jeste li čuli pucanj, gospođo Christow?"

"Da - ne - ne znam. Znam da su sir Henry i gospodin Angkatell pucali. Ja - ja sam samo vidjela Johna-"

"Da, gospođo Christow?"

"Johna- i krv - i revolver. Uzela sam revolver-"

"Zašto?"

"Molim?"

"Zašto ste uzeli revolver, gospođo Christow?"

"Ne - ne znam."

"Niste ga trebali dirati, znate."

"Nisam?" Gerda je bila zbunjena, izraz lica izgubljen. "Ali jesam. Držala sam ga u rukama."

Sada se sagnula i pogledala ruke kao da, u mašti, vidi revolver u njima.

Oštro se okrenula prema inspektorai. Glas joj je odjednom postao oštar - prepun patnje.

"Tko bi ubio Johna? Nitko ga nije želio ubiti. On je - on je bio najbolji čovjek.

Tako ljubazan, tako nesebičan - činio je sve za druge ljude. Svi su ga voljeli, inspektore. Bio je divan liječnik. Najbolji i najnježniji suprug. To je sigurno bila nesreća - sigurno - sigurno?

Mahnula je rukom.

"Pitajte bilo koga, inspektore. Nitko nije želio ubiti Johna, zar ne?"

Sve ih je molećivo gledala.

Inspektor Grange zatvorio je bilježnicu.

"Hvala vam, gospođo Christow", rekao je glasom bez emocija. "To će za sada biti sve."

Hercule Poirot i inspektor Grange zajedno su krenuli kroz nasade kestena prema bazenu. Stvar koja je bila John Christow, ali koja je sada bila "tijelo", mrtvozornik je fotografirao, mjerio, radio bilješke o njoj i pregledavao je prije no što bude otpremljena u mrtvačnicu. Bazen, pomislio je Poirot, izgledao je neobično nevino. Sve u vezi današnjeg dana, pomislio je, bilo je nekako čudno tekuće. Osim Johna Christowa. Čak je i u smrti imao svrhu i cilj. Bazen sada više nije bio bazen, to je bilo mjesto gdje je ležalo tijelo Johna Christowa i gdje je njegova krv života iscurila preko betona u umjetno plavu vodu.

Umjetno - Poirot je na trenutak razmislio o riječi. Da, u vezi svega bilo je nešto umjetno.

Čovjek u kupaćim gaćicama došao je do inspektora.

"Evo revolvera, gospodine", rekao je.

Grange je oprezno uzeo mokri predmet.

"Sada više nema nade za otiske prstiju", zaključio je, "ali, na sreću, to u ovom slučaju nije bitno. Gospoda Christow držala je revolver kad ste stigli, zar ne, gospodine Poirot?"

"Da."

"Identifikacije revolvera je sljedeća na redu", rekao je Grange.

"Pretpostavljam kako će nam sir Henry moći pomoći oko toga. Vjerujem kako ga je uzela iz njegove radne sobe."

Bacio je pogled na okolinu bazena.

"A sada, ponovimo još jednom kako ne bi bilo nikakve zabune. Staza ispod bazena vodi do farme i njome je došla lady Angkatell. Iduće dvoje, gospodin Edward i gospođica Savernake, došli su iz šume - ali ne zajedno. On je došao lijevom stazom, a ona desnom koja vodi do cvjetnjaka iza kuće. Ali oboje su stajali s druge strane bazena kad ste stigli?"

"Da."

"A ova staza ovdje, pored paviljona, vodi do Podder's Lanea. Točno - mi ćemo tim putem."

Dok su hodali, Grange je govorio, bez uzbuđenja, inteligentno i s malom dozom pesimizma.

"Nikad nisam osobito volio ovakve slučajeve", rekao je. "Imao sam sličan prošle godine - u blizini Ashridgea. Bio je umirovljeni vojnik-sjajne karijere.

Supruga je bila simpatična, tiha, staromodna, šezdeset pet godina, sijede, prilično lijepe kose. Puno je radila u vrtu. Jednog je dana otišla u njegovu sobu, uzela njegov službeni pištolj, izašla u vrt i ustrijelila ga. Samo tako! Naravno, bilo je puno toga u pozadini svega što je trebalo iskopati. Ponekad smisle neku glupu priču o lualici! Mi se pravimo kako to prihvaćamo, naravno, pustimo neka se stvari malo slegnu dok vršimo istragu, ali znamo što je što."

"Hoćete reći", rekao je Poirot, "kako ste odlučili da je gospođa Christow ustrijelila supruga."

Grange ga je iznenađeno pogledao.

"Pa, zar vi ne mislite tako?"

Poirot je polagano rekao: "Sve se moglo dogoditi kao je rekla."

Inspektor Grange je slegnuo ramenima.

"Moglo je - da. Ali to je šuplja priča. A i svi misle kako ga je ona ubila! Oni znaju nešto što mi ne znamo." Radoznalo je pogledao Poirota. "I vi ste definitivno mislili kako je ona to učinila, zar ne, kad ste stigli na mjesto zločina?"

Poirot je napola zatvorio oči. Dolazi stazom... Gudgeon se miče u stranu...

Gerda Christow stoji iznad supruga s revolverom u ruci i onim tupim izrazom lica.

Da, kao što je Grange rekao, on je mislio da je ona to učinila... mislio je, barem, kako je to dojam koji se trebao postići.

Da, ali to nije ista stvar.

Namješteno poprište - s namjerom zbunjivanja.

Je li Gerda Christow izgledala kao žena kojaje upravo ustrijelila svog supruga? Inspektor Grange je to želio znati.

I s naglim šokom iznenađenja, Hercule Poirot je shvatio kako se tijekom svog dugogodišnjeg iskustva sa zločinima nikad nije našao oči u oči sa ženom kojaje upravo ubila svog supruga. Kako bi u takvom slučaju izgledala žena? Trijumfalno, prestravljeno, zadovoljno, izgubljeno, zbunjeno, bezosjećajno?

Bilo koje od navedenog, pomislio je.

Inspektor Grange je govorio. Poirot je uhvatio kraj njegovog govora.

"- kad dobijete sve činjenice slučaja, a obično ih možete dobiti od posluge."

"Gospođa Christow se vraća u London?"

"Da. Ima dvoje djece. Moram je pustiti. Naravno, držat ćemo je pod nadzorom, ali to ona neće znati. Neka misli kako se definitivno izvukla. Meni izgleda kao prilično glupa žena..."

Je li Gerda Christow shvatila, zapitao se Poirot, što je policija mislila - i što su Angkatellovi mislili? Izgledalaje kao da ne shvaća ama baš ništa. Izgledalaje poput žene čije su reakcije spore, kojaje potpuno zbunjena i shrvana gubitkom supruga.

Došli su do ceste.

Poirot se zaustavio kod svojih vrata. Grange je rekao:

"Ovo je vaša kuća? Lijepa i udobna. Pa, doviđenja za sada, gospodine Poirot.

Hvala vam na suradnji. Navratit ću i izvijestiti vas o razvoju slučaja."

Pogledao je niz cestu.

"Tko je vaš susjed? To nije mjesto gdje dolazi naša nova zvijezda, žarne?"

"Gospođica Veronica Cray, glumica, dolazi ovamo vikendom, ako se ne varam."

"Naravno. Dovecotes. Dopala mi se u Ženi koja jaše na tigru, ali je pomalo bahata za moj ukus. Dajte mi radije Hedy Lamarr."

Okrenuo se.

"Pa, moram natrag na posao. Doviđenja, gospodine Poirot."

II

"Prepoznajete li ovo, sir Henry?"

Inspektor Grange položio je revolver na stol ispred sir Henryja i s iščekivanjem ga pogledao.

"Mogu li ga uzeti?" Sir Henryjeva aika oklijevala je iznad revolvera dok je postavljao pitanje.

Grange je kimnuo. "Bio je u bazenu. Svi otisci koji su bili na njemu uništeni su.

Šteta, ako tako mogu reći, što je gospođica Savernake dopustila da joj ispadne iz ruke."

"Da, da - ali to je, naravno, bio trenutak prepun napetosti za sve nas. Žene su poznate po tome što su nespretne i - ah - ispuštaju stvari."

Inspektor Grange je opet kimnuo. Rekao je:

"Gospođica Savernake u cjelini djeluje kao smirena, sposobna mlada dama."

Riječi su bile lišene bilo kakvog skrivenog značenja, a ipak je nešto u njima natjeralo sir Henryja da hitro digne pogled. Grange je nastavio:

"Ah, prepoznajete li ga, gospodine?"

Sir Henry je podigao pištolj i pogledao ga. Usporedio je broj sa spiskom u malom u kožu uvezanom rokovniku. Onda je uz uzdah zatvorio rokovnik i rekao:

"Da, inspektore, potječe iz moje kolekcije."

"Kad ste ga posljednji put vidjeli?"

"Jučer poslijepodne. U vrtu smo malo pucali u metu, i ovo je jedan od revolvera koje smo koristili."

"Tko je tom prilikom pucao iz njega?"

"Mislim kako su svi ispalili barem jedan hitac."

"Uključujući gospođu Christow?"

"Uključujući gospodu Christow."

"A nakon što ste završili s pucanjem?"

"Spremio sam revolver na njegovo uobičajeno mjesto. Ovdje."

Izvukao je ladicu velikog ormara. Bila je do pola napunjena pištoljima.

"Imate veliku kolekciju oružja, sir Henry."

"To je već godinama moj hobi."

Pogled inspektora Grangea zamišljeno je počivao na bivšem guverneru otočja Hollowene. Privlačan, otmjen čovjek, čovjek pod kojim bi sa zadovoljstvom služio - u stvari, čovjek kojeg je više cijenio od svog sadašnjeg načelnika. Inspektor Grange nije imao dobro mišljenje o načelniku Wealdshirea - ljigavi tiranin i ulizica. Vratio je misli trenutnom poslu.

"Revolver, naravno, nije bio napunjen kad ste ga spremili, sir Henry?"

"Definitivno nije."

"A streljivo držite - gdje?"

"Ovdje." Sir Henry je uzeo ključ iz pretinca i otključao jednu od donjih ladica svog stola.

"Prilično jednostavno", pomislio je Grange. Christowova je vidjela gdje je spremljen. Trebala je samo doći i poslužiti se. Od ljubomore su, pomislio je, žene znale poludjeti. Dao bi deset na jedan da se radi o ljubomori. Stvar će se razjasniti kad ovdje obavi rutinski posao i ode u Harlev Street. Ali stvari morate obavljati po redu.

Ustao je i rekao:

"Pa, hvala vam, sir Henry. Izvijestit ću vas o rezultatima istrage."

13.

Večerali su hladnu gusku. Nakon guske uslijedilaje krema od karamela koja je, rekla je lady Angkatell, pokazala prave osjećaje gospođe Medway.

"Mi smo jedini, koliko ona zna, koji poprilično vole kremu od karamela. Bilo bi vrlo bizarno, nakon smrti jednog prijatelja, jesti omiljeni puding. Ah krema od karamelaje tako lagana - skliska, ako znate što želim reći - a čovjek i ostavi vrlo malo na tanjuru."

Uzdahnula je i rekla kako se nada da su ispravno učinili što su Gerdi dopustili povratak u London.

"Ali je prilično dobro što je Henry otišao s njom."

Jer sir Henry je inzistirao da odveze Gerdu do Harley Streeta.

"Vratit će se zbog istrage, naravno", nastavila je lady Angkatel i odsutno jela kremu od karamela. "Ali normalno je što je željela reći djeci - mogu to doznati iz novina, a samo je ona Francuskinja u kući - čovjek zna koliko je nervozna - a crise de nerfs, najvjerojatnije. Ali Henry će se pozabaviti njome, i uistinu mislim kako će Gerda biti dobro. Najvjerojatnije će pozvati nekoga od rodbine - sestre možda.

Gerda je osoba koja sigurno ima sestre - tri ili četiri, pretpostavljam, najvjerojatnije žive u Tunbridge Wellsu."

"Kakve ti neobične stvari govoriš, Lucy", rekla je Midge.

"Pa, draga, Torquay ako ti se više sviđa - ne, ne Torquay. Imale bi najmanje šezdeset pet kad bi živjele u Torquayu. Eastbourne, možda, ili St. Leonard's."

Lady Angkatell pogledala je posljednji zalogaj kreme od karamela, činilo se kao da mu izražava sućut, a onda ga nježno vratila natrag

na tanjur.

David, koji je volio samo slatkiše, mrko je pogledao svoj prazan tanjur.

Lady Angkatell je ustala.

"Mislim kako ćemo večeras svi rano u krevet", rekla je. 'Toliko se toga dogodilo, zar ne? Čovjek nema pojma koliko su ove stvari zamorne kad o njima čita u novinama. Osjećam se, znate, kao da sam hodala dvadeset pet kilometara. A nisam radila ništa osim sjedila - ali to je također zamorno, jer kad čovjek ne voli čitati knjigu ili novine, čini se bezdušnim. Iako mislim kako bi čitanje The Observera bilo u redu - ali ne News ofthe World. Slažeš li se sa mnom, Davide? Želim znati što mladi ljudi misle, to čovjeku pomaže da ostane u koraku sa stvarnošću."

David je mrgodno rekao kako nikad ne čita News ofthe World.

"Ja uvijek čitam", rekla je lady Angkatell. "Pretvaramo se kako ih nabavljamo zbog posluge, ali Gudgeon je jako obziran i uvijek donosi ih tek poslije čaja. To su najzanimljivije novine, pune su vijesti o ženama koje stavljaju glave u pećnice plinskih štednjaka - nevjerojatan broj!"

"Sto će raditi u kućama budućnosti kad će sve biti na struju?" pitao je Edward Angkatell uz blagi osmijeh.

"Pretpostavljam kako će morati odlučiti i na najbolji način iskoristiti stvari - što je vrlo pametno."

"Ne slažem se s vama, gospodine", rekao je David, "da će sve kuće budućnosti biti na struju. Može postojati komunalno grijanje iz središnjeg opskrbnog centra.

Na svim kućama radničke klase trebalo bi se maksimalno štedjeti."

Edward Angkatell hitro je rekao kako se boji da nije vrlo dobro upućen u temu. David se prezrivo namrštio.

Gudgeonje na pladnju donio kavu, krećući se malo sporije nego inače kako bi prikazao dojam žalosti.

"Oh, Gudgeone", rekla je lady Angkatell, "ona jaja. Namjeravala sam na njima, kao i inače, olovkom napisati datum. Hoćeš li zamoliti gospođu Medway da to obavi?"

"Mislim kako ćete, gospođo, otkriti da je sve obavljeno na zadovoljavajući način." Pročistio je grlo. "Osobno sam se pobrinuo za to."

"Oh, hvala ti, Gudgeone."

Dok je Gudgeon izlazio, promrmljala je: "Stvarno, Gudgeonje divan. Svi su sjajni. I čovjek suosjeća s njima zbog policije koja je bila ovdje - sigurno im je bilo užasno. Usput, jesu li otišli?"

"Da. Ne ostave li obično jednog da stoji u hodniku? Ili možda promatra ulazna vrata iz grmlja?"

"Zašto bi promatrao ulazna vrata?"

"Ne znam, to je sigurno. To rade u knjigama. A onda je netko ubijen tijekom noći."

"Oh, Lucy, nemoj", reklaje Midge.

Lady Angkatell čudno ju je pogledala.

"Draga, žao mi je. Glupo od mene. I, naravno, nitko drugi ne može biti ubijen.

Gerda je otišla kući - mislim - oh, Henrietta, draga, žao mi je. Nisam to mislila reći."

Ali Henrietta nije odgovorila. Stajala je pored okruglog stola i zurila u sinoćnji rezultat bridža.

Ustala je i rekla: "Oprosti, Lucy, što si rekla?"

"Pitam se ima li ostataka policije?"

"Kao na rasprodaji? Sumnjam. Svi su se vratili u policijsku stanicu kako bi pravim policijskim jezikom zapisali sve što smo rekli."

"Što gledaš, Henrietta?"

"Ništa."

Henrietta je došla do kamina.

"Što mislite što Veronica Cray noćas radi?" pitala je.

Lice lady Angkatel postalo je potišteno.

"Draga moja! Ne misliš valjda da će opet doći ovamo? Do sada je već sigurno čula."

"Da", rekla je Henrietta zamišljeno. "Pretpostavljam da je čula."

"Što me podsjetilo", rekla je lady Angkatell. "Uistinu moram nazvati Carevjeve. Ne možemo ih sutra pozvati na ručak kao da se ništa nije dogodilo."

Napustila je sobu.

David, koji je mrzio svoje rođake, promrmljao je kako želi nešto pogledati u Enciklopediji Britannici. Knjižnica će, pomislio je, biti mirno mjesto.

Henrietta je otišla do staklenih vrata, otvorila ih i izašla van. Nakon trenutka oklijevanja, Edward je krenuo za njom.

Pronašao ju je kako stoji i gleda u nebo. Rekla je:

"Nije tako toplo kao noćas, zar ne?"

Svojim ugodnim glasom Edward je rekao: "Ne, osjetno je hladnije."

Stajala je i gledala kuću. Oči su joj putovale duž prozora. Onda se okrenula i pogledala prema šumi. Nije imao pojma o čemu razmišlja.

Krenuo je prema otvorenim vratima.

"Bolje ući. Hladno je."

Odmahnula je glavom.

"Idem u šetnju. Do bazena."

"Oh, moj Bože." Brzo joj je prišao. "Idem s tobom."

"Ne, hvala ti, Edwarde." Njen je glas oštro odjeknuo kroz hladnoću. "Želim biti sama sa svojim mrtvima."

"Henrietta! draga moja- nisam ništa rekao. Ali ti znaš - koliko mi je žao."

"Žao? Što je John Christov mrtav?"

U glasu joj se još uvijek osjećala britka oštrina.

"Mislim - žao mi je zbog tebe, Henrietta. Znam kako je to sigurno bio - veliki šok"

"Šok? Oh, ali ja sam vrlo čvrsta, Edwarde. Mogu podnijeti šokove. Je li to bio šok za tebe? Što si osjećao kad si ga ugledao kako leži tamo?"

Zadovoljstvo, pretpostavljam. Ti nisi poput Johna Christowa."

Edward je promrmljao: "On i ja - nismo imali puno zajedničkog."

"Kako lijepo sagledavaš stvari! Na tako ograničen način. Ali zapravo ste imali jednu zajedničku stvar. Mene! Obojica ste me voljeli, zar ne? Samo što to nije stvorilo vezu među vama - nego suprotno."

Mjesec se na trenutak pojavio iza oblaka i bio je zapanjen kad je iznenada ugledao njeno lice. Henriettu je uvijek nesvjesno promatrao kao projekciju Henriette koju je poznavao na Ainswicku. Za njega je oduvijek bila nasmijana djevojčica veselih očiju prepunih iščekivanja. Žena koju je sada vidio, bila je stranac, s blistavim, ali hladnim očima koje su ga neprijateljski promatrale.

Iskrenoje rekao:

"Henrietta, najdraža, vjeruj mi - uistinu suosjećam s tobom - u - tvojoj boli, tvom gubitku."

"Je li to bol?"

Pitanje ga je prenerazilo. Činilo mu se kao da pita, ne njega, već sebe samu.

Tiho je rekla:

"Tako brzo — to se može dogoditi tako brzo. U jednom trenutku dišeš, živiš, a u idućem si - mrtav - nema te - praznina. Oh, praznina! I ovdje smo, svi mi, jedemo kremu od karamela i smatramo se živima- a John, koji je bio življi od svih nas, je mrtav. Izgovaram riječ, znaš, sama sebi, neprestano. Mrtav - mrtav - mrtav - mrtav.

I uskoro neće imati značenje - ama baš nikakvo značenje. To je samo blesava kratka riječ poput lomljenja trule grane. Mrtav - mrtav - mrtav - mrtav. Poput tam-tama, zar ne, koji bubnja u džungli. Mrtav - mrtav - mrtav - mrtav -"

"Henrietta, prestani! Za ime Božje, prestani!"

Znatiželjno ga je pogledala.

"Zar nisi znao da ću se ovako osjećati? Što si mislio? Da ću sjediti, tiho plakati i brisati suze rupčićem dok me držiš za ruku? Da će to biti veliki šok, ali ću se do sada već početi oporavljati? A ti ćeš me lijepo tješiti? Ti jesi dobar, Edwarde.

Ti si jako dobar, ali tako si - tako neadekvatan."

Ustuknuo je. Lice mu se zgrčilo. Suhim je glasom rekao:

"Da, to sam oduvijek znao."

Žestoko je nastavila:

"Što misliš kako mi je cijelu večer bilo sjediti, a John je mrtav i nitko ne mari osim mene i Gerde! Tebi je drago, Davidu je neugodno, Midge je uznemirena, a Lucy profinjeno uživa što su News of the World s papira došle u stvaran život! Zar ne vidiš koliko je fantastična ta noćna mora?"

Edward nije ništa rekao. Povukao se korak unatrag, u sjenu.

Gledajući ga, Henrietta je rekla:

"Noćas - noćas mi ništa ne izgleda stvarno, nitko nije stvaran - osim Johna!"

Edward je tiho rekao: "Znam.. da nisam jako stvaran."

"Jako sam neljubazna, Edwarde. Ali ne mogu si pomoći. Ne mogu vjerovati kako je John, koji je bio tako pun života, mrtav."

"A da sam ja, koji sam polumrtav, živ."

"Nisam to mislila, Edwarde."

"Mislim da jesi, Henrietta. Mislim kako si, možda, u pravu."

Ali nastavila je, rastreseno, s ranijom misli:

"Ali to nije tuga. Možda ne mogu osjećati tugu. Možda nikad i neću. A ipak - željela bih tugovati za Johnom."

Njene su mu riječi zvučale fantastično. Ipak, bio je čak i više zapanjen kad je iznenada dodala gotovo poslovnim glasom:

"Moram otići do bazena."

Nestala je među drvećem.

Edward je ukočeno ušao kroz otvorena staklena vrata.

Midge je podigla pogled kad je Edward zamišljeno ušao unutra. Lice mu je bilo sivo i namršteno. Izgledalo je beskrvno.

Nije čuo uzdah koji je Midge istog trenutka ispustila.

Gotovo mehanički prišao je naslonjaču i sjeo. Svjestan kako se od njega nešto očekuje rekao je:

"Hladnoje."

"Jako ti je hladno, Edwarde? Hoćeš li - hoćeš li - da upalim vatru?"

"Molim?"

Midge je uzela kutiju šibica s kamina. Kleknula je i zapalila šibicu. Pažljivo je ispod oka pogledala Edwarda. Bio je prilično, pomislila je, izgubljen u mislima.

Rekla je: "Vatra je ugodna. Grije čovjeka."

"Kako promrzlo izgleda", pomislila je. "Ali vani ne može biti tako hladno?"

Henrietta! Što mu je rekla?"

"Približi naslonjač, Edwarde. Dođi bliže vatri."

"Molim?"

"Oh, nisam ništa rekla. To vatra pucketa."

Sada mu je govorila glasno i polagano, kao gluhoj osobi.

Iznenada, tako iznenada da joj je sa srca pao kamen olakšanja, Edward, pravi Edward, se vratio. Uputio joj je nježan osmijeh:

"Meni si govorila, Midge? Oprosti. Bojim se kako sam razmišljao - razmišljao o nečemu."

"Oh, ma ništa. To je bila samo vatra."

Drvo je pucketalo, a jelovi češeri su gorjeli jarkim plamenom. Edward ih je pogledao. Rekao je:

"Lijepa vatra."

Ispružio je svoje duge, tanke ruke prema vatri svjestan napetosti u njima.

Midge je rekla: "U Ainswicku smo uvijek palili jelove češere."

"Ja to još uvijek činim. Svaki se dan donese košara i stavi pored kamina."

Edward u Ainswicku. Midge je napola zatvorila oči i zamislila taj prizor. Sjeo bi, pomislila je, u knjižnicu, na zapadnoj strani kuće. Tamo se nalazila magnolijakojajegotovo u cijelosti prekrivalajedan prozor i u poslijepodnevnim satima sobu ispunjavala zlatnozelenom svjetlošću. Kroz drugi ste prozor gledali travnjak i visoku Welingtoniju koja je stajala poput stražara. A s desne se strane nalazila velika bakrena klupa.

Oh, Ainswick - Ainswick.

Mogla je osjetiti aromu magnolije koja bi na sebi, iako je bio rujana, još uvijek imala velike bijele cvjetove slatkastog mirisa. I jelove

češere u vatri. I slabašan miris prašine s knjige koju bi Edward sigurno čitao. Sjedio bi u velikom naslonjaču, i njegove bi oči povremeno, možda, s knjige skrenule prema vatri, i pomislio bi, samo na trenutak, na Henriettu.

Midge se promeškolljila i pitala:

"Gdje je Henrietta?"

"Otišla je do bazena."

Midge ga je zapanjeno pogledala. "Zašto?"

Njen glas, uzbuđen i dubok, malo je prenuo Edwarda.

"Moja draga Midge, sigurno si znala - oh, dobro - pretpostavljala. Prilično je dobro poznavala Christowa."

"Oh, naravno da sam to znala. Ali ne vidim zašto bi išla tamarati tamo gdje je ustrijeljen. To nije nalik Henrietti. Nikad nije melodramatična."

"Zna li itko od nas kakav je netko drugi? Na primjer, Henrietta."

Midge se namrštila. Rekla je:

"Nakon svega, Edwarde, ti i ja poznajemo Henriettu cijeloga života."

"Promijenila se."

"Ne baš. Mislim kako se ljudi ne mijenjaju."

"Henrietta se promijenila."

Midge ga je znatiželjno pogledala.

"Više nego mi, ti i ja?"

"Oh, ja sam ostao isti, to jako dobro znam. A ti -"

Njegove oči, koje su se odjednom razbistrile, pogledale su ju dok je klečala pored kamina. Činilo joj se kao da je promatra iz velike, velike daljine, upija četvrtastu bradu, crne oči, odlučna usta. Rekao je:

"Volio bih kad bih te mogao češće viđati, Midge, draga moja."

Nasmiješila mu se. Reklaje:

"Znam. Ovih dana nije lako ostati u kontaktu."

Izvana se nešto čulo i Edward je ustao.

"Lucy je bila u pravu", rekao je. "Bio je ovo naporan dan - čovjek se po prvi put susreo s umorstvom. Idem u krevet. Laku noć."

Napustio je sobu kad je Henrietta ušla kroz staklena vrata.

Midge se okrenula prema njoj.

"Što si učinila Edwardu?"

"Edwardu?" Henrietta je zvučala zbunjeno. Čelo joj je bilo naborano. Činilo se kako je dugo, dugo o nečemu razmišljala.

"Da, Edwardu. Kad je ušao, izgledao je strašno - promrzlo i blijedo."

"Ako toliko mariš za Edwarda, Midge, zašto ne učiniš nešto u vezi toga?"

"Učinim nešto? Kako to misliš?"

"Ne znam. Stani na stolac i vrišti! Privuci pažnju na sebe. Zar ne znaš kako je to jedini način kod ljudi poput Edwarda?"

"Edward nikad neće mariti ni za koga osim tebe, Henrietta. Nikad nije."

"Onda je to vrlo neinteligentno od njega." Bacila je kratak pogled na Midgeino blijedo lice. "Povrijedila sam te. Žao mi je, ali večeras mrzim Edvarda."

"Mrziš Edwarda? Ne možeš."

"Oh, da, mogu! Ti nemaš pojma-

"Očemu?"

Henrietta je polagano rekla:

"On me podsjeća na mnogo stvari koje bih željela zaboraviti."

"Koje stvari?"

"Pa, na primjer Ainswick."

"Ainswick? Želiš zaboraviti Ainswick?"

Midgein je glas bio ispunjen nevjericom.

"Da, da, da. Tamo sam bila sretna. U ovom trenutku ne mogu podnijeti sjećanja na sreću. Zar ti nije jasno? Vrijeme kad čovjek nije znao što će se dogoditi. Kad je čovjek sa sigurnošću rekao da će sve biti divno i krasno! Neki su ljudi mudri - nikad ne očekuju sreću. Ja jesam."

Iznenada je rekla:

"Nikad više neću ići u Ainswick."

Midge je polagano rekla:

"Pitam se."

14.

Midge se naglo probudila u ponedjeljak ujutro.

Na trenutak je zbunjeno ležala i izgubljeno promatrala vrata, napola očekujući pojavu lady Angkatell. Što je Lucy rekla kad je uletjela ono prvo jutro?

Problematičan vikend? Bila je zabrinuta mislila je kako bi se moglo dogoditi nešto neugodno.

Da, nešto neugodno se i dogodilo - sada je nešto ležalo na Midgeinom srcu i duhu poput tamnog cmog oblaka. Nešto o čemu nije željela razmišljati - nije se željela sjetiti. Nešto što ju je, definitivno, prestravilo. Nešto u vezi Edwarda.

Iznenada se sjetila. Jedne ružne, zastrašujuće riječi - Umorstvo!

"Oh, ne", pomislila je Midge, "to ne može biti istina. To je san koji sam sanjala.

John Christow, ubijen, ustrijeljen - leži pored bazena. Krv i plava voda - kao na naslovnici krimi-romana. Fantastično, nestvarno. Stvar koja se inače ne događa. Da smo barem sada na Ainswicku. To se ne bi dogodilo na Ainswicku."

Crna masa maknula se s njenog čela. Smjestila se u dnu želuca od čega ju je zahvatila slaba mučnina.

To nije bio san. To su stvarni događaji - News of the World uživo - a ona, Edward, Lucy, Henry i Henrietta bili su u središtu svega.

Nepravedno - definitivno nepravedno - pošto s njima ne bi trebalo imati nikakve veze ako je Gerda ustrijelila supruga.

Midge se s nelagodom promeškola.

Šutljiva, glupa, pomalo patetična Gerda - Gerdu niste mogli povezati s melodramom - s nasiljem.

Gerda definitivno nije mogla nikoga ustrijeliti.

Opet se pojavila ona unutarnja nelagoda. Ne, ne, čovjek ne smije tako razmišljati. Jer tko bi drugi mogao ustrijeliti Johna? A Gerda je stajala pored njegovog tijela s revolverom u ruci. Revolverom koji je uzela iz Henryjeve radne sobe.

Gerda je rekla kako je Johna našla mrtvog i uzela revolver. Pa, što bi drugo mogla reći? Morala je reći nešto, sirotica.

A bilo je jako lijepo od Henriette što ju je branila - što je rekla kako je njena priča u potpunosti moguća. Henrietta čak nije ni pomislila na nemoguće alternative.

Henrietta je sinoć bila vrlo čudna.

Ali to je, naravno, bilo od šoka zbog smrti Johna Christowa.

Sirota Henrietta- koja je toliko marila za Johna.

Međutim, s vremenom će ga preboljeti - s vremenom čovjek preboli sve. A onda će se udati za Edwarda i živjeti na Ainswicku- a Edward će napokon biti sretan.

Henriettaje uvijek jako voljela Edwarda. Ispriječila se samo agresivna, dominantna osobnost Johna Christowa. U usporedbi s njim, Edward je izgledao tako - tako blijedo.

Midge je primijetila, kad je tog jutra sišla na doručak, kako se Edwardova osobnost, oslobođena dominacije Johna Christowa, počela oporavljati. Bio je više samouvjereniji, manje je oklijevao i uzmicao.

Ljubaznim je glasom razgovarao s namrgođenim i šutljivim Davidom.

"Moraš češće dolaziti na Ainswick, Davide. Želim da se tamo osjećaš kao kod kuće i znaš sve o njemu."

David je uzeo marmeladu i hladno rekao:

"Ta velika imanja prava su farsa. Trebalo bi ih rascjepkati."

"To se neće dogoditi za mog života, nadam se", rekao je Edward i nasmiješio se. "Moji su stanari zadovoljno daištvo."

"Ne bi trebali biti", rekao je David. "Nitko ne bi trebao biti."

"Da su majmuni bili zadovoljni s repovima-" promrmljala je lady Angkatell s mjesta gdje je stajala i odsutno zurila u tanjur bubrega. "To je pjesmica koju sam naučila u vrtiću, ali se jednostavno ne mogu sjetiti kako ide."

Moram razgovarati s tobom, Davide, i saznati sve nove ideje. Koliko vidim, čovjek mora svakoga mrziti, ali istovremeno im mora dati besplatnu liječničku skrb i puno dodatnog obrazovanja (sirota stvorenja, sva ona bespomoćna jadona dječica koju svaki dan tjeraju u školu) - i djecu tjerati da piju riblje ulje voljeli ga ili ne - tako stravično smrdljiva stvar."

Lucy, pomislila je Midge, ponašala se kao i obično.

A Gudgeon, kad ga je srela na hodniku, također je izgledao kao obično. Činilo se kako se život na Šupljini vratio u normalu. S Gerdinim odlaskom cijeli se vikend činio kao san.

Onda se čula škripa guma na šljunku i sir Henry je izašao iz auta. Noć je proveo u svom klubu i vratio se rano ujutro.

"I, dragi", rekla je Lucy, "je li sve bilo u redu?"

"Da. Tajnica je bila tamo - sposobna djevojka. Ona se pobrinula za stvari."

Postoji sestra, čini se. Tajnicajoj je poslala telegram."

"Znala sam da postoji", rekla je lady Angkatell. "U Tunbridge Wellsu?"

"Bexhillu, mislim", rekao je sir Henry zbunjeno.

"Usuđujem se reći" - Lucyje razmislila o Bexhillu. "Da - prilično vjerojatno."

Gudgeon se pojavio.

"Zvao je inspektor Grange, sir Henry. Saslušanje će biti u srijedu u jedanaest sati."

Sir Henry je kimnuo. Lady Angkatel je rekla:

"Midge, bolje ti je da nazoveš svoju trgovinu."

Midge je polagano otišla do telefona.

Njen je život oduvijek bio normalan i uobičajen pa su joj nedostajale riječi kojima bi poslodavcima objasnila kako se nakon četiri slobodna dana ne može vratiti na posao zahvaljujući činjenici što je umiješana u slučaj umorstva.

Nije zvučalo vjerodostojno. Nije se čak ni osjećala vjerodostojno.

A madame Alfrege nije bila osoba kojoj se nešto u bilo koje vrijeme moglo objasniti.

Midge je odlučno podigla slušalicu.

Bilo je neugodno kako je i zamišljala. Prodorni glas energične male Židovke ljutito je putovao žicama.

"Što si to kazala, Midge Hardcastle? Smrt? Pogreb? Zar ne znaš jako dobro da nemam dosta ljudi? Zar misliš da ću to moći podnijeti? Oh, ipak, usudim se kazati kako se jako dobro provodiš!"

Midge ju prekinula, oštro i razgovijetno.

"Policija? Policija, kažeš?" Bio je to gotovo vrisak. "Bila je i policija?"

Midge je stisnula zube i nastavila objašnjavati. Bilo je neobično kako je zbog riječi žene s druge strane linije cijela stvar zvučala prljavo. Vulgarna policijska istraga. Kakva je to alkemija bilau ljudima!

Edward je otvorio vrata i ušao, onda je vidio Midge na telefonu i okrenuo se prema izlazu. Zaustavila gaje.

"Ostani, Edwarde. Molim te. Želim da ostaneš."

Edwardovo prisustvo u sobi dalo joj je snagu - poništilo je djelovanje otrova.

Skinula je ruku s mikrofona.

"Molim? Da. Žao mi je, madame. Ali nakon svega, to nije moja krivnja-"

Odvratni otrovni glas je bijesno vrisnuo.

"Tko su ti tvoji prijatelji? Kakvi su to ljudi kad dolazi policija i netko je upucan? Razmišljam hoću li te uopće primiti natrag! Moj posao ne smije izgubiti svoj dobar glas."

Midge je izgovorila nekoliko poniznih nerazgovjetnih odgovora. Naposljetku je spustila slušalicu i s olakšanjem uzdahnula. Osjećala je slabost i mučninu.

"To je mjesto gdje radim", objasnila je. "Morala sam ih obavijestiti kako se neću vratiti do četvrtka zbog ispitivanja i - policije."

"Nadam se kako su bili ljubazni u vezi toga? Kakav je taj tvoj butik? Je li njegova vlasnica uljudna i kulturna žena?"

"Jako bih je teško opisala kao takvu! Ona je Židovka iz Whitechapela s obojanom kosom i glasom poput mlinca za kavu."

"Ali draga moja Midge -"

Edwardovo zabrinuto lice gotovo je nagnalo Midge na smijeh. Bio je toliko zabrinut.

"Ali moje drago dijete - ne moraš podnositi takve stvari. Ako moraš raditi, moraš naći posao gdje je atmosfera harmonična i gdje ti se sviđaju ljudi s kojima radiš."

Midge ga je na trenutak šutke gledala.

Kako objasniti, pomislila je, nekome poput Edwarda? Što je Edward znao o burzi rada, o poslovima?

U njoj se iznenada pojavila plima gorčine. Lucy, Henry, Edward - da, čak i Henrietta - svi su bili odvojeni od nje neprelaznim ponorom - ponorom koji je dijelio bogate od rada.

Nisu imali pojma o teškoćama pronalaženja posla i, kad ste ga napokon dobili, njegovog zadržavanja! Čovjek može reći, možda, kako uistinu nema potrebe, u stvari, da ona zarađuje za život. Lucy i Henry drage bi joj volje dali novac. Edward bi također isto postupio.

Ali, Midge se ponekad protivila lagodnosti koju su joj nudili njeni imućni rođaci. U rijetkim je prilikama bilo prekrasno doći i utopiti se u urednom luksuzu Lucynog života. Mogla je uživati u tome. Ali nekakva tvrdoglava neovisnost duha nije joj dala da takav život prihvati kao dar. Isti ju je osjećaj spriječio u osnivanju vlastitog posla s novcem posuđenim od prijatelja i rodbine. Vidjela je i previše toga.

Neće posuditi nikakav novac - neće iskoristiti ničiji utjecaj. Imala je posao koji je sama našla za četiri funte tjedno, i ako je posao zapravo dobila zato što se madame Alfrege nadala kako će Midge dovesti svoje "otmjene" prijatelje u kupovinu, madame Alfrege sada je bila razočarana. Midge je takva razmišljanja svojih prijatelja o kupovini sasjekla u korijenu.

Nije imala nekih osobitih iluzija o radu. Nije joj se sviđao butik, nije joj se sviđala madame Alfrege, nije joj se sviđala stalna uljudnost prema nervoznim i nekulturnim mušterijama, ali poprilično je sumnjala kako

bi mogla pronaći posao koji bi joj se više sviđao jer nije imala potrebnih kvalifikacija.

Edwardova pretpostavka kako ima brojne izbore ovog joj je jutro bila jednostavno nepodnošljiva. Otkud mu pravo da živi u svijetu toliko odvojenom od stvarnosti?

Bili su Angkatelli, svi do jednog. A ona - ona je bila Angkatell samo napola. A ponekad, kao jutros, uopće se nije osjećala kao Angkatell! Bila je kći svog oca.

Pomislila je na oca uz uobičajene osjećaje ljubavi i grižnje savjesti, sjedokosog, sredovječnog muškarca umorna lica. Muškarca koji se godinama trudio voditi mali obiteljski posao koji je bio osuđen, unatoč njegovom trudu i naporima, na polaganu propast. Uzrok tome nije bila njegova nesposobnost - nego napredak.

Neobično, ali Midgeina naklonost nikad nije bila na strani njene briljantne majke iz obitelji Angkatell, nego na strani umornog oca. Svaki put kad se vratila iz posjeta Ainswicksu koji su bili prava uživancija, odgovorila bi na jedva vidljiva preklinjuća pitanja na očevom umornom licu zagrljajem i riječima: "Drago mi je što sam kod kuće - drago mi je što sam kod kuće."

Midgeina majka umrla je kad joj je bilo trinaest. Midge je ponekad znala pomisliti koliko je malo znala o majci. Bila je rastresena, šarmantna, vesela. Je li požalila zbog braka, braka koji ju je odveo van klana Angkatellovih? Midge nije imala pojma. Njen je otac još više posijedio i postao manje razgovorljiv nakon suprugine smrti. Njegova borba protiv propasti posla postala je još uzaludnija. Umro je tiho i nečujno kad je Midge napunila osamnaest godina.

Midge je živjela s raznim rođacima iz obitelji Angkatell, dobivala je poklone od Angkatellovih, ali odbila je biti financijski ovisna o njihovoj dobroj volji. I koliko ih god voljela, bilo je trenutaka, poput ovog, kad je iznenada osjetila zvjersku odbojnost prema njima.

Ogorčeno je pomislila: "Oni ne znaju ništa!"

Edward, osjetljiv kao i uvijek, gledao ju je zbunjenim pogledom. Tiho je pitao:

"Uznemirio sam te? Zašto?"

Lucy je ušla u sobu. Bila je usred jednog od svojih razgovora.

"- vidiš, čovjek ne zna hoće li joj se više sviđati Bijelo srce ili mi?"

Midge ju je zbunjeno pogledala - a onda Edwarda.

"Nema koristi ako gledaš Edwarda", rekla je lady Angkatell. "Edward jednostavno neće znati; ti si, Midge, uvijek tako praktična."

"Ne znam o čemu pričaš, Lucy."

Lucy je izgledala iznenađeno.

"O ispitivanju, draga. Gerda mora doći zbog ispitivanja. Hoće li odsjesti ovdje? Ili u Bijelom srcu? Sjećanja su ovdje bolna, naravno - ali u Bijelom srcu će biti ljudi koji će čudno zuriti i gomila novinara. Srijeda, znaš, u jedanaest, ili je u jedanaest i trideset?" Smiješak se pojavio na licu lady Angkatell. "Nikad nisam bila na ispitivanju! Mislila sam na sivo - i šešir, naravno, kao za crkvu - ali ne rukavice."

"Znaš", nastavila je lady Angkatell, prešla preko sobe, podigla slušalicu telefona i ozbiljno se zagledala u nju. "Ne vjerujem kako trenutno imam bilo koje druge rukavice osim vrtlarskih! A naravno, većina dugih iz dana u Vladi su spremljene. Rukavice su prilično glupe, slažeš li se?"

"Jedina je korist izbjegavanja ostavljanja otisaka prstiju kod zločina", rekao je Edward uz osmijeh.

"Pa, vrlo je zanimljivo što si to spomenuo, Edwarde - vrlo zanimljivo. Što ja radim s ovim?" Lady Angkatel s blagim je prezirom pogledala slušalicu koju je držala u ruci.

"Nekoga si namjeravala nazvati?"

"Mislim da nisam." Lady Angkatell zbunjeno je zatresla glavom i drhtavom rukom odložila slušalicu.

Pogledala je Edwarda, pa onda Midge.

"Mislim, Edwarde, kako ne bi trebao uznemiravati Midge. Midge iznenadne smrti potresaju više od nas ostalih."

"Moja draga Lucy", izjavio je Edward. "Samo sam se brinuo zbog onog mjesta gdje Midge radi. Ne čini mi se dobro."

"Edward misli kako bih trebala imati šarmantnog sućutnog poslodavca koji bi me cijenio", rekla je Midge suho.

"Dragi Edward", rekla je Lucy uz osmijeh.

Nasmiješila se Midge i izašla.

"Ozbiljno, Midge", rekao je Edward. "Zabrinut sam."

Prekinula gaje:

"Vražja žena plaća mi četiri funte tjedno. To je jedino važno."

Prošla je pored njega i izašla u vrt.

Sir Henry sjedio je na svom uobičajenom mjestu na niskom zidiću, ali Midge je skrenula prema cvjetnjaku.

Djelovao je umirujuće, ali ovog jutra nije imala koristi od njegovog smirujućeg djelovanja.

David Angkatel sjedio je na klupi na kraju puteljka.

Oko Davida nije bilo previše šarma, a Midge je krenula ravno prema njemu, sjela pored njega i sa zlobnim zadovoljstvom primijetila njegovu nelagodu.

Kako je neobično teško, pomislio je David, maknuti se od ljudi.

Otjeran je iz svoje sobe navalom spremačica s krpama i metlama.

Knjižnica (i Enciklopedija Britannica) nisu predstavljale utočište kako je optimistično pomislio. Lady Angkatell ušla je dva puta i ljubazno mu se obratila primjedbama na koje inteligentan odgovor definitivno nije postojao.

Došao je ovamo razmišljati o svom položaju. Sam vikend na koji je nevoljko došao sada se produžio zahvaljujući zbruci vezanoj za iznenadnu i nasilnu smrt.

David, koji je više cijenio mirnoću akademske prošlosti ili žustre diskusije o budućnosti s ljevičarima, nije imao motiva za bavljenje s nasilnom i realističnom stvarnošću. Kao što je rekao lady Angkatell, nije čitao News of the World. Ali čini se kako su sada News of the World došle na Šupljinu.

Umorstvo! David je zadrhtao od gađenja. Što će njegovi prijatelji misliti?

Kako se čovjek, kako bi se reklo, nosi s umorstvom? Kako se ponaša? Dosadno mu je? Osjeća gađenje? Lagano ga zabavlja?

Pokušavajući riješiti problem u mislima, nije bio nimalo zadovoljan što mu Midge smeta. Pogledao ju je s nelagodnom dok je sjedala pored njega.

Bio je poprilično iznenađen prkosnim pogledom koji mu je uputila. Odbojna djevojka bez ikakve intelektualne vrijednosti.

Rekla je: "Kako ti se sviđa tvoja rodbina?"

David je slegnuo ramenima. Rekao je:

"Zar čovjek uistinu razmišlja o rodbini?"

Midge je rekla:

"Zar čovjek uistinu razmišlja o ičemu?"

Nesumnjivo, pomislio je David, ona nije. Rekao je gotovo otmjeno:

"Analizirao sam svoje reakcije na umorstvo."

"Definitivno je neobično", rekla je Midge, "biti umiješan »jedno."

David je uzdahnuo i rekao:

"Zamorno." To je definitivno najbolje ponašanje. "Svi klišeji za koje je čovjek mislio kako postoje samo na stranicama krimića!"

"Sigurno ti je žao što si došao", rekla je Midge.

David je uzdahnuo.

"Da, mogao sam ostati kod prijatelja u Londonu." Dodao je: "Drži knjižaru ljevičarske literature."

"Pretpostavljam kako je tamo ugodnije", rekla je Midge.

"Mari li čovjek uistinu za ugodnost?" prijekorno je pitao David.

"Ponekad", rekla je Midge, "osjećam kako marim samo zato."

"Navika na lagodan život", reče David. "Da radiš -"

Midge ga je prekinula.

"Ja radim. Zato mi je luksuz tako privlačan. Veliki kreveti, meka posteljina - jutarnji čaj poslužen u krevetu - porculanska kafa s toplom vodom - mirisne soli za kupanje. Naslonjač u kojeg doslovno potoneš..."

Midge je zastala s nabranjem.

"Radnici bi", rekao je David, "trebali imati sve te stvari."

Ali bio je malo sumnjičav prema posluženom jutarnjem čaju, koji je zvučao nemoguće lagodan za uistinu organiziran svijet.

"Definitivno se slažem s tobom", reklaje Midge srdačno.

15.

Uživanje Herculea Poirota u podnevnoj šalici čokolade prekinula je zvonjava telefona. Ustao je i podigao slušalicu.

"Halo?"

"Gospodin Poirot?"

"Ladu Angkatell?"

"Jako lijepo od vas što ste mi prepoznali glas! Smetam li vam?"

"Ma ne, nikako. Vi ste se, nadam se, oporavili od jučerašnjeg stresnog događaja?"

"Ne, nimalo. Pod stresom sam, kao što ste rekli, ali čovjek se osjeća, zaključila sam, prilično isključeno. Nazvala sam vas kako bih vas pitala možete li možda navratiti - smetnja, znam, ali uistinu sam pod velikim stresom."

"Ali naravno, lady Angkatell. Mislite odmah?"

"Pa, da, mislim odmah. Što prije možete. To je jako lijepo od vas."

"Ma sitnica. Znači, doći kroz šumu?"

"Oh, naravno - najkraći put. Puno vam hvala, dragi gospodine Poirot."

Poirot je, zastavši samo kako bi obrisao nekoliko zrnaca prašine s revera sakoa i odjenuo lagani kaput, prešao cestu i požurio puteljkom kroz kestenovu šumu. Kod bazena nije bilo nikoga - policija je završila posao i otišla. Izgledao je nevino i mirno na blago maglovitom jesenjem suncu.

Poirot je na brzinu bacio pogled u sjenicu. Platinasti lisičji ogrtač, primijetio je, bio je sklonjen. Ali šest kutija šibica još je uvijek stajalo na stolu pored klupe.

Te su ga šibice zaintrigirale više no ikada.

"To nije mjesto za držanje šibica - ovdje na vlažnom. Jednu kutiju, da bude pri ruci, možda - ali ne šest."

Namrštio se na obojani željezni stol. Pladanj s čašama je maknut. Netko je kemijskom pisao po stolu - gruba skica stabla iz noćne more. Uznemirivalo je Herculea Poirota. Njegov uredni um zgražao se od njega.

Pucnuo je jezikom, odmahnuo glavom i požurio prema kući pitajući se koji je razlog ovog iznenadnog poziva.

Lady Angkatell čekala ga je kod staklenih vrata i uvela ga u praznu radnu sobu.

"Lijepo od vas što ste došli, gospodine Poirot."

Srdačno ga je primila za ruke.

"Madame, na raspolaganju sam vam."

Lady Angkatell nemoćno je raširila ruke. Njene velike, lijepe oči su se otvorile.

"Vidite, sve je to preteško. Onaj inspektor razgovara - ne, ispituje - uzima izjavu - koji izraz oni koriste? - Gudgeona. A naš cijeli život ovdje uistinu ovisi o Gudgeonu, i čovjekjako suosjeća s njim. Ali, naravno, njemuje strašno što ga policija ispituje - čak i inspektor Grange, koji se doima kao ljubazan i najvjerojatnije obiteljski čovjek - sinovi, mislim, i navečer im pomaže s kockicama - i supruga koja sve drži besprijekorno čistim, iako pomalo nagurano.

Hercule Poirot je zatreptao kad je lady Angkatell razvila svoju imaginarnu skicu privatnog života inspektora Grangea.

"Po načinu kako mu brkovi padaju", nastavila je lady Angkatell, "mislim kako tako besprijeckorno čist dom ponekad može djelovati depresivno - poput sapuna na licima medicinskih sestara. Kako samo blistal Ali to je više na selu gdje stvari pomalo zaostaju - u londonskim staračkim domovima imaju pudere i uistinu živopisne ruževe. Ali, kao što sam rekla, gospodine Poirot, stvamo morate doći na ručak kako treba kad ovaj apsurdni posao bude gotov."

"Vrlo ste ljubazni."

"Meni osobno policija ne smeta", rekla je lady Angkatell. "Sve mi je to prilično zanimljivo. 'Dopustite mi da vam pomognem koliko god budem mogla', rekla sam inspektor Grangeu. On mi se čini poput prilično zbunjene osobe, ali metodične."

"Motiv se policiji čini toliko bitan", nastavila je. "Kad sada već spominjemo medicinske sestre, mislim kako je sestra Johna Christowa - crvene kose i prćastog nosa - prilično atraktivna. Ali naravno, to je bilo davno i policiju to možda neće zanimati. Čovjek uistinu ne zna koliko je toga sirota Gerda morala podnositi. Ona je odani tip, zar ne? Ili možda vjeruje u ono što joj se kaže. Mislim kako je mudro od nekoga tko nije baš jako inteligentan činiti tako."

Lady Angkatell odjednom je otvorila vrata radne sobe, uvela Poirotu unutra i veselo viknula: "Stigao je gospodin Poirot." Hitro se okrenula i za sobom zatvorila vrata. Inspektor Grange i Gudgeon sjedili su za stolom. Mladić s bilježnicom stajao je u kutu. Gudgeon je uljudno ustao.

Poirot je požurio s isprikama.

"Smjesta ću izaći. Uvjeravam vas kako nisam imao pojma da je lady Angkatell"

"Ne, ne, ne morate." Grangeov je brk danas izgledao pesimističnije no inače.

"Možda", pomislio je Poirot, fasciniran nedavnim Grangeovim opisom lady Angkatell, "nije bilo previše čišćenja ili je možda kupljen Benares mjedeni stolić pa dobri inspektor uistinu nema mjesta za kretanje."

Ljutito je odbacio ove misli. Čist, ali premali dom inspektora Grangea, njegova supruga, njegovi sinovi i njihova ovisnost o kockicama, sve je to bio proizvod mašte zaposlenog uma lady Angkatell.

Ali živopisnost kojom su se pojavili u konkretnoj stvarnosti uistinu ga je zanimala. Bilo je to poprilično postignuće.

"Sjedite, gospodine Poirot", rekao je Grange. "Želim vas nešto pitati, jer sam ionako uskoro gotov."

Opet se okrenuo prema Gudgeonu koji je pokorno i gotovo protestirajući iznova sjeo i svoje bezizražajno lice okrenuo prema ispitivaču.

"I to je sve čega se možete sjetiti?"

"Da, gospodine. Sveje, gospodine, bilo uglavnom kao i obično. Nije bilo nikakvih neugodnosti."

"A onaj krzneni plašt - u sjenici pored bazena. Kojoj od damapripačla?"

"Govorite li, gospodine, o ogrtaču od platinastih lisica? Primijetio sam gajučer kad sam odnosio čaše iz sjenice. Ali on nije vlasništvo nikoga u ovoj kući."

"Pa čiji je onda?"

"Možda pripada gospođici Cray, gospodine. Gospođici Veronici Cray, glumici.

Nosila je nešto slično."

"Kada?"

"Kad je prekjučer bila ovdje, gospodine."

"Niste spomenuli da je ovdje bila gost?"

"Nije bila gost, gospodine. Gospođica Cray živi u Dovecotesu, uh - ah - kolibi uz cestu, i došla je nakon večere posuditi šibice postoje ostala bez njih."

"Je li uzela šest kutija?" pitao je Poirot.

Gudgeon ga je pogledao.

"Tako je, gospodine. Gospođa je, nakon što je saznala kako imamo dovoljno, inzistirala da gospođica Cray uzme pola tuceta."

"Koje je ostavila u sjenici", rekao je Poirot.

"Da, gospodine, primijetio sam ih jučer ujutro."

"Nema puno toga što taj čovjek ne primijeti", zaključio je Poirot kad je Gudgeon otišao i za sobom tiho i polagano zatvorio vrata.

Inspektor Grange samo je dodao kako su sluge vražje djelo!

"Ipak", rekao je veselo, "uvijek postoji kuharica. Kuharice pričaju - ne kao ovi uštogljeni sluge."

"Poslao sam čovjeka koji će obaviti razgovor u Harlev Streetu", nastavio je.

"A i ja ću tamo otići kasnije. Ondje bi trebali otkriti nešto. Usuđujem se reći, znate, kako je ona Christowova supruga morala puno toga podnositi. Neki od tih otmjenih liječnika i njihove pacijentice - pa, iznenadili biste se! A koliko sam čuo od lady Angkatell, bilo je problema s jednom medicinskom sestrom. Naravno, bila je vrlo neodređena u pogledu toga."

"Da", složio se Poirot. "Zna biti neodređena."

Vješto oslikan karakter... John Christow i ljubavne intrige s medicinskim sestrama... prigode liječničkog života... puno razloga za ljubomoru Gerde Christow koja je naposljetku kulminirala umorstvom.

Da, vješto oslikan karakter, privlačio je pažnju na Harlev Street - dalje od Šupljine - dalje od trenutka kad je Henrietta Savernake prišla, uzela revolver iz ruke Gerde Christow... Dalje od onog trenutka kad je John Christow, umirući, rekao "Henrietta".

Hercule Poirot naglo je otvorio oči koje su bile poluzatvorene i znatiželjno pitao:

"Igraju li se vaši dečki kockicama?"

"Uh, molim?" Inspektor Grange se vratio iz namrštenih misli i zagledao se u Poirota. "Molim, otkud sad to? U stvari, još su premali - ali razmišljao sam Teddvju pokloniti kockice za Božić. Zašto pitate?"

Poirot je odmahnuo glavom.

Lady Angkatell je bila opasna, pomislio je, zbog činjenice su što su njene intuitivne, nasumične pretpostavke često bile točne. Slučajno je (naizgled slučajno) oslikala karakter i ako je jedan njegov dio točan, zar ne biste, unatoč svemu, povjerovali i u drugi dio slike?

Inspektor Grange je govorio.

"Ima nešto što bih vas molio da obavite, gospodine Poirot. Ta gospođica Cray, glumica - došla je ovamo posuditi šibice. Ako je željela posuditi šibice, zašto nije došla kod vas, vi ste udaljeni nekoliko koraka? Zašto hodati gotovo kilometar?"

Hercule Poirot je slegnuo ramenima.

"Sigurno postoje razlozi. Snobovski razlozi, hoćemo li ih nazvati? Moja vikendica, mala je, nevažna. Ja sam samo izletnik, ali sir Henry i lady Angkatell su važni - oni žive ovdje - oni su ono što nazivaju plemstvo. Ta gospođica Veronica Cray, možda ih je željela upoznati - i nakon svega, to je bio način."

Inspektor Grange je ustao.

"Da", rekao je, "to je u potpunosti moguće, naravno, ali čovjek ništa ne želi previdjeti. Ipak, ne sumnjam kako će sve teći glatko. Sir Henry je identificirao pištolj kao jedan iz njegove zbirke. Čini se kako su dan prije vježbali. Sve što je gospođa Christow trebala učiniti bilo je otići u radnu sobu, uzeti ga s mjesta gdje ga je sir Henry ostavio i napuniti. Sve je prilično jednostavno."

"Da", promrmlijao je Poirot. "Sve izgleda prilično jednostavno."

Ipak, pomislio je, bi li žena poput Gerde Christow počinila zločin. Bez izgovora ili zbrke - na zločin ju je odjednom nagnala gorčina uskogrudnog, ali odanog karaktera.

A ipak sigurno - sigurno bi imala neki osjećaj samozaštite. Ili je postupila u onom slijepom - onom mračnom trenutku duše - kad je razum ostavljen po strani?

Prizvao je u misli njeno bezizražajno, blijedo lice.

Nije znao - jednostavno nije znao.

Ali je osjećao kako bi trebao saznati.

16.

Gerda Christow povukla je crnu haljinu preko glave i pustila je da padne na stolac.

Oči su joj bile pune tuge.

Reklaje: "Ne znam - uistinu ne znam. Čini se kako ništa nije važno."

"Znam, draga, znam." Gospođa Patterson bila je nježna, ali odrješita. Dobro je znala kako se ponašati prema ljudima koji su tugovali. "Elsie je prekrasna u krizi", govorila je njena obitelj za nju.

U ovom je trenutku sjedila u spavaćoj sobi svoje sestre Gerde u Harlev Streetu i bila prekrasna. Elsie Patterson bila je visoka, mršava i energična žena.

Gledala je Gerdu s mješavinom iritantnosti i sućuti.

Sirota draga Gerda- koja tragedija što je izgubila supruga na tako stravičan način. I stvarno, čak i sada, nije izgledalo kako na odgovarajući način prihvaća - pa, implikacije. Naravno, sjetila se gospođa Patterson, Gerda je oduvijek bila užasno spora. A tu je također bio i šok koji je trebalo uzeti u obzir.

Odrješitim je glasom rekla: "Mislim kako ću se odlučiti za onaj crni maroken za dvanaest gvineja."

Netko drugi je uvijek donosio odluke umjesto Gerde.

Gerda je nepomično stajala i namrštila se. Oklijevajući je rekla:

"Stvarno mislim kako se Johnu tugovanje nije sviđalo. Mislim kako je jednom rekao da mu se ne sviđa."

"John", pomislila je. "Daje barem John ovdje kako bi mi rekao što učiniti."

Ali John više nikada neće biti ovdje. Nikada - nikada - nikada...
Janjetina se hladi - hladi se na stolu.. tresak vrata ordinacije, John preskače po dvije stube odjednom, uvijek je u žurbi, tako vitalan, tako pun života...

Života.

Leži na leđima pored bazena... krv polagano kapa preko ruba...
težina revolvera u njenoj ruci...

Noćna mora, stravičan san, uskoro će se probuditi i ništa neće biti istina.

Prodoran glas njene sestre dopro je kroz njene nesređene misli.

"Moraš odjenuti nešto crno za saslušanje. Bit će osobito neobično ako budeš u svijetloplavom."

Gerda je rekla: "To užasno saslušanje!" i napola zatvorila oči.

"Užasno za tebe, draga", rekla je brzo Elsie Patterson. "Ali kad završi, doći ćeš kod nas i mi ćemo se savršeno pobrinuti za tebe."

Nesređeno razmišljanje Gerde Christow se intenziviralo.
Prestravljenim, gotovo paničnim glasom, reklaje:

"Što ću bez Johna?"

Elsie Patterson znala je odgovor na to. "Imaš djecu. Moraš živjeti zbog njih."

Zenaje jecala i plakala: "Moj tata je mrtav!" Bacila se na krevet.
Terry, blijed, znatiželjan, nije prolio ni suze.

Nesreća s revolverom, rekla im je - jadni tata je doživio nesreću.

Beryl Collins (jako ljubazno od nje) sakrila je jutarnje novine kako ih djeca ne bi vidjela. Također je upozorila sluge. Stvarno, Beryl je bila izuzetno ljubazna i obazriva.

Terence je došao majci u polumračnu radnu sobu, napućenih usana i lica gotovo zelenog od prigušene svjetlosti.

"Zašto je tata ustrijeljen?"

"Nesretan slučaj, dragi. Ja - ja ne mogu pričati o tome."

"To nije bio nesretan slučaj. Zašto ne kažeš istinu? Tata je ubijen. Bilo je umorstvo. Tako piše u novinama."

"Terry, kako si došao do novina? Rekla sam gospođi Collins -"

Kimnuo je - neobično kimanje glavom poput onog kod vrlo starih ljudi.

"Izašao sam i kupio ih, naravno. Znao sam kako u njima sigurno ima nešto što nam ne govoriš, ili ih inače gospoda Collins ne bi sakrila."

Nikad nije bilo dobro skrivati istinu od Terencea. Ta neobična, tajanstvena, znanstvena znatiželja uvijek je bila zadovoljena.

"Zašto je ubijen, majko?"

U tom se trenutku slomila i počela hysterizirati.

"Ne pitaj me to - ne spominji to - ne mogu razgovarati o tome... to je prestrašno."

"Ali otkrit će, zar ne? Mislim, moraju otkriti. To je neophodno."

Tako logičan, tako beščutan. Gerda je zbog toga poželjela vrištati, smijati se i plakati. Pomislila je: "On ne mari - on ne može mariti - on samo postavlja pitanja. Ah, nije čak ni zaplakao."

Terence je otišao i izbjegao pomoć svoje tetke Elsie, usamljeni dječak skamenjenog, zgrčenog lica. Uvijek se osjećao usamljeno. Ali sve do danas to nije bilo važno.

Danas je, pomislio je, bilo drukčije. Daje barem tu netko tko bi na pitanja odgovorio razgovijetno i inteligentno.

Sutra, u utorak, on i Nicholson radit će nitroglicerina. Uistinu se veselio tome.

Veselje je nestalo. Više nije mario hoće li ikad napraviti nitroglicerina.

Terence je bio gotovo šokiran samim sobom. Više ga nije bilo briga za znanstveni eksperiment.

Ali kad čovjeku ubiju oca... Pomislio je: "Moj otac - ubijen."

I nešto se uzburkalo - ukorijenilo se - naraslo... tihi bijes.

Beryl Collins pokucala je na vrata spavaće sobe i ušla. Bila je blijeda, uštogljena i učinkovita. Rekla je:

"Inspektor Grange je ovdje." Gerda je uzdahnula i prestravljeno je pogledala, a Beryl je hitro nastavila: "Rekao je kako nema potrebe da vas uznemiruje."

Nakratko će popričati s vama prije odlaska, ali to su samo rutinska pitanja o poslu doktora Christowa i ja mu mogu reći sve što želi znati."

"Oh, hvala ti, Collie."

Beryl je hitro izašla i Gerda je uzdahnula:

"Collie je od tolike pomoći. Tako je praktična."

"Da, uistinu", rekla je gospođa Patterson. "Sjajna tajnica, sigurna sam. Vrlo neprivlačna, sirota djevojka, zar ne? Oh, pa, uvijek sam mislila kako je to dobro."

Osobito s privlačnim muškarcima poput Johna."

Gerda je prasnula na nju:

"Kako to misliš, Elsie? John nikada ne bi - nikad nije - govoriš kao da bi John ljubakao ili radio nešto grozno ako bi imao privlačnu tajnicu. John uopće nije bio takav."

"Naravno da nije, draga", rekla je gospođa Patterson. "Ali nakon svega, žene znaju kakvi su muškarci!"

Inspektor Grange je u dnevnoj sobi gledao hladno, ratoborno lice Beryl Collins.

Bilo je ratoborno, zaključio je. Pa, možda je to u potpunosti normalno.

"Obična djevojka", pomislio je. "Ništa između nje i doktora, pretpostavljam."

Ipak, ona je možda bila zaljubljena u njega. Stvari se ponekad tako razvijaju."

Ali ne ovoga puta, zaključio je, kad se pola sata kasnije naslonio i uzdahnuo.

Odgovori Beryl Collins na njegova pitanja bili su ideali jasnoće. Odgovarala je brzo, i očito je svaki detalj doktorova posla imala u malom prstu. Promijenio je pristup i polagano počeo istraživati odnos između Johna Christowa i njegove supruge.

Oni su se, reklaje Beryl, izvrsno slagali.

"Pretpostavljam kako su se tu i tamo znali posvađati poput većine bračnih parova?" Inspektor je zvučao neusiljeno i samouvjereno.

"Ne sjećam se nikakvih svađa. Gospođa Christow bila je poprilično odana suprugu - u stvari, gotovo poput robinje."

U njenom se glasu mogao čuti lagani prizvuk prezira. Inspektor Grange ga je primijetio.

"Ova djevojka je pomalo feministički nastrojena", pomislio je - Na glas je rekao:

"Je li mu se uopće ikad suprotstavila?"

"Ne. Sve se vrtjelo oko doktora Christowa."

"Tiranin, ha?"

Beryl je razmislila.

"Ne, ne bih to tako nazvala. Ali bio je, rekla bih, vrlo sebičan čovjek. Smatrao je zdravo za gotovo kako će se gospođa Christow uvijek složiti s njegovim idejama."

"Nekakvi problemi s pacijentima - ženama, mislim? Morate biti iski'eni, gospođo Collins. Čovjek zna kako liječnici imaju određenih problema po tom pitanju."

"Oh, te stvari!" Bervlin je glas bio prijekoran. "Doktor Christow bio je poprilično sposoban za nošenje s bilo kakvim problemima u tom pogledu. Imao je izvrstan odnos s pacijentima." Dodalaje: "Bio je uistinu divan liječnik."

U njenom se glasu gotovo mogla čuti zavist pomiješana s divljenjem.

Grange je rekao: "Je li se spetljao s nekom ženom? Pustite sad odanost, gospođo Collins, važno je da kažete istinu."

"Da, to mi je jasno. Koliko ja znam, nije."

Malo preotresito, pomislio je. Ona ne zna, ali možda pretpostavlja.

Oštro je rekao: "Što je s gospođicom Henriettom Savernake?"

Beryl je stisnula usne.

"Ona je bliska obiteljska prijateljica."

"Zbog nje nije bilo - problema između doktora i gospođe Christow?"

"Definitivno nije."

Odgovor je bio naglašen. (Prenaglašen?)

Inspektor je promijenio pristup.

"Što je s gospođicom Veronicom Cray?"

"Veronicom Cray?"

U Bervlinom se glasu čula iskrena zbunjenost.

"Onaje bila prijateljica doktora Christowa, zar ne?"

"Nisam čula za nju. Iako mi se ime čini poznato -"

"Filmska glumica."

Beryl se namrštila.

"Naravno! Pitala sam se zašto mi je ime poznato. Ali nisam imala pojma da ju je doktor Christow poznavao."

Bila je toliko odrješita u vezi toga da je inspektor odmah skrenuo na drugu temu. Nastavio ju je ispitivati o Christowovom ponašanju prošle subote. I ovdje je, po prvi put, sigurnost Bervlinog glasa pri odgovaranju popustila. Polagano je rekla:

"Njegovo ponašanje nije bilo baš uobičajeno."

"U čemu je bila razlika?"

"Činio se dekoncentriran. Imao je prilično dugu pauzu prije no što je pozvonio za zadnju pacijenticu - a inače je u žurbi da obavi sve što

prije kad putuje. Pomislila sam - da, definitivno sam pomislila kako ga nešto muči."

Ali nije mogla biti određenija.

Inspektor Grange nije baš bio zadovoljan saslušanjem. Nije došao ni korak bliže određivanju motiva - a motiv se mora odrediti prije no što slučaj ode pred javnog tužitelja.

U sebi je bio poprilično siguran kako je Gerda Christow ustrijelila supruga.

Sumnjao je na ljubomoru kao motiv - ali do sada nije pronašao ništa konkretno.

Narednik Coombes razgovarao je s poslugom, ali svi su ispričali istu priču. Gospođa Christow obožavala je tlo po kojem je njen suprug hodao.

Što god da se dogodilo, pomislio je, sigurno se dogodilo na Šupljini. Sjetivši se Šupljine, osjetio je laganu nelagodu. Tamo su živjeli sve sami čudaci.

Telefon je zazvonio i gospođa Collins se javila.

Rekla je: "Za vas je, inspektore", i dodala mu slušalicu.

"Molim, ovdje Grange. Što?" Beryl je čula promjenu tona u njegovom glasu i znatiželjno ga pogledala. Skamenjeno lice bilo je bezizražajno kao i uvijek. On je gundđao- i slušao.

"Da... da, shvatio sam. To je definitivno sigurno, žarne? Nema mjesta za pogrešku. Da... da... da, doći ću. Ovdje sam skoro gotov. Da."

Spustio je slušalicu i nekoliko trenutaka nepomično sjedio. Beryl ga je znatiželjno pogledala.

Sabrao se i pitao glasom koji je bio prilično drukčiji od glasa kojim je do sada postavljao pitanja:

"Vi nemate nikakvu ideju, recimo, gospođo Collins, o ovoj stvari?"

"Mislite-"

"Nikakvu ideju o tome tko je ubio doktora Christowa?"

Ravnodušno je rekla:

"Nemam ama baš nikakvu ideju, inspektore."

Grange je polagano rekao:

"Kad je pronađeno tijelo, gospođa Christow je stajala pored njega s revolverom u ruci -"

Namjerno nije dovršio rečenicu.

Njena je reakcija stigla istog trenutka. Ne žestoka, već smirena i trezvena.

"Ako mislite kako je gospođa Christow ubila supruga, poprilično sam sigurna da niste u pravu. Gospođa Christow uopće nije nasilna žena.

Vrlo je blaga poslušna, i u potpunosti je bila pod doktorovom kontrolom. Čini mi se apsurdno kako bi netko uopće čak i na trenutak mogao pomisliti kako ga je ona ustrijelila, koliko godjoj stvari ne idu u prilog."

"Pa, ako ona nije, tko jest?" pitao je oštro.

Beryl je polagano rekla: "Nemam pojma."

Inspektor je došao do vrata. Beryl je pitala:

"Želite li razgovarati s gospođom Christow prije odlaska?"

"Ne - da, možda bi bilo dobro."

Beryl se opet zapitala; ovo nije bio isti čovjek koji ju je ispitivao prije telefonskog poziva. Kakve su ga to vijesti toliko promijenile?

Gerda je nervozno došla u sobu. Izgledala je nesretno i zbunjeno. Tihim, drhtavim glasom rekla je:

"Jeste li otkrili nešto novo o tome tko je ubio Johna?"

"Još ne, gospođo Christow."

"To je jednostavno nemoguće - tako apsolutno nemoguće."

"Ali dogodilo se, gospođo Christow."

Kimnula je, spustila pogled i zgužvala rupčić u kuglu.

Tihoje rekao:

"Je li vaš suprug imao neke neprijatelje, gospođo Christow?"

"John? Oh, ne. On je bio divan. Svi su ga obožavali."

"Ne možete se sjetiti nikoga tko bi imao nešto protiv njega" - zastao je - "ili protiv vas?"

"Protiv mene?" Izgledala je zapanjeno. "Oh, ne, inspektore."

Inspektor Grange je uzdahnuo.

"Što je s gospođicom Veronicom Cray?"

"Veronicom Cray? Oh, mislite na onu koja je večer prije došla posuditi šibice?"

"Da, na nju. Poznajete je?"

Gerda je odmahнула glavom.

"Nikad je prije nisam vidjela. John ju je poznavao, nekad davno - barem je ona tako rekla."

"Pretpostavljam kako joj se on mogao zamjeriti, a da vi za to niste znali."

Gerda je dostojanstveno rekla:

"Ne vjerujem kako se John ikome mogao zamjeriti. On je bio najdivnija osoba, najpožrtvovnija - oh, i jedna od najplemenitijih."

"Hm", rekao je inspektor. "Da. Tako je. Pa, doviđenja, gospodo Christow."

Znate za saslušanje? U jedanaest sati u srijedu u Market Depleachu. Bit će vrlo jednostavno - ništa što bi vas uznemirilo - najvjerojatnije će potrajati nekih tjedan dana kako bi mogli porazgovarati sa svima."

"Oh, shvaćam. Hvala vam."

Stajala je i zurila u njega. Pitao se je li, čak i u ovom trenutku, shvatila kako je glavni osumnjičenik.

Zaustavio je taksi - opravdani trošak uzevši u obzir informaciju koju je nedavno dobio telefonom. Samo što nije znao kamo ga je ta informacija vodila.

Isprva uopće nije imala smisla - zvučala je ludo. Ipak, na neki nejasan način koji još uvijek nije otkrio, sigurno je imala smisla.

Jedini zaključak koji je iz nje mogao izvući bio je kako slučaj nije baš tako jednostavan kao što je prebrzo zaključio.

17.

Sir Henry u čudu je zurio u inspektora Grangea.

Polagano je rekao: "Nisam siguran jesam li vas shvatio, inspektore."

"Nije komplicirano, sir Henry. Tražim da provjerite vašu zbirku omžja.

Pretpostavljam kako je sve popisano."

"Naravno. Ali, već sam identificirao revolver kao dio moje zbirke."

"Nije baš tako jednostavno, sir Henry." Grange je na trenutak zastao. Njegovi su se instinkti uvijek protivili bilo kakvom odavanju informacija, ali u ovom je trenutku bio prisiljen učiniti to. Sir Henry je bio važna osoba. Nesumnjivo će se pobuniti zbog njegovog zahtjeva, ali će također zahtijevati i razlog. Inspektor mu je odlučio pružiti razlog.

Tihoje rekao:

"Doktor Christow nije ustrijeljen revolverom kojeg ste jutros prepoznali."

Sir Henry je podigao obrve.

"Fascinantno!" rekao je.

Grange je osjećao lagano zadovoljstvo. I sam je bio fasciniran. Bio je zahvalan sir Henryju što je to rekao, a također je bio zahvalan što nije rekao ništa više. U ovom su času sve riječi bile suvišne. Stvar je bila fascinantna- i više ništa nije imalo smisla.

Sir Henry je pitao:

"Postoji li kakav razlog zbog kojeg vjerujete da je oružje iz kojeg je ispaljen fatalni hitac dio moje zbirke?"

"Ama baš nikakav. Ali moram se uvjeriti, kako se kaže, da nije."

Sir Henry je kimnuo glavom u znak slaganja.

"Shvaćam što želite reći. Pa, primimo se posla. Neće dugo trajati."

Izvukao je ladicu i iz nje izvadio kožni notes.

Dok ga je otvarao, ponovio je:

"Neće potrajati dugo kako bih provjerio -"

Grangeovu je pažnju privuklo nešto u njegovom glasu. Hitro je podigao pogled.

Ramena sir Henryja lagano su se spustila - odjednom je izgledao starije i umornije.

Inspektor Grange se namrštio.

Pomislio je: "Neka me odnese vrag ako su mi ovi ljudi jasni."

"Ah-"

Grange se okrenuo. Pogledao je na sat, trideset minuta - dvadeset minuta - otkad je sir Henry rekao: "Neće dugo trajati."

Grange je oštro kazao:

"Da, gospodine?"

"Nedostaje Smith and Wesson kalibra .38. Bio je u smeđoj kožnoj torbici i na kraju reda u ovoj ladici."

"Ah!" Inspektorov je glas zvučao smireno, ali je zapravo bio vrlo uzbuđen. "A kada ste, gospodine, posljednji put vidjeli taj pištolj na njegovom mjestu, a da ste u to posve sigurni?"

Sir Henry je razmišljao sekundu ili dvije.

"To nije lako reći, inspektore. Posljednji sam put ovu ladicu otvorio prije tjedan dana i mislim - gotovo sam siguran - kako bih primijetio prazno mjesto da je revolver nedostajao. Ali ne bih prisegnuo da sam ga definitivno vidio tamo."

Inspektor Grange je kimnuo.

"Hvala vam, gospodine, u potpunosti vas razumijem. Pa, moram nastaviti s poslom."

Izašao je iz sobe, zaposleni čovjek s ciljem.

Sir Henryje neko vrijeme nepomično stajao nakon što je inspektor otišao, a onda je polagano izašao na terasu kroz staklena vrata. Njegova supruga bila je zaokupljena košarom i vrtlarskim rukavicama. Škarama je čistila korov oko nekog rijetkog grmlja.

Veselo mu je mahnula.

"Što je inspektor želio? Nadam se kako neće opet zabrinuti poslugu. Znaš, Henry, njima se to ne sviđa. Njima to nije zabavno ili nešto novo kao nama."

"A nama jest?"

Ton njegovog glasa privukao joj je pažnju. Srdačnomu se osmjehnula.

"Izgledaš jako umorno, Henry. Zar te to mora toliko brinuti?"

"Umorstvo i jest zabrinjavajuće, Lucy."

Lady Angkatell na trenutak je razmislila o tome, i slučajno odrezala nekoliko grana, a onda se namrštila.

"Oh, dragi - najužasnija stvar kod škara, tako su fascinantne - čovjek ne može stati i uvijek odreže više no što misli. Što si ono govorio - nešto da je umorstvo zabrinjavajuće? Ali stvarno, Henry, nikad mi nije bilo jasno zašto. Mislim, ako netko već mora umrijeti, to može biti od raka, ili tuberkuloze u jednom od onih odvratnih blistavih

sanatorija, ili srčanog udara - stravično, sa zgrčenim licem - ili je čovjek ustrijeljen, uboden, ili možda zadavljen. Ali cijela stvar vodi do istog kraja. Čovjek je, ako se ne varam, mrtav! Nema ga više. I sve su brige prošlost. Sve su teškoće sada na rodbini - prepirke oko novca i nositi crninu ili ne - i tko će dobiti pisaći stol ujne Seline - takve stvari!"

Sir Henry sjeo na kamen. Rekao je:

"Ovo sve će biti puno stresnije no što smo mislili, Lucy."

"Pa, dragi, morat ćemo to otrpjeti. A kad sve bude gotovo, možemo otići nekamo. Nemoj se baviti sadašnjim problemima, nego gledaj naprijed, u budućnost, iasam uistinu sretna zbog nje. Pitala sam se ne bi li bilo lijepo otići do Ainswicka za Božić - ili otići negdje oko Uskrsa. Što ti misliš?"

"Ima puno vremena za planiranje Božića."

"Da, ali ja volim stvari vidjeti u mislima. Uskrs, možda... da." Lucy se sretno nasmijala. "Do tada će se sigurno oporaviti."

"Tko?" Sir Henry je bio zapanjen.

Lady Angkatell je smireno rekla:

"Henrietta. Mislim kako će vjenčanje biti u listopadu - u listopadu iduće godine, mislim, onda možemo otići i ostati za taj Božić. Razmišljala sam, Henry-"

"Volio bih kad to ne bi činila, draga. Previše razmišljaš."

"Sjećaš se staje? Bila bi savršen atelje. A Henrietti će trebati atelje. Ona posjeduje pravi talent, znaš. Edward će, sigurna sam, biti neopisivo ponosan na nju.

Dva sina i kći bili bi savršeni - ili dva sina i dvije kćeri."

"Lucy - Lucy! Koliko se ti žuriš u budućnost."

"Ali, dragi", lady Angkatell širomje otvorila svoje krupne, lijepe oči. "Edward se nikad neće oženiti nekom drugom osim Henriettom. On je vrlo, vrlo uporan. Poput mog oca. Kad nešto utuvi u glavu! I naravno da se Henrietta mora udati za njega - a sada i hoće kad više nema Johna Christowa. On je uistinu bio najveća nesreća koja ju je mogla zadesiti."

"Siroti čovjek!"

"Zašto? Oh, misliš zato što je mrtav? Oh, pa, svatko jednom mora umrijeti."

"Nikad se ne brinem za ljude koji umni..."

Znatiželjno ju je pogledao.

"Uvijek sam mislio kako si voljela Christowa, Lucy?"

"Bio mi je zabavan. I posjedovao je šarm. Ali nikad nisam smatrala kako čovjek bilo kome treba pridavati previše važnosti."

I nježno, s osmijehom na licu, lady Angkatel je neumorno nastavila sjeći Viburnum Carlesii.

18.

Hercule Poirot pogledao je kroz prozor i ugledao Henriettu Savernake kako puteljkom prilazi ulaznim vratima. Nosila je istu zelenu haljinu koju je nosila na dan tragedije. Sa sobom je vodila kokera.

Požurio je do ulaznih vrata i otvorio ih. Stajala je i osmjehivala mu se.

"Mogu li ući i pogledati vašu kuću? Volim razgledati kuće. Samo sam izvela psa u šetnju."

"Pa naravno. Kako je engleski izvesti psa u šetnju!"

"Znam", rekla je Henrietta. "Razmišljala sam o tome. Znete li onu lijepu pjesmu: 'Dani polako prolaze, jedan za drugim. Nahratio sam patke, prekorio suprugu, odsvirao Handelov Largo na fruli i izveo psa u šetnju.'"

Opet je razvukla usne u blistav, krhki osmijeh.

Poirot ju je uveo u dnevnu sobu. Pogledala je uokolo i s odobravanjem kimnula na uredan i skladan prostor.

"Lijepo", rekla je, "po dva komada od svega. Kako biste vi mrzili moj atelje."

"Zašto bih ga mrzio?"

"Oh, puno je gline prilijepljene na stvari - i tu i tamo se nalazi samo po jedna stvar koja mi se dopada i koja bi bila upropaštena da je u paru s drugom."

"Ali ja to shvaćam, mademoiselle. Vi ste umjetnica."

"Zar vi također niste umjetnik, gospodine Poirot?"

Poirot je nacherio glavu.

"Pa, to je dobro pitanje. Ali u cjelini, odgovor bi bio ne. Susreo sam se sa zločinima koji su bili umjetnički - bili su, znate, vrhunski primjeri mašte. Ali njihovo rješavanje - ne, za to nije potrebna kreativnost. Za to je potrebna želja za istinom."

"Željaza istinom", reklaje Henrietta zamišljeno. "Da, mogu si predočiti koliko zbog toga možete biti opasni. Bi li vas istina zadovoljila?"

Zbunjeno ju je pogledao.

"Kako to mislite, gospođice Savernake?"

"Jasno mi je kako želite znati. Ali, hoće li znanje biti dovoljno? Hoćete li i učiniti korak dalje i prevesti znanje u djelo?"

Bio je zaintrigiran njenim pristupom.

"Hoćete reći da ako bih znao istinu o smrti doktora Christowa - možda bih se zadovoljio to saznanje zadržati za sebe. Znate li vi istinu o njegovoj smrti?"

Henrietta je slegnula ramenima.

"Očitije odgovor Gerda. Kako je cinično što su supruga ili suprug uvijek prvi osumnjičenici."

"Ali vi se ne slažete s time?"

"Uvijek sam otvorena prema drugim opcijama."

Poirot je tiho rekao:

"Zašto ste došli ovamo, gospođice Savernake?"

"Moram priznati kako ne posjedujem vašu žeđ za istinom, gospodine Poirot.

Izvođenje psa u šetnju bio je tako lijep engleski izgovor. Ali naravno, Angkatelli nemaju psa - kao što ste neki dan mogli primijetiti."

"To mi nije promaknulo."

"Zato sam posudila kokera svog vrtlara. Ja nisam, to morate shvatiti, gospodine Poirot, jako iskrena."

Opet se pojavio onaj brzi blistavi osmijeh. Pitao se zašto ga je odjednom počeo smatrati tako očaravajućim. Tiho je rekao:

"Ne, ali ste čestiti."

"Zašto ste, do vraga, to rekli?"

Bila je zbunjena - gotovo, pomislio je, preneražena.

"Jer vjerujem kako je to istina."

"Čestitost", zamišljeno je ponovila Henrietta. "Pitam se što ta riječ uistinu znači."

Sjedilaje gotovo nepomično, zurila u sag, a onda podigla glavu i pogledala ga u oči.

"Zar ne želite znati zašto sam došla?"

"Imate problema, možda, kako to pretočiti u riječi."

"Da, mislim da je tako. Saslušanje je, gospodine Poirot, sutra. Čovjek se mora odlučiti koliko će —"

Zastane. Ustala je i otišla do kamina, pomaknula dva ili tri ukrasa i premjestila vazu divljih astri s njenog mjesta na sredini stola do samog ruba. Odmaknula se, nakrenula glavu i pogledala aranžman.

"Kako vam se sviđa, gospodine Poirot?"

"Nimalo, mademoiselle."

"To sam i očekivala." Nasmijala se i hitro i spretno sve vratila u početni položaj. "Pa, ako čovjek nešto želi reći, onda to treba i učiniti! Vi ste, na neki način, osoba s kojom se može razgovarati. Pa, idemo onda. Je li neophodno, po vašem mišljenju, policiji reći kako sam bila ljubavnica Johna Christowa?"

Njen je glas bio poprilično suh i ispražnjen od emocija. Gledala je, ne njega, nego zid iznad njegove glave. S jednim je prstom pratila oblik vaze u kojoj je stajalo purpurno cvijeće. On nije imao pojma kako je dodir tog prsta njen način izražavanja emocija.

Hercule Poirot je odrješito i bez emocija rekao:

"Shvaćam. Bili ste ljubavnici?"

"Ako vam je draže to tako zvati."

Zbunjeno ju je pogledao.

"Vi to niste tako rekli, mademoiselle."

"Ne."

"Zašto ne?"

Henriettaje slegnula ramenima. Prišla je i sjela pored njega na trosjed.

Polagano je rekla:

"Čovjek voli opisivati stvari što je - što je preciznije moguće."

Njegov interes za Henriettu Savernake je porastao. Rekao je:

"Bili ste ljubavnica doktora Christowa- koliko dugo?"

"Oko šest mjeseci."

"Policija neće, pretpostavljam, imati problema u otkrivanju te činjenice?"

Henrietta je razmislila.

"Pretpostavljam kako neće. To jest, ako će tražiti nešto takvo."

"Oh, tražit će, to vam sa sigurnošću tvrdim."

"Da, pretpostavljala sam nešto takvo." Zastalaje, ispružila prste, položila ruke na koljena, pogledala ih, a onda mu uputila kratak, prijateljski pogled. "Pa, gospodine Poirot, što da čovjek učini? Da ode inspektoru Grangeu i kaže - što čovjek govori brkovima poput njegovih? To je tako kućni, obiteljski brk."

Poirotova je ruka kliznula do njegovih pomno njegovanih brkova.

"A moji, mademoiselle".

"Vaši su brkovi, gospodine Poirot, umjetnički trijumf. Nemaju veze ni s čim, osim sa sobom samima. Oni su, sigurna sam jedinstveni."

"Apsolutno."

"1 to je najvjerojatnije razlog što s vama razgovaram ovako kako razgovaram."

Kad već policija mora znati istinu o meni i Johnu, hoće li ona izaći i u javnost?"

"Ovisi", rekao je Poirot.

"Ako policija smatra kako to nema veze sa slučajem, bit će poprilično diskretni. Vi ste - vrlo nervozni zbog toga?"

Henrietta je kimnula. Zurila je u ruke trenutak ili dva, a onda je iznenada podigla glavu i progovorila. Glas joj više nije bio suh i

nezainteresiran.

"Zašto bi stvari za sirotu Gerdu bile još gore no što već jesu? Obožavalaje Johna, a on je mrtav. Izgubila gaje. Zašto bi morala podnositi dodatni teret?"

"Vi ste zabrinuti zbog nje?"

"Smatrate to ciničnim? Pretpostavljam kako mislite da sam uopće marila za Gerdu, nikad ne bih postala Johnova ljubavnica. Ali vi ne shvaćate - to nije bilo tako.

Ja mu nisam razorila brak. Ja sam bila samo jedna u - nizu."

"Ah, znači, tako je bilo?"

Mrko ga je pogledala.

"Ne, ne, ne. Nije ono što mislite. Zbog toga sam najviše zabrinuta! Krivo mišljenje koje će ljudi dobiti o Johnu. Zato sam ovdje i razgovaram s vama - zato što posjedujem malu, sićušnu nadu kako ćete shvatiti. Shvatiti, mislim, kakva je John osoba bio. Bez problema mogu zamisliti što će se dogoditi - naslovi u novinama..."

Liječnikov ljubavni život - Gerda, ja, Veronica Cray. John nije bio takav - on, zapravo, nije bio čovjek koji je imao osobito dobro mišljenje o ženama. Žene mu nisu bile najznačajnije u životu, bio je to njegov posao. U svom je poslu pronalazio izazove i uzbuđenje - da, i osjećaj pustolovine - u poslu. Da ste Johna iznenada pitali koja mu je žena najvažnija u životu, znate li koji bi odgovor bio? - Gospođa Crabtree."

"Gospođa Crabtree?" Poirot je bio iznenađen. "Tko je onda gospoda Crabtree?"

U Henriettinom je glasu bilo nešto između suza i smijeha kad je nastavila:

"Ona je starica - ružna, prljava, naborana, prilično tvrdoglava. John ju je smatrao sveticom. Ona je pacijentica u St. Christopher'su. Boluje od Ridgewayeve bolesti. To je vrlo rijetka bolest, ali ako je dobijete, osuđeni ste na smrt - lijek ne postoji. Međutim, John je tragao za lijekom - ne mogu objasniti tehnikalije - sve je to vrlo složeno - nešto u vezi izlučivanja hormona. Vršio je eksperimente, a gospođa Crabtree bila je njegova glavna pacijentica - znate, ona ima hrabrosti, ona želi živjeti - i John joj se sviđao.

Oboje su se borili na istoj strani. Ridgewayeva bolest i gospođa Crabtree su ono što je posljednjih mjeseci najviše zaokupljalo Johna - dan i noć - ama baš ništa drugo nije bilo važno. To je liječnik kakav je John bio - ne Harley Street i bogate, debele žene, to je sporedno. Glavni su znanstvena znatiželja i dosezi. Ja - oh, kako bih bila sretna da vam mogu objasniti."

Ruke su joj poletjele u neobičnoj očajničkoj gesti, a Hercule Poirot je pomislio kako su to ljupke i senzibilne ruke.

Rekao je:

"Vi ste, čini se, dobro shvaćali."

"Oh, da, shvaćala sam. John je znao doći i razgovarati, znate? Ne baš sa mnom - djelomično, mislim, sam sa sobom. Tako je razjašnjavao stvari. Ponekad je bio prilično očajan - nije mogao shvatiti kako smanjiti razinu toksina - a onda je dobio ideju s variranjem tretmana. Ne mogu vam objasniti kako je to bilo - bilo je to poput, da, bitke. Ne možete ni pojmiti - furioznost i koncentraciju - i da, ponekad i agoniju. A ponekad jednostavno umor.."

Šutjela je minutu ili dvije, pogled joj je bio zamagljen uspomenu.

Poirot je znatiželjno rekao:

"Sigurno ste i sami imali neko znanje?"

Odmahnula je glavom.

"Ne baš. Dovoljno kako bih shvatila o čemu John govori. Nabavila sam knjige i pročitala ih."

Opet je zašutjela, lice joj se opustilo, usne su joj bile napola rastvorene. Ona se, pomislila je, prisjećala.

Uzdahnula je i vratila se u sadašnjost. Uputila mu je očajnički pogled.

"Kad bih vam samo mogla objasniti -"

"Ali jeste, mademoiselle."

"Stvarno?"

"Da. Čovjek prepozna je istinu kad se suoči s njom."

"Hvala vam. Ali to neće biti tako lako objasniti inspektor Grangeu."

"Najvjerojatnije neće. On će se koncentrirati na osobne aspekte."

Henrietta je žustro rekla:

"A to je tako nevažno - u potpunosti nevažno."

Poirot je lagano podigao obrve. Odgovorila je na njegov neizgovoreni protest.

"Ali jest! Znate - nakon nekog vremena - stala sam između Johna i onog o čemu je razmišljao. Utjecala sam na njega, kao žena. Nije se mogao koncentrirati kako što je želio - zbog mene. Počeo se bojati kako me voli - on nije želio voljeti nikoga."

On - on je sa mnom vodio ljubav jer nije želio previše razmišljati o meni. Želio je da to bude površno, lagano, samo aferica poput ostalih aferica koje je imao."

"A vi -" Poirot ju je prodorno promatrao. "Vi ste bili zadovoljni - time."

Henrietta je ustala. Rekla je, opet onim suhim glasom:

"Ne, nisam bila - zadovoljna. Nakon svega, i ja sam ljudsko biće..."

Poirot je pričekao nekoliko trenutaka, a onda rekao:

"Pa zašto onda, mademoiselle -"

"Zašto?" Munjevito se okrenula prema njemu. "Željela sam da John bude zadovoljan, željela sam da John dobije ono što želi. Željela sam da bude sposoban nastaviti sa stvarima za koje mari - s poslom. Ako nije želio biti povrijeđen - ponovno biti ranjiv - pa, pa, što se mene tiče, to je bilo u redu."

Poirot je protrljao nos.

"Maloprije ste, gospođice Savernake, spomenuli Veronicu Cray. Je li ona također bila prijateljica Johna Christowa?"

"Sve do prošle subote navečer, nije ju vidio petnaest godina."

"Poznavao ju je prije petnaest godina?"

"Bili su zaručeni." Henrietta se vratila i sjela. "Vidim da vam moram pojasniti.

John je očajnički volio Veronicu. Veronica je bila, i još uvijek jest, kučka prvog reda. Ona je prvoklasni egoist. Njeni su uvjeti bili da John ostavi sve za što je mario i postane mali, krotki supružić gospođice Veronice Cray. John je raskinuo cijelu stvar - poprilično opravdano. Ali vraški je patio. Njegova je osnovna ideja bila oženiti se s nekom koja nije ama baš nimalo nalik Veronici. Oženio se Gerdom koju iskreno mogu opisati samo kao prvoklasnu glupaču. Sve je to bilo fino i krasno, ali svatko mu je mogao reći kako će doći dan kad će mu brak s glupačom početi ići na živce. Imao je razne afere - nijedna nije bila važna. Gerda, naravno, nije znala za njih. Ali ja mislim kako u tih petnaest godina nešto nije bilo u redu s Johnom

- nešto u vezi Veronice. Nikad je nije prebolio do kraja. A onda ju je, prošle subote, opet sreo."

Nakon duge pauze Poirot je sanjivo rekao:

"Te je noći izašao s njom kako biste otpratio kući i vratio se u Šupljinu u tri sata."

"Kako znate?"

"Spremačica je imala zubobolju."

Henrietta je nehajno rekla: "Lucy definitivno ima previše slugu."

"Ali i vi ste to znali, mademoiselle."

"Da."

"Kako ste znali?"

Opet je nastala jedva primjetna pauza. Onda je Henrietta polagano odgovorila:

"Bila sam na prozoru svoje sobe i vidjela ga kad se vratio u kuću."

"Zubobolja, mademoiselle"

Nasmiješila mu se.

"Neka u potpunosti druga vrsta boli, gospodine Poirot."

Ustala je i krenula prema vratima, a Poirot je rekao:

"Otpratit ću vas, mademoiselle."

Prešli su cestu i kroz vrata ušli među kestene.

Henrietta je rekla:

"Ne moramo proći pored bazena. Možemo skrenuti lijevo i proći kroz cvjetnjak."

Puteljak je vodio uz strmo brdo prema šumi. Nakon nekog vremena stigli su do šire staze koja je prolazila vrhom brda i vodila prema šumi. Došli su do klupe i Henriettaje sjela, Poirot pored nje. Šuma se nalazila iza njih, a ispod, u podnožju brijega, nalazili su se gusto posađeni kesteni. Tik uz klupu, krivudava staza vodilaje dolje gdje se mogao nazrijeti samo tračak plave vode.

Poirot je bez riječi gledao Henriettu. Lice joj je bilo opušteno, napetost je iščezla. Izgledalo je rumenije i mlađe. Zamislio je kako je izgledala kao mlada djevojka.

Naposljetku je blagim glasom rekao:

"O čemu razmišljate, mademoiselle?"

"O Ainswicku."

"Što je Ainswick?"

"Ainswick? To je mjesto." Gotovo sanjivo opisala mu je Ainswick. Bijela, veličanstvena kuća, velika magnolija, bezbrojna drvećem obrasla brda.

"To je bio vaš dom?"

"Ne baš. Živjela sam u Irskoj. Tu smo dolazili, svi, na praznike.

Edward, Midge i ja. To je u stvari bio Lucyn dom. Pripadao je njenom ocu.

Nakon njegove smrti naslijedio ga je Edward."

"A ne sir Henry? Ali on ima titulu."

"Oh, to je viteška titula", objasnila je. "Henry je samo dalji rođak."

"A nakon Edwarda Angkatel a, kome ide taj Ainswick?"

"Čudno, nikad nisam o tome razmišljala. Ako se Edward ne oženi-
"Napravila je pauzu. Sjena joj je preletjela preko lica. Hercule Poirot se pitao što joj uistinu leti kroz misli.

"Pretpostavljam", rekla je Henrietta polagano, "kako će ići Davidu. Znači, zato-"

"Zato što?"

"Zato ga je Lucy pozvala ovamo... David i Ainswick?" Odmahnula je glavom.

"Nekako ne odgovaraju."

Poirot je pokazao na puteljak ispred njih.

"Ovim ste puteljkom, mademoiselle, jučer došli do bazena?"

Nakratko je zadrhtala.

"Ne, onim bližim kući. Edward je došao ovuda." Naglo se okrenula prema njemu.

"Moramo li i dalje razgovarati o tome? Mrzim bazen. Čak mrzim i Šupljinu."

Poirotje promrmljao:

"Mrzim strašnu šupljinu iza male šumice;

Njene usne iznad na polju istočkane su krvavocrvenom leđinom, S crvenkastih rubova kapa tiha strava krvi.

A Jeka mi tamo, što god da je pitam, odgovara 'Smrt'."

Henrietta ga je zapanjeno pogledala.

"Tennvson", rekao je Hercule Poirot i ponosno kimnuo glavom.
"Poezija vašeg lorda Tennvsona."

Henriettaje ponavljala:

"A Jeka mi tamo, što god da je pitam.."

Nastavilaje, gotovo govoreći sama sebi: "Ali naravno - ja shvaćam - kako je to ono što jest - Jeka!"

"Kako to mislite, Jeka?"

"Ovo mjesto - sama Šupljina! Gotovo sam je vidjela prije - u subotu kad smo Edward i ja šetali. Jeku Ainswicka. A to je ono što mi jesmo, mi Angkatelli. Jeke!

Nismo stvarni - ne stvarni kao što je John bio." Pogledala je Poirota.
"Voljela bih da ste ga poznavali, gospodine Poirot. Mi smo svi sjene u usporedbi s Johnom. John je uistinu bio živ."

"Znao sam to čak i kad je umirao, mademoiselle."

"Znam. Čovjek to osjeti... I John je mrtav, a mi, jeke, mi smo živi... To je poput, znate, užasno loše šale."

Mladost je opet nestala s njenog lica. Usne su joj bile iskrivljene gorčinom od iznenadne boli.

Kadje Poirot progovorio i postavio pitanje, na trenutak nije shvatila što je govorio.

"Oprostite. Što ste rekli, gospodine Poirot?"

"Pitao sam vas je li vaša tetka, lady Angkatell, voljela doktora Christowa?"

"Lucy? Ona je moja rođakinja, ne tetka. Da, jako ga je voljela."

"A vaš - također rođak? - gospodin Edward Angkatell - je li on volio doktora Christowa?"

Glas joj je bio, pomislio je, pomalo ukočen, dok je odgovarala:

"Ne osobito - ali kad smo već kod toga, jedva ga je poznavao."

"A još jedan vaš rođak? Gospodin David Angkatell?"

"David nas, mislim, sve mrzi. Vrijeme provodi u knjižnici i čita Enciklopediju Britannicu."

"Ah, ozbiljan temperament."

"Žao mi je Davida. Imao je težak život kod kuće. Majka mu je bolesna- invalid."

Sada mu je jedini način zaštite pokušaj osjećaja superiornosti prema svima. Sve je to u redu dok funkcionira, ali tu i tamo se slomi i ranjivi David proviri."

"Osjećao se superiornijim prema doktoru Christowu?"

"Pokušao je - ali mislim kako mu nije uspjelo. Pretpostavljam kako je John Christow bio čovjek kakav bi David želio biti. Zbog toga je mrzio Johna."

Poirot je zamišljeno kimnuo glavom.

"Da - samouvjerenost, sigurnost, životnost - sve osobine pravog muškarca."

Zanimljivo - vrlo zanimljivo."

Henrietta nije odgovorila.

Kroz kestene, dolje kod bazena, Hercule Poirot je ugledao muškarca kako se saginje i nešto traži; ili je barem tako izgledao.

Promrmljao je: "Pitam se-"

"Molim?"

Poirot je rekao: "Ono je jedan od ljudi inspektora Grangea. Čini se kao da nešto traži."

"Tragove, pretpostavljam. Zar policajci ne traže tragove? Pepeo cigareta, otiske stopala, izgorjele šibice."

Glas joj je bio ispunjen podrugljivom gorčinom. Poirotje ozbiljnim glasom odgovorio.

"Da, traže te stvari - a ponekad ih i pronađu. Ali pravi tragovi, gospođice Savernake, u slučaju poput ovog, obično leže u osobnim odnosima ljudi umiješanih u slučaj."

"Mislim kako vas nisam shvatila."

"Male stvari", rekao je Poirot, zabacio glavu unatrag i napola zatvorio oči. "Ne pepeo cigareta, ili tragovi guma - nego geste, pogledi, neočekivane reakcije..."

Henrietta se naglo okrenula i pogledala ga. Osjetio je njen pogled, ali nije okrenuo glavu. Rekla je:

"Mislite li na - nešto specifično?"

"Mislio sam na to kako ste prišli i uzeli revolver iz ruke gospođe Christow, a onda ga bacili u bazen."

Osjetio je njenu zapanjenost. Ali glas joj je bio prilično normalan i smiren.

"Gerda je, gospodine Poirot, vrlo nespretna osoba. Od šoka je, ako je u revolveru bio još jedan metak, mogla opaliti i - povrijediti nekoga."

"Ali i vi ste bili vrlo nespretni, zar ne, jer vam je ispao u bazen?"

"Pa, ja sam također bila šokirana." Zastala je. "Na što ciljate, gospodine Poirot?"

Poirot se uspravio, okrenuo i progovorio odrješitim, ali blagim glasom.

"Da su na tom revolveru bili otisci prstiju, to jest, otisci prstiju koji su nastali prije no što ga je gospođa Christow uzela, bilo bi zanimljivo znati čiji su - a to nikada nećemo saznati."

Henrietta je tiho, ali odlučno rekla:

"Znači, mislite kako su bili moji. Želite reći kako sam ustrijelila Johna, a onda ostavila pištolj pored njega kako bi Gerda mogla naići, uzeti ga i biti optužena za zločin. To želite reći, zar ne? Ali sigurno bi mi, da sam učinila tako, priznali dovoljno inteligencije da bih najprije obrisala vlastite otiske prstiju!"

"Ali vi ste sigurno dovoljno inteligentni da zaključite kako bi to, mademoiselle, da ste tako učinili i da na revolveru nije bilo otisaka prstiju osim onih gospođe Christow, bilo izuzetno zanimljivo! Jer svi ste pucali iz tog revolvera dan prije.

Gerda Christow nikako ne bi obrisala otiske prstiju s revolvera prije no što bi ga upotrijebila - zašto i bi?"

Henrietta je polagano rekla:

"Znači vi mislite kako sam ja ubila Johna?"

"Dok je umirao, doktor Christow je rekao 'Henrietta'."

"A vi mislite kako je to bila optužba? Nije."

"Što je to onda bilo?"

Henrietta je pružila nogu i vrhom prsta nacrtala uzorak u prašini. Tihim je glasom rekla:

"Zar ste zaboravili - što sam vam nedavno rekla? Mislim - o našem odnosu?"

"Ah, da - on je bio vaš ljubavnik- i zato je, kad je umirao, rekao 'Henrietta\

To je vrlo dirljivo."

Uputila mu je vatreni pogled.

"Morate li se naslađivati?"

"Ne naslađujem se. Ali ne volim kad mi se laže - a to je, mislim, ono što pokušavate učiniti."

Henriettaje tiho rekla:

"Rekla sam vam kako nisam osobito iskrena - ali kad je John rekao i Henrietta nije me optuživao da sam ga ubila. Zar ne možete shvatiti da ljudi poput mene, ljudi koji stvaraju, nisu sposobni nekome oduzeti život? Ja ne ubijam ljude, gospodine Poirot. Ja ne bih mogla ubiti nikoga. To je čista, neokaljana istina. Sumnjate u mene samo zato što je moje ime promrmljao umirući čovjekkoji je jedva znao što govori."

"Doktor Christow savršeno je znao što govori. Njegov je glas bio tako životan i pun svijesti poput kirurga koji odrješitim, razgovijetnim glasom kaže: 'Sestro, forceps, molim vas.'"

"Ali -" Izgledalaje izgubljeno, zbunjeno. Hercule Poirot hitro je nastavio:

"Ali ne sumnjam samo zbog onog što je doktor Christow rekao dok je umirao.

Ni na jedan trenutak nisam povjerovao kako ste sposobni za umorstvo s predumišljajem - to ne. Ali mogli ste ispaliti taj hitac u trenutku iznenadnog žestokog bijesa - i ako je tako - ako jest,

mademoiselle, posjedujete kreativnu maštu i sposobnost prikriti svoje tragove."

Ustala je. Stajala je jedan trenutak, blijeda i potresena, i gledala ga. Uz iznenadni, žalosni osmijeh rekla je:

"A ja sam mislila kako vam se sviđam."

Hercule Poirot je uzdahnuo. Tužno je rekao:

"Zbog toga sam i tako nesretan. Sviđate mi se."

19.

Kad je Henrietta otišla, Poirot je sjedio sve dok dolje pored bazena nije ugledao inspektora Grangea kako odlučnim, žustrim korakom ide stazom pored sjenice.

Inspektor je hodao brzo.

Poirot je zaključio da se sigurno uputio u Resthaven ili Dovecotes.

Ustao je i vratio se putem kojim je došao. Ako je inspektor Grange krenuo kod njega, zanimalo ga je što mu ima za reći.

Ali kad se vratio u Resthaven, nije bilo ni traga posjetitelju. Poirot je zamišljeno pogledao u smjeru Dovecotesa. Veronica Cray nije se, znao je, vratila u London.

Postao je znatiželjniji u pogledu Veronice Cray. Ono blijedo, blistavo lisičje krzno, kutije šibica, brzi i nespretno smišljeni izgovor za dolazak u subotu navečer, i, naposljetku, otkriće Henriette Savernake o Johnu Christomi i Veronici.

Bio je to, pomislio je, zanimljiv uzorak. Da, tako je to vidio: kao uzorak.

Dizajn pomiješanih emocija i sukob osobnosti. Tajanstveni dizajn s mračnim nitima mržnje i želje upletenim u njega.

Je li Gerda Christow ustrijelila supruga? Ili stvari nisu bile baš tako jednostavne?

Sjetio se razgovora s Henriettom i zaključio kako je sve mnogo zamršenije.

Henrietta je požurila sa zaključkom da je nju osumnjičio za umorstvo, ali, zapravo, nije otišao tako daleko. Barem ne dalje od uvjerenja

kako Henrietta nešto zna. Nešto zna ili nešto krije.

Nezadovoljno je odmahnuo glavom.

Prizor pored bazena. Namješten prizor. Namještena scena.

Tko ju je namjestio? Za kog je namještena?

Bio je poprilično siguran da zna odgovor na drugo pitanje - scena je bila namještena za njega, Herculea Poirota. Tako je barem mislio u to vrijeme. Međutim, onda je držao da je to sve drskost - obična šala. 1 dalje je to bila drskost - ali ne i šala. Odmahnuo je glavom. Nije znao. Nije imao ama baš nikakvu ideju.

Ali napola je zatvorio oči i sve ih prizvao u misli - sve ih je jasno vidio u glavi.

Sir Henryja, uštogljenog, odgovornog, odanog podanika Imperija. Lady Angkatell, neobičnu, varljivu, neočekivano i nevjerojatno šarmantnu, s onom smrtonosnom sposobnošću nevažnih nagađanja. Henriettu Savernake, koja je voljela Johna Christowa više nego samu sebe. Nježnog i negativnog Edwarda Angkatella. Mračnu i pozitivnu djevojku po imenu Midge Hardcastle. Zbunjeno i zapanjeno lice Gerde Christow koja u ruci drži revolver. Uvrijeđenu adolescentsku osobnost Davida Angkatella.

Svi su bili tamo, uhvaćeni i zapleteni u mrežu zakona. Zajedno vezani još neko vrijeme u neizbježnom epilogu iznenadne i nasilne smrti. Svatko je od njih imao vlastitu tragediju i značenje, vlastitu priču.

A negdje u toj međugri osobnosti i emocija ležala je istina.

Za Herculea Poirota postojala je samo jedna stvar fascinantnija od proučavanja ljudskih bića, a to je potraga za istinom.

Namjeravao je saznati istinu o smrti Johna Christowa.

"Ali, naravno, inspektore", rekla je Veronica. "Naravno da vam želim pomoći."

"Hvala vam, gospođice Cray."

Veronica Cray nije bila, na neki način, uopće onakva kakvom ju je inspektor zamislio.

Bio je pripremljen za glamur, za pretvaranje, čak i za junačenje. Uopće se ne bi iznenadio da je pokušala nešto odglumiti.

U stvari, ona je, mudro je zaključio, glumila. Ali to nije bila gluma kakvu je očekivao.

Nije bilo pretjeranog ženskog šarma - glamur nije naglašen.

Umjesto toga imao je osjećaj kako sjedi nasuprot izuzetno lijepe i otmjeno odjevene žene koja je također bila uspješna poslovna žena. Veronica Cray, pomislio je, nije bila glupa.

"Želimo samo jasnu izjavu, gospođice Cray. U subotu navečer ste došli na Šupljinu?"

"Da, ponestalo mi je šibica. Čovjek zaboravi koliko su te stvarčice važne na selu."

"Otišli ste sve do Šupljine? Zašto ne do vašeg prvog susjeda, gospodina Poirota?"

Nasmiješila se - veličanstveni, samouvjereni osmijeh za kameru.

"Nisam znala tko je moj prvi susjed - inače bih to učinila. Jednostavno sam pomislila kako je to neki mali stranac i pomislila, znate, možda mi počne dosađivati jer živimo tako blizu."

"Da", pomislio je Grange, "prilično uvjerljivo." To je unaprijed pripremila.

"Dobili ste šibice", rekao je. "I koliko sam shvatio, prepoznali ste starog prijatelja, doktora Christowa?" kimnula je.

"Siroti John. Da, nisam ga vidjela petnaest godina."

"Stvarno?" U inspektorovom se glasu čula pristojna nevjerica.

"Stvarno." Njen je glas bio odrješit i uvjerljiv.

"Bilo vam je drago što ga vidite?"

"Izuzetno drago. Uvijek je lijepo, žarne, inspektore, kad naletite na starog prijatelja?"

"U nekim prilikama može biti."

Veronica Cray je nastavila bez čekanja na iduće pitanje.

"John me otpratio kući. Želite znati je li rekao nešto što bi imalo veze s tragedijom, i ja sam vrlo pomno razmišljala o našem razgovoru - ali uistinu se ne mogu sjetiti ničeg važnog."

"O čemu ste razgovarali, gospođice Cray?"

"O starim danima. 'Sjećaš se ovog, onog i slično?'" Sjetno se nasmiješila.

"Upoznali smo se na jugu Francuske. John se uistinu vrlo malo promijenio - stariji je, naravno, samouvjereniji. Pretpostavljam kako je prilično poznat u svojoj profesiji. Uopće nije spominjao svoj privatni život. Dobila sam dojam kako njegov bračni život možda i nije osobito sretan - ali to je bio samo površni dojam.

Pretpostavljam kako je njegova supruga, sirota žena, jedna od onih tupavih, ljubomornih žena - najvjerojatnije uvijek diže galamu zbog njegovih privlačnijih pacijentica."

"Ne", rekao je Grange. "Čini se kako uopće nije bila takva."

Veronica je hitro rekla:

"Mislite - sveje bilo prikriveno. Da- da, mogu zamisliti kako to može biti puno opasnije."

"Vidim kako mislite da ga je gospođa Christow ustrijelila, gospođice Cray?"

"Nisam to trebala reći. Čovjek ne smije komentirati - je li tako - prije suđenja? Izuzetno mi je žao, inspektore. Ali moja mi je spremačica rekla kako suje našli kako stoji iznad tijela s revolverom u ruci. Znete kako se u ovim udaljenim selima pretjeruje u svim stvarima i sluge prenose vijesti."

"Sluge ponekad mogu biti vrlo korisni, gospođice Cray."

"Da, pretpostavljam kako na taj način dolazite do brojnih informacija?"

Grange je odlučno nastavio:

"Pitanje je, naravno, tko je imao motiv -"

Zastao je. Veronica je uz blagi, sjetni osmijeh rekla:

"A supruga je uvijek prvi osumnjičenik? Kako cinično! Ali tu je obično ona koju zovu 'druga žena'. Držim kako se može reći da je i ona imala motiv."

"Mislite kako je u životu doktora Christowa postojala druga žena?"

"Pa - da, pretpostavljam da je bila. Čovjek jednostavno dobije dojam, znate."

"Dojmovi ponekad mogu biti od pomoći", rekao je Grange.

"Pomislila sam - iz onog što je rekao - kako mu je ona kiparica, pa, vrlo bliska prijateljica. Ali, vi to već znate, zar ne?"

"Moramo provjeriti te stvari, naravno."

Glas inspektora Grangea definitivno nije ništa otkrivao, ali ugledao je, a da to ona nije primijetila, kratki, zlobni bljesak zadovoljstva u tim velikim plavim očima.

Vrlo službenim glasom postavio je iduće pitanje:

"Rekli ste kako vas je doktor Christow otpratio kući. U koje ste mu vrijeme rekli laku noć?"

"Znate, uistinu se ne mogu sjetiti! Neko smo vrijeme razgovarali, to znam.

Sigurno je bilo dosta kasno."

"Ušao je unutra?"

"Da, ponudila sam ga s pićem."

"Shvaćam. Ja sam pretpostavio kako se vaš razgovor odigrao u - uh - sjenici pored bazena."

Vidio je kako je podigla obrve.

Nastala je jedva primjetna pauza prije no što je rekla:

"Vi ste stvarno detektiv, zar ne? Da, sjedili smo tamo, pušili i neko vrijeme razgovarali. Kako znate?"

Lice joj je imalo izraz veselog, nervoznog iščekivanja djeteta koje treba pokazati neki dobar trik.

"Ostavili ste tamo svoje krzno, gospođice Cray." Dodao je bez naglašavanja. "I šibice."

"Da, naravno."

"Doktor Christow se na Šupljinu vratio u tri sata", rekao je inspektor, opet bez naglašavanja.

"Zar je stvarno bilo tako kasno?" Veronica je zvučala poprilično zapanjeno.

"Da, jest, gospođice Cray."

"Naravno, imali smo toliko toga za ispričati jedno drugome - nismo se vidjeli tolike godine."

"Jeste li sigurni da ga doista niste vidjeli tako dugo?"

"Upravo sam vam rekla kako ga nisam vidjela petnaest godina."

"Niste li pogriješili? Imam dojam kako ste ga viđali poprilično često."

"Zbog čega, za ime Božje, tako mislite?"

"Pa, kao prvo zbog ove poruke." Inspektor Grange iz džepa je izvadio pismo, pogledao ga, pročistio grlo i pročitao:

Molim te, dođi ujutro. Moram te vidjeti. Veronica.

"Da-aa." Nasmiješila se. "Možda i jest pomalo odlučno. Bojim se kako Šupljina čovjeka čini - pa, arogantnim."

"Doktor Christow je iduće jutro došao do vaše kuće kako bi odgovorio na taj poziv. Posvađali ste se. Želite li mi reći, gospođice Cray, zbog čega je izbila ta svađa?"

Inspektor je otkrio karte. Uspio je primijetiti bljesak bijesa, ljutito stiskanje usana. Prasnulaje:

"Nismo se posvađali."

"Oh, da, jeste, gospođice Cray. Vaše su posljednje riječi bile: 'Mislim kako te mrzim više no što sam mislila da mogu nekoga mrziti.'"

Sada je šutjela. Mogao je osjetiti kako razmišlja - razmišlja brzo i mahnito.

Neke se žene mogu zaplesti u vlastitim pričama. Međutim, Veronica Cray bila je prepametna za nešto takvo.

Slegnula je ramenima i mirno rekla:

"Shvaćam. Opet priče slugu. Moja mala spremačica ima prilično bujnu maštu.

Postoje različiti načini izgovaranja stvari, znate. Uvjeravam vas kako nisam bila melodramatična. To nisam ozbiljno mislila. Nisam razmišljala kad sam to rekla."

"Riječi nisu trebale biti shvaćene ozbiljno?"

"Definitivno nisu. I uvjeravam vas, inspektore, kako/e doista prošlo petnaest godina otkad sam posljednji put vidjela Johna Christowa.

Možete slobodno provjeriti."

Opet se uspravila, distancirala, postala sigurna u sebe.

Grange se nije protivio ili nastavio ispitivati. Ustao je.

"To je sve za sada, gospođice Cray", rekao je ljubazno.

Izašao je iz Dovecotesa i krenuo stazom prema Resthavenu.

Hercule Poirot krajnje je iznenađeno zurio u inspektora. Zapanjeno je ponovio:

"Revolver kojeg je Gerda Christow držala i koji je nakon toga bačen u bazen nije revolver iz kojeg je ispaljen kobni hitac? Ali, to je zanimljivo."

"Točno, gospodine Poirot. Iskreno rečeno, to nema smisla."

Poirot je tiho promrmljao:

"Ne, to nema smisla. Ali istovremeno, inspektore, mora imati smisla, ha?"

Inspektor je umorno uzdahnuo: "To je to, gospodine Poirot. Moramo pronaći neki način na koji će imati smisla - ali trenutno ga ne vidim. Istina je kako ne možemo postići mnogo prije nego što pronađemo pištolj koji je bio upotrijebljen. U redu - došao je iz zbirke sir Henryja - to jest. jedan nedostaje - a to znači kako je cijela stvar još uvijek povezana sa Šupljinom."

"Da", promrmljao je Poirot. "Još je uvijek povezana sa Šupljinom."

"To je izgledalo kao jednostavan, lako rješiv slučaj", nastavio je inspektor.

"Pa, više nije lagan i lako rješiv."

"Ne", rekao je Poirot, "nije jednostavan."

"Moramo razmisliti o mogućnosti namještaljke - to jest mogućnosti kako je sve pripremljeno kako bi umiješali Gerdu Christow. Ali ako je tako, zašto pravi revolver nije ostavljen pored tijela kako bi ga ona uzela?"

"Možda ga ne bi uzela."

"Istina, ali i da nije, sve dok ničiji drugi otisci ne bi bili na pištolju - ako pretpostavimo da je obrisan nakon uporabe - najvjerojatnije bi opet bila osumnjčena. A ubojica je to želio, zar ne?"

"Doista?"

Grange je zurio u njega.

"Pa, kad biste počinili umorstvo, željeli biste ga istog trenu podmetnuti nekome, zar ne? To bi bila normalna ubojičina reakcija."

"Da-aa", rekao je Poirot. "Ali onda ovdje imamo prilično neobičnu vrstu ubojice. Moguće je kako je to rješenje našeg problema."

"Koje je rješenje?"

Poirot je zamišljeno rekao: "Neobična vrsta ubojice."

Inspektor Grange zbunjeno je zurio u njega. Rekao je:

"Ali onda – koji je bio ubojčin plan? Što su ona ili on namjeravali postići?"

Poirot je uzdahnulo i raširio ruke.

"Stvarno ne znam - nemam ama baš nikakvu ideju. Ali, čini mi se - kroz maglu"

"Da?"

"Kako je ubojica netko tko je želio ubiti Johna Christowa, ali nije želio umiješati Gerdu Christow."

"Huh! U stvari, na nju smo odmah posumnjali."

"Ah, da, ali bilo je samo pitanje vremena prije no što činjenice o revolveru izađu na svjetlost dana, a to je uzrokovalo novim pristupom. U međuvremenu, ubojicaje imao vremena -" Poirot je stao.

"Vremena za što?"

"Ah, mori omi, uhvatili ste me. Opet moram reći ne znam."

Inspektor Grange napravio je krug ili dva po sobi. Onda se zaustavio ispred Poirota.

"Došao sam danas kod vas, gospodine Poirot, iz dva razloga. Prvo, poznato mi je - jako je dobro poznato u policiji - kako ste vi vrlo iskusan čovjek koji je već rješavao komplicirane slučajeve ovakve

vrste. To je razlog broj jedan. Ali postoji i broj dva. Bili ste tamo. Bili ste očevidac. Vi ste vidjeli što se dogodilo."

Poirot je kimnuo.

"Da, vidio sam što se dogodilo - ali oči su, inspektore Grange, vrlo nepouzdana svjedoci."

"Kako to mislite, gospodine Poirot?"

"Oči ponekad vide ono što trebaju vidjeti."

"Mislite kako je unaprijed planirano?"

"Sumnjam u to. Bilo je to, znate, poput scene na pozornici. Ono što sam vidio, bilo je očito samo po sebi. Čovjek koji je upravo ustrijeljen i žena koja ga je ustrijelila drži u ruci pištolj kojeg je upravo upotrijebila. To je ono što sam vidio, a već znamo kako je taj prizor u jednom svom dijelu netočan. Taj pištolj nije upotrijebljen za umorstvo Johna Christowa."

"Hm!" Inspektor je odrješito povukao brk. "Hoćete reći kako bi još neki detalji prizora također mogli biti netočni?"

Poirot je kimnuo. Rekao je:

"Još su tri osobe bile tamo - tri osobe koje su navodno tek stigle na poprište.

Ali to također ne mora biti istina. Bazen je okmžen gustim nasadima mladih kestena.

Pet staza vodi od bazena, jedna prema kući, druga prema šumi, treća prema cvjetnjaku, četvrta prema farmi i peta prema ovoj cesti."

"Svi su oni došli drugom stazom; Edward Angkatel iz šume, lady Angkatell s farme i Henrietta Savernake iz cvjetnjaka. To troje stiglo je na poprište gotovo istovremeno, nekoliko minuta nakon Gerde Christow."

"Ali jedno od to troje, inspektore, moglo je biti pored bazena prije no što je Gerda Christov stigla, moglo je ustrijeliti Johna Christowa, moglo je otići jednom stazom i onda se okrenuti, vratiti i stići u isto vrijeme kad i ostali."

Inspektor Grange je rekao:

"Da, to je moguće."

"I još jedna mogućnost, koja mi tada nije pala na pamet. Netko je mogao doći stazom s ceste, mogao je ustrijeliti Johna Christowa, i mogao se, neviđen, vratiti istom stazom."

Grange je rekao: "I tu ste u pravu. Postoje još dva moguća osumnjičenika osim Gerde Christow. Imamo isti motiv - ljubomoru. To je definitivno crimepassionel. Tu su još dvije žene koje su petljale s Johnom Christowom."

Zastao je i rekao:

"Christow je tog jutra otišao posjetiti Veronicu Cray. Posvađali su se. Rekla mu je kako će požaliti zbog onog što je učinio, i da ga mrzi više no što bi mogla nekoga mrziti."

"Zanimljivo", promrmljao je Poirot.

"Došlaj je iz Hollywooda- a po onome što sam pročitao u novinama, tamo ponekad znaju pucati jedni na druge. Mogla je doći po svoje krzno koje je noć prije ostavila u sjenici. Mogli su se sresti - cijelaje stvar postala žestoka- pucalaje na njega - a onda, kad je čula kako netko dolazi, pobjegla je istim putem kojim je i došla."

Na trenutak je zastao i ljutito dodao:

"A sada dolazimo do dijela gdje sve pada u vodu. Vražji pištolj! Osim ako ga", pogled mu se ozario, "nije ustrijelila vlastitim pištoljem i bacila onog kojeg je ukrala iz radne sobe sir Henryja kako bi sumnju

prebacila na Šupljinu. Možda je znala kako možemo identificirati pištolj po utorima na zrnju."

"Koliko ljudi to zna, pitam se?"

"Spomenuo sam to sir Henryju. Rekao je kako misli da to znaju mnogi ljudi - zbog svih onih detektivskih romana koji se objavljuju. Naveo je najnovijeg, Trag u fontani, kojeg je John Christow osobno čitao u subotu i u kojem je opisana upravo ta stvar."

"Ali Veronica Cray bi na neki način trebala doći do pištolja iz radne sobe sir Henryja."

"Da, to bi značilo predumišljaj." Inspektor je opet povukao brk, a onda pogledao Poirot. "No i sami ste spomenuli još jednu mogućnost, gospodine Poirot.

Gospođicu Savernake. A tu opet do izražaja dolazi ono što vidjeli, ili, bolje rečeno, čuli. Doktor Christow rekao je: 'Henrietta' kad je umirao. Čuli ste ga - svi su ga čuli, iako gospodin Angkatell nije dobro razumio što je rekao."

"Edward Angkatell nije razumio? To je zanimljivo."

"Ali ostali jesu. I sama gospođica Savernake rekla je kako je pokušavao razgovarati s njom. Lady Angkatell rekla je da je otvorio oči, ugledao gospođicu Savernake i rekao: 'Henrietta' Ona, mislim, ne pridaje tome neku važnost."

Poirot se nasmiješio. "Ne - ona tome ne bi pridala nikakvu važnost."

"A sada, gospodine Poirot, što je s vama? Bili ste tamo - vidjeli ste - čuli ste.

Je li vam doktor Christow pokušavao reći kako ga je Henrietta ustrijelila? Ukratko, je li ta riječ predstavljala optužbu.

Poirot je polagano rekao:

"U tom trenutku to nisam mislio."

"A sada, gospodine Poirot? Što sada mislite?"

Poirot je uzdahnuo. Onda je polagano rekao:

"Moglo je biti tako. Ne mogu reći ništa od toga. Pitate me o dojamu, a kad trenutak prođe, dolazi do iskušenja da stvarima pridate značaj kojeg u tom času nije bilo."

Grangeje brzo rekao:

"Naravno, ovo je sve neslužbeno. Što gospodin Poirot misli, nije dokaz - to znam. To je samo pokazatelj kojeg pokušavam pronaći."

"Oh, ja vas vrlo dobro shvaćam - i dojam očevica može biti vrlo dragocjena stvar. Ali posramljen sam jer moram reći kako su moji dojmovi bezvrijedni. Bio sam zavarano, na mene su utjecao vizualni dokaz da je gospoda Christow upravo ustrijelila supruga; i zato kad je doktor Christow otvorio oči i rekao 'Henrietta', o tome uopće nisam razmišljao kao o optužbi. Kad pogledam unatrag, sada zvuči primamljivo izvući iz prizora nešto čega nije bilo."

"Znam na što mislite", rekao je Grange. "Ali čini mi se, pošto je 'Henrietta' posljednja riječ koju je Christow izgovorio, kako to može imati samo dva značenja."

To je ili optužba za umorstvo ili - pa, samo izražavanje emocija. Ona je žena u koju je zaljubljen i umire. A sada, uzevši oboje u obzir, kako je to vama zvučalo?"

Poirot je uzdahnuo, promeškao se, zatvorio oči, opet ih otvorio i u očaju ispružio ruke. Rekao je:

"U glasu mu se čula žurba - to je sve što mogu reći - žurba. Činio mi se posve užurban, da! A u jednu sam stvar siguran. Bio je potpuno svjestan. Govorio je - da, govorio je poput liječnika - liječnika koji, recimo, pred sobom ima hitan operacijski slučaj pacijenta koji obilno

krvari, na primjer." Poirot je slegnuo ramenima. "To je najbolje što mogu učiniti za vas."

"Medicinski, ha?" rekao je inspektor. "Pa, da, to jest treće gledište. Bio je ustrijeljen, pretpostavljao je kako umire, želio je da se nešto hitno učini za njega. I ako je, kao što je lady Angkatel rekla, gospođica Savernake bila prva osoba koju je ugledao kad je otvorio oči, onda bi pozvao nju. Ipak, to ne zvuči zadovoljavajuće."

"Ništa u vezi ovog slučaja nije zadovoljavajuće", rekao je ogorčeno Poirot.

Prizor umorstva, postavljen i namješten kako bi zavarao Herculea Poirota - i koji ga i jest zavarao! Ne, to nije bilo zadovoljavajuće.

Inspektor Grange gledao je kroz prozor.

"Halo", rekao je, "evo Clarka, mog narednika. Čini se kao da nešto ima.

Razgovarao je sa slugama - na prijateljski način. On je zgodan mladić, zna sa ženama."

Narednik Clark ušao je pomalo zadihan. Bio je vidljivo zadovoljan samim sobom, iako je prikrivao činjenicu ispod suzdržanog službenog ponašanja.

"Pomislio sam kako je bolje da dođem i izvijestim vas, gospodine, pošto sam znao kamo ste otišli."

Oklijevao je i bacio sumnjičav pogled prema Poirotu čija egzotična strana pojava nije odgovarala njegovom poimanju službenog ponašanja.

"Pričaj, momče", rekao je Grange. "Ne brini zbog gospodina Poirota. On je o ovoj igri zaboravio više no što ćeš ti ikada naučiti u godinama koje dolaze."

"Da, gospodine. Ovako, gospodine. Saznao sam nešto od kuhinjske pomoćnice —"

Grange ga je prekinuo. Trijumfalno se okrenuo prema Poirotu.

"Što sam vam rekao? Uvijek ima nade ako postoji kuhinjska pomoćnica. Neka nam nebo pomogne kad se posluga smanji i nitko više ne bude imao kuhinjsku pomoćnicu. Kuhinjske pomoćnice pričaju, kuhinjske pomoćnice brbljaju. Kuharice i sluge s višim položajem neprestano ih podsjećaju na njihovo mjesto i ulogu, a u ljudskoj je prirodi pričati ono što znaš nekome tko želi slušati. Nastavi, Clark."

"Djevojka je rekla ovo, gospodine. U nedjelju poslijepodne vidjela je Gudgeona, batlera, kako ide hodnikom s revolverom u ruci."

"Gudgeona?"

"Da, gospodine." Clark je pogledao notes. "Ovo su njene riječi. 'Ne znam što učiniti, ali mislim kako trebam reći što sam tog dana vidjela. Vidjela sam gospodina Gudgeona kako stoji u hodniku s revolverom u ruci. Gospodin Gudgeon uistinu je izgledao vrlo neobično.'"

"Pretpostavljam", rekao je Clark i prekinuo priču, "kako dio o vrlo neobičnom izgledu ništa ne znači. To je najvjerojatnije izmislila. Ali pomislio sam kako bi to smjesta trebali saznati, gospodine."

Inspektor Grange je ustao sa zadovoljstvom čovjeka kojeg očekuje zadatak koji je sposoban obaviti.

"Gudgeon"?" rekao je. "Smjesta ću popričati s gospodinom Gudgeonom."

20.

Inspektor Grange opet je sjedio u radnoj sobi sir Henryja i zurio u bezizražajno lice čovjeka nasuprot njega.

Za sada, Gudgeon je bio miran.

"Jako mi je žao, gospodine", ponovio je. "Pretpostavljam kako sam trebao spomenuti događaj, ali sam ga jednostavno smetnuo s uma."

Uputio je pogled isprike inspektoru, pa sir Henryju.

"Bilo je oko sedamnaest i trideset, ako se dobro sjećam, gospodine. Išao sam hodnikom kako bih provjerio ima li kakvih pisama za poslati kad sam primijetio revolver na stoliću u hodniku. Pretpostavio sam kako je iz gazdine zbirke, pa sam ga uzeo i donio ovamo. Na polici iznad kamina nalazilo se prazno mjesto otkud je izvađen, pa sam ga vratio na njegovo mjesto."

"Pokažite mi ga", rekao je Grange.

Gudgeon je ustao i došao do police, inspektor mu je bio za petama.

"Bio je to ovaj, gospodine", Gudgeonov je prst pokazao mali Mauzer na kraju reda. To je bila .25-ica - prilično malo oružje. To definitivno nije oružje iz kojeg je John Christow ubijen. Grange je pogledao Gudgeona i rekao:

"Ovo je automatski pištolj, ne revolver."

Gudgeon se nakašljao.

"Stvarno, gospodine? Bojim se kako se baš dobro ne razumijem u vatreno oružje. Riječ revolver koristio sam onako općenito, gospodine."

"Ali definitivno ste sigurni kako je to pištolj koji ste pronašli u hodniku i donijeli ovamo?"

"Oh, da, gospodine, u to nema nikakve sumnje."

Grange ga je zaustavio kad je primijetio kako pruža ruku.

"Nemojte ga dirati, molim vas. Moramo na njemu potražiti otiske prstiju i provjeriti je li napunjen."

"Mislim kako nije napunjen, gospodine. Nijedan iz zbirke sir Henryja ne stoji napunjen. A što se tiče otisaka prstiju, obrisao sam ga svojim rupčićem prije no što sam ga vratio na mjesto, gospodine, pa će na njemu biti samo moji otisci."

"Zašto ste to učinili?" oštro je pitao Grange.

Ali Gudgeonov osmijeh isprike nije zadrhtao.

"Mislio sam kako je možda prašan, gospodine."

Vrata su se otvorila i ušla je lady Angkatel. Nasmiješila se inspektoru.

"Kako vas je lijepo vidjeti, inspektore Grange! Što je s tim revolverom i Gudgeonom? Ono dijete u kuhinji je u suzama. Gospođa Medway se izvikala na nju - ali naravno, djevojka je bila u potpunosti u pravu što je rekla da vas je vidjela ako je to smatrala ispravnim. Meni su ispravno i neispravno uvijek tako zbunjujući - lagani, znate, ako je ispravno neugodno, a s neispravnim se možete složiti, jer tada čovjek zna gdje je - ali zbunjujuće kad je drukčije - a ja mislim, zar vi ne, inspektore, kako svatko mora činiti ono što smatra ispravnim. Što si ispričao o tom pištolju, Gudgeone?"

Gudgeon je s poštovanjem rekao:

"Pištolj je bio u hodniku, gospođo, na stolu. Nemam pojma kako se tamo našao."

Donio sam ga ovamo i vratio na njegovo mjesto. To sam upravo rekao inspektoru i on me u potpunosti shvaća."

Lady Angkatell odmahнула je glavom. Tiho je rekla:

"Stvarno to nisi trebao reći, Gudgeone. Ja ću osobno razgovarati s inspektorom."

Gudgeon se malo pomaknuo, a lady Angkatell je vrlo šarmantno rekla:

"Cijenim tvoje motive. Gudgeone. Znam kako nas uvijek pokušavaš poštediti problema i briga." Blagim je glasom dodala: "To će biti sve za sada."

Gudgeon je oklijevao, uputio je prestrašeni pogled ispod oka sir Henryju i inspektoru, a onda se naklonio i krenuo prema vratima.

Grange je podigao ruku kako bi ga zaustavio, ali se iz nekog razloga nije mogao odlučiti, i spustio je ruku. Gudgeon je izašao i zatvorio vrata.

Lady Angkatell je sjela i nasmiješila se dvojici muškaraca. Veselim je glasom rekla:

"Znate, uistinu mislim kako je to bilo šarmantno od Gudgeona. Prilično feudalno, ako znate na što mislim. Da, feudalno je odgovarajuća riječ."

Grange je mrko rekao:

"Želite reći, lady Angkatell, kako vi znate nešto o tome?"

"Naravno. Gudgeon ga uopće nije našao u hodniku. Našao ga je kad je izvadio jaja."

"Jaja?" Inspektor Grange zurio je u nju.

"Iz košare", rekla je lady Angkatell.

Činilo se kako misli da je sada sve u potpunosti jasno. Sir Henry je nježno rekao:

"Moraš nam reći više, draga moja. Inspektor Grange i ja smo još uvijek izgubljeni."

"Oh." Lady Angkatell odlučila je biti jasna. "Pištolj je, znate, bio u košari, ispod jaja."

"U kojoj košari i ispod kojih jaja, lady Angkatell?"

"U košari koju sam donijela s farme. Pištolj je bio u njoj, a ja sam stavila jaja na pištolj i zaboravila na njega. A kad smo pronašli sirotog Johna Christowa mrtvog pored bazena, to je bio takav šok da sam ispustila košaru, ali ju je Gudgeon uhvatio na vrijeme. Zbog jaja, mislim. Daje pala na zemlju, razbila bi se. I donio ju je natrag u kuću. Kasnije sam mu rekla neka napiše datum na jaja - stvar koju uvijek činim - inače čovjek ponekad pojede svježija jaja prije starih - a on je rekao kako se već pobrinuo za to - i sada kad se sjetim toga, bioje prilično čudan dok mi je to govorio.

A to je ono što mislim s osim feudalno. Pronašao je pištolj i vratio ga ovamo - pretpostavljam uglavnom zato što je policija bila u kući. Po mom saznanju sluge se uvijek zabrinu u prisustvu policije. Vrlo su dobri i odani - ali također i glupi, jer naravno, inspektore, vi želite čuti istinu, zar ne?"

I lady Angkatell je završila i inspektoru uputila dražesni osmijeh.

"Istina je ono što namjeravam saznati", rekao je Grange poprilično mrkim tonom.

Lady Angkatell je uzdahnula.

"Sve je to velika zbrka, zar ne?" rekla je. "Mislim, sve ovo opsjeda ljude.

Pretpostavljam kako onaj koji je ustrijelio Johna Christowa, nije namjeravao to učiniti - ne ozbiljno, mislim. Ako je to bila Gerda, iako sam sigurna da nije. Zapravo, jako sam iznenađena što nije promašila- to je stvar koju bi čovjek očekivao od Gerde. A ona je uistinu vrlo ljubazna, draga osoba. A ako je strpate u zatvor ili objesite, što će se, zaboga, dogoditi s njenom djecom? Ako je ustrijelila Johna, sadajoj je sigurno strašno žao. Djeci je dovoljno što im je otac ubijen - ali bit će im neopisivo gore ako im majka bude obješena zbog toga. Ponekad pomislim kako vi policajci ne razmišljate o ovim stvarima."

"Za sada ne razmišljamo ni o čijem uhićenju, lady Angkatell."

"Pa, to je u svakom slučaju razumljivo. Ali čitavo sam vas vrijeme, inspektore Grange, smatrala vrlo osjećanim čovjekom."

Opet onaj šarmantni, gotovo očaravajući osmijeh.

Inspektor Grange lagano je zažmirio. Nije si mogao pomoći, ali odlučno je nastavio sa saslušanjem.

"Kao što ste maloprije rekli, lady Angkatell, ja želim saznati istinu. Uzeli ste pištolj odavde - usput, koji je to pištolj bio?"

Lady Angkatell kimnula je glavom prema polici iznad kamina. "Drugi s kraja.

Mauzer .25."

Nešto u odrješitom, tehnološkom načinu njenog govora djelovalo je na Grangea. Nije, na neki način, očekivao kako će lady Angkatell, koju je do sada u mislima smatrao "površnom" i "lagano otkačenom", s takvom tehničkom preciznošću opisati oružje.

"Uzeli ste pištolj odavde i stavili ga u svoju košaru. Zašto?"

"Znala sam kako ćete me to pitati", rekla je lady Angkatell. Njen je glas, neočekivano, bio gotovo trijumfalan. "1 naravno, za to mora

postojati neki razlog.

Zar ne, Henry?" Okrenula se prema suprugu. "Zar ti ne misliš kako sam trebala razlog za uzimanje pištolja tog jutra?"

"Definitivno mislim tako, draga moja", rekao je sir Henry ukočeno.

"Čovjek čini stvari", rekla je lady Angkatel i zamišljeno gledala pred sebe, "a onda se čovjek ne može sjetiti zašto ih je učinio. Ali ja mislim, znate, inspektore, da uvijek postoji razlog, samo kad bi ga se čovjek mogao sjetiti. Sigurno sam u glavi imala neku ideju kad sam stavila Mauzera u košaru za jaja." Molećivo ga je gledala.

"Što mislite, koja bi to ideja mogla biti?"

Grange je zurio u nju. Nije joj bilo neugodno - izgledala je poput djeteta koje iščekuje nagradu. To ga je uništavalo. Nikad nije sreo nekoga poput Lucy Angkatell, i na trenutak nije znao što učiniti.

"Moja je supruga", rekao je sir Henry, "ekstremno zaboravljiva, inspektore."

"Izgleda, gospodine", rekao je Grange. Nije to rekao jako ljubazno.

"Što vi mislite zašto sam uzela taj pištolj?" pitala je šaptom lady Angkatel .

"Nemam pojma, lady Angkatell."

"Došla sam ovamo", prisjećala se lady Angkatell. "Razgovarala sam sa Simmonsovom o jastučnicama- i u magli se sjećam kako sam otišla do kamina - i razmišljala sam kako moram nabaviti novi žarač veliki, ne mali -"

Inspektor Grange je zurio. Osjetio je vrtoglavicu.

"I sjećam se kako sam uzela Mauzera - bio je to lijep, mali pištolj, oduvijek mi se sviđao - i ubacila ga u košaru -upravo sam je uzela iz kuhinje. Ali glava mi je bila ispunjena tolikim stvarima - Simmonsova,

znate, i korov u cvijeću - a nadala sam se kako će gospoda Medway napraviti stvarno obilnog Crnca u košulji.

"Crnca u košulji?" Inspektor Grange ju je morao prekinuti.

"Čokolada, znate, i jaja - a onda prekriveno šlagom. Slatkiš za ručak kakav bi se sviđao strancu."

Inspektor Grange govorio je ljutito i odrješito, osjećao se poput čovjeka koji uklanja tanku paučinu koja mu zaklanja pogled.

"Jeste li vi napunili pištolj?"

Nadao se kako će je iznenaditi - možda čak i malo prestrašiti, ali lady Angkatell samo je na trenutak razmislila o pitanju s nekom vrstom očajničke zamišljenosti.

"Jesam li? To je tako glupo. Ne mogu se sjetiti. Ali mislim kako sigurno jesam, kakva korist od praznog pištolja? Voljela bih kad bih se uspjela sjetiti što mi je u tom trenutku bilo u glavi."

"Moja draga Lucy", rekao je sir Henry. "Što se događa ili ne događa u tvojoj glavi dovodilo je u očaj svakoga tko te tijekom godina dobro upoznao."

Uputila mu je vrlo dražestan osmijeh.

"Pokušavam se sjetiti, Henry, dušo. Čovjek čini tako neobične stvari. Neki dan sam također podigla telefon, a zatim poprilično zbunjeno zurila u njega. Nisam se mogla sjetiti što sam s njim namjeravala."

"Najvjerojatnije ste nekoga namjeravali nazvati", rekao je inspektor hladno.

"Ne, koliko god to smiješno zvučalo, nisam. Sjetila sam se kasnije - pitala sam se zašto gospođa Mears, vrtlarova supruga, drži dijete na tako neobičan način, i podigla telefon kako bih probala, znate, kako ona drži dijete, i, naravno, shvatila sam da je izgledalo neobično jer je gospođa Mears ljevoruka i djetetovaje glava na drugoj strani."

Trijumfalno je pogledala najprije jednog, a onda i drugog muškarca.

"Pa", pomislio je inspektor, "pretpostavljam kako je moguće da postoje ovakvi ljudi."

Ali nije bio baš jako siguran u to.

Cijela stvar, zaključio je, mogla bi biti isprepletana lažima. Pomoćnica u kuhinji, na primjer, odrješito je naglasila kako je Gudgeon držao revolver. Ipak, niste mogli polagati mnogo nade u to. Djevojka nije znala ništa o oružju. Čula je kako se revolver spominje u vezi sa zločinom, i revolver ili pištolj za nju bi bili jedno te isto.

I Gudgeon i lady Angkatell su naveli isti pištolj - Mauzer - ali nije bilo ničega što bi potvrdilo njihove izjave. Gudgeon je uistinu možda pronašao nestali pištolj i možda ga je vratio, ne u radnu sobu, nego osobno lady Angkatell. Sluge su se činile apsolutno odane vražjoj ženi.

Recimo kako je ona zapravo ustrijelila Johna Christowa? (Ali zašto? Nije mogao pronaći motiv.) Bi li i tada bili na njenoj strani i lagali za nju? Imao je neugodan osjećaj kako bi učinili upravo to.

A sada ova njena fantastična priča kako se ne može sjetiti - definitivno je mogla smisliti nešto bolje od toga. I izgledala je u potpunosti prirodno kad je to rekla- nije joj bilo nimalo neugodno. K vragu i sve, odavala je utisak kako govori čistu istinu.

Ustao je.

"Kad se sjetite još nečega, možda ćete mi reći, lady Angkatell", rekao je suho.

Odgovorila je: "Naravno da hoću, inspektore. Čovjek se ponekad sasvim iznenada sjeti."

Grange je izašao iz radne sobe. U hodniku je stao, povukao ovratnik kaputa i duboko udahnuo.

Osjećao se poput muhe zapletene u paukovu mrežu. Sada mu je definitivno tiebala njegova najstarija Ma i najsmrdljiviji duhan, krigla piva, dobar odrezak i krumpir. Nešto jednostavno i stvarno.

21.

Lady Angkatell je hodala radnom sobom i tu i tamo prstom dodirivala stvari.

Sir Henry je sjedio u svom naslonjaču i gledao je. Naposljetku je rekao:

"Zašto si uzela pištolj, Lucy?"

Lady Angkatell se vratila i graciozno sjela u naslonjač.

"Nisam baš sigurna, Henry. Pretpostavljam kako sam dobila neki nagovještaj nesreće."

"Nesreće?"

"Da. Sve ono korijenje drveća, znaš," rekla je neodređeno lady Angkatell, "strši - tako se lako jednostavno spotaknuti preko jednog. Čovjek može ispucati nekoliko metaka u metu i ostaviti jedan u spremniku - nepažljivo, naravno - ali kad smo već kod toga, ljudi i jesu nepažljivi. Uvijek sam mislila, znaš, kako bi nesreća bila najjednostavniji način za obavljanje takve stvari. Čovjeku bi bilo strahovito žao, naravno, osjećao bi krivnju..."

Glas joj je zamro. Njen je suprug nepomično sjedio i nije skidao pogled s njenog lica. Opet je progovorio istim tihim, opreznim glasom.

"Tko je trebao doživjeti - nesreću?"

Lucy je malo okrenula glavu i iznenađeno ga pogledala.

"John Christow, naravno."

"Dobri Bože, Lucy-"Staoje.

Iskreno je rekla:

"Oh, Henry, bila sam strašno zabrinuta. Zbog Ainswicka."

"Shvaćam. Ainswick. Uvijek si previše marila za Ainswick, Lucy. Ponekad pomislim kako je to jedina stvar za koju mariš."

"Edward i David su posljednji - posljednji Angkatelli. A David neće odgovarati, Henry. Nikad se neće oženiti - zbog svoje majke i svega ostalog. Dobit će imanje kad Edward umre, i neće se oženiti, a ti i ja ćemo odavno biti mrtvi prije no što on čak dospije do zrelosti. On će biti posljednji Angkatell i cijela će stvar umrijeti."

"Zar je to toliko važno, Lucy?"

"Naravno da je važno! Ainswick!"

"Trebala si biti muško, Lucy."

Ali lagano se nasmiješio - jer nije mogao zamisliti Lucy kao ništa drugo osim žene.

"Sve ovisi o Edwardovoj ženidbi - a Edward je tako tvrdoglav - ta njegova tvrda glava, poput one mog oca. Nadala sam se kako će preboljeti Henriettu i oženiti se nekom finom djevojkom - ali sada vidim da je to uzaludna nada. Onda sam pomislila kako će Henriettina afera s Johnom ići svojim uobičajenim tijekom.

Johnove afere nisu nikad, pretpostavljam, bile dugotrajne. Ali neku sam večer vidjela kako je gleda. Uistinu je mario za nju. Da John nije na putu, osjećala sam da bi se Henrietta udala za Edwarda. Ona nije osoba koja neguje uspomene i živi u prošlosti. Pa, znaš, sve se svodi na to - riješiti se Johna Christowa."

"Lucy. Nisi - Što si učinila, Lucy?"

Lady Angkatell je opet ustala. Izvadila je dva uvenula cvijeta iz vaze.

"Dragi", rekla je. "Nisi ni za jedan trenutak, zar ne, pomislio kako sam ja ubila Johna Christowa? Imala sam tu apsurdnu ideju o nesreći. AH, onda, znaš, sjetila sam se kako smo mi pozvali Johna Christowa ovamo - nije se sam pozvao. Čovjek ne može nekoga pozvati u goste i onda organizirati nesreću. Čak su i Arapi vrlo određeni što se tiče gostoprimstva. Zato nemoj brinuti, Henry, nećeš?"

Stajala je i gledala ga s blistavim osmijehom punim ljubavi. Mrko je rekao:

"Uvijek se brinem za tebe, Lucy."

"Nema potrebe, dragi. Vidiš, sve je u stvari ispalo kako treba. John je likvidiran, a da mi nismo imali nikakve veze s tim. To me podsjetilo", rekla je sanjivo lady Angkatell, "na onog čovjeka u Bombayu koji je bio onako stravično nepristojan prema meni. Tri dana kasnije pregazio ga je tramvaj."

Otvorila je staklena vrata i izašla u vrt.

Sir Henry nepomično je sjedio i gledao njen visoki, vitki lik kako se kreće stazom. Izgledao je staro i umorno, anjegovo lice bilo je lice čovjeka koji živi u strahu.

U kuhinji je uplakana Doris Emmottazbjegavala mrki pogled gospodina Gudgeona. Gospođa Medway i gospođica Simmons sudjelovale su kao neka vrsta porote.

"Izlajala si se i preuranjeno donijela zaključke kako sam neiskusne djevojke čine."

"Tako je", rekla je gospođa Medway.

"Ako me vidiš s pištoljem u ruci, ispravna je stvar da dođeš i pitaš: 'Gospodine Gudgeon, hoćete li, molim vas, biti ljubazni i objasniti mi?'"

"Ili si mogla doći do mene", dobacila je gospođa Medway. "Ta sam uvijek voljna mladoj djevojci koja nije upoznala svijet reći što da misli."

"Nisi trebala", rekao je Gudgeon prijekorno, "izbrbljati se policajcu" i to još naredniku! Nikad se ne petljaj spolicijom više no što trebaš. Dovoljno je bolno što su uopće i bili u kući."

"Nevjerojatno bolno", promrmljala je gospođica Simmons.

"Takva mi se stvar nikada prije nije dogodila."

"Svi znamo", nastavio je Gudgeon, "kakvaje gospođa. Ništa što gospođa učini ne može me iznenaditi - ali policija ne poznaje gospođu poput nas, i nema smisla da se gospođa brine zbog glupih pitanja i sumnji samo zato što hoda uokolo s oružjem u ruci. To je stvar koja joj je svojstvena, ali policijski način razmišljanja vidi samo umorstvo i gadne stvari poput toga. Gospođa je rastresena žena koja ni mrava ne bi zgazila, ali ne može se zanijekati kako stavlja stvari na neobična mjesta. Nikad neću zaboraviti", dodao je Gudgeon osjećajno, "kad je donijela živog raka i ostavila ga na stolu u hodniku. Pomislio sam kako mi se privida."

"To je sigurno bilo prije no što sam ja došla", rekla je znatiželjno Simmonsova.

Gospođa Medway bacila je pogled na zapanjenu Doris kako bi vidjela njenu reakciju na ova otkrića.

"Neki drugi put", reklaje. "Slušaj me, Doris, razgovarali smo s tobom za tvoje dobro. Uobičajeno je kontaktirati s policijom, i to nemoj zaboraviti. Sada možeš nastaviti s povrćem, i budi pažljivija s mahunama nego sinoć."

Doris ješmrncnula.

"Da, gospođo Medway", reklaje i otišla do sudopera.

Gospođa Medway je proročanski rekla:

"Mislim kako ću imati problema s kolačima. To vražje saslušanje sutra. Prođe me je za svaki put kad pomislim na njega. Takva stvar - da se dogodi nama."

22.

Kvaka na vratima je škljocnula i Poirot je pogledao kroz prozor, na vrijeme da vidi posjetitelja koji se stazom približavao ulaznim vratima. Odmah je znao tko je ona. Pitao se što je dovelo Veronicu Cray ovamo.

Sa sobom je u kuću donijela blagi slatkasti miris, miris koji je Poirot prepoznao. Nosila je komplet od tvida i sportske cipele poput Henriette - ali ona je, zaključio je, bila u potpunosti drukčija od Henriette.

"Gospodine Poirot." Glas joj je bio veseo, pomalo uzbuđen. "Upravo sam otkrila tko je moj susjed. A oduvijek sam vas jako željela upoznati."

Prihvatio je njene ispružene ruke i naklonio se.

"Očaran sam, madame."

Prihvatila je naklon uz osmijeh i odbila čaj, kavu ili koktel.

"Ne, samo sam došla razgovarati s vama. Ozbiljno razgovarati. Zabrinuta sam."

"Zabrinuti ste? Žao mi je što to čujem."

Veronica je sjela i uzdahnula.

"Radi se o smrti Johna Christowa. Sutrašnjem ispitivanju. Znae za to?"

"Da, da, znam."

"A cijela je stvar uistinu bila neobična -"

Zastala je.

"Većina ljudi jednostavno ne bi povjerovala. Ali vi biste, mislim, jer znate nešto o ljudskoj prirodi."

"Znam nešto o ljudskoj prirodi", priznao je Poirot.

"Posjetio me inspektor Grange. Utuvio si je u glavu kako smo se John i ja posvađali - što je istina, ali ne na način na koji on misli. Rekla sam mu kako Johna nisam vidjela petnaest godina - a on mi jednostavno nije vjerovao. Ali to je istina, gospodine Poirot."

Poirot je rekao: "Pošto je to istina, lako može biti dokazana, pa čemu briga?"

Uzvratila mu je prijateljskim osmijehom.

"Prava je istina da se nisam usudila reći inspektoru što se uistinu dogodilo u subotu navečer. To je tako apsolutno fantastično da mi definitivno ne bi vjerovao.

Ali osjećam kako nekome moram reći. Zato sam došla kod vas."

Poirot je tiho rekao: "Čast mi je."

Činjenica koju je, primijetio je, uzela zdravo za gotovo. Ona je žena, pomislio je, koja je vrlo sigurna u efekt koji proizvodi. Tako sigurna da bi mogla, povremeno, i pogriješiti.

"John i ja smo prije petnaest godina bili zaručeni. On je uistinu bio zaljubljen u mene - i to toliko da me ponekad plašio. Želio je da ostavim glumu - da nemam nikakav vlastiti život. Bio je strašno posesivan i želio je gospodariti mnome tako da sam osjetila kako ne želim nastaviti s time, raskinula sam zaruke. Bojim se kako je to primio prilično loše."

Poirot je diskretno i suosjećajno pucnuo jezikom.

"Nisam ga vidjela sve do prošle subote navečer. Otpratio me kući. Rekla sam inspektoru kako smo razgovarali o starim vremenima - to je na neki način istina. Ali bilo je puno više od toga."

"Da?"

"John je poludio - stvarno poludio. Želio je napustiti suprugu i djecu, želio je da se rastanem od svog supruga i udam za njega. Rekao mi je kako me nikad nije zaboravio - kako je u trenutku kad me ugledao, vrijeme stalo."

Zatvorila je oči, progutala je knedlu. Lice joj je ispod šminke bilo vrlo blijedo.

Opet je otvorila oči i krotko se osmjehnula Poirotu.

"Možete li vjerovati kako je - osjećaj poput toga moguć?" pitala je.

"Mislim kako je moguć, da", rekao je Poirot.

"Nikada zaboraviti - čekati - planirati - nadati se. Svim srcem i umom odlučiti dobiti ono što želite. Takvi muškarci postoje, gospodine Poirot."

"Da - i žene."

Mrko ga je pogledala.

"Govorim o muškarcima - o Johnu Christomi. Pa, evo kako je bilo. Isprva sam protestirala, smijala se, nisam ga željela uzeti za ozbiljno. Onda sam mu rekla da je poludio. Bilo je poprilično kasno kad je otišao kući. Svađali smo se i svađali. On je još uvijek bio - odlučan, nepokolebljiv."

Opet je progutala knedlu.

"Zato sam mu idućeg jutra poslala poruku. Nisam mogla stvari ostaviti na tome. Mrtfala sam ga natjerati da shvati kako je ono što želi - nemoguće."

"Bilo je nemoguće?"

"Naravno da je nemoguće! Došao je. Nije želio čuti što imam za reći. Bio je uporan kao i prije. Rekla sam mu kako nema svrhe, da ga ne volim, da ga mrzim..."

Zastala je, bila je zadihana. "Morala sam biti brutalna u vezi toga. Rastali smo se bijesni... A sada - on je mrtav."

Vidio je kako sklapa ruke, isprepliče prste i steže ih. Njene su ruke bile velike, prilično okrutne.

Snažna emocija koju je osjećala rekla mu je sve što je trebao znati. To nije bila tuga, ni žalost - ne, bio je to bijes. Bijes, pomislio je, zapanjenog egoista.

"Pa, gospodine Poirot?" Lice joj je opet bilo pod kontrolom i glatko. "Što da učinim? Ispričam priču, ili je zadržim za sebe? To se dogodilo - ali potrebno je malo vjere."

Poirot ju je pogledao, bio je to dug, prodoran pogled.

Nije mislio kako Veronica Cray govori istinu, a ipak, osjetio je nesumnjivi prizvuk iskrenosti. Dogodilo se, pomislio je, ali nije se dogodilo tako.

I odjednom je shvatio. Bila je to istinita priča, izokrenuta. Ona je bila ta koja nije uspjela zaboraviti Johna Christowa. Ona je bila zapanjena i odbačena.

A sada, nesposobna šutke podnositi furiozni bijes tigricice kojoj je oduzeto nešto što je smatrala svojim zakonitim plijenom, iskrenula je verziju istine koja će zadovoljiti njen ranjeni ponos i nahraniti bolnu glad za muškarcem koji je izbjegao njene pandže.

Nemoguće za priznati kako ona, Veronica Cray, nije dobila ono što je željela!

Zato je sve iskrenula.

Poirot je duboko udahnuo i progovorio.

"Ako sve ovo ima veze sa smrću Johna Christowa, trebali biste reći, ali ako nema - a ja ne vidim zašto bi imalo - onda mislim kako je u potpunosti opravdano da to zadržite za sebe."

Pitao se je li razočarana. Mislio je kako bi u svom sadašnjem raspoloženju ispričala priču novinama. Došla je k njemu - zašto? Kako bi isprobala priču? Kako bi testirala njegove reakcije?

Ili kako bi ga iskoristila - kako bi ga navela da proširi priču?

Ako ju je ovaj blagi odgovor razočarao, nije to pokazala. Ustalaje i ispružilajednu dugu manikiranu ruku.

"Hvala vam, gospodine Poirot. Ono što ste rekli, zvuči savršeno razumno. Drago mi je što sam došla kod vas. Ja - ja osjećam kako sam željela da netko zna."

"Cijenim vaše povjerenje, madame."

Kad je otišla, malo je otvorio prozore. Miris mu je smetao. Nije mu se sviđao njen miris. Bio je skup, ali prezasićen, težak poput njene osobnosti.

Pitao se, dok je rastvarao zavjese, je li Veronica Cray ubila Johna Christowa.

Drage bi ga volje ubila - u to je vjerovao. Uživala bi u pritiskanju okidača - uživala u gledanju kako tetura i pada.

Ali iza tog osvetničkog bijesa nalazilo se nešto hladno i lukavo, nešto što je procjenjivalo prigode, hladna, proračunata inteligencija. Koliko god Veronica Cray željela ubiti Johna Christowa, sumnjao je kako bi ikad odlučila riskirati.

23.

Saslušanje je završilo. Bila je to obična formalna procedura, i iako su unaprijed bili obaviješteni, gotovo su svi imali ljutit osjećaj antiklimaksa.

Odgođena je za četrnaest dana na zahtjev policije.

Gerda se dovezla iz Londona u unajmljenom Daimleru s gospođom Patterson.

Nosilaje crnu haljinu i neodgovarajući šešir, i izgledala nervozno i zbunjeno.

Kad se spremala ući u automobil, zastala je kad je lady Angkatell došla do nje.

"Kako si, Gerda, draga? Dobro spavaš, nadam se. Mislim kako je sve prošlo dobro kao što smo se i nadali, a ti? Jako mi je žao što nisi došla kod na Šupljinu, ali u potpunosti shvaćam kako bi djelovalo uznemirujuće."

Gospođa Patterson uputila je sestri prijekoran pogled jer je nije predstavila i veselim glasom rekla:

"To je bila ideja gospođice Collins - odvesti se ovamo i natrag. Skupo, naravno, ali smo smatrale kako se isplati."

"Oh, slažem se s vama."

Gospođa Patterson spustila je glas.

"Vodim Gerdu i djecu u Bcxhill. Sada su joj potrebni mir i tišina. Novinari!

Nemate pojma¹ Jednostavno su okupirali Harlev Street."

Mladić je škljcnuo Icamerov i, a Elsie Patterson ugurala je sestru i auto i odvezle su se.

Ostali su na trenutak ugledali Gerdino lice ispod neskladnog oboda šešira.

Bilo je prazno, izgubljeno - na trenutak je izgledala poput djeteta zaostalog u razvoju.

Midge Hardcastle promrmljalaje u bradu: "Sirota žena."

Edwardje ljutito rekao:

"Što su svi vidjeli u Christowu? Jadna žena izgleda u potpunosti očajno."

"Bila je opsjednuta njime", rekla je Midge.

"Ali zašto? Bio je sebičan tip, na neki način dobro društvo, ali -" Zastao je.

Onda je upitao: "Što si ti mislila o njemu, Midge?"

"Ja?" pitalaje Midge. Naposljetku je, iznenađena vlastitim riječima, rekla:

"Poštivala sam ga."

"Poštivala ga? Zašto"

"Pa, znao je svoj posao."

"Ti razmišljaš o njemu kao o liječniku?"

"Da."

Nije bilo vremena za više.

Henrietta je vozila Midge u London svojim automobilom. Edward se vraćao na ručak na Šupljinu i odlazio poslijepodnevnim vlakom s Davidom. Neodređeno je rekao Midge: "Moraš jedan dan izaći na ručak", a Midge je rekla kako bi to bilo jako lijepo, ali ne može izaći na više od sat vremena. Edward joj je uputio svoj šannantni osmijeh i rekao:

"Oh, to je specijalna prigoda. Siguran sam kako će shvatiti."

Onda je krenuo prema Henrietti. "Nazvat ću te, Henrietta."

"Da, nazovi me, Edwarde. Ali možda ću prilično vremena provoditi vani."

"Vani?"

Uputila mu je kratki, podrugljivi osmijeh.

"Utapat ću tugu. Ne očekuješ valjda da budem kod kuće i cvilim, žarne?"

Polagano je rekao: "Ovih mi dana nisi jasna, Henrietta. Dosta si se promijenila."

Lice joj se smekšalo. Neočekivano je rekla: "Dragi Edwarde," i nakratko mu stisnula ruku.

Onda se okrenula prema Lucy Angkatell. "Mogu opet doći ako poželim, zar ne, Lucy?"

Lady Angkatell je rekla: "Naravno, draga. U svakom slučaju za dva tjedna opet je saslušanje."

Henrietta je otišla do svog parkirano g auta. Njeni i Midgeini kovčezi već su bili unutra.

Ušle su i odvezle se.

Automobil se popeo uz strmo brdo i jurnuo cestom preko vrha. Ispod njih smeđe i zlatno lišće lagano je podrhtavalo na hladnoći tmurnog jesenjeg dana.

Midge je odjednom rekla: "Drago mi je što odlazim -čak i od Lucy. Ona je draga, ali me ponekad od nje prolazi jeza."

Henrietta je napeto gledala u mali retrovizor.

Prilično nehajno je rekla:

"Lucy sve gleda s ljepše strane - čak i umorstvo."

"Znaš, nikad prije nisam razmišljala o umorstvu."

"Zašto i bi? To nije stvar za razmišljanje. To je riječ od osam slova u križaljci, ili ugodna zabava između korica knjige. Ali prava stvar-"

Zastala je. Midge je dovršila:

"Je stvarna. To je ono što zapanji čovjeka."

Henrietta je rekla:

"Tebi ne bi trebala biti zapanjujuća. 77 si van toga. Možda jedina od nas."

Midge je rekla:

"Svi smo sada van toga. Izvukli smo se."

Henrietta je promrmljala: "Jesmo li?"

Opet je gledala u retrovizor. Odjednom je pritisnula papučicu gasa. Automobil je odgovorio. Bacila je pogled na brzinomjer. Išle su preko osamdeset. Pokazivač je uskoro prešao devedeset pet.

Midge je pogledala Henriettin profil. Neoprezna vožnja nije bila nalik na Henriettu. Voljela je brzinu, ali vijugava cesta jedva je dopuštala

brzinu kojom su išle. Henriettine usne iskrivile su se u mrki osmijeh.

Rekla je. "Pogledaj preko ramena, Midge. Vidiš onaj auto tamo iza."

"Da."

"To je Ventnor 10."

"Stvarno?" Midge to baš nije osobito zanimalo.

"To su dobri mali automobili, malo troše, dobro drže cestu, ali nisu brzi."

"Nisu?"

Neobično, pomislilaje Midge, koliko je Henrietta uvijek bila fascinirana autima i njihovim performansama.

"Kao što sam rekla, nisu brzi - ali onaj je auto, Midge, uspio održati razmak iako idemo dobro preko devedeset pet."

Midge se okrenula i zbunjeno je pogledala.

"Hoćeš reći -"

Henrietta je kimnula. "Policija, vjerujem ima posebne motore u vrlo običnim autima."

Midge je rekla:

"Hoćeš reći kako nas sve još uvijek nadgledaju?"

"To se čini prilično očito."

Midge je zadrhtala.

"Henrietta, shvaćaš li ti značenje ove priče o drugom pištolju?"

"Ne, to oslobađa Gerdu. Ali, osim toga, čini mi se kako ništa ne znači."

"Ali, ako to nije jedan od Henryjevih pištolja -"

"To ne znamo. Nemoj zaboraviti, još uvijek nije pronađen."

"Nije, to je istina. To bi mogao biti netko izvana. Znaš što ja mislim tko je ubio Johna, Henrietta? Ona žena."

"Veronica Cray?"

"Da"

Henrietta nije ništa rekla. Vozila je pogleda čvrsto prikovanog na cestu ispred sebe.

"Ti ne misliš kako je to moguće?" bila je uporna Midge.

"Moguće, da rekla je polagano Henrietta.

"Znači, ti ne misliš -"

"Nije dobro misliti nešto jer to želiš misliti. To je savršeno rješenje - svi smo slobodni!"

"Svi? Ali-"

"Svi smo u tome - svi. Čak i ti, Midge, draga - iako bi teško našli motiv zbog kojeg bi ti ustrijelila Johna. Naravno, voljela bih da to bude Veronica. Ništa me ne bi zadovoljilo više od promatranja njene dražesne izvedbe, kao što bi Lucy rekla, na vješalima!"

Midge ju je nakratko pogledala.

"Reci mi, Henrietta, zbog svega toga osjećaš želju za osvetom?"

"Hoćeš reći -" Henrietta je na trenutak zastala "-jer sam voljela Johna?"

"Da."

Dok je govorila, Midge je uz lagani šok shvatila kako je gola činjenica po prvi put pretočena u riječi. Svi su prihvatili, Lucy i Henry, Midge, čak i Edward, činjenicu kako je Henrietta voljela Johna Christowa, ali nitko do sada nije čak nijednom riječju to spomenuo.

Nastala je pauza dok je Henrietta naizgled razmišljala. Onda je zamišljenim glasom rekla:

"Ne mogu ti objasniti što osjećam. Možda ni sama ne znam."

Sada su prelazile preko Albert Bridgea.

Henriettaje rekla:

"Bolje da dođeš u atelje, Midge. Popit ćemo čaj, a poslije ću te odvesti do tvog stana."

Ovdje u Londonu, poslijepodneвно je sunce već zalazilo. Dovezle su se do vrata ateljea i Henrietta je gurnula ključ u bravu. Ušla je i upalila svjetlo.

"Hladno je", reklaje. "Upalit ćemo plinsku grijalicu. Oh, k vragu - namjeravala sam usput kupiti šibice."

"Zar upaljač neće funkcionirati?"

"Moj nije dobar, a, uostalom, teško je upaliti plinsku grijalicu upaljačem.

Raskomoti se kao da si kod kuće. Na uglu se obično nalazi slijepi starac. Šibice inače kupujem kod njega. Vraćam se za minutu ili dvije."

Midge je ostala sama u ateljeu i razgledavala Henriettine radove. Osjetila je jezu jer je prazni atelje s tim kreaturama od drveta i bronce djelovao zastrašujuće.

Ugledalaje brončanu glavu izraženih vilica s kositrenom kacigom, možda vojnik Crvene armije, zatim sablasnu strukturu od savinutih traka aluminijske koja ju je poprilično zaintrigirala. Pogledala je ogromnu statičnu žabu od ružičastog granita, a u kutu ateljea naišla je na drvenu skulpturu gotovo u prirodnoj veličini.

Zurila je u nju kad se Henriettin ključ okrenuo u bravi i Henriettaje lagano zadihana ušla.

Midge se okrenula.

"Sto je ovo, Henrietta? Prilično je zastrašujuće."

"To? To je Obožavatelj."

Midge je zureći u nju ponovila:

"Zastrašujućaje."

Henriettaje kleknula kako bi upalila vatru i preko ramena rekla:

"Zanimljivo što tako misliš. Zašto ti je zastrašujuća?"

"Mislim - zato što nema nikakvo lice."

"Definitivno si u pravu, Midge."

"Vrlo je dobra, Henrietta."

Henriettaje veselo dobacila:

"To je lijep komad kruškovine."

Ustala je. Bacila je svoju veliku torbu i krzna na trosjed, a na stol je bacila nekoliko kutija šibica.

Midge je bila zatečena izrazom na njenom licu - bilo je ispunjeno iznenadnim neobjašnjivim ushitom.

"A sada čaj", rekla je Henrietta, a glas joj je bio pun onog istog ushita kojeg je Midge već primijetila na licu.

To je djelovalo nekako neskladno - ali Midge je zaboravila na to kad je na stolu ugledala dvije kutije šibica.

"Sjećaš se šibica koje je Veronica Cray odnijela sa sobom?"

"Kad je Lucy inzistirala da joj se da pola tuceta? Da."

"Je li se itko ikada zapitao je li cijelo vrijeme kod kuće imala šibice?"

"Za očekivati je kako se policija zapitala. Vrlo su temeljiti."

Blagi osmijeh trijumfa pojavio se na Henriettinim usnama. Midge je osjećala zbunjenost, a zamalo i gađenje.

Pomislila je. "Je li Henrietta uistinu voljela Johna? Je li? Sigurno nije."

A lagana očajnička jeza prostrujala joj je tijelom kad se sjetila:

"Edward neće morati dugo čekati.."

Podlo od nje što je ta pomisao nije usrećila. Ona želi da Edward bude sretan, zar ne? Edward ne može biti njen. Za Edwarda će uvijek biti "mala Midge". Nikad išta više od toga. Nikad neće biti voljena žena.

Edward je, na nesreću, bio uporan tip. Uporni tipovi obično na kraju dobiju ono što žele.

Edward i Henrietta na Ainswicku.. to je bio odgovarajući kraj priče. Edward i Henrietta žive sretno do kraja njihovih života.

Sve je to mogla vrlo jasno vidjeti.

"Razvedri se, Midge", rekla je Henrietta. "Ne smiješ dopustiti da te umorstvo oneraspoloži. Idemo kasnije van, pa ćemo zajedno

večerati?"

Ali Midge je brzo rekla kako se mora vratiti u svoj stan. Morala je obaviti gomilu stvari - napisati pisma. U stvari, bolje bi bilo da krene čim popije čaj.

"U redu. Odvest ću te."

"Mogu otići taksijem."

"Glupost. Idemo autom pošto je ovdje."

Izašle su na vlažni večernji zrak. Dok su se vozile pored Mews, Henrietta je pokazala auto parkiran uz rub ceste.

"Ventnor 10. Naša sjena. Vidjet ćeš. Pratit će nas."

"Kako je sve to zvjerski!"

"Misliš? Mene uopće nije briga."

Henrietta je ostavila Midge ispred njenog stana, vratila se u Mews i parkirala auto u garažu.

Onda je opet otišla u atelje.

Nekoliko je minuta stajala i prstima zamišljeno kuckala po polici iznad kamina.

Onda je uzdahnula i promrmljala u bradu:

"Pa - na posao. Bolje je ne gubiti vrijeme."

Skinula je komplet od tvida i navukla radni kombinezon.

Sat i pol kasnije odmaknula se i pogledala što je napravila. Na obrazu je imala mrlju od gline, kosa joj je bila raščupana, ali s odobravanjem je kimnula prema modelu na postolju.

Grubo je podsjećao na konja. Glina je bila lijepljena u velikim nejednakim grumenima. Bio je to konj zbog kojeg bi pukovnik konjičke regimente dobio kap, nije bio nalik ni jednom do sada postojećem konju od krvi i mesa. Zbog njega bi se Henriettini irski preci okretali u grobu. Ipak, to je bio konj - apstraktni konj.

Henrietta se pitala što bi inspektor Grange mislio o njemu ako ga ikad vidi, i usne su joj se razvukle u lagani osmijeh kad je zamislila izraz na njegovom licu.

24.

Edward Angkatell nervozno je stajao na uglu Avenije Shaftesburv. Sakupljao je hrabrost za ulazak u butik iznad čijih je vrata zlatnim slovima pisalo: "Madame Alfregé".

Neki prikriveni instinkt spriječio ga je da samo nazove i pita Midge hoće li izaći s njim na ručak. Taj dio telefonskog razgovora na Šupljini ga je uznemirio - štoviše, šokirao ga je. U Midgeinom je glasu osjetio podčinjenost, poslušnost zbog koje se žestoko uznemirio.

Da se Midge, slobodna, vesela, razigrana, počne tako ponašati. Da se podčini, kao što se definitivno podčinjavala, nepristojnosti i grubosti s druge strane linije.

To nije bilo u redu - cijela stvar nije bila u redu! A onda, kad je iskazao svoju zabrinutost, ona ga je pogledala u oči i rekla ogavnu istinu kako čovjek mora zadržati posao, kako nije lako pronaći posao, i kako je zadržavanje samog posla u sebi sadržavalo više neugodnosti nego obavljanje traženog zadatka.

Edward je sve do tada, onako u magli, prihvaćao činjenicu da mnoge mlade djevojke ovih dana imaju "poslove". Ako je uopće razmišljao o tome, mislio je kako u principu imaju posao jer vole raditi - to je laskalo njihovom osjećaju samostalnosti i davalo im nekakvu zanimaciju u vlastitom životu.

Činjenica kako je radno vrijeme od devet do osamnaest, sa sat vremena pauze za ručak, sprečavalo djevojku da iskusi većinu zadovoljstava i uživanja besposlene imućne klase jednostavno nije Edwardu pala na pamet. Kako Midge, osim ako nije žrtvovala pauzu za ručak, nije mogla navratiti u galeriju, nije mogla otići na poslijepodnevni koncert, nije se mogla odvesti iz grada i uživati u sunčanom ljetnom danu, nego je sve svoje izlete na selo prebacivala na subote poslijepodne i nedjelje, a ručak u prepunom Lvonsu ili

nekom baru. Sve je to bilo novo i nedobrodošlo otkriće za Edwarda. Midge mu je bila izuzetno draga. Mala Midge - tako je razmišljao o njoj. Dolazila je za praznike na Ainswick, sramežljivo i širom otvorenih očiju, ispočetka nije bila razgovorljiva, ali kasnije se otvorila i zavoljela Ainswick i veselila mu se svaki put kad bi dolazila.

Edwardova navika života u prošlosti, i sumnjičavo prihvaćanje sadašnjosti kao nečega što još uvijek nije testirano, odgodilo je prihvaćanje činjenice kako je Midge odrasla zaposlena žena.

One večeri na Šupljini, kad je došao promrzao i drhtav nakon onog neobičnog, uznemirujućeg sukoba s Henriettom, i kad je Midge kleknula kako bi upalila vatru, po prvi je puta bio svjestan Midge koja nije bila očarano dijete nego žena. To je bilo uznemirujuće - na trenutak se osjećao kao da je nešto izgubio - nešto što je bilo dragocjeni dio Ainswicka. I instinktivno je, ponesen tim osjećajem koji se u tom trenu javio, rekao: "Volio bih kad bih te mogao češće viđati, mala Midge..."

Stajao je vani na mjesecini, razgovarao s Henriettom koja više nije bila ona nevjerojatno poznata Henrietta koju je toliko dugo volio - uhvatila ga je iznenadna panika. A onda je ušao u daljnji nemir svakodnevnog uzorka koji je bio njegov život.

Mala Midge također je bila dio Ainswicka- ali ovo više nije bila mala Midge, nego hrabra žena tužnih očiju koju nije poznavao.

Sve od tada nešto ga je mučilo i proganjalo, korio je sam sebe zbog toga što se nikad prije nije sjetio ni zapitati o Midgeinoj sreći ili ugodnosti u životu. Pomisao na njen neugodan posao kod madame Alfrege sve ga je više i više brinula, pa je naposljetku odlučio osobno pogledati kakav je taj njen butik.

Edwardje sumnjičavo pogledao izlog u kojem se nalazila mala crna haljina s uskim zlatnim remenom, nekoliko razvratnih, uskih kombinezona i večernja haljina od prilično šarene čipke.

Edward nije znao ništa o ženskoj modi, osim po instinktu, ali mudro je pomislio kako je sva izložena roba kupljena na metre. Ne, pomislio je, ovo je mjesto ne zavrjeđuje. Netko - lady Angkatell, možda - mora učiniti nešto u vezi toga.

Edward je s naporom potisnuo sramežljivost, uspravio svoja lagano spuštenu ramena i ušao.

Smjesta se ukočio od nelagode. Dvije platinaste plavuše vrištavih glasova pregledavale su haljine s crnokosom prodavačicom. U stražnjem dijelu bulika mala žena velikog nosa, crvene kose i kreštavog glasa prepirala se s krupnom i zapanjenom ženom oko nekih preinaka na večernjoj haljini. Iz obližnje kabine začuo se ženski glas.

"Stravično - definitivno stravično - možeš li mi donijeti nešto pošteno za probati?"

Kao odgovor, začuo je Midgein tihi glas - podčinjeni, uvjeravajući glas.

"Ovaj žuti model istinu je dobar. A ja mislim kako bi vam odgovarao. Kad biste ga samo probali -"

"Neću gubiti vrijeme isprobavanjem stvari za koje vidim kako nisu dobre.

Potrudi se malo. Rekla sam ti kako ne želim crveno. Kad bi slušala što ti se govori —"

Edwarda je oblilo crvenilo. Nadao se kako će Midge baciti haljinu u lice starije žene. Umjesto toga promrmljala je:

"Pogledat ću još jednom. Zeleno bi vam odgovaralo, gospođo? Ili možda ova boja breskve?"

"Strašno - definitivno strašno! Ne, ne želim više ništa gledati. Potpuni gubitak vremena-"

Ali sada je madame Alfrege, nakon što je završila s krupnom ženom, prišla Edwardu i znatiželjno ga pogledala.

Sabrao se.

"Je li - mogu li razgovarati - je li gospođica Hardcastle ovdje?"

Madame Alfrege podigla je obrve, ali primijetila je Edwardovo odijelo iz Savile Rowa, i uputila mu osmijeh čija je srdačnost bila neugodnija od njene loše naravi.

Iz kabine se začuo prodoran glas.

"Pazi malo! Kako si nespretna. Poderala si mi mrežicu za kosu."

I Midge, njen glas je bio nesiguran:

"Jako mi je žao, gospođo."

"Glupačo nespretna." (Glas je bio prigušen.) "Ne, sama ću. Moj remen, molim te."

"Gospođica Hardcastle bit će slobodna za minutu", rekla je madame Alfrege.

Sada se cerila.

Plavokosa, neraspoložena žena izašla je iz kabine noseći nekoliko vrećica i izašla van. Midge, u uštogljenoj crnoj haljini, otvorila joj je vrata. Izgledala je blijedo i nesretno.

"Došao sam te odvesti na ručak", rekao je Edward bez uvoda.

Midge je prestrašeno pogledala na sat.

"Ne mogu izaći do trinaest i petnaest."

Bilo je trinaest i deset.

Madame Alfrege velikodušno je rekla:

"Možete izaći sada ako želite, gospođice Hardcastle, pošto je prijatelj došao po vas."

Midge je promrmijala: "Oh, hvala vam, madame Alfrege", a Edwardu: "Spremna sam za minutu", i nestala u stražnjoj strani butika.

Edward, koji je zadrhtao na očito naglašavanje riječi "prijatelj" od strane madame Alfrege, bespomoćno je stajao i čekao.

Madame Alfrege upravo se spremala započeti razgovor s njim kad su se otvorila vrata i ušla je krupna žena s pekinezerom. Poslovni instinkti madame Alfrege odveli su je prema novoj mušteriji.

Midge se pojavila u kaputu, Edward ju je uhvatio pod ruku i izveo je iz butika na ulicu.

"Moj Bože", rekao je, "zar moraš podnositi takve stvari? Čuo sam što ti je ona vražja žena govorila iza zavjese. Kako to možeš podnositi, Midge? Zašto joj nisi bacila haljine u glavu?"

"Smjesta bih izgubila posao ako bih napravila takvu stvar."

"Ali zar ne želiš baciti stvari na takvu ženu?"

Midge je duboko udahnula.

"Naravno da želim. A ima trenutaka, osobito na kraju vrućih tjedana tijekom ljetnih rasprodaja, kad se bojim kako ću jedan dan prolupati i reći svima kuda da točno odu - umjesto 'Da, gospođo', 'Ne, gospođo' - 'Pogledat ću imamo li nešto drugo, gospođo.'"

"Midge, draga mala Midge, ne možeš ovo podnositi!"

Midge se pomalo drhtavo nasmijala.

"Nemoj se uzbuđivati, Edwarde. Zašto si, zaboga, došao ovamo? Zašto nisi nazvao?"

"Želio sam vidjeti iz prve ruke. Bio sam zabrinut." Zastao je, a onda nastavio:

"Pa, Lucy ne bi razgovarala s najnižom sluškinjom kao što je ona žena razgovarala s tobom. Nije u redu da podnosiš sve te uvrede i bezobrazštine. Dobri Bože, Midge, želio bih te smjesta odvesti na Ainswick. Želim pozvati taksi, ubaciti te u njega i sada te odvesti na Ainswick onim vlakom u četrnaest i petnaest."

Midge je stala. Njena hinjena bezbrižnost se raspala. Imala je dugo naporno jutro s mušterijama, a madame se ponašala poput nekog terorista. Okrenula se prema Edwardu s iznenadnim osjećajem prezira.

"Pa, onda, zašto to i ne učiniš? Taksija ima koliko poželiš!"

Zurio je nju, zapanjen iznenadnim bijesom. Nastavila je, bijes se intenzivirao:

"Zašto si morao doći i reći ove stvari? Ne misliš ih ozbiljno. Zar misliš kako mi je lakše, nakon što sam imala pakleno jutro, kad me podsjetiš što postoje mjesta poput Ainswicka? Misliš li kako sam ti zahvalna što stojiš tu i lupetaš koliko bi me želio odvesti od svega toga? Sve je to vrlo slatko i neiskreno. U stvari, nisi iskren ni u jednoj riječi. Znaš da bih prodala dušu kako bih ulovila onaj u četrnaest i petnaest za Ainswick i pobjegla od svega? Ne mogu podnijeti čak ni pomisao na Ainswick, zar ti to nije jasno? Namjere su ti dobre, Edwarde, ali si okrutan! Govoriš stvari - samo govoriš stvari.."

Gledali su jedno drugo i ozbiljno smetali gomili koja je žurila na ručak Avenijom Shaftesburv. Ipak, nisu bili svjesni ničega osim jedno drugoga. Edward je zurio u nju poput čovjeka koji se naglo probudio.

Rekao je: "Dobro onda, k vragu. Ideš u Ainswick onim u četrnaest i petnaest!"

Podigao je štap i zaustavio taksi koji je prolazio. Zaustavio se kod ruba pločnika. Edward je otvorio vrata, a Midge je, lagano zbunjena,

ušla unutra.

Edward je vozaču rekao: "Postaja Paddington", i ušao za Midge.

Sjedili su u tišini. Midge je stisnula usne. Pogled joj je bio ponosan i vatren.

Edward je zurio ispred sebe.

Dok su stajali na semaforu na Oxford Streetu, Midge je mrko rekla:

"Čini mi se kako sam prozrela tvoj blef."

Taksije uz trzaj opet krenuo.

Tek kad je taksi skrenuo na Edgware Road na Cambridge Terraceu, Edward je odjednom povratio svoj nonnalni odnos prema životu.

Rekao je: "Ne možemo uloviti onog u četrnaest i petnaest", pokucao je po staklu i vozaču rekao: "Idite na Berkelev."

Midge je hladno rekla: "Zašto ne možemo uloviti onog u četrnaest i petnaest?"

Sada je tek trinaest i dvadeset pet."

Edwardjoj se nasmiješio.

"Nemaš nikakvu prtljagu, mala Midge. Nemaš spavaćica, četkicu za zube, ili kaljače. Imajedan u šesnaest i petnaest, znaš. Sada ćemo ručati i malo porazgovarati."

Midge je uzdahnula.

"To je tako nalik na tebe, Edwarde. Praktičan si. Nisi baš jako impulzivan, zar ne? Oh, dobro, bio je to lijep san dok je trajao."

Uhvatila ga je za ruku i osmjehnula mu se kao nekada.

"Ispričavam se što sam te na pločniku maltretirala poput neke oštrokondže", rekla je. "Ali znaš, Edwarde, bio si iritantan."

"Da", rekao je. "Definitivno."

Veselo su otišli u Berkeley, jedno pored drugog. Dobili su stol pored prozora i Edward je naručio izvrstan ručak.

Kad su pojeli piletinu, Midge je uzdahnula i rekla: "Trebala bih požuriti natrag u butik. Vrijeme mi je isteklo"

"Danas ćeš pristojno ručati, čak i ako ćeš morati kupiti polovicu odjeće u butiku kad se vratiš!"

"Dragi Edwarde, uistinu si dražestan."

Jeli su Crepes Suzette, a onda je konobar donio kavu. Edwardju je promiješao.

Nježno je rekao:

"Uistinu voliš Ainswick, zar ne?"

"Moramo li razgovarati o Ainswicu? Preživjela sam što nismo uhvatili vlak u četrnaest i petnaest - i potpuno mi je jasno kako nema teorije za onog u šesnaest i petnaest - ali ne moraš utrljavati sol u ranu."

Edward se nasmijao. "Ne, ne predlažem da ulovimo onog u šesnaest i petnaest."

Ali predlažem da dođeš na Ainswick, Midge. Predlažem da dođeš tamo za stalno - to jest, ako me možeš podnositi."

Zurila je u njega preko aiba šalice za kavu - spustila ju je rukom koju je uspjela zadržati mirnom.

"Što u stvari želiš reći, Edwarde?"

"Predlažem ti da se udaš za mene, Midge. Pretpostavljam kako to nije osobito romantična prosidba. Ja sam dosadan, to znam, i ni u čemu nisam osobito dobar.

Samo čitam knjige i gubim vrijeme. Ali iako nisam baš jako zanimljiva osoba, dugo se poznajemo i mislim kako bi i sam Ainswick - pa, kompenzirao to. Mislim kako bi na Ainswicku bila sretna, Midge. Hoćeš li doći?"

Midge je progutala knedlu ili dvije, a onda je rekla:

"Ali ja sam mislila - Henrietta-" i stala.

Edward je smireno, glasom lišenim svih emocija, rekao:

"Da, tri sam puta zaprosio Henriettu. Odbila je svaki put. Henrietta zna što ne želi."

Nastupila je tišina, a Edward je onda rekao:

"Pa, Midge draga, što kažeš?"

Midge ga je pogledala. Glas joj je podrhtavao. Rekla je:

"Zvuči tako nevjerovatno - ponuđen mi je Raj na tanjuru, u Berkeleyu!"

Lice mu se ozarilo. Na trenutak je položio ruku preko njene.

"Raj na tanjuru", rekao je. "Znači tako misliš o Ainswicku. Oh, Midge, drago mi je."

Sretno su sjedili. Edward je platio i ostavio ogromnu napojnicu. Ljudi u restoranu počeli su odlaziti. Midge je s naporom rekla:

"Moramo ići. Pretpostavljam kako se trebam vratiti do madame Alfrege.

Nakon svega, ona računa na mene. Ne mogu samo tako otići."

"Ne, pretpostavljam kako se trebaš vratiti i dati otkaz ili uzeti papire ili kako god to zoveš. Ipak, tamo više nećeš raditi. To neću dopustiti. Ali najprije trebamo otići do jedne od trgovina na Bond Streetu gdje prodaju prstenje."

"Prstenje'?"

"To je uobičajeno, zar ne?"

Midge se nasmijala.

Na prigušenoj svjetlosti draguljarnice Midge i Edward su se nagnuli nad police prepune blistavih zaručničkih prstena, dok ih je diskretni trgovac veselo promatrao.

Edward je odgurnuo baršunom prekriveni stalak i rekao:

"Ne smaragde."

Henrietta u zelenom tvidu - Henrietta u večernjoj haljini boje kineskog zada...

Ne, smaragdi ne.

Midge je zanemarila laganu bol u srcu.

"Izaberi umjesto mene", rekla je Edwardu.

Sagnuo se i pogledao stalak ispred njih. Izabrao je prsten s jednim jedinim dijamantom. Ne velikim kamenom, ali kamenom lijepe boje i sjaja.

"Ovaj mi se sviđa."

Midge je kimnula. Voljela je ovakav prikaz Edwardovog profinjenog i istančanog ukusa. Stavila ga je na prst dok su Edward i trgovac otišli u stranu.

Edward je napisao ček na tristo četrdeset i dvije funte i smiješeci se vratio do Midge.

Rekao je: "Sada idemo biti neljubazni prema madame Alfrege."

25.

"Ali, dragi, ja jesam vesela."

Lady Angkatell ispružila je krhku ruku Edwardu, a drugom je ovlaš dodirnula Midge.

"Postupio si ispravno, Edwarde, jer si je natjerao da napusti onaj stravični butik i smještaje doveo ovamo. Ostat će ovdje, naravno, i udati se ovdje. St.

George's je, znaš, samo pet kilometara cestom, iako samo kilometar i pol kroz šumu, ali čovjek ne bi na vjenčanje trebao ići kroz šumu. Pretpostavljam kako će ga morati voditi vikar- siroti čovjek, ima tako strašne prehlade na početku svake jeseni.

Kapelan, ipak, ima jedan od onih prodornih crkvenih glasova, i cijela bi stvar bila puno impresivnija - i religioznija, također, ako znate na što mislim. Teško je zadržati um na pobožnim stvarima kad netko govori kroz nos."

Bio je, zaključilaje Midge, doček u Lucynom stilu. Željela se istovremeno i smijati i plakati.

"Željela bih krenuti odavde, Lucy" rekla je.

"Onda je dogovoreno, draga. Bijeli saten, mislim, i Biblija s koricama od slonovače - ne buket. Djeveruše?"

"Ne. Ne želim gužvu. Samo malo tiho vjenčanje."

"Znam što misliš, draga, i mislim kako si možda u pravu. Na jesenjim vjenčanjima uvijek ima krizantema - tako inspirativno cvijeće, oduvijek sam tako mislila. A osim ako žena ne uzme dovoljno vremena kako bi ih pažljivo izabrala, djeveruše međusobno nikad ne odgovaraju kako treba, i uvijek postoji jedna strašno obična koja

upropasti cijeli efekt - ali ženaje mora imati jerje to obično mladoženjina sestra. Ali, naravno -" lady Angkatel je blistala, "Edward nema sestara."

"Čini se kako mi ta stvar ide u prilog", rekao je Edward kroz smijeh.

"Ali djeca su uistinu najgora na vjenčanjima", nastavila je lady Angkatell sretno iznositi vlastite misli. "Svi govore: 'Kako dražesno!' ali, draga moja, napori Stanu na šlep, ili plaču za dadiljom, a često su i bolesna. Uvijek se pitam kako djevojka može bezbrižno prilaziti oltaru dok uopće nije sigurna što se događa iza njenih leđa."

"Iza mene ne treba biti ništa", rekla je Midge veselo. "Mogu se udati u sakou i suknji."

"Oh, ne, Midge, to je poput udovice. Ne, bijeli saten, i ne od madame Alfrege."

"Definitivno ne od madame Alfrege", rekao je Edward.

"Odvest ću te do Mireille", rekla je lady Angkatel .

"Moja draga Lucy, teško da si mogu priuštiti Mireille."

"Gluposti, Midge. Henry i ja ćemo ti kupiti opremu. A Henry će te, naravno, predati. Nadam se kako mu hlače neće biti preuske u struku. Prošle su skoro dvije godine od posljednjeg vjenčanja na kojem je bio. A ja ću nositi -"

Lady Angkatell je zastala i zatvorila oči.

"Da, Lucy?"

"Morskoplava", objavila je lady Angkatell vedro. "Pretpostavljam, Edwarde, kako će ti jedan od prijatelja biti kum, inače, naravno, ostaje David. Ne mogu si pomoći i ne pomisliti kako bi to bilo strašno dobro za Davida. Dalo bi mu sigurnost, znaš, osjetio bi da nam se sviđa. To je, sigurna sam, vrlo važno za Davida. Sigurno je obeshrabmjuće, znaš, osjećati kako si pametan i intelektualan, a

zbog toga te nitko ne voli više no inače! Ali naravno, to bi bio popriličan rizik.

On bi najvjerojatnije izgubio prsten, ili bi mu u posljednjem trenutku ispao.

Pretpostavljam kako bi to previše brinulo Edwarda. Ali bilo bi lijepo da dođu isti ljudi koji su ovamo došli za umorstvo."

Lady Angkatell rekla je ovih nekoliko posljednjih riječi vrlo povjerljivim glasom.

"Lady Angkatell je danas poslijepodne priredila zabavu s umorstvom", izlanula je Midge jer si nije mogla pomoći.

"Da", rekla je Lucy zamišljeno. "Pretpostavljam kako i jest zvučalo tako.

Zabava s umorstvom. Znaš, kad malo bolje razmisliš o tome, upravo je i bilo tako!"

Midge je lagano zadrhtala i rekla:

"Pa, u svakom slučaju, sada je gotovo."

"Nije baš gotovo - saslušanje je samo odgođeno. A onaj dobri inspektor Grange doveo je gomilu ljudi koji su tumarali kroz kestene i plašili seljake, i iskakali na najneočekivanijim mjestima poput igračaka na oprugama."

"Što su tražili?" pitao je Edward. "Revolver kojim je Christow ustrijeljen?"

"Pretpostavljam da je tako. Došli su čak i u kuću s nalogom za pretres.

Inspektor se ispričavao zbog toga, bio je prilično posramljen, ali naravno, rekla sam mu kako ćemo biti očarani. Bilo je stvarno jako

zanimljivo. Zavirili su apsolutno svugdje. Pratila sam ih okolo, znate, i predložila nekoliko mjesta koja su previdjeli.

Ali nisu ništa pronašli. To je bilo veliko razočaranje. Siroti inspektor Grange, smršavio je i neprestano navlači onaj svoj brk. Njegova bi mu supruga trebala davati osobito hranjive obroke zbog svih ovih briga koje ga zaokupljaju - ali imam maglovitu ideju kako je ona sigurno jedna od onih žena koje više mare da im je linoleum dobro poliran, nego da skuhaju ukusan obrok. Sto me podsjetilo, moram ići do gospođe Medway. Smiješno kako posluha ne može podnijeti policiju. Njen sinoćnji nadjevak od sira bio je poprilično nejestiv. Nadjevci i umaci uvijek su pokazatelji u kakvom je osoba stanju. Da ih Gudgeon nije sve držao pod kontrolom, uistinu vjerujem kako bi pola posluha otišlo. Zašto vas dvoje ne odete u šetnju i ne pomognete policiji tražiti revolver?"

Hercule Poirot sjedio je na klupi koja je gledala prema kestenima. Nije se osjećao kao uljez jer ga je lady Angkatel dražesno zamolila neka u bilo koje vrijeme luta kamo god poželi. Hercule Poirot u ovom je trenutku razmišljao o dražesnosti lady Angkatell.

S vremena na vrijeme začuo bi pucketanje grana u šumi iznad njega, ili ugledao siluetu kako se kreće kroz kestene ispod njega.

Henrietta je došla stazom s ceste. Na trenutak je zastala kad je ugledala Poirota, a onda prišla i sjela pored njega.

"Dobro jutro, gospodine Poirot. Upravo sam bila kod vas. Ali niste bili kod kuće. Izgledate vrlo božanski. Zar vi predsjedate lovom? Inspektor mi se čini vrlo aktivan. Što traže, revolver?"

"Da, gospođice Savernake."

"Što mislite, hoće li ga pronaći?"

"Mislim da hoće. Prilično brzo, rekao bih."

Zbunjeno ga je pogledala.

"Znači, imate ideju gdje je?"

"Ne. Ali izmislim kako će uskoro biti pronađen. Vrijeme je da bude pronađen."

"Govorite neobične stvari, gospodine Poirot!"

"Ovdje se događaju neobične stvari. Vrlo ste se brzo vratili iz Londona, mademoiselle "

Lice joj je očvrsnulo. Nasmijala se, gorko i kratko.

"Ubojica se vraća na poprište zločina? To je staro praznovjerje, zar ne?"

Znači, vi mislite kako sam ja- ubojica! Ne vjerujete mi kad vam kažem kako ne bih - kako ne bih mogla nekoga ubiti?"

Poirot nije odmah odgovorio. Naposljetku je zamišljeno rekao:

"Od početka mi se činilo kako je zločin vrlo jednostavan - tako jednostavan da je bilo teško povjerovati u njegovu jednostavnost (a jednostavnost, mademoiselle, može biti izuzetno zbunjujuća) - ili je ekstremno kompleksan. To jest, natječemo se s umom koji je sposoban za dovitljive i genijalne stvari, tako da svaki put kad se učini kako idemo prema istini, krećemo se putem koji se udaljava od istine i vodi do nas do točke koja - nigdje ne završava. Ova navodna uzaludnost, ova stalna ništavnost, nije stvarna - umjetna je, planirana. Vrlo složen i genijalan um planirao je protiv nas cijelo ovo vrijeme - i uspijevaao."

"Pa?" rekla je Henrietta. "Kakve to veze ima sa mnom?"

"Um koji planira protiv nas je kreativan um, mademoiselle."

"Shvaćam - tu seja uklapam?"

Zašutjela je, s gorčinom je stisnula usne. Iz džepajakne izvadila je kemijsku olovku i sada je zamišljeno počela crtati obrise fantastičnog

stabla na u bijelo obojanom drvetu klupe i pri tome se mrštila.

Poirot ju je gledao. Nešto mu se uzburkalo u sjećanju - stajao je u radnoj sobi lady Angkatell, poslijepodne, nakon zločina i gledao gomilu markera za bridž, iduće jutro u sjenici dok je stajao pored željeznog stola, i pitanja koje je postavio Gudgeonu.

Rekao je:

"To ste nacrtali na vašem markeru za bridž - stablo."

"Da." Henrietta je odjednom postala svjesna onog što je radila.
"Ygdrasil, gospodine Poirot." Nasmijala se.

"Zašto ga zovete Ygdrasil?"

Objasnila je podrijetlo Ygdrasila.

"I tako, kad 'črčkate' (to je izraz, zar ne?) uvijek nacrtate Ygdrasila?"

"Da. Črčkanje je zabavna stvar, zar ne?"

"Ovdje na klupi - na markeru za bridž u subotu navečer - u sjenici u nedjelju ujutro..."

Ruka koja je držala olovku ukočila se i zaustavila. Rekla je nehajno veselim glasom:

"U sjenici?"

"Da, na okruglom stolu."

"Oh, to je sigurno bilo - u subotu poslijepodne."

"Nije bilo u subotu poslijepodne. Kad je Gudgeon donio čaše u sjenicu, u nedjelju negdje oko podneva, na stolu nije bilo nikakvog crteža. Pitao sam ga i bio je vrlo specifičan u vezi toga."

"Onda je to sigurno bilo -" oklijevala je samo na trenutak, "naravno, u nedjelju poslijepodne."

Hercule Poirot još se uvijek uljudno osmjehivao, ali je odmahnuo glavom.

"Mislim da nije. Grangeovi su ljudi bili kod bazena u nedjelju poslijepodne, fotografirali su tijelo, izvadili revolver iz vode. Nisu otišli sve do sumraka.

Primijetili bi da je netko ušao u sjenicu."

Henrietta je polagano rekla:

"Sada se sjećam. Otišla sam tamo prilično kasno - nakon večere."

Poirot je oštro rekao:

"Ljudi ne 'črčkaju' u tami, gospođice Savemake. Želite mi reći kako ste tu noć otišli u sjenicu, stajali pored stola i nacrtali stablo, a da uopće niste mogli vidjeti što crtate?"

Henrietta je smireno rekla: "Govorim vam istinu. Naravno, vi mi ne vjerujete."

Vi imate vlastite ideje. Usput, kojaje vaša ideja?"

"Ja mislim kako ste u sjenici bili u nedjelju nakon podneva kad je Gudgeon donio Čaše. Stajali ste pored stola i nekoga gledali, ili nekoga čekali, i nesvjesno ste izvadili olovku i tamo nacrtali Ygdrasil bez da ste u potpunosti bili svjesni što činite."

"Nisam bila u sjenici u nedjelju. Neko sam vrijeme sjedila na terasi, a onda sam uzela košaru, otišla do dalija, odsjekla vrhove i povezala cvijeće koje se previše raširilo. Onda sam točno u trinaest sati otišla do bazena. Sve sam to već prošla s inspektorom Grangeom. Nisam se ni približila bazenu do trinaest sati, odmah nakon što je John ustrijeljen."

"To je", rekao je Hercule Poirot, "vaša priča. Ali Ygdrasil, mademoiselle, svjedoči protiv vas."

"Ja sam bila u sjenici i ja sam ustrijelila Johna, to želite reći?"

"Bili ste tamo i ustrijelili ste doktora Christowa, ili ste bili tamo i vidjeli tko je ustrijelio doktora Christowa- ili je tamo bio netko tko zna za Ygdrasila, pa ga je namjerno nacrtao na stolu kako bi sumnju bacio na vas."

Henrietta je ustala. Okrenula se prema njemu i ponosno podigla glavu.

"Još uvijek mislite kako sam ustrijelila Johna Christowa. Mislite kako možete dokazati da sam ga ustrijelila. Pa, mogu vam reći sljedeće. Nikad to nećete dokazati. Nikad!"

"Mislite kako ste pametniji od mene?"

"Nikad to nećete dokazati", rekla je Henrietta, okrenula se i otišla vijugavom stazom koja je vodila prema bazenu.

26.

Grange je došao u Resthaven na čaj kod Herculea Poirota. Čaj je bio upravo onakav kakvog ga je i očekivao - izuzetno slab i k tome još kineski.

"Ti stranci", pomislio je Grange, "ne znaju skuhati čaj. Ne možeš ih čak ni naučiti." Ali nije previše mario. Bio je pesimistično raspoložen kad mu je još jedna stvar koja je bila nezadovoljavajuća pružila nekakvo mračno zadovoljstvo.

Rekao je:

"Odgodeno saslušanje je prekosutra, a mi nemamo ništa? Ama baš ništa. K vragu, taj pištolj mora biti negdje! To je ovaj vražji kraj - kilometri šuma. Trebala bi vojska kako bi ih se pretražilo kako treba. Pričajte mi o igli u stogu sijena. Mogao bi biti svugdje. Činjenica je, a moramo se suočiti s njom - možda nikada ne pronađemo taj pištolj."

"Pronaći ćete ga", rekao je sa sigurnošću Poirot.

"Pa, neće biti zbog nedostatka želje!"

"Pronaći ćete ga, prije ili kasnije. A ja bih rekao prije. Još jednu šalicu čaja?"

"Pa, može, neće mi smetati - ne, ne vruću vodu."

"Prejak je?"

"Oh, ne, nije prejak." Hitro je odgovorio inspektor.

Mrko je pijuckao blijedu, svijetložutu tekućinu.

"Ovaj slučaj od mene radi majmuna, gospodine Poirot - majmuna! Ne mogu shvatiti ove ljude. Čini se kao da žele pomoći - ali sve što

vam kažu, vodi vas dalje."

Inspektor je postao još neraspoloženiji.

"Uzmite pištolj. Christow je ustrijeljen - prema medicinskim dokazima - samo minutu ili dvije prije vašeg dolaska. Lady Angkatell imala je onu košaru s jajima, gospođica Savernake košaru punu uvelog cvijeća, a Edward Angkatell je nosio dugi kaput za pucanje s velikim džepovima prepunima metaka. Jedno od njih moglo je sa sobom odnijeti revolver. Nije skriven nigdje u blizini bazena- moji su ljudi pročešljali područje, pa to definitivno otpada."

Poirot je kimnuo. Grange je nastavio:

"Gerdi Christow je smješteno - ali tko joj je smjestio? Tu se čini kako svaki trag koji pratim nestaje u magli."

"Zadovoljni ste njihovim pričama kako su proveli jutro?"

"Priče su u redu. Gospođica Savernake bila je u vrtu. Lady Angkatell sakupljala je jaja. Edward Angkatell i sir Henry su pucali i rastali su se krajem jutra - sir Henry se vratio u kuću, a Edward Angkatell je kroz šumu došao do bazena. Mladić je bio u svojoj sobi i čitao. (Smiješno mjesto za čitanje po onako lijepom danu, ali bio je unutra, knjiški tip.) Gospođica Hardcastle ponijela je knjigu u voćnjak. Sve zvuči vrlo normalno i vjerojatno, i nema načina za provjeru. Gudgeon je u sjenicu oko podneva donio pladanj s čašama. On ne može reći gdje su ukućani bili ili što su radili.

Na neki način, znate, postoji nešto protiv svakog od njih."

"Stvarno?"

"Naravno, najočitija osoba je Veronica Cray. Posvađala se s Christowom, mrzila ga je iz dna duše, najvjerojatnije ga je ona i ustrijelila - ali ne mogu pronaći ni mrvicu dokaza da ga ona i jest ustrijelila. Nema dokaza da je mogla ukrasti pištolj iz zbirke sir

Henryja. Nitko je tog dana nije vidio kod bazena. A nestali revolver sada definitivno više nije u njenom posjedu."

"Ah, jeste li se uvjerali u to?"

"Što vi mislite? Dokazi bi opravdali nalog za pretres, ali nije bilo potrebe. Bila je prilično ljubazna u vezi toga. Nije nigdje u onom malom bungalovu. Nakon što je saslušanje odgođeno, navodno smo pustili na miru gospođicu Cray i gospođicu Savernake, ali smo ih pratili kako bismo vidjeli kamo idu i što čine. Imamo čovjeka u filmskom studiju koji prati Veronicu - ni traga da se tamo pokušala riješiti pištolja."

"A Henrietta Savernake?"

"Ni tamo ništa. Otišla je natrag u Chelsea i od tada je pod prismotrom."

Revolver nije u ateljeu ili njenom posjedu. Bila je prilično ugodna zbog pretresa - činilo se kako je zabavlja. Neke od njenih neobičnijih stvari uistinu su prestravile našeg čovjeka. Rekao je kako mu nije jasno zašto ljudi žele raditi takve stvari - kipove koji su prepuni izbočina i udubljenja, komadi mjedi i aluminija savinuti u fantastične oblike, konji za koje ne bi rekli da su konji."

Poirot se lagano promeškoltio.

"Konji, kažete?"

"Pa, konj. Ako to možete nazvati konjem! Ako ljudi žele modelirati konja, zašto ne odu i pogledaju konja!"

"Konj", ponovio je Poirot.

Grange se okrenuo.

"Što vas to toliko zanima, gospodine Poirot? Nije mi jasno."

"Asocijacija - nešto iz psihologije."

"Asocijacija riječi? Konj i kočija? Konj za ljuljanje? Drveni konj. Ne, nije mi jasno. U svakom slučaju, nakon dan ili dva, gospođica Savernake se spakirala i opet došla ovamo. To znate?"

"Da, razgovarao sam s njom i vidio sam je kako šeće šumom."

"Nemirna je, da. Pa, imala je aferu s doktorom, da, a njegova riječ 'Henrietta' dok je umirao prilično je blizu optužbe. Ali to nije dovoljno, gospodine Poirot."

"Ne", rekao je Poirot zamišljeno, "to nije dovoljno." Grange je s mukom rekao:

"Ima nešto u ovdašnjoj atmosferi - jednostavno vas zbuni! Čini se kao da svi nešto znaju. Recimo, lady Angkatell - nikad nije rekla dobar razlog zašto je tog dana sa sobom uzela pištolj. Ponekad pomislim kako je luda."

Poirot je vrlo blago odmahnuo glavom.

"Ne", rekao je, "ona nije luda."

"Onda Edward Angkatell. Pomislio sam kako imam nešto o njemu. Lady Angkatell je rekla - ne, natuknula - kako je godinama bio zaljubljen u gospođicu Savernake. Pa, to mu da je motiv. A sada otkrijem kako je zaručen za drugu djevojku - gospođicu Hardcastle. I bum, ode i slučaj protiv njega."

Poirot je sućutno nešto promrmljao.

"Onda je tu mladić", nastavio je inspektor. "Lady Angkatell je pobjeglo nešto o njemu. Njegova je majka, navodno, umrla u ludnici - manija proganjanja - mislila je kako je svi planiraju ubiti. Pa, možete uvidjeti što to znači. Ako je mladić naslijedio tu ludost, možda je u glavi dobio ideje o doktoru Christowu - možda si je zamislio kako ga doktor Christow planira zatvoriti u ludnicu. Iako Christow nije bio takav liječnik. Živčani utjecaji na prehrambeni trakt i bolesti gornjeg - gornjeg nečeg. To je bila Christowova specijalnost. Ali ako je mladić

bio malo lud, mogao je zamisliti kako je Christow tu da bi ga držao na oku. Neobično se ponaša, taj mladić, nervozan je poput mačke."

Grange je trenutak, dva nesretno sjedio.

"Shvaćate što želim reći? Sve slabašne sumnje koje nikamo ne vode."

Poirot se opet promeškoltio. Tiho je promrmljao:

"Dalje - ne prema. Od, ne do. Nigdje umjesto negdje... Da, naravno, to je sigurno to."

Grange je zurio u njega. Rekao je:

"Čudni su ti Angkatellovi. Okladio bih se, ponekad, kako znaju sve o tome."

Poirot je tiho rekao:

"Znaju."

"Hoćete reći, znaju, svi, tko je ubojica?" pitao je zapanjeno inspektor.

Poirot jekimnuo.

"Da, znaju. To sam već neko vrijeme mislio. A sada sam prilično siguran."

"Shvaćam." Inspektorovo je lice bilo mrko. "I krili su to među sobom? Pa, ja ću ih ipak pobijediti. Pronaći ću taj pištolj."

Bila je to, zaključio je Poirot, inspektorova poštapalica.

Grange je otrovno nastavio:

"Dao bih sve kako bih im se osvetio."

"Kome?"

"Svima njima! Muljali sume! Predlagali stvari! Savjetovali! Pomagali mojim ljudima - pomagali im! Sve su to bile mučke i laži, ništa opipljivo. Ja samo želim dobru opipljivu činjenicu."

Hercule Poirot nekoliko je trenutaka gledao kroz prozor. Pogled mu je privukao nesklad njegove okoline.

Sada je rekao:

"Želite opipljivu činjenicu? Eh bien, osim ako sam gadno pogriješio, opipljiva činjenica nalazi se u živici kod mojih ulaznih vrata."

Krenuli su stazom prema vrtu. Grange je kleknuo, razmaknuo živicu sve dok nije ugledao stvar bačenu u nju. Duboko je uzdahnuo kad je ugledao nešto crno i metalno.

Rekao je:

"To je definitivno revolver."

Njegov je pogled na trenutak sumnjičavo počivao na Poirotu.

"Ne, ne, moj prijatelju", rekao je Poirot.

"Ja nisam ustrijelio doktora Christowa i nisam stavio revolver u vlastitu živicu."

"Naravno da niste, gospodine Poirot! Ispričavam se! Pa, imamo ga. Izgleda poput onog koji nedostaje iz sir Henryjeve radne sobe. To ćemo potvrditi čim dobijemo broj. Onda ćemo vidjeti je li Christow ustrijeljen iz tog pištolja. To je sada lako."

S nevjerojatnom pažnjom i koristeći svileni rupčić podigao je pištolj iz živice.

"Trebamo otiske prstiju kako bismo krenuli dalje. Imam osjećaj, znate, kako se sreća napokon promijenila."

"Javite mi."

"Naravno da hoću, gospodine Poirot. Nazvat ću vas."

Poirot je primio dva telefonska poziva. Prvi je stigao iste večeri. Inspektor je bio razdragan.

"Vi ste, gospodine Poirot? Pa, evo vijesti. To je definitivno pištolj. Pištolj koji je nestao iz sir Henryjeve zbirke i to je pištolj kojim je John Christow ustrijeljen!

To je definitivno. A na njemu se nalaze i dobri otisci prstiju. Palac, kažiprst i dio srednjaka. Nisam li vam rekao kako se sreća promijenila."

"Identificirali ste otiske prstiju?"

"Još ne. Definitivno ne pripadaju gospođi Christow. Njene smo uzeli. Po veličini više izgledaju kao muški, nego ženski. Sutra idem na Šupljinu kako bih rekao svoje i svima uzeo otiske. A onda, gospodine Poirot, ćemo znati gdje smo."

"Nadam se, siguran sam", rekao je Poirot uljudno.

Drugi telefonski poziv došao je idućeg dana i glas koji se javio više nije bio razdragan. Glasom prepunim bijesa Grange je rekao:

"Želite li čuti najnovije? Oni otisci prstiju ne pripadaju nikome tko je povezan sa slučajem! Ne, gospodine! Nisu od Edwarda Angkatella, ni Davidovi, ni sir Henryjevi! Nisu od Gerde Christow, niti od Savernakeice, niti naše Veronice, ni lady Angkatell, ni male tamne djevojke! Nisu čak ni od kuhinjske pomoćnice- a kamoli od nekog drugog sluga!"

Poirot je ispustio utješne zvukove. Tužni glas inspektora Grangea je nastavio:

"1 sada to izgleda, nakon svega, kao da je to bio posao izvana. Netko, recimo, kome se doktor Christow zamjerio i o kome ništa ne znamo. Netko nevidljiv i nečujan, netko tko je ukrao pištolj iz radne

sobe, netko tko je nakon umorstva otišao stazom prema cesti. Netko tko je ostavio pištolj u vašoj živici, a onda nestao u vidu magle!"

"Želite li moje otiske, prijatelju?"

"Ne smeta ako ih dobijem! Ako se ne varam, gospodine Poirot, vi ste bili na poprištu, i ako to uzmem u obzir, vi ste definitivno najsumnjivija osoba u čitavom slučaju!"

27.

Mrtvozornik je pročistio grlo nakon što je s iščekivanjem pogledao predsjednika porote.

Predsjednik je pogledao komad papira koji je držao u ruci. Njegova adamova jabučica uzbuđeno je poskakivala gore dolje.

Razgovijetno je pročitao:

"Zaključujemo kako je preminuli ubijen od strane nepoznate osobe ili osoba."

Poirot je tiho kimnuo glavom u kutu pored zida. Nije moglo doći do drukčije odluke.

Angkatellovi su vani zastali kako bi popričali s Gerdom i njenom sestrom.

Gerda je nosila istu crninu. Lice joj je imalo isti zbunjeni, nesretni izraz. Ovog puta nije bilo Daimlera. Vozni red vlakova, objasnilaje Elsie Patterson, bio je uistinu odličan. Brzi vlak do Waterlooa i bez problema su mogle uhvatiti onaj u trinaest i dvadeset za Bexhill.

Lady Angkatell je primila Gerdu za ruku i promrmljala:

"Moraš ostati u kontaktu s nama, draga moja. Mali ručak, recimo, jedan dan u Londonu? Očekujem da povremeno navratiš u kupovinu."

"Ja - ja ne znam", rekla je Gerda.

Elsie Patterson je rekla:

"Moramo požuriti, draga, naš vlak", i Gerda se okrenula s izrazom olakšanja na licu.

Midge je rekla:

"Sirota Gerda. Jedina stvar koju je Johnova smrt učinila za nju je ta što ju je oslobodila tvoje stravične gostoljubivosti, Lucy."

"Kako si bezobrazna, Midge. Nitko ne može reći kako nisam pokušala."

"Puno si gora kad pokušaš, Lucy."

"Pa, vrlo je lijepo pomisliti kako je sve gotovo, zar ne?" rekla je lady Angkatell i osmjehnula im se. "Osim, naravno, za sirotog inspektora Grangea. Žao mi ga je. Što misliš bi li ga razveselilo ako ga pozovemo na ručak? Kao prijatelja, mislim."

"Mislim kako je bolje to ostaviti na mini, Lucy", rekao je sir Henry.

"Možda si u pravu", rekla je lady Angkatell zamišljeno. "Uostalom, danas niti nije prava vrsta ručka. Prepelice au Choux - i onaj ukusni nadjevak iznenađenja kojeg gospođa Medway tako dobro priprema. To uopće nije ručak za inspektora Grangea. Stvarno dobar odrezak, malo slabije pečen, i dobra starinska pita od jabuka - ili možda okruglice od jabuka - to je ono što bih ja naručila za inspektora Grangea."

"Tvoji instinkti o hrani oduvijek su vrlo pouzdani, Lucy. Mislim kako je bolje da pođemo kući na one prepelice. Zvuče izvrsno."

"Pa, pomislila sam kako bismo trebali imati nekakvu proslavu. Predivno je, zar ne, kako sve uvijek ispadne onako kako treba?"

"Da-aa."

"Znam što misliš, Henry, ali ne brini. Ja ću se poslijepodne pobrinuti za to."

"Što si sada naumila, Lucy?"

Lady Angkatell mu se nasmiješila.

"U redu je, dragi. Samo sređujem neke stvarčice."

Sir Henry ju je sumnjičavo pogledao.

Kad su stigli na Šupljinu, Gudgeon je izašao kako bi otvorio vrata auta.

"Sve je prošlo vrlo zadovoljavajuće, Gudgeone", rekla je lady Angkatel .

"Molim te, reci gospodi Medway i ostalima. Znam da vam je sve ovo bilo neugodno, i željela bih vam reći koliko sir Henry i ja cijenimo odanost koju ste iskazali."

"Bili smo iskreno zabrinuti za vas, gospođo", rekao je Gudgeon.

"Vrlo slatko, Gudgeone", rekla je Lucy dok je išla prema radnoj sobi, "ali prilično nepotrebno. Ja sam gotovo u svemu uživala - bilo je tako drukčije, znaš, od onog na što je čovjek navikao. Zar ne osjećaš, Davide, kako ti je ovo iskustvo proširilo vidike? Sigurno je puno drukčije od Cambridgea."

"Ja sam na Oxfordu", rekao je David hladno.

Lady Angkatell neodređeno je rekla: "Draga utrka čamaca. Tako engleski, slažeš li se?" i otišla prema telefonu.

Podigla je slušalicu, i držeći je u ruci nastavila:

"Nadam se, Davide, kako ćeš opet doći k nama. Tako je problematično, zar ne, upoznati ljude kad se dogodi umorstvo? Prilično je nemoguće voditi inteligentan razgovor."

"Hvala ti", rekao je David. "Ali kad se vratim, idem u Atenu - u britansku školu."

Lady Angkatell pogledala je supruga.

"Tko je sada u ambasadi? Oh, naravno. Hope-Remmington. Ne, ja mislim kako se Davidu neće sviđati. One djevojke su previše muškobanjaste. Igraju hokej i kriket i smiješnu igru u kojoj stvari loviš mrežom."

Prekinula je i pogledala slušalicu.

"Ah, što ja radim s ovom stvari?"

"Možda si nekog namjeravala nazvati", rekao je Edward.

"Mislim da nisam." Spustila ju je. "Voliš li telefone, Davide?"

Bilo je to pitanje, zaključio je David nervozno, uobičajeno za nj u; pitanje na koje ne postoji i inteligentan odgovor. Hladno je odgovorio kako pretpostavlja da su korisni.

"Misliš'1, rekla je lady Angkatell, "poput mašina za mljevenje? Ili lastike? U redu, čovjek ne bi -"

Prekinula je kad se Gudgeon pojavio na vratima kako bi najavio ručak.

"Ali ti voliš prepelice", rekla je veselo lady Angkatell Davidu.

David je priznao kako voli prepelice.

"Ponekad pomislim kako je Lucy uistinu dirnuta", rekla je Midge dok su Edward i ona išli prema šumi.

Prepelice i nadjevak iznenađenja bili su savršeni, saslušanje je bilo gotovo i atmosfera više nije bila teška.

Edward je zamišljeno rekao:

"Oduvijek sam mislio kako Lucy ima briljantan um koji se izražava poput natjecanja u popunjavanju riječi koje nedostaju. Da pomiješam metafore - čekić skače s čavla na čavao i nikad ni jednog ne uspijeva pogoditi točno po vrhu."

"Ipak", rekla je Midge trezveno, "Lucy me ponekad plaši." Dodala je uz lagani drhtaj: "Ovo me mjesto u posljednje vrijeme plašilo."

"Šupljina?"

Edward ju je zapanjeno pogledao.

"Oduvijek me malo podsjećala na Ainswick", rekao je. "To nije, naravno, prava stvar-"

Midge ga je prekinula:

"To je upravo to, Edwarde. Bojim se stvari koje nisu prave. Ne znaš, ne vidiš, što je iza njih. To je - oh, to je poput maske."

"Ne smiješ puštati mašti na volju, mala Midge."

Bio je stari glas, glas koji je upotrebljavao prije puno godina. Tada joj se sviđao, ali sada ju je uznemirivao.

Potrudila se kako bi mu objasnila - kako bi mu pokazala da iza onog što je nazivao maštom postoji neki oblik maglovito shvaćene stvarnosti.

"Pobjegla sam od toga iz Londona, ali sada sam opet ovdje i opet me obuzima.

Osjećam kako svi znaju tko je ubio Johna Christowa. A jedina osoba koja ne zna - samy«."

Edward je ljutito rekao:

"Moramo li misliti i razgovarati o Johnu Christowu? Mrtav je. Mrtav je i više ga nema."

Midge jepromrmljala:

"On je mrtav i više ga nema, gospo, On je mrtav i više ga nema. Iznad njegove glave zelena trava, Iznad njegovih nogu kamen."

Položila je ruku na Edwardovu. "Tko ga je ubio, Edwarde? Mislili smo Gerda - ali nije Gerda. Tko ga je onda ubio? Reci mi što ti misliš? Je li to netko za koga nikad nismo čuli?"

Ljuti to je rekao:

"Sva ova nagađanja zvuče mi besmisleno. Ako policija ne može otkriti, ili ne može pronaći dovoljno dokaza, onda cijelu stvar treba ostaviti na miru - i bit ćemo mirni."

"Da - ali neznanje."

"Zašto bi željeli znati? Kakve je veze John Christow ima s nama?"

S nama, pomislila je, s Edwardom i sa mnom? Nikakve! Utješna pomisao - ona i Edward, povezani, jedna duša. A ipak - a ipak - John Christow, iako je bio položen u grob i izgovorene su riječi posmrtnne službe, nije bio zakopan dovoljno duboko. On je mrtav i više ga nema, gospo - ali John Christow nije mrtav i tu je - koliko god to Edward želio. John Christow još je uvijek bio ovdje na Šupljini.

Edward je rekao: "Kamo idemo?"

Iznenadilo ju je nešto u njegovom glasu. Reklaje:

"Idemo do vrha brda. Može?"

"Kako god želiš."

Iz nekog razloga mu se nije išlo. Pitala se zašto. To je inače bila njegova omiljena mta za šetnju. On i Henrietta gotovo su uvijek išli njome - Misao je pukla i raspala se na komadiće. On i Henrietta! Reklaje: "Jesi li ove jeseni već išao ovuda?"

Ukočeno je rekao:

"Henrietta i ja šetali smo ovuda prve večeri." Nastavili su u tišini.

Naposljetku su stigli do vrha i sjeli na srušeno stablo.

Midge je pomislila: "On i Henrietta sjedili su ovdje, možda."

Okretala je prsten na ruci. Dijamant je hladno blistao prema njoj. ("Ne smaragdi", rekao je.)

S malim je naporom rekla:

"Bilo bi lijepo opet vidjeti Ainswick za Božić."

Činilo se kako je nije čuo. Otišao je daleko, daleko.

Pomislilaje: "Razmišlja o Henrietti i Johnu Christowu."

Sjedili su ovdje i nešto je rekao Henrietti, ili je ona nešto rekla njemu.

Henrietta je možda znala što ne želi, ali on je još uvijek pripadao Henrietti. Uvijek će joj pripadati, pomislila je Midge, pripadat će Henrietti...

Obuzela ju je bol. Sretan balon života u kojem je živjela prošlih tjedan dana zadrhtao je i eksplodirao.

Pomislilaje: "Ne mogu tako živjeti - s Henriettom uvijek u njegovim mislima.

Ne mogu to podnijeti. Ne želim to trpjeti."

Vjetar je zazviždao kroz drveće - lišće je sada brzo padalo.

Reklaje: "Edwarde!"

Hitnost u njenom glasu ga je vratila u stvarnost. Okrenuo je glavu.

"Da?"

"Žao mi je, Edwarde." Usne su joj podrhtavale, ali prisilila je glas da bude smiren i kontroliran. "Moram ti reći. Nema svrhe. Ne mogu se udati za tebe. Ne bi uspjelo, Edwarde."

Rekao je: "Ali, Midge - sigurno bi Ainswick -"

Prekinula ga je:

"Ne mogu se udati za tebe samo zbog Ainswicka, Edwarde. Tebi - tebi to mora postati jasno."

Uzdahnuo je, dugi, tihi uzdah. Bio je poput odjeka suhog lišća koje nježno otpada s grana stabala.

"Shvaćam što želiš reći", rekao je. "Da, pretpostavljam kako si u pravu."

"Bilo je lijepo od tebe što si me pitao, lijepo i dražesne Ali to ne bi uspjelo, Edwarde. Ne bi uspjelo"

Gajilaje slabašnu nadu, možda, kako će joj se usprotiviti, kako će je pokušati uvjeriti, ali činio se kako jednostavno osjeća isto što i ona. Ovdje, s Henriettinim duhom u njegovoj blizini, on je također očito shvatio kako ne bi uspjelo.

"Ne", ponovio je njene riječi, "to ne bi uspjelo."

Skinula je prsten s ruke i dala mu ga.

Ona će uvijek voljeti Edwarda, a Edward će uvijek voljeti Henriettu i život je jedan pravi pakao.

Rekla je s boli u glasu:

"To je lijep prsten, Edwarde."

"Zadrži ga, Midge. Želim da ga zadržiš."

Odmahnula je glavom.

"Ne mogu to učiniti."

Nakrivio je usne kao da se želi nasmiješiti i rekao:

"Znaš, neću ga dati nijednoj drugoj."

Sve je bilo prilično prijateljski. Nije znao - nikad neće znati - kako se ona osjećala. Raj na tanjuru - a tanjur je razbijen i Raj je skliznuo između njenih prstiju ili, možda, nikad nije ni bio tamo.

Tog poslijepodneva Poirot je primio svog trećeg posjetitelja.

Posjetile su ga Henrietta Savernake i Veronica Cray. Ovog je puta to bila lady Angkatell. Došla je stazom svojim uobičajenim lepršavim načinom.

Otvorio je vrata, a ona mu se nasmiješila.

"Došla sam vas posjetiti", izjavila je.

Tako bi i vila najavila ispunjenje želje smrtniku.

"Očaran sam, madame."

Odveo ju je u dnevnu sobu. Sjela je na trosjed i opet se nasmiješila.

Hercule Poirot je pomislio: "Stara je - njena je kosa sijeda - lice joj je izborano. Ipak, posjedovala je magiju - uvijek će posjedovati magiju.."

Lady Angkatell je tiho rekla:

"Želim da nešto učinite za mene."

"Da, lady Angkatel?"

"Za početak, moram s vama razgovarati - o John u Christowu."

"O doktoru Christowu?"

"Da. Čini mi se kako je jedina ispravna stvar završiti cijelu stvar. Shvaćate što želim reći, zar ne?"

"Nisam siguran kako shvaćam što želite reći, lady Angkatell."

Opet mu je uputila ljupki očaravajući osmijeh i položila jednu vitku ruku na njegovu.

"Dragi gospodine Poirot, savršeno shvaćate. Policija mora tražiti vlasnika onih otisaka prstiju, a neće ga pronaći, i na kraju će morati ostaviti cijelu stvar. Ali bojim se, znate, kako vi nećete ostaviti cijelu stvar na miru."

"Ne, jaje neću ostaviti namiru", rekao je Hercule Poirot.

"Tako sam i mislila. A zato sam i došla. Želite istinu, zar ne?"

"Naravno da želim istinu."

"Vidim kako nisam dobro objasnila. Pokušavam otkriti zašto vi nećete ostaviti stvar na miru. To nije zbog vašeg prestiža - ili zato što želite objesiti ubojicu (prilično nezgodan način za umiranje, oduvijek sam to mislila - tako srednjovjekovan). To je jednostavno samo zato što, mislim, želite znati. Shvaćate što želim reći, zar ne? Kad biste saznali istinu - ako bi vam rekli istinu, ja mislim - ja mislim kako bi vas to moglo zadovoljiti? Bi li vas to zadovoljilo, gospodine Poirot?"

"Nudite mi reći istinu, lady Angkatell?"

Kimnulaje.

"Znači, vi znate istinu, žarne?"

Širom je otvorila oči.

"Oh, da, znam je već dugo vremena. Željela bih vam reći, a onda bismo se mogli dogovoriti da - pa, da je sve završeno i gotovo."

Nasmiješila mu se.

"Dogovoreno, gospodine Poirot?"

Hercule Poirot s popriličnim je naporom uspio reći:

"Ne, madame, nije dogovoreno."

Želio je- želio je, više od svega, cijelu stvar ostaviti na miru, jednostavno zato što ga je lady Angkatel zamolila.

Lady Angkatell nekoliko je trenutaka nepomično sjedila. Onda je podigla obrve.

"Pitam se", rekla je. "Pitam se znate li uistinu što činite."

28.

Midge je ležala suhih očiju i budna u tami, nemirno se okretala po jastucima.

Čula je otvaranje vrata, korake u hodniku kako prolaze pored njenih vrata. To su Edwardova vrata i Edwardov korak. Upalila je lampu pored kreveta i pogledala na sat koji je stajao na stolu pored lampe. Bilo je deset minuta do tri.

Edward prolazi pored njezinih vrata i u ovo doba noći silazi dolje. To je bilo čudno.

Svi su rano otišli u krevet, u deset i trideset. Ona nije spavala, ležala je otvorenih očiju i žestoko patila.

Čula je otkucaje sata iz prizemlja - čula je nukanje sove ispred prozora sobe.

Osjetila je kako je depresija dosegla svoj vrhunac u dva sata.

Pomislila je: "Ne mogu to podnijeti - ne mogu to podnijeti. Dolazi sutra - novi dan. Dan nakon dana kad je sve završilo."

Svojim je vlastitim činom udaljena od Ainswicka - od sve ljepote i ljubavi Ainswicka koji je mogao biti njen.

Ali bolje udaljavanje, bolje samoća, bolje dosadan i nezanimljiv život nego život s Edwardom i Henriettinim duhom. Sve do tog dana u šumi nije poznavala svoj kapacitet za ogorčenu ljubomoru.

Nakon svega, Edward joj nikad nije rekao kako je voli. Privlačnost, ljubaznost, nikad se nije pretvarao kako je nešto više od toga. Prihvatila je ograničenje, a sve dok nije shvatila što bi značilo živjeti pored Edwarda čiji su um i srce imali Henriettu kao stalnog gosta, nije znala kako Edwardova učtivostzanju nije dovoljna.

Edward prolazi pored njenih vrata, silazi stubama. To je bilo čudno - vrlo čudno. Kamo ide?

Obuzela ju je nelagoda. Sve je to bio dio nelagode koju je ovih dana osjećala na Šupljini. Što je Edward radio dolje u gluho doba noći? Je li izašao van?

Neaktivnost je na kraju postala previše za nju. Ustala je, navukla noćnu haljinu, uzela svijeću, otvorila vata svoje sobe i izašla na hodnik.

Bilo je prilično mračno, nijedno svjetlo nije bilo upaljeno. Midge je skrenula lijevo i došla do vrha stuba. Ispod nje je također vladala tama.

Sjurila se niz stube i nakon kratkog oklijevanja upalila svjetlo u hodniku.

Posvuda je vladala tišina. Ulazna su vrata bila zatvorena i zaključana. Pokušala je stražnja vrata, ali i ona su također bila zaključana.

Edward, znači, nije izašao van. Gdje bi mogao biti?

Iznenada je podigla glavu i pomirisala.

Slabašan, jedva osjetan zadah plina.

Vrata kuhinjskog dijela kuće bila su lagano odškrinuta. Prošla je kroz njih - slabašna svjetlost prodirala je kroz otvorena kuhinjska vrata. Zadah plina bio je puno intenzivniji.

Midge je pojurila hodnikom do kuhinje. Edward je ležao na podu s glavom u plinskoj pećnici koja je radila svom snagom.

Midge je bila brza, praktična djevojka. Najprije je otvorila kapke. Nije mogla otvoriti prozor, pa je oko ruke omotala krpom i razbila ga. Onda se, zadržavajući dah, sagnula, povukla i izvukla Edwarda iz plinske pećnice i zaustavila plin.

Bio je u nesvijesti i teško je disao, ali znao je kako nije mogao dugo biti onesviješten. Mogao je tek pasti u nesvijest. Vjetar koji je ulazio kroz otvoren prozor brzo je rastjerao plin. Midge je izvukla Edwarda do prozora, na propuh.

Sjela je i uhvatila ga svojim mladim, snažnim rukama.

Izgovorila je njegovo ime, najprije smireno, a onda sa sve većim očajanjem.

"Edwarde, Edwarde, Edwarde..."

Promeškoltio se, progundao, otvorio oči i pogledao je. Rekao je vrlo tiho:

"Plinska pećnica", i pogled mu je skrenuo prema plinskom štednjaku.

"Znam, dragi, ali zašto - zašto..."

Sada je drhtao, ruke su mu bile hladne i beživotne. Rekao je: "Midge?" U glasu mu je čula neku vrstu zbunjenog iznenađenja i zadovoljstva.

Rekla je: "Čula sam te kad si prošao pored moje sobe. Nisam znala... sišla sam dolje."

Uzdahnuo je, bio je to vrlo dug uzdah, činilo joj se kao da dolazi iz velike udaljenosti. "Najlakši izlaz", rekao je.

"Ali, Edwarde, zašto, zašto?"

Pogledao ju je, i praznina i tama u njegovom pogledu ju je prestravila.

"Jer znam kako nikad nisam bio nimalo dobar. Uvijek sam bio neuspješan.

Uvijek sam bio inferioran. Ljudi poput Christowa čine stvari. Oni se pojave i žene ih obožavaju. Ja sam ništa - nisam čak ni živ.

Naslijedio sam Ainswick i imam dovoljno za život - inače bih propao. Nemam nikakvu karijeru - nikad nisam bio dobar pisac.

Henrietta me ne želi. Nitko me ne želi. Tog dana - u Berkeleyju - pomislio sam - ali bila je to ista priča. Ti također nisi mogla mariti, Midge. Čak me ni zbog Ainswicka ne bi mogla podnositi. Pa sam pomislio kako je najbolje sve završiti."

Njene su riječi došle žurno. "Dragi, dragi, ti ne razumiješ. To je zbog Henriette - jer sam mislila kako još uvijek jako voliš Henriettu."

"Henriettu?" Promrmljao je kroz zube, kao da govori nekome jako udaljenom.

"Da, jako sam je volio."

Čula ga je kako mrmlija iz još veće daljine:

"Jako je hladno."

"Edwarde - dragi moj."

Čvrsto ga je zagrlila. Nasmiješio joj se i promrmljao:

"Tako si topla, Midge - tako si topla."

Da, pomislila je, to je bio očaj. Hladna stvar - stvar neopisivo hladna i usamljena. Sve do sada nije shvatila kako je očaj hladna stvar. Smatrala ga je nečim toplim i strastvenim, nečim divljim, uzavrelim. Ali nije bilo tako. Ovo je bio očaj - ova potpuna tama hladnoće i usamljenosti. I grijeh očaja, o kojem su svećenici pričali, bio je hladni grijeh, grijeh udaljavanja od svih toplih i živih ljudskih kontakata.

Edward je ponovio. "Tako si topla, Midge." I odjednom je, s toplinom, i ponosno sigurnošću pomislila: "Ali to je ono što on želi - to je ono što mu mogu dati! Svi su bili hladni, svi Angkatetli. Čak je i Henrietta u svom ponašanju imala nekakvu lepršavu hladnoću Angkatella. Neka Edward voli Henriettu kao neuhvatljiv i nemoguć

san. On je u stvari trebao toplinu, postojanost, stabilnost. To je bilo svakodnevno društvo, ljubav i smijeh na Ainswicku.

Pomislila je: "Edward treba nekoga tko će upaliti vatru njegovog srca- a ja sam osoba koja će to učiniti."

Edward je podigao pogled. Ugledao je Midgeino lice iznad sebe, toplo lice, pune usne, prekrasne oči i tamnu kosu koja joj je padala s obje strane čela poput dva krila.

Henriettu je uvijek gledao kao sliku iz prošlosti. Tražio je odraslu ženu, a samo je želio vidjeti sedamnaestogodišnju djevojku koju je zavolio. Ali sada, dok je gledao Midge, obuzeo ga je neki neobičan osjećaj prema Midge. Vidio je školarku s kosom spletenom u dva repa, sada je vidio tamne valove koji su joj uokvirivali lice, i sada je vidio kako će ta krila izgledati kad kosa više ne bude crna nego sijeda.

"Midge je", pomislio je, "stvarna. Jedina stvarna osoba koju sam ikad poznavao..." Osjetio je njenu toplinu i snagu - tamnu, pozitivnu, živu, stvarnu!

"Midgeje", pomislio je, "kamen temeljac na kojem mogu izgraditi svoj život."

Rekao je: "Draga Midge, volim te, nemoj me više nikada napustiti."

Sagnula se prema njemu, osjetio je toplinu njenih usana na svojima, osjetio je njenu ljubav kako ga obavija, štiti ga, i sreća je uplovila u tu hladnu pustinju u kojoj je toliko dugo živio sam.

Midgeje iznenada kroz drhtavi smijeh rekla:

"Gledaj, Edwarde, žohar nas je došao pogledati. Nije li to lijep žohar? Nikad nisam pomislila kako će mi se žohar toliko sviđati?"

Sanjivo je dodala: "Kako je život neobičan. Sjedimo na podu kuhinje koja još uvijek zaudara po plinu među žoharima, i čini nam se kako

je to Raj."

Sanjivo je promrmljao: "Mogao bih vječno ostati ovdje."

"Bolje da se odemo naspavati. Četiri su sata. Kako da, za ime Božje, Lucy objasnimo razbijeni prozor?" Na sreću, sjetila se Midge, Lucy je izuzetno naivna osoba što se tiče objašnjenja!

Po uzoru na Lucy, Midgeje ušla u njenu sobu u šest sati. Hrabro je objavila istinu.

"Edward je noćas sišao dolje i gurnuo glavu u plinsku pećnicu", rekla je. "Na sreću sam ga čula i otišla za njim. Razbila sam prozor jer ga nisam uspjela na brzinu otvoriti."

Lucy je, Midgeje morala priznati, bila predivna.

Veselo se nasmijala bez trunke iznenađenja.

"Draga Midge", rekla je, "ti si uvijek tako praktična. Sigurna sam kako ćeš uvijek biti velika utjeha za Edwarda."

Nakon što je Midge otišla, lady Angkatell je ustala i otišla u suprugovu sobu, kojaje jednom ostala otključana.

"Heniy."

"Moja draga Lucy! Još uvijek nije zora."

"Ne, ali slušaj, Henry, ovo je uistinu vrlo važno. Moramo uvesti struju za kuhanje i riješiti se onog plinskog štednjaka."

"Zašto, prilično je dobar, žarne?"

"Oh, da, dragi. Ali to je stvar koja ljudima daje ideje, a ne moraju svi biti praktični poput drage Midge."

Iščežla je u vidu magle. Sir Henry je progundao i okrenuo se. Naglo se probudio u trenutku kad je počeo tonuti u san. "Jesam li to

sanjao", promrmljao je, "ili je Lucy ušla unutra i počela pričati o plinskim štednjacima?"

Vani u hodniku, lady Angkatel otišla je do kupaonice i stavila čajnik na štednjak. Ponekad, znala je, ljudi su voljeli ranojutamju šalicu čaja. Veselo se vratila u krevet i legla, bila je zadovoljna životom i sobom.

Edward i Midge na Ainswicku - saslušanje je gotovo. Opet će otići i porazgovarati s gospodinom Poirotom. Simpatičnim malim čovječuljkom...

Odjednom joj je sinula nova ideja. Sjela je. "Pitam se", rekla je zamišljeno, "je li pomislio na to."

Ustala je iz kreveta i hodnikom otišla do Henriettine sobe, svoj je razgovor započela puno prije no što je i stigla na odredište.

"- i odjednom mi je sinulo, draga, kako si to mogla previdjeti."

Henrietta je sanjivo promrmljala: "Za ime Božje, Lucy, ptice se još uvijek nisu probudile!"

"Oh, znam, draga, priličnome rano, ali čini mi se kako je ovo bila prilično nemirna noć - Edward i plinski štednjak, Midge i kuhinjski prozor- i razmišljanje što ću reći gospodinu Poirotu i sve -"

"Žao mi je, Lucy, ali sve što govoriš zvuči kao trabunjanje. Može li to pričekati?"

"To je samo futrola, draga. Pomislila sam, znaš, kako možda nisi pomislila na futrolu."

"Futrolu?" Henrietta je sjela. Odjednom je bila u potpunosti budna.

"Što s futrolom?"

"Onaj Henryjev revolver bio je u futrolu, znaš. A futrola nije pronađena."

Naravno, nitko je se ne mora sjetiti - ali, s druge strane, netko bi mogao-"

Henrietta je iskočila iz kreveta. Rekla je:

"Čovjek uvijek nešto zaboravi - to stalno govore! I istina je!"

Lady Angkatell vratila se u svoju sobu.

Legla je u krevet i uskoro zaspala.

Voda u čajniku na štednjaku je ključala i nastavila ključati.

29.

Gerda se prevrnula do ruba kreveta i ustala.

Glava joj je sada bila malo bolje, ali još joj je uvijek bilo drago što s ostalima nije otišla na piknik. Bilo je mirno i gotovo savršeno biti malo sam kod kuće.

Elsie je, naravno, bila izuzetno ljubazna- izuzetno ljubazna - osobito u početku. Kao prvo, Gerda je morala ostati u krevetu i tamo doručkovati, sve su joj donijeli. Svi su joj govorili neka sjedi u najudobnijoj fotelji, neka podigne noge, neka ne radi ništa teško.

Svima je bilo žao zbog Johna. Zahvalno je ostala u zaštiti te magle. Nije željela razmišljati, ili osjećati, ili se sjetiti.

Ali sada, svakoga dana, osjećala je kako se približava - morat će ponovno početi živjeti, odlučiti što učiniti, gdje živjeti. Elsie je već počela pokazivati znakove nestrpljenja zbog njenog ponašanja. "Oh, Gerda, nemoj biti toliko spora!"

Sve je bilo isto kao i prije - davno, prije no što je došao John i odveoje. Svi su je smatrali sporom i glupom. Nije bilo nikoga tko bi, poput Johna, rekao: "Ja ću se brinuti za tebe."

Glava ju je boljela i Gerda je pomislila: "Skuhat ću si čaj."

Sišla je do kuhinje i pristavila vodu. Gotovo je počela ključati kad je čula zvonce na ulaznim vratima.

Posluga je dobila slobodan dan. Gerda je otišla do vrata i otvorila ih. Bila je zapanjena kad je ugledala Henriettin otmjeni auto parkiran na pločniku i Henriettu koja je stajala na pragu.

"Oh, Henrietta!" izjavila je. Ustuknula je korak ili dva. "Uđi. Bojim se kako su moja sestra i djeca vani -"

Henrietta ju je prekinula. "Dobro, drago mi je. Željela sam te vidjeti nasamo.

Slušaj, Gerda, što si učinila s futrolom!"

Gerda je stala. Pogled joj je odjednom postao prazan i izgubljen. Reklaje:

"Futrolom?"

Onda je otvorila vrata na desnoj strani hodnika.

"Bolje uđi ovamo. Bojim se kako je dosta prašnjavo. Znaš, jutros nismo imali puno vremena."

Henrietta ju je opet žustro prekinula.

Reklaje: "Slušaj, Gerda, moraš mi reći. Osim futrole sve je u redu - apsolutno u redu. Ništa te ne može povezati s time. Pronašla sam revolver gdje si ga gurnula u grm pored bazena. Sakrila sam ga na mjesto na koje ga ti nikako nisi mogla odnijeti - a na njemu se nalaze otisci prstiju koje nikad neće identificirati. Znači, ostaje samo futrola. Moram znati što si učinila s njom?"

Zastala je i očajnički se molila kako će Gerda brzo reagirati.

Nije imala pojma zašto je osjećala ovu ključnu potrebu za žurbom, ali bila je tu. Nisu pratili njen auto - pobrinula se za to. Krenula je londonskom cestom, natočila benzin kod garaže i spomenula kako se vraća u London. Onda je, malo kasnije, skrenula na sporednu cestu i vozila njome sve dok nije izbila na glavnu cestu koja je vodila na jug, prema obali.

Gerda je još uvijek zurila u nju. Problem s Gerdom, pomislilaje Henrietta, je taj što je tako spora.

"Ako je još uvijek imaš, Gerda, moraš mi je dati. Nekako ću je se riješiti. To je jedina moguća stvar, znaš, koja te sada može povezati s Johnovom smrću. Imaš li je?"

Nastupila je pauza i Gerda je polagano kimnula glavom.

"Zar nisi znala koliko je ludo zadržati je?" Henrietta je jedva mogla prikriti nestrpljenje.

"Zaboravila sam na nju. Bila mi je u sobi."

Dodala je. "Kad je policija došla u Harlev Street, izrezala sam je na komadiće i stavila s ostalom kožom u torbu."

Henrietta je rekla: "To je bilo pametno."

Gerda je rekla: "Ja nisam baš toliko glupa koliko svi misle."
Podignula je ruku do grla. Rekla je: "John- John!" Glas joj je zamro u grlu.

Henrietta je rekla: "Znam, draga moja, znam."

Gerda je rekla. "Ali ti ne možeš znati... John nije - on nije -" Stajala je tamo, glupo i na neki neobičan način patetično. Naglo je podigla pogled do Henriettinog lica. "Sve je bila laž - sve! Sve stvari koje sam mislila o njemu. Vidjela sam mu lice kad je onu večer pratio onu ženu. Veronicu Cray. Znala sam kako ju je volio, naravno, godinama prije no što se oženio sa mnom, ali mislila sam kako je to gotovo."

Henrietta je nježno rekla:

"Ali bilo je gotovo."

Gerda je odmahнула glavom.

"Nije. Došla je tamo i pretvarala se kako nije godinama vidjela Johna - ali ja sam vidjela Johnovo lice. Izašao je van s njom. Otišla sam u krevet. Ležala sam i pokušavala čitati - pokušavala sam čitati onaj detektivski roman kojeg je John čitao.

A John se nije vraćao. Kad sam naposljetku izašla van..."

Činilo se kao da joj se oči okreću unutra, kao da promatraju prizor.

"Bila je mjesečina. Išla sam stazom do bazena. U sjenici je bila svjetlost. Bili su tamo - John i ta žena."

Henrietta je tih uzdahnula.

Gerda se lice promijenilo. Na sebi više nije imalo ništa od uobičajene praznine. Bilo je bešćutno, bezizražajno.

"Vjerovala sam Johnu. Vjerovala sam u njega - kao da je sam Bog. Smatrala sam ga najplemenitijim čovjekom na svijetu. Smatrala sam kako je on oličenje svega što je pošteno i plemenito. Asvejetobila/rti! Ostala sam bez ičega. Ja - ja sam obožavala Johna!"

Henrietta ju je fascinirano promatrala. Jer je ovdje, pred njenim očima, bilo ono što je pretpostavila i oživjela u drvenoj skulpturi. Tu je Obožavatelj. Slijepa odanost koja se iskrenula, prevarena, opasna.

Gerda je rekla: "Nisam to mogla podnijeti! Morala sam ga ubiti! Morala sam - shvaćaš li me, Henrietta?"

Rekla je to smirenim, gotovo prijateljskim glasom.

"A znala sam kako moram biti pažljiva jer je policija jako pametna. Ali onda, ja nisam glupa kao što ljudi misle! Ako si spor i samo zuriš, ljudi misle kako ne shvaćaš stvari - a ponekad im se, u sebi, smiješ! Znala sam kako mogu ubiti Johna i nitko neće znati jer sam u onom detektivskom romanu pročitala kako policija može otkriti iz kojegje pištolja ispaljen metak. Sir Henry mi je tog poslijepodneva pokazao kako napuniti pištolj i kako pucati iz njega. Uzet ću dva revolvera. Johna ću ustrijeliti s jednim, a onda ga sakriti, i dopustiti ljudima neka me pronađu kako držim drugi, isprva će pomisliti kako sam ga ja ustrijelila, a onda će otkriti kako nije mogao biti ubijen s tim revolverom, pa će reći kako to ja ipak nisam učinila!"

Trijumfalno je kimnula glavom.

"Ali zaboravila sam kožnu stvarčicu. Bilaje u ladici u mojoj sobi.

Kako je ono zoveš, futrola? Policija se sada sigurno neće baviti time!"

"Možda bi mogla", rekla je Henrietta. "Bolje je daj meni, ja ću je ponijeti sa sobom. Kad više ne bude kod tebe, bit ćeš definitivno sigurna."

Sjela je. Odjednom je osjetila strašan umor.

Gerda je rekla: "Ne izgledaš dobro. Baš kuham čaj."

Izašla je iz sobe. Ubrzo se vratila s pladnjem. Na njemu se nalazio čajnik, vrč s mlijekom i dvije šalice. Mlijeko se prolilo iz vrča jer je bio pun do vrha. Gerda je spustila pladanj, napunila šalicu čajem i dodala je Henrietti.

"Oh, draga", reklaje obeshrabreno, "ne mogu vjerovati da voda nije proključala."

"U redu je", rekla je Henrietta. "Idi i donesi futrolu, Gerda."

Gerda je oklijevala, a onda izašla iz sobe. Henrietta se nagnula naprijed i položila ruke na stol, i glavu na njih. Bila je tako umorna, tako strašno umorna. Ali uskoro će sve biti gotovo. Gerda će biti sigurna, baš kao što bi John i želio.

Sjela je, pomaknula kosu s čela i prinijela šalicu usnama. Onda je na zvuk otvaranja vrata podigla pogled. Gerda je barem jednom bila prilično brza.

Ali na vratima je stajao Hercule Poirot.

"Ulazna vrata bila su otvorena", rekao je dok je prilazio stolu, "pa sam si uzeo slobodu i ušetao."

"Vi!" reklaje Henrietta. "Kako ste došli ovamo?"

"Kad ste tako hitno napustili Šupljinu, naravno, znao sam kamo ćete otići."

Unajmio sam stvarno brzi auto i došao ravno ovamo."

"Shvaćam." Henrietta je uzdahnula. "Naravno."

"Ne biste trebali piti taj čaj", rekao je Poirot, uzeo joj šalicu iz ruke i vratio je na pladanj. "Čaj koji nije napravljen s proključalom vodom nije dobar za piće."

"Zar je tako mala stvar poput proključale vode uistinu važna?"

Poirot je blagim glasom rekao: "Sve je važno."

Iza njega se nešto čulo i Gerda je ušla u sobu. U rukama je držala torbicu.

Pogled joj je s Poirota preletio do Henriette.

Henrietta je hitro rekla:

"Bojim se, Gerda, kako sam ja prilično sumnjiva osoba. Čini se kako me gospodin Poirot pratio. On misli kako sam ja ubila Johna- ali to ne može dokazati."

Govorila je polako i odlučno. Samo da se Gerda ne izda.

Gerda je zbunjeno rekla: "Žao mi je. Hoćete li malo čaja, gospodine Poirot?"

"Ne, hvala vam, madame?"

Gerda je sjela za stol. Počela je govoriti na svoj zbunjeno način.

"Ispričavam se što su svi vani. Moja sestra i djeca otišli su na piknik. Meni nije bilo dobro, pa sam ostala kod kuće."

"Žao mi je, madame."

Gerda je podigla šalicu i otpila.

"Sve je to zabrinjavajuće. Sve je tako zabrinjavajuće. Znae, John je uvijek sve organizirao, a sada Johna više nema..." Glas joj je zamro. "Sada Johna više nema."

Njen pogled, žalostan, zapanjen, letio je s jednog na drugo.

"Ne znam što učiniti bez Johna. John je pazio na mene. John se brinuo za mene. Sada ga više nema, sve je nestalo. A djeca - postavljaju mi pitanja, a ja im ne mogu dobro odgovoriti. Ne znam što reći Terryju. Neprestano ispituje: 'Zašto je otac ubijen?' Jednog će dana, naravno, otkriti zašto. Terry uvijek mora znati.

Zbunjuje me što uvijek pita zašto, ne tko"

Gerda se naslonila. Usne su joj bile vrlo plave.

Ukočeno je rekla:

"Osjećam se - jako loše - kad bi John - John -"

Poirot je obišao oko stola i dodirnuo je po ramenu. Glava joj se spustila naprijed. Sagnuo se i podigao joj očni kapak. Onda se uspravio.

"Lagana i prilično bezbolna smrt."

Henrietta je zurila u njega.

"Srce? Ne." Hitro se sjetila. "Nešto u čaju. Nešto što je sama stavila u njega.

Izabrala je taj način?"

Poirot je blago odmahnuo glavom.

"Oh, ne, to je bilo namijenjeno vama. Bilo je u vašoj šalici."

"Za mene!" Henriettin je glas bio preneražen. "Ali ja sam joj pokušavala pomoći."

"To nije bilo važno. Niste nikada vidjeli psa uhvaćenog u zamku - ugrist će bilo koga tko ga dodirne. Znala je samo kako znate njenu tajnu i zato ste i vi također morali umrijeti."

Henrietta je polagano rekla:

"A vi ste mi rekli neka vratim šalicu natrag na pladanj - mislili ste - mislili ste kako će ona "

Poirot ju je tiho prekinuo:

"Ne, ne, mademoiselle. Nisam znao nalazi li se nešto u vašoj šalici. Samo sam znao kako bi moglo biti. A kad je šalica vraćena na pladanj, imala je pedeset posto šanse piti iz te ili one druge - ako to zovete šansom. Ja ovakav kraj smatram milostivim. Za nju - i njeno dvoje nevine djece."

Blago je rekao Henrietti: "Vrlo ste umorni, zar ne?"

Kimnula je. Pitala ga je: "Kad ste saznali?"

"Ne znam točno. Scena je namještena; to sam odmah osjetio. Ali dugo vremena nisam shvatio kako ju je namjestila Garda Christow - kako je njeno ponašanje lažno jer je, u stvari, glumila. Bio sam zbunjen jednostavnošću, i istovremeno kompleksnošću. Prilično sam brzo shvatio kako se borim protiv vaše domišljatosti, i kako vam vaši rođaci pomažu čim su shvatili što želite učiniti!"

Zastao je i dodao: "Zašto ste vi to željeli učiniti?"

"Jer me John zamolio! To je značilo kad je rekao 'Henrietta' Sveje bilo u toj jednoj riječi. Molio me da zaštitim Gerdu. Znae, on je volio Gerdu. Mislim kako je volio Gerdu puno više no što je bio svjestan. Više od Veronice Cray. Više od mene.

Gerda mu je pripadala, a John je volio stvari koje su mu pripadale. Znao je da ako itko može zaštititi Gerdu od posljedica njenog čina, to sam ja. A znao je kako ću učiniti sve što je tražio jer sam ga voljela."

"I počeli ste odmah", rekao je mrko Poirot.

"Da, prva stvar koje sam se sjetila bilo je uzeti joj pištolj i baciti ga u bazen.

To bi skinulo otiske prstiju. Kad sam kasnije otkrila kako je ustrijeljen drugim pištoljem, otišla sam ga tražiti, i naravno odmah sam ga našlajer sam znala na kakvo bi ga mjesto Gerda bacila. Bila sam samo minutu ili dvije brža od ljudi inspektora Grangea."

Zastala je, a zatim nastavila: "Nosila sam ga sa sobom u onoj torbi sve dok ga nisam uspjela odnijeti u London. Onda sam ga sakrila u ateljeu i čekala trenutak dok ga ne budem u mogućnosti vratiti natrag. Stavila sam ga gdje ga policija nije mogla pronaći."

"U glinenog konja", promrmljao je Poirot.

"Kako znate? Da, stavila sam ga u vrećicu, oko njega napravila kalup, a zatim ga prekrila glinom. Nakon svega, policija ne može uništiti umjernikovo remek-djelo, zar ne? Po čemu ste znali gdje je?"

"Zbog toga što ste izabrali konja. Trojanski konj bio je nesvjesna asocijacija u vašem umu. Ali otisci prstiju - kako ste to napravili?"

"Stari slijepac koji na ulici prodaje šibice. Nije znao što je to, a ja sam ga zamolila neka ga na trenutak drži dok ne izvadim novac!"

Poirot ju je na trenutak gledao.

"C'est formidable" promrmljao je. "Vi ste jedan od najboljih protivnika koje sam ikad imao."

"Bilo je strašno zamorno neprestano pokušavati ostati korak ispred vas!"

"Znam. Počeo sam shvaćati istinu čim sam uvidio kako je stvar organizirana ne da uplete samo jednu osobu nego sve - osim Gerde Christow. Svaka je indicija uvijek pokazivala ud nje. Namjerno ste podmetnuli Ygdrasila kako biste me zbunili i sebe doveli pod sumnju.

Lady Angkatell, koja je savršeno dobro znala što radite, zabavljala se navodeći jasnog inspektora Grangea u jednom pravcu, pa u drugom.

David, Edward, ona."

"Da, postoji samo jedna stvar koju možete učiniti ako s osobe koja je zapravo kriva želite skinuti sumnju. Morate sumnju prebaciti na nekog drugog, ali je nikad ne smijete usredotočiti na samojednu osobu. Zato je svaki trag izgledao obećavajuće, a onda je iščezao u vidu magle."

Henrietta je pogledala patetično zgrčenu osobu u stolcu. Rekla je: "Sirota Gerda."

"To ste cijelo vrijeme osjećali?"

"Mislim da jesam. Gerda je strahovito voljela Jolina zbog onog što je bio.

Izgradila mu je pijedestal i pripisala svaku veličanstvenu, uzvišenu, nesebičnu osobinu. A ako uništite idola, ne ostaje vam ništa" - Zastala je, a zatim nastavila: "Ali John je bio nešto puno više od idola na pijedestalu. On je bio stvarno, vitalno, živo biće. Bio je velikodušan, topao, živ, i bio je izvrstan liječnik - da, izvrstan liječnik. A sada je mrtav, i svijet je izgubio uistinu velikog čovjeka. Ja sam izgubila jedinog čovjeka kojeg ću ikada voljeti."

Poirot joj je nježno položio ruku na rame. Rekao je:

"Ali vi ste jedna od onih koji mogu živjeti s mačem u srcu - koji sa smiješkom mogu nastaviti dalje -"

Henrietta ga je pogledala. Usne su joj se razvukle u ogorčeni osmijeh.

"To je pomalo melodramatično, zar ne?"

"Da, jer sam ja stranac i volim upotrebljavati profinjene riječi."

Henrietta je iznenada rekla:

"Bili ste vrlo ljubazni prema meni."

"To je zato što vam se divim."

"Gospodine Poirot, što ćete učiniti'? U vezi Gerde, mislim."

Poirot je uzeo torbu. Istresao je njen sadržaj, komade smeđe kože i ostalih boja. Unutra je bilo komada sjajne smeđe kože. Poirot ih je sastavio.

"Futrola. To ću uzeti sa sobom. A sirota madame Christow, bilaje shrvana, suprugova smrt bilaje previše za nju. Zaključit će kako si je život oduzela u trenutku ludila -"

Henrietta je polagano rekla:

"I nitko neće znati što se stvarno dogodilo?"

"Mislim kako će jedna osoba znati. Sin doktora Christowa. Mislim kako će mejednog dana posjetiti i zatražiti da mu kažem istinu."

"Ali vi mu nećete reći", vrisnula je Henrietta.

"Da. Reći ću mu."

"Oh, ne!"

"Ne razumijete. Vama je nepojmljivo da netko bude povrijeđen. Ali nekim je umovima jedna druga stvar još nepojmljivija - ne znati. Čuli ste kako je sirota žena nedavno rekla: 'Terry uvijek mora znati.' Znanstvenomje umu istina najvažnija.

Istina, koliko god gorka, može se prihvatiti, i uplesti u dizajn života."

Henrietta je ustala.

"Želite da ostanem ovdje, ili je bolje da odem?"

"Mislim kako je bolje da odete."

Kimnulaje. Onda je, više sebi nego njemu, rekla:

"Kamo da idem? Što ću učiniti - bez Johna?"

"Govorite poput Gerde Christow. Vi ćete znati kamo otići i što činiti."

"Hoću li? Tako sam umorna, gospodine Poirot, tako umorna."

Nježnoje rekao:

"Idite, dijete moje. Vaše je mjesto sa živima. Ja ću ostati ovdje s mrtvima."

30.

Dok se vozila prema Londonu, dvije su fraze odjekivale Henriettinim umom: "Što ću učiniti? Kamo da idem?"

Bila je napeta posljednjih nekoliko tjedana, uzbuđena, nije ni trenutak bila opuštena. Pred sobom je imala zadatak koji je morala obaviti - zadatak koji joj je John zadao. Ali sada je to gotovo - nije uspjela - ili jest? Čovjek na to može gledati s oba stajališta. Ah kako god na to gledao, zadatak je obavljen. Osjećala je strašan umor zbog toga.

U mislima se vratila riječima koje je one noći na terasi rekla Edwardu - noć nakon Johnove smrti - noć kad je otišla do bazena i sjenice, i namjerno, pod svjetlošću šibice nacrtala Ygdrasila na željeznom stolu. Promišljeno, planirano - nije bila sposobna sjesti i tugovati — tugovati za svojim mrtvima. "Željela bih", rekla je Edwardu, "tugovati za Johnom."

Ali tada se nije usudila opustiti - nije mogla dopustiti tuzi da je obuzme.

Međutim, sada je mogla tugovati. Sada je imala vremena napretek.

U bradu je promrmljala: "John... John."

Gorčina i inat su je obuzeli.

Pomislila je: "Da sam barem popila onu šalicu čaja."

Vožnja ju je utješila, na trenutak joj je dala snagu. Ali uskoro će biti u Londonu. Uskoro će parkirati auto u garažu i otići u prazni atelje. Prazan, pošto John više nikada neće sjediti tamo i maltretirati je, ljutiti se na nju, voljeti je više no što ju je želio voljeti, strastveno joj pričati o Ridgewayevoj bolesti - o svojim trijumfima i očajanjima, o gospodi Crabtree i St. Christopher'su.

I odjednom je ona tamna koprena koja joj se nadvila nad misli iščezla i pomislila je:

"Naravno. Tamo ću otići. U St. Christopher's."

Ležeći na uskom bolničkom krevetu, gospođa Crabtree je svojim reumatičnim, blistavim očima pogledala svoju posjetiteljicu.

Bila je upravo onakva kakvom ju je John opisao, i Henrietta je osjetila iznenadnu toplinu, poboljšanje raspoloženja. Ovo je stvarno - ovo će trajati! Ovdje je, nakratko, opet pronašla Johna.

"Siroti doktor. Strašno, zar ne?" Govorila je gospođa Crabtree. U njenom se glasu čulo i oduševljenje i tuga, jer gospođa Crabtree voljela je život; a iznenadne smrti, osobito umorstva ili smrti djece, bili su najbogatiji dio tapiserije života.

"Tako je nastradao! Želudac mi se okrenuo, da, kad sam čula. Sve sam pročitala u novinama. Sestra mi ih je donijela. Stvarno je bila dobra, aha. Bilo je slika i svega.

Onaj bazen i sve drugo. Njegva žena kako odlazi sa saslušanja, jadnica, i ona lady Angkatell čiji je bazen. Puno slika. Cjela stvar je misterija, žarne?"

Henriettu nije odbilo njeno naslađivanje. Voljela ju je jer je znala da ju je i John volio. Ako je morao umrijeti, sigurno bi volio da gospođa Crabtree uživa u tome, nego da šmrca i roni suze.

"Samo se nadam kako će uloviti onog tko je to napravio, i objesiti ga", nastavila je vatreno gospođa Crabtree. "Više nemaju javnih vješanja kao prije — stvarno šteta. Oduvijek sam mislila kako bih voljela otići na vješanje. 1 duplo se zabaviti, ako me razumijete, kad bi vidjela onog tko je ubio doktora kako visi! Ta je osoba stvarno bila zla. Ah, doktor je bio jedan na tisuću. Jako pametan, da jako! I bio je jako dobar! Nasmijavao vas je htjeli vi to ili ne. A tek stvari koje je nekad govorio! Učinila bih sve za doktora, da, sve!"

"Da", rekla je Henrietta, "bio je jako pametan čovjek. Bio je veliki čovjek."

"Cijela ga je bolnica poštivala, da, da! Sve sestre, /njegovi pacijenti! Uvijek ste mislili kako ćete ozdraviti kad je došao do vas."

"Znači, vi ćete ozdraviti", rekla je Henrietta.

Male mudre oči na trenutak su se zamaglile.

"Nisam sigurna u to, mala. Sad imam slatkorječivog malog tipa s naočalama.

Drukčiji je od doktora Christowa. Nikad se ne smije! Doktor Christow je bio jedinstven, da - uvijek se šalio! Ponekad me dobro izmorio, da, sa svojim tretmanima.

'Ne mogu više, doktore', rekla bih mu, a on bi meni rekao: 'Da, možete, gospođo Crabtree. Snažni ste, jeste. Vi to možete. Ući ćemo u medicinsku povijest, i vi i ja.'

I tako bi vam pričao. Sve bih napravila za doktora, da, sve! Očekivao je puno od vas, da, puno, a vi ste osjećali kako ga ne možete iznevjeriti, ako razumijete što hoću reći."

"Znam", rekla je Henrietta.

Male blistave oči su je promatrale.

"Oprostite mi, draga, vi nekim slučajem niste doktorova žena?"

"Nisam", rekla je Henrietta. "Ja sam samo prijateljica."

"Shvaćam", rekla je gospođa Crabtree.

Henrietta je pomislila kako ne shvaća.

"Ako smijem pitati, zašto ste došli?"

"Doktor je običavao često pričati o vama - i o njegovom novom tretmanu.

Željela sam vidjeti kako ste."

"Pogoršava se eto kako sam."

Henrietta je vrisnula:

"Ali ne smije vam se pogoršati! Morate ozdraviti."

Gospođa Crabtree se nacerila.

"Ja ne želim umrijeti, to si nemojte ni pomisliti!"

"Pa, borite se onda! Doktor Christow je rekao kako ste pravi borac."

"Ma stvarno?" Gospođa Crabtree mirno je ležala oko minutu, a onda je polagano rekla:

"Tko god da ga je upucao, neka gori u paklu! Nema puno ljudi poput njega."

Nikad više nećemo susresti nekoga poput njega. Riječi su proletjele Henriettinom glavom. Gospođa Crabtree prodorno ju je promatrala.

"Ne dajte se, draga", rekla je. Dodala je: "Imao je lijep sprovod, nadam se."

"Imao je lijep pogreb", rekla je Henrietta tužno.

"Ah! Da sam bar mogla ići!"

Gospođa Crabtree je uzdahnula.

"Očekujem kako će idući sprovod na koji ću ići, biti moj."

"Ne", vrisnula je Henrietta. "Ne smijete se predati. Nedavno ste rekli kako vam je doktor Christow rekao da ćete oboje ući u medicinsku

povijest. Pa, morate sami nastaviti. Tretman je isti. Morate imati hrabrosti za dvoje - morate samo ući u medicinsku povijest- zbog njega."

Gospođa Crabtree gledala ju je trenutak ili dva.

"Zvuči pomalo veličanstveno! Dat ću sve od sebe. Ne mogu obećati više od toga."

Henrietta je ustala i primila je za ruku.

"Doviđenja. Doći ću vas opet posjetiti ako može."

"Da, dođite. Dobro će mi doći malo pričati o doktoru." Oči su joj opet zablistale. "Pravi čovjek, doktor Christow."

"Da", rekla je Henrietta. "Bio je."

Starica je rekla:

"Ne tugujte - što je bilo bilo je. Ne možete ga dobiti natrag."

Gospođa Crabtree i Hercule Poirot, pomislila je Henrietta, izrazili su istu ideju na drukčiji način.

Odvezla se natrag u Chelsea, parkirala auto u garaži i polagano došetala do ateljea.

"Sada je", pomislila je, "došao. Trenutak kojeg sam se užasavala - trenutak kad sam ostala sama."

"Sada to više ne mogu odgađati. Sada je tuga ovdje, sa mnom."

Što je ono rekla Edwardu? "Voljela bih kad bih mogla tugovati za Johnom."

Sjela je na stolac i maknula kosu s lica.

Sama - ispražnjena - očajna. Ova stravična praznina.

Suze su joj se pojavile u očima, i polagano počele teći niz obraze.

Tuga, pomislila je, ruga zbog Johna. Oh, Johne - Johne.

Uspomene, uspomene - njegov glas, oštar od boli:

"Da sam mrtav, prvo što bih učinio, suzama oblivenog lica, počeo bih raditi skulpturu nekakve proklete žalosne žene ili neki kip boli."

Promeškoljila se od nelagode. Zašto joj je ta misao došla u glavu?

Tuga - Tuga... Lik u plastu - njegova figura jedva vidljiva - glava pognuta.

Alabaster.

Mogla je vidjeti obrise - visoka, izdužena, njena je bol prikrivena, otkrivaju je samo duge, tužne linije plašta.

Tuga, izlazi iz čistog, prozirnog alabastera.

"Da sam mrtva .."

Gorčina je odjednom navalila svom snagom!

Pomislila je: "7oye ono što jesam! John je bio u pravu. Ja ne mogu voljeti - ja ne mogu oplakivati - ne cijelim svojim bićem."

"Midge, ljudi poput Midge su sol ove zemlje."

Midge i Edward na Ainswicku.

To je bila stvarnost - snaga - toplina.

"Ali ja", pomislila je, "nisam kompletna osoba. Ne pripadam sebi, nego nečemu van mene. Ne mogu oplakivati svoje mrtve. Umjesto toga moram uzeti svoju tugu i pretočiti je u kip od alabastera .."

Izložak broj 58. "Tuga". Alabaster. Gospođica Henrietta Savernake...

"Johne, oprosti mi, oprosti mi, jer si ne mogu pomoći."

Kraj